

I.

Письмо Рускои Митрополичои провинціи Галицкои до святого Престола Апостольского, котрымъ смиренно проситъ и ожидає позволеня скликати и ôтправити соборъ.

Святѣйшій Отче!

Отколи Рускій народъ принявъ святе соединеніе съ св. Апостольскимъ Престоломъ, котре въ р. 1595. щасливо довершило ся, ôтправивъ ôнъ въ протягу 125 лѣтъ лише одинъ соборъ, и то провинціяльный въ роцѣ 1720, въ городѣ Замостю. Що однакожь ôтъ того часу нiякого иншого собора не ôтправлено, були тому на перешкодѣ многіи обставины, передовсѣмъ же подѣлъ державы политичнои, т. е. царства Польского, котрого не малу часть становило также Руске княжество. Черезъ той роздѣлъ зôстали также діецезіи однѣ ôтъ другихъ ôтдѣленѣ и прилученѣ до новыхъ державъ, т. е. до Россіи и Австріи.

Церкви Русиновъ-католиковъ, котрѣ стояли пôдъ владѣнемъ Россіи, дôзнавали вправдѣ зъ початку на око певнои терпимости, ôтъ Владѣтелѣвъ Россіи, однакожь вже и тогды не давано рускимъ Церквамъ правдивои можности свобôдно розвивати свое духовно

добро. Съ часомъ же ôтнято цѣлкомъ и тоту позôрну свободу; що бôльше, при ужитю рôжныхъ штукъ и пôдступôвъ зô стороны схизматикôвъ, Церковь руска въ згаданôй державѣ не тôлько не могла нiякого собора ôтправити, но на жаль! найнещасливѣйшою долею ведена, попала въ погибель, бо втягнена насильно въ сумне ôтступництво, приневолена черпати и пити гнилу воду зъ калужѣ схизмы, утратила животну силу духа, а опустивши Петра, котрый ôтвѣчнымъ постановленемъ ôтъ Христа Господа зôставъ поставленый законнымъ Пастыремъ стада овець своихъ, погибла нещастно. Що же дотычить другои части Церкви рускои, котру Провидѣнiе Боже зволило поручити печаливости Владѣтелѣвъ Австрiи, тая за ласкою Божою до сеи поры завсѣгды слухае голосу найвысшого Пастыря, и за Нимъ иде, куды тôлько Ôнъ провадить, и процвитае, живлена здоровымъ кормомъ, поданымъ Єй ôтъ Него; — помимо того однакожь и та не була въ можности ôтправляти соборы. Двѣ бо дiецезiи рускî, находячî ся въ Угорщинѣ, задля ôтдаленя мѣсцевостей, не мають нiякого iерархичного союза съ Митрополiею галицкою, лишь пôдлягають Примасови Угорщины, задля чого ôтъ непамятныхъ майже часôвъ, не мають нiякои звязи съ Галицкими Русинами, найбôльшежь ôтколи держава зôстала роздѣлена, якобы на двѣ части, т. е. на австрiйску и угорску. Третя дiецезiя Крижовацка (св. Креста), въ Кроацiи положена, котра уживае въ священодѣйствiяхъ того самого обряду и бесѣды литургичнои що и Русины, такожь не есть сполучена съ Митрополiею Галицкою, лишь есть пôдчинена Архiепископови Кроацiи и Славонiи обряду латиньского, такъ, що коли Ваша Святôсть щасливо обнимали правлене цѣлои Церкви, лише двѣ католицкî дiецезiи рускî лишили ся съ собою въ звязи, однакожь не були въ можности держати соборъ провинцiяльный. Коли однакожь наймилостивѣйшiй Богъ усмотривъ выбрати Вашу Святôсть Блаженнѣйшiй Отче! Пастыремъ свого Стада, и такимъ чиномъ на небосклонѣ Своеи Церкви велѣвъ Вамъ яко свѣтилу небесному засiяти, котрого благотворнî лучѣ озарили такожь и насъ, хотяй положеныхъ на послѣдныхъ границяхъ, то ажь теперь, коли черезъ мудру прозорливôсть Вашои Святости, Iерархiя наша руска зôстала побôльшена о одно Епископство, ôтворяе ся намъ можливôсть ôтправити соборъ. Зъ другои стороны показуе ся и потреба собора задля рôжнообразности въ св. обрядахъ, котра зъ причины прибутя одной Дiецезiи стае ся ще бôльшою; длятого мы три Владыки Дiецезiй Галицкои провинцiи, порадивши ся межи собою, хотя намъ не суть незвѣстнî великî трудности, якî треба ще перемочи изъ

взгляду на выдатки, котрыхъ ôтправлене такого собора вымагае, однакожь мимо того, покладаючи нашу надѣю въ Бозѣ, постановили ôтправити Синодъ провинціяльный, котрый въ слѣдуючôмъ роцѣ въ Львовѣ ôтбути ся мае. Заки тойже канонично оповѣстить ся и щасливо совершить ся, уважали Мы за свôй обовязокъ ôтнести ся до того Свѣтла небесного, котре безвпинно просвѣчае ся свѣтломъ Божого Духа Утѣшителя, — до непогрѣшимого Пастыря, учачого зъ Катедры Петра, до Васъ, Святѣйшій Отче, и просити Апостольского благословенія, котрого я, смиренно пôдписаный Митрополитъ, для Епископôвъ, Духовеньства и вѣрного та Вамъ преданого народу Руского, припавши до нôгъ Вашои Святости, разомъ съ моими Братями Епископами съ найбôльшою почестію, найгорячѣйше умоляю.

Во Львовѣ дня 5. Грудня 1888.

Вашои Святости всесмиреннѣйшій,
всепреданнѣйшій и найпослушнѣйшій слуга
Сильвестеръ Сембратовичъ
Митрополитъ Галицкій
рускій Архіепископъ Львôвскій.

II.

Письмо Митрополита рускои провинціи Галицкои до Его Еминенціи Всечестнѣйшого Отця св. Р. Ц. Кардинала Симеонія, Префекта св. Конґреґаціи о розширеню Вѣры, въ справѣ руского Синода провинціяльного маючого ôтправити ся въ Львовѣ.

Ваша Еминенціе!

На высокоцѣнне письмо Вашои Еминенціи зъ 18. студня року минувшого ч. 21., не хотѣвъ я заразъ ôтповѣдати, поневаже уважавъ потрѣбнымъ, порозумѣти ся перше лично съ обома моими товаришами Епископами, що не могло наступити скорше, ажь по укôнченю засѣдань краевого Сойму, на котрыхъ я, яко заступникъ Мар-

шалка, мусѣвъ завсѣгды бути, а часомъ и по два разы на день. — А такъ упоравши ся съ тымъ моимъ обовязкомъ, поѣхали мы съ Преосвящен. Епископомъ Станиславôвскимъ до Перемышля, щобы порозумѣти ся съ Епископомъ того мѣста, съ Преосв. Ступницкимъ. Дня 28. Сѣчня сего року, удѣливши Ему письмо Вашои Еминенціи и ôтбувши нараду дотычно ôтповѣди, яку выпадало бы дати, згодили ся мы, що въ загалѣ не стоялобы нѣчого на перешкодѣ, противно булобы корыстно и честно для Синода, колибъ бувъ присутный и предсѣдавъ на нѣмъ Посланникъ Апостольскій, однакожь такъ, щобы бесѣда въ Синодѣ, такъ въ зôбраняхъ, якъ и засѣданяхъ, була руска, не выключаючи латиньскои, на случай, коли бы кто чувъ ся въ силѣ, що може нею належно выражати ся. Поводы такои постановы суть именно тӥ два: по перше: мале число такихъ, котрӥ моглибы мати достаточну вправу выражати ся по латинѣ, — друге: щобы запобѣчи можливôй жалобѣ зъ деякои стороны, мовбы то не було повнои свободы въ рѣшеняхъ соборовыхъ саме длятого, що не розумлено достаточно бесѣды латиньскои, або, що не було можна выразити ся одвѣтно въ бесѣдѣ латиньскôй, коли бы було недозволено выражати ся по руски.

Въ случаю, колибы Ваша Еминенція зволили приняти ту нашу постанову, котру предкладаемо Ихъ мудрому осудови, не лишилось бы нѣчого иншого, якъ лишь забезпечити Вашу Еминенцію, що Предсѣдателеви св. Престола выяснявъ бы оденъ зъ насъ Епископôвъ предложеня и розумованя членôвъ, составляючих Синодъ, котрыхъ то бесѣда звычайна булабы руска, придержуючи ся того, що текстъ бувбы списаный такъ по латинѣ якъ и по руски. А наконець що до особы Делеґата Апостольского, то не сумнѣваемо ся, що св. Престолъ схоче намъ прислати такого, котрый бы не давъ нiякого поводу Русинамъ до пôдозрѣваня о якiйсь политичный напрямъ, не спрiяючiй ихъ справамъ церковнымъ и народнымъ.

Спускаючи ся на се все, що св. Престолу сподобае ся зарядити, маемо честь завѣдомити Вашу Еминенцію, що мы постановили держати Соборъ въ мѣсяцю Вересню або Жовтню, а се по тôй причинѣ, щобы мати досыть часу приготовити предметы, котрӥ суть такъ рôжнородиӥ и такъ важнӥ, та щобы провѣрити працѣ, приготовленӥ различными комисiями и щобы можь тiиже взаимно собѣ доручити и остаточно порѣшити.

Въ ожиданю почтеныхъ приказôвъ Вашои Еминенціи, желаючи всякого блага ôтъ Господа, и дякуючи за Ихъ невтомимӥ старанности для добра сеи части винницѣ Господньои, повѣреной осо-

бенно менѣ, приступаю съ почтенiємъ до уцѣлованя священныхъ рукъ Вашои Еминенцiи и заявляю себе съ глубочайшимъ поважанємъ мого серця.

Львôвъ дня 13. Лютого 1889.

Вашои Еминенцiи всепокôрнѣйшимъ
и всепреданнѣйшимъ слугою:
Сильвестеръ Сембратовичъ
Митрополитъ Галицкiй,
рускiй Архiепископъ Львôвскiй.

До Єго Еминенцiи Всечестнѣйшого Отця Iоана Св. Р. Ц. Кардинала Симеонiя, Префекта св. Конґреґацiи о розширеню Вѣры, для Обряду Всхôдного и пр. въ Римѣ.

III.

Письмо Єго Еминенцiи О. Iоана св. Р. Ц. Кардинала Симеонiя, Префекта св. Зôбраня о розширеню Вѣры, до руского Митрополита Галицкого, котрымъ Єго повѣдомляє о вселаскавѣйшôмъ удѣленю благословенiя ôтъ Св. Отця рускому Соборови Львôвскому и о прислати ся маючôмъ осôбнôмъ Ôдпоручнику Святого Отця на Соборъ.

Римъ дня 10 серпня 1891.

Ваше Преосвященьство, Всечестнѣйшiй Отче!

Ваше Преосвященьство повѣдомили мене своимъ цѣннымъ письмомъ зъ д. 13. лютого 1889. що згодили ся съ своими товаришами, що присутнôсть и предсѣдательство Ôтпоручника Апостольского не булобы перешкодою для Синоду провинцiяльного, але противно булобы корыстне и принеслобы честь, и заявили бажане, щобы св. Престолъ зволивъ пôслати особу, котра бы не дала Русинамъ нiякого поводу до пôдозрѣваня о якiйсь напрямъ политичный, не спрiяючiй ихъ справамъ церковнымъ и народнымъ. Теперь тѣшить мене, що могу повѣдомити Васъ, що св. Отецъ съ прiятностiю принявъ се рѣшене, и благоволивъ именовати на по-

честный урядъ председателя тогоже Синода Монсиньора, Преосвященого Отця Августина Чяску зъ чина Августиніянôвъ, Архіепископа Ляриссского. — Реченый Пралатъ есть ôтъ довшого часу совѣтникомъ сего св. Зôбраня, котрому здѣлавъ важнî прислуги, чи то въ свойствѣ председателя толкователѣвъ Папскихъ тогоже Зôбраня для бесѣдъ восточныхъ, въ котрыхъ есть вельми досвѣдченый, чи то въ порученяхъ великои ваги, котрî були Ему кôлькократно повѣренî, и зъ котрыхъ то Ôнъ вывязавъ ся съ великою свѣдомостію и благоразуміемъ. За тіи и иншî Его знаменитî услуги взнѣсъ его св. Отець на важне становиско Префекта Архивôвъ св. Престола. Мило менѣ задля того забезпечити Васъ, що Ôнъ ôтповѣсть цѣлковито довѣрію, яке въ Нѣмъ св. Отець положивъ, и довершить свôй урядъ съ вдоволенемъ руского Епископату. Высше згаданый Преосвященый Отець намѣряе выѣхати на почтатку слѣдуючого мѣсяця вересня, щобы вже бути на мѣсци въ часѣ ôтвѣтнôмъ въ цѣли порозумленя ся съ Вашимъ Преосвященьствомъ дотычно задачѣ, котра Ему повѣреною зôстала. Ôнъ возьме съ собою одного священика, свого приватного Секретаря и одного служащого. Понеже св. Зôбране пріймае на себе выдатки, потрѣбнî на ихъ удержане, протое прошу мене повѣдомити, чи будете въ можности постарати ся для нихъ о ôтповѣдне помешкане въ тамошнôй Семинаріи, або въ якôмъ иншôмъ будынку. — Мило також менѣ повѣдомити Васъ, що св. Отець радо удѣляе прошене благословеніе на отворене Синода и на щасливый перебѣгъ працъ синодальныхъ. Вкôнци сподѣюся, що до отвореня Синода буде вже именованый нôвый Епископъ Станиславôвскій, а для довершеня того, робить Его Еминенція Секретарь державный приготовленя. Потôмъ прошу, Господа щобы удѣливъ всего добра.

Вашому Преосвященьству все щиро спріяючій слуга

Іоанъ Кардиналъ Симеоні, Префектъ

Андрей Архіепископъ Акриды, Секретарь.

Преосвященому и Всечестнѣйшому Сильвестру Сембратовичеви, рускому Архіепископу во Львовѣ.

IV.

Оповѣщене скликаня руского Собора Провінціяльного, ôтбути ся маючого въ мѣсяцю Вересню 1891.

СИЛЬВЕСТЕРЪ СЕМБРАТОВИЧЬ,

Божою Милостію и св. Апостольского Престола Благословеніемъ, Митрополитъ Галицкій, Архіепископъ Львôвскій, Епископъ Каменця Подôльского, Его ц. и к. Апостольского Величества Тайный Совѣтникъ, Членъ Палаты Вельможъ Австрійскои Думы державнои, Віцемаршалокъ и Членъ Сойму королевства Галичины и Володимиріи съ Великимъ Княжествомъ Краковскимъ, Дръ св. Богословія и пр.

Преосвященымъ и Боголюбивымъ Епископамъ рускимъ сеи Нашои съ Св. Ап. Престоломъ Римскимъ соединенои Галицкои Провинціи, Всечестнѣйшимъ Капитуламъ Митрополичôй въ Львовѣ и Епископскимъ въ Перемышли и Станиславовѣ, и всему Преподобному и Всечестному Священьству мірскому и монашескому сеи Нашои Провинціи,

Миръ о Господѣ и Наше Митрополиче Благословеніе!

Возлюбленіи о Христѣ!

Найвысше добро чоловѣка, до котрого ôнъ всѣми своими силами стремѣти довженъ, состоитъ въ осягненю послѣднои, ôтъ Бога для него призначенои цѣли. Надъ се нема нѣчого бôльшого и важнѣйшого, *„едино бо есть на потребу“*, каже Спаситель до Марты, сестры Маріинои (Лук. 10, 42): спасеніе душѣ своеи. И дѣйстно, *„кая бо польза человѣку*“, мовитъ тойже Божественный

Спаситель нашъ на иншомъ мѣстци, *„аще пріобрящетъ міръ весь и оттщетитъ душу свою? Или что дасть человѣкъ измѣну на души своей?“* (Марко VIII, 36—37). А коли весь людскій родъ черезъ грѣхъ прародителѣвъ отъ Бога отвернувъ ся, заблудивъ изъ дороги правои и попавъ въ безодню вѣчнои погибели, Богъ въ невыреченомъ чоловѣколюбію Своѣмъ умилосердивъ ся надъ нещастнымъ положенемъ чоловѣка, того найзнаменитшого сотворѣня, дѣла всемогучихъ рукъ Своихъ и чудеснымъ способомъ, переходячимъ всяке людске понятіе, приготовивъ ему на ново спасеніе, и то посредствомъ великого таинства Воплощеня свого единородного Сына. Высоко бо цѣнячи спасеніе чоловѣка, такъ возлюбивъ его, що не вагавъ ся отдати даже свого Сына за него. *„Тако бо возлюби Богъ міръ, яко и Сына своего Единороднаго далъ есть, да всякъ вѣруяй въ Онь не погибнетъ, но иматъ животъ вѣчный,“* заявляе тойже самъ Спаситель. (Іо. 3, 16). А отдавъ Его на труды, убожество, безчесть, терпѣне и муки, на смерть же крестну. О воистину! велике милосердіе Боже, велика любовь къ роду людскому! А якъ высоко цѣнивъ самъ Сынъ Божій спасеніе душъ людскихъ, оказуе ся изъ того, що Онъ, якъ говорить св. Ап. Павелъ къ Филипис. II. 6: *„Иже въ образѣ Божіи сый не восхищеніемъ непщева быти равенъ Богу, но себе умалилъ, зракъ раба пріимъ въ подобіи человѣчестѣмъ бывъ и образомъ обрѣтеся якоже человѣкъ; смирилъ себе, послушливъ бывъ даже до смерти, смерти же крестныя.“* Для выеднаня намъ спасенія вѣчного пролявъ Онъ охотно Свою дорогоцѣннѣйшу кровь, давъ жите свое: *„Душу мою полагаю* за овци... *Никтоже возметъ ю отъ мене, но азъ“*, каже тойже Единородный Сынъ Бога Отця, *„полагаю ю о себѣ“*. (Іо. 10, 17, 18.) А по Своѣмъ славномъ воскресенію, коли вже хотѣвъ одойти до Отця Свого небесного, объявивъ тую Свою велику любовь къ овцямъ Своимъ и печаливость о ихъ вѣчне спасене такожь тымъ, що якъ примѣчае великій Учитель Церкви св. Іоанъ Золотоустый: **поминувши иншихъ Апостоловъ, передавъ пасене овець Своихъ тому зъ нихъ, котрый межи ними бувъ найбольше изрядным и котрый больше якъ прочіи, любивъ Его, а слѣдовательно и Его овцѣ.** (Том. 87 и кн. о священ. 2. ч. 1). *„Глагола Симону Петру Іисусъ: Симоне Іонинъ, любиши ли мя паче сихъ... паси овци моя... паси агнци моя“*. (Іоанъ 21, 15—18.). Выбране Апостоловъ, поставлене св. Петра верховнымъ Пастыремъ, установлене св. Тайны Священьства, приказъ даный Апостоламъ и ихъ наслѣдникамъ, проповѣдати, крестити, строити св. Тайны, есть яснымъ свѣдоцтвомъ горячои любови и печаливости Христа

о людехъ, и свѣтлымъ доказомъ, якъ высоко цѣнивъ спасене вѣчне душь ихъ. *„Шедше во міръ весь, проповѣдите Евангеліе всей твари. Иже вѣру иметъ и креститъ ся, спасенъ будетъ“*. (Марк. 16, 15.) Но Христосъ установляе Церковь нового завѣта, и хоче, щобы таяжь Церковь, основана ôтъ Него въ цѣли уготовленя людямъ спасеня вѣчного, не була привязана до одного лише певного мѣстця, або до одного лише народа, якою була церковь старого завѣта, но щобы розпростороняла ся по всѣмъ свѣтѣ и обняла всѣ народы; для того и тую власть правленя, котру лишивъ Епископамъ, щобы дѣло спасенія дальше провадити, не обмеживъ на одну лише особу Петра и Его наслѣдникôвъ, (якъ то було въ старôмъ завѣтѣ, коли-то власть правленя привязана була до особы Аарона и его наслѣдникôвъ), но роздѣливъ туюжь также и межи прочихъ Апостолôвъ и ихъ наслѣдникôвъ Епископôвъ, и они то разомъ съ св. Петромъ и пôдъ верховодствомъ св. Петра и Его Наслѣдникôвъ печалять ся такъ самѝ собою, якъ также при помочи покликаныхъ ними низшихъ служителѣвъ священникôвъ о спасеніе душь, а такъ содѣйствують они Богу самому въ тôмъ межи всѣми Божими дѣлами найбôльше взнеслôмъ Божôмъ дѣлѣ.

А хотяй каждый поодинокій зъ душпастырѣвъ обовязанъ самъ ôтповѣдати за ôвцѣ собѣ повѣренѝ, то однакожь, понеже се дѣло есть дуже а дуже великои ваги, такъ що, якъ утверджае св. Іоанъ Золотоустый, Христосъ не усомнѣвавъ бы ся понести смерть за спасеніе хотяйбы и одной душѣ, для того старають ся всѣ первѣйшѝ Пастырѣ призывати собѣ въ совѣтъ и помôчь также другихъ низшихъ сотрудникôвъ, въ рѣчахъ духовныхъ межи иншими опытнѣйшихъ и о спасеніе душь надъ все печаливыхъ, щобы всякимъ можливымъ способомъ спасеніе тыхже забезпечити, и щобы колись Господь не жадавъ крови тыхже изъ рукъ ихъ. А если и въ рѣчахъ важнѣйшихъ, хотяй дочасныхъ, чи то публичныхъ чи приватныхъ, особливо-жь, коли ходить о захованю цѣлости державы або о здорове тѣла, звыкли завзывати ся къ спôльному совѣту мужѣ въ искуствѣ або мудрости або въ управленю державою способнѣйшѝ, то далеко бôльше справедливо, щобы такѝ совѣтованя ôтбували ся тамъ, де ходить о осягнене найвысшого добра и о ôтвернене найбôльшого лиха для чоловѣка, а що бôльше для цѣлои людскости.

Того рода спôльнѝ совѣтованя мужей церковныхъ, зôбраныхъ въ однôмъ мѣстци, названѝ Соборами або Синодами, ôтбували ся, начавши ôтъ самыхъ Апостолôвъ Христовыхъ, дуже часто въ Церквѣ Христіяньскôй и уважали ся всегда однымъ изъ

найбтповѣднѣйшихъ средствъ до узыскания потребныхъ вѣдомостей для належитого и успѣшного ведения душь до вѣчного спасенія, до придбаня вправы въ кермованю кораблемъ церковнымъ, щобы въ нѣмъ перевести повѣреныхъ собѣ посередъ небезпечныхъ волнъ зворушеного моря сего свѣта до тихои пристани небеснои.

И такъ Святѣйшй Вселеньскй Архіереѣ Папы Римскй, яко верховнй Пастырѣ всеи Христовои Церкви, въ протягу 19 столѣтій, держали бôльше менше 19 Соборôвъ, званыхъ Соборами вселеньскими. Маемо также велике число зôбрань державныхъ начальными Архіереями Провинцій, котрй зовутъ ся Соборами або Синодами провинціяльными, и множество зôбрань ôтправленыхъ поодинокими Епископами діецезальныхъ,и они называють ся Соборами або Синодами діецезальными або епархіяльными. А и наша Церковь руска, послѣдуючи примѣрови тоиже Церкви католицкои, ôтъ котрои она получила плодоносну лѣторосль, яка защѣплена на еи здоровôмъ пни заразъ приняла ся и выросла въ велике плодовите дерево, приносяче многй Богу милй овочѣ вѣры и прекрасныхъ чеснотъ, одушевлена тымъ самымъ духомъ ревности о спасеніе душь, для заявленя своеи жизненности, ôтправляла многй Соборы провинціяльнй, зъ котрыхъ знаменитшй були слѣдуючй: Володимирскій, званый також Кіевскимъ, скликаный Митрополитомъ Кириломъ р. 1271 (Дръ Пелешь Истор. Уніи выдан. нѣмецке), Кобрыньскій, ôтбувшій ся по заключеню Соединенія рускихъ Епископôвъ съ св. Апостольскимъ Престоломъ Римскимъ пôдъ проводомъ б. п. Митрополита Велямина Рутского р. 1626, потвердженый б. п. Папою Урбаномъ VIII., а послѣднiй заповѣдженый до Львова, но по причинѣ джумы, ôтбувшій ся въ мѣстѣ Замостю за Митрополита Льва Кишки, пôдъ проводомъ Нунція Апостольского, Архіепископа Іеронима Грималди р. 1720. потвердженый Єго Святостію Папою Венедиктомъ XIII., р. 1724.

Но хотя св. Церковь католицка, видячи и узнаючи великй пожитки, якй приносять звычайно Соборы, приказуе постановленемъ Собора Тридентійского, щобы тіиж въ кождôй церковнôй провинціи ôтправляли ся що найменьше кождого 3. року (Засѣд. 24. гл. 2. о Исправл.); а пôсля припису нашого Собора Кобрыньского, по крайнôй мѣрѣ кождого 4-го року (зри Кульчиньскій Specim. Eccl. Ruth.), то таки въ нашôй рускôй Церквѣ минуло вже ôтъ послѣдного Замостьского Синоду 171 лѣтъ, въ которôмъ-то часѣ ани одного Собору провинціяльного не ôтправлено, а то по причинѣ обставинъ, по части политичныхъ, по части же религійныхъ нашого

народа руского, благостоянію Церкви непріязныхъ. А именно: задля ворожого переслѣдуваня святого Соединеня съ Церковою католицкою не було провинціяльного Собору въ провинціи Кіевской, и тое-то гонене на жаль мало своимъ наслѣдкомъ знищене св. Уніи по крайной мѣрѣ внѣшне, въ державѣ россійской. Що же до провинціи нашои Галицкои, то головною причиною не-отправленя Соборовъ бувъ особенно недостатокъ потребного числа епархіяльныхъ Епископовъ. Но коли зъ однои стороны нынѣ наша руска Церковь въ провинціи Галицкой, остаючой подъ отцѣвскимъ скиптромъ великодушного и благовѣрного наслѣдника побожного Рудольфа Габсбургского, Єго Величества, Богохранимого Цѣсаря нашого Францъ Іосифа I., изряднѣйшого Покровителя св. кат. вѣры, отзыскала повну свободу исповѣданя своеи св. вѣры и плеканя свого питоменного обряда руского, и также самостойне правлене; зъ другои же стороны, коли Великій Папа Левъ XIII., той-то нашъ рускій народъ любячій и о благо нашои церкви рускои и нашого обряду много печаливый вселеньскій Архіерей, за порозумѣнемъ и по великодушномъ и щедромъ вывѣнованю тымже милостивѣйше и славно надъ нами пануючимъ Цѣсаремъ, утворене Станиславовскои Діецезіи зарядивъ, и третого Епископа въ нашой Провинціи поставити благоволивъ, чимъ ухилено всяку перешкоду до отправленя Синодовъ, то Мы, котрого Богу после Своихъ невыслѣдимыхъ совѣтовъ подобало ся выбрати Управителемъ Митрополиюи Архідіецезіи Львовскои, а тымъ самымъ поставити на высотѣ для сторожѣ сеи церковнои Провинціи, свѣдомі въ цѣлой повнотѣ того нашого великого званія и глубоко пересвѣдченѣ о важности тои задачѣ, яку Богъ намъ хоть послѣдному свому слузѣ наложити усмотривъ, и свѣдомі также, що зъ належитого сповненя тоиж обовязанности колись особенно отъ Насъ зложеня отвѣту жадати буде, то все высше сказане часто и прилѣжно розважаючи, постановили Мы, повзятый нашъ намѣръ и дозрѣлый совѣтъ отправленя Собора провинціяльного въ нашой Архікатедральной церквѣ объявити св. Апостольскому Престолу и предложити Тому-жь въ смиренію къ одобреню. А одержавши благосклоннѣйше одобрене того нашого намѣреня, якъ также и одобрене Програмы порядку, маючого ся заховати при отправленю Синода, письмомъ ,выданымъ Єго Ем. Кардиналомъ Префектомъ св. Зобраня къ Розпростороненю св. Вѣры для Обрядовъ восточныхъ Іоаномъ Симеоні, зъ дня 4. Липня с. р. Ч. 337|14, спѣшимо до Васъ съ тою радостною вѣстію, и заповѣдаемъ нынѣшнымъ Нашимъ Посланіемъ отбути ся маючій провинціяльный Соборъ во

Львовѣ, а вызначаючи перше торжественне и явне тогожь засѣдане на день 27 (15) Вересня с. р., т. е. въ Недѣлю 14-ту по Сош. св. Духа, котра єсть заразомъ и Недѣлею по Воздвиженію Честного Креста, передъ котрымъ то днемъ ôтбуде ся еще засѣдане 1-е загальне приготовляюче, въ Четверъ дня 24 (12) Вересня рано, запрашаємъ о Господѣ властію Нашою Митрополичою на той-же Соборъ предовсѣмъ Васъ, Преосвященыхъ Епископôвъ и духовныхъ Управителѣвъ Епархій рускихъ Перемыскои и Станиславôвскои, яко нашихъ спôльныхъ Тружениковъ въ пастырствѣ стада Христового сеи Провинціи съ голосомъ рѣшаючимъ, Всечестнѣйшій и Высокопреподобній Капитулы: Нашу Митрополичу Львôвску и Епископскій Перемыску и Станиславôвску, Высокопреподобныхъ почестныхъ Крилошанъ Митр. Консисторіи, Всечестнѣйшого Отця Протоигумена съ Преподобными Игуменами Монастырей Чина св. Василія Вел. въ округѣ Нашои Архідієцезіи Львôвскои находячихъ ся, Всесвѣтлѣйшихъ священиковъ Професорôвъ Всеучилища Львôвского обр. нашого руского, Докторôвъ св. Богословія приналежачихъ до Клиру Архідієцезіи Львôвскои, Всечестнѣйше Настоятельство нашихъ Семенищь: генерального Львôвского и центрального Вѣденьского, Всечестныхъ ОО. Деканôвъ и Управителѣвъ Деканатôвъ Нашои Львôвскои Архієпархіи и тыхъ зъ Почт. Нашого Священьства Архідієцезального, котрій осôбными письмами завôзване ôтъ Насъ одержать, съ голосомъ совѣтуючимъ. Наконець, послѣдуючи звычаєви нашихъ попередныхъ Синодôвъ, запрашаємъ также и Высокопочтеного Сеніора, достохвального нашого руского Института Ставропигійского, Всесвѣтлѣйшого Доктора и Професора Всеучилища Львôвского, Исидора Шараневича, яко свѣдка и слушателя тогожь нашого провинціяльного Собора. Умоляємъ Васъ пôдъ однымъ Преосвященій во Христѣ Братя Епископы и Управителѣ духовній Дієцезій Перемыскои и Станиславôвскои, щобы Вы зволили завôзвати на тойже нашь провинціяльный Синодъ зъ Вашои стороны, кромѣ Всеч. Вашихъ Капитулъ Епископскихъ, ôтъ Насъ также запрошеныхъ нынѣшнымъ Нашимъ Митрополичимъ Посланіємъ, Всеч. ОО. Деканôвъ, Преп. ОО. Игуменôвъ Монастырей, находячихъ ся въ округѣ Вашихъ Дієцезій и прочихъ по воли Вашôй свѣтлѣйшихъ и опытнѣйшихъ церковныхъ мужѣвъ, щобы Мы во Христѣ и съ Христомъ посередъ насъ, зôбраній, при свѣтлôмъ и совѣстнôмъ совѣтѣ тыхъ нашихъ сотрудникôвъ, яко Управителѣ духовній сеи Провинціи, рѣшити и установити могли на сѣмъ нашôмъ Соборѣ то, що во честь и бôльшу хвалу Єдиного во Троици Бога, во славу нашои св. кат. Церкви,

во поднесене и успѣхъ питомого нашого обряду руского, во благо, пожитокъ и спасеніе намъ повѣреного Богомъ нашого народа може послужити. Но памятаючи при тôмъ, що „всяко даяніе благо и всякъ даръ совершенъ съ высше есть, сходай отъ Отца свѣтовъ" и що даже и помыслити ничого спасительного не можемъ безъ ласки Духа святого, — умоляю Васъ, Преосвященнї Братя и упрашаю, щобы Вы такъ самї въ молитвахъ Вашихъ заносили къ Богу умильнї прошеня о добрый успѣхъ сего Нашого Собора, якъ такожъ зволили завôзвати Ваше пôдвластне Всеч. епархіяльне Духовеньство и всѣхъ порученыхъ Вашôй печаливости вѣрныхъ Діецезанъ, до спôльныхъ молитвъ на намѣрене доброго успѣха сего нашого Собора, подôбно якъ Я нынѣшнымъ Моимъ Посланіемъ, то само въ Моей Архідіецезіи Митрополичôй розпоряджую, завзываючи о Господѣ Всеч. Духовеньство Архідіецезальне, щобы, зачавши ôтъ першои найблизшои Недѣлѣ або ôтъ першого Свята, по полученю сего Посланія, ажъ до укôнченя сего провинціяльного нашого Собора въ намѣреню умоленя Намъ свѣтла и благодати Божои къ спôльнымъ нарадамъ и нашимъ рѣшенямъ въ сѣмъ Соборѣ, ôтмовили кождои Недѣлѣ и кождого Свята при Службѣ Божôй по заамвоннôй молитвѣ съ вѣрными своими Парохіянами, котрыхъ попередно въ проповѣди своїй о важности Синода объучити маютъ, на высше речене намѣрене 3 разы Отче нашъ, додаючи 3 разы Богородице Дѣво, для призваня ходатайства Пресвятои и безъ порока зачатои Дѣвы Маріи Матери Божои, котрои Покрову сей нашъ провинціяльный Соборъ вручаемъ, и разъ Вѣрую. При тôмъ розпоряджаю, щобы во всѣхъ церквахъ по крайнôй мѣрѣ парохіяльныхъ въ Недѣлѣ: 14-ту, 15-ту и 16-ту по Сош. св. Духа, въ котрї то Недѣлѣ ôтбути ся маютъ засѣданя торжественнї Синода нашого, якъ такожъ вô Второкъ 1 (13) Жовтня, въ день Покрова Пресв. Дѣвы Богородицѣ, на заключене Собора Нашого, дзвонено черезъ протягъ бôльше менше чверть години, въ церквахъ же Львôвскихъ черезъ пôвъ години.

Долучаемъ такожъ до того Посланія, Програму порядку ôтбути ся маючого Синода для кождои Парохіи по одному примѣрникови.

Преосвященй Епископы и Всечестнѣйшй Отцѣ и во Христѣ Братя!

Въ сѣй послѣдной хвили, коли Мы кôнчили печатане Нашого Посланя, одержали Мы тую радôстну вѣдомôсть, котру посредствомъ дописи Єго Еминенціи Кардинала Іоана Симеоні, Префекта св. Конгрегаціи о Розширеню вѣры, зъ дня 10. Серпня с. р. Ч. 368. Намъ подано, що Єго Святôсть Папа Левъ XIII., благоволивъ вселаскавѣйше удѣлити для роспочатя и щасливого веденя и успѣваня трудôвъ синодальныхъ, Свое Апостольске Благословеніє; а заразомъ для наданя бôльшои почести и важности сему нашому Синодови, призначити Своимъ Делегатомъ и Председателемъ: Єго Превосходительство Преосвященого Августина Чяску (Ciasca) тит. Архіепископа Ляриссы, Префекта Архивôвъ Ватиканьскихъ, Члена и Консультора св. Конґреґаціи для Розширеня Вѣры.

Тою то отже вѣдомостію поспѣшаючи съ Вами подѣлитись, ôтдаймо за се честь, славу и благодарене Господеви, и будьмо перенятй въ серцяхъ нашихъ неугасаючою вдячностію для Єго Святости Папы Льва XIII.

Богъ же да поспѣшествуетъ Намъ! Царица Небесъ да покровительствуетъ Насъ!

Благодать Г. Н. Іисуса Хріста и любы Бога Отца и причастіє св. Духа буди съ всѣми Вами! Братіє. Аминь.

Львôвъ, въ день св. Вл. Равноап. Князя Володим. 15 (27) Липня 1891.

Сильвестеръ,
Митрополитъ
Галицкій, Архіепископъ Львôвскій.

V.

Порядокъ,

якій мае заховати ся и чинности, якй маютъ предприняти ся въ скликаню и ôтправленю Синода провинціяльного руского во Львовѣ, въ мѣсяцю Вересню р. 1891.

I. Донесеня, якй маютъ ся здѣлати до св. Апостольского Престола дотычно приготовленя до Синода провинціяльного:

а) Письма до Риму, въ котрыхъ упрашае ся о позволене до скликаня и ôтправленя Синода — о Апостольске благословеніе и ôтпусты для вѣрныхъ, ôтъ Єго Святости, посредствомъ Єго Еминенціи Кардинала Префекта св. Зôбр. о Розширеню вѣры для Обрядôвъ Восточныхъ.

б) Предложене программы Єго Еминенціи Кардиналови Префектови що до порядку и способу, въ якôмъ рускій Соборъ провинціяльный во Львовѣ мае ôтправляти ся; особенно же предложене Церемоніяла, якого держати ся постановили Епископы рускй чи то въ Зôбраняхъ приготовляючихъ, чи то въ Засѣданяхъ публичныхъ або торжественныхъ, якъ такожь при розпочатю и закôнченю Собора.

II. Чинности маючй предприняти ся дотычно скликаня Синоду.

По одержаню позволеня и благословеня ôтъ св. Апостольского Престола до ôтправленя Собора, установлено и одобрено за вспôльною згодою Епископôвъ Галицкои Рускои провинціи на засѣданю Епископôвъ тойже провинціи, ôтбувшôмъ ся во Львовѣ дня 18-го Лютого року 1891, слѣдуюче правило (програму) маюче заховати ся при ôтправленю Собора:

1) Митрополитъ оповѣститъ:

Ôдозву заповѣдаючу Соборъ провинціяльный, а то: До Преосвященыхъ и Всечестнѣйшихъ Братей Епископôвъ — Всесвѣтлѣйшихъ и Высокопреподобныхъ Капитулъ: Митрополичои и Епископскихъ Перемыскои и Станиславôвскои — Архімандритôвъ и Настоятелѣвъ Монастырѣвъ Чина св. Василія В. и до прочихъ особôъ духовныхъ, котрй чи то после права чи то звычаю довжнй бути присутнй и такожь до Свѣтлого Сеніора славного Института церковно-свѣтского Ставропигійского. Въ тôй ôдозвѣ оповѣститъ ся день розпочатя Синоду и означитъ ся мѣстце, де Синодъ ôтправитъ ся — завôзве ся духовенство и вѣрныхъ до призваня помочи Божои — оголосятъ ся

ôтпусты, милостивѣйше удѣленй Єго Святостію и подасть ся до вѣдомости порядокъ и програма, яка мае заховати ся на Соборѣ. А именно:

2) Передъ отворенємъ Собору ôтбуде ся предовсѣмъ загальне Зôбранє приготовляюче; (що до приготовленя загального, то повинно оно наступити передъ Соборомъ на чотырнайцять або по крайнôй мѣрѣ на ôсмь днѣвъ, на котрôмъ Митрополитъ съ Епископами провинціи и декотрыми мужами духовными досвѣдчеными, уложать при спôльнôй нарадѣ всѣ рѣшеня и постановленя, якй мають ся на Синодѣ предложити и обговорити, якъ такожь порядокъ и правило дѣйствъ на тôмже Синодѣ) -- на тôмъ зôбраню буде предсѣдати самъ Митрополитъ въ сали Митрополичои палаты, щобы належито приготовити все потрѣбне такъ до ôтвореня Собору, якъ и до ôтправленя першого публичного засѣданя.

А то слѣдуючимъ способомъ и пôсля слѣдуючои програмы:

Въ каплици палаты Митрополичои передъ Престоломъ, на котрôмъ мае находити ся знамя Креста посередъ шести свѣчокъ и книга св. Евангелія, приготовить ся стôлъ накрытый зеленымъ сукномъ для засѣданя членôвъ покликаныхъ на Соборъ. Въ означенôмъ часѣ зберуть ся тамъ всѣ до Собору провинціяльного належачй а то: Преосвященый Митрополитъ въ мантіи, омофорѣ, съ нагруднымъ, крестомъ поверхъ омофора, въ митрѣ и съ жезломъ, Преосвященй Епископы въ мантіяхъ и митрахъ, Крилошане капитульнй въ тогахъ крилошаньскихъ, прочй же Священники такъ свѣтскй якъ и Монахи въ одежахъ своихъ, т. е. въ реверендахъ и поясахъ, приналежныхъ ихъ достоинству, всепочтенный Предсѣдатель и Сеніоръ славетного Института Ставропигійского въ одежи чорнôй, яка уживае ся звычайно при публичныхъ торжествахъ.

Скоро всѣ належачй до Собору зôйдуть ся, приступить Митрополитъ до престола съ обома Епископами, за котрыми слѣдують Крилошане и прочй, и зачне се приготовляюче зôбранє слѣдуючими молитвами, въ языцѣ литургичнôмъ славяньскôмъ:

„Благословенъ Богъ нашъ всегда нынѣ и присно и во вѣки вѣковъ." — Хоръ або пристоячій клиръ ôтповѣдае: „Аминь."

Клиръ: „Слава Тебѣ Боже нашъ, слава Тебѣ." А потôмъ всѣ приклонивши колѣна заспѣвають слѣдуючу пѣснь до св. Духа: „Царю небесный Утѣшителю, Душе истины, вездѣ сый и вся исполняяй, сокровище благихъ и жизни подателю: прійди и всели ся въ ны, и очисти ны отъ всякія скверни, и спаси Блаже души наша."

Потôмъ вставши ôтъ колѣнопреклоненія, всѣ ôтмавляють дальше слѣдуючӣ молитвы: „Святый Боже, святый крѣпкій, святый безсмертный помилуй насъ:“ 3 разы: „Слава: и нынѣ: Отче нашь“ и пр.

Митрополитъ возглашае: „Яко твое есть царство“ и пр. Клиръ; „Аминь.“

Потôмъ: „Господи помилуй:“ 12 разы. „Слава Отцу“ и пр. — „Прійдѣте поклонимъ ся“ и пр. 3 разы. И тропари: „Помилуй насъ Господи помилуй насъ“ и пр. „Слава: Господи помилуй насъ“ и пр. „И нынѣ: Милосердія двери“ и пр. Потôмъ: „Господу помолимся.“ Клиръ: „Господи помилуй.“

Молитва.

„Господи Іисусе Хрісте, Сыне Єдинородный, безначальный, безначального твоего Отца, рекій пречистыми усты Твоими: яко безъ мене не можете творити ничесоже, Господи, Господи нашь! вѣрою обемше въ души нашей и въ сердцѣ Тобою реченная, припадаемъ Твоей благости, помози намъ грѣшнымъ, сіе дѣло нами починаю-щее ся, о Тебѣ самомъ совершити, во имя Отца и Сына и святаго Духа. Аминь.“

А въ кôнци ôтмавляють всѣ одинъ разъ привѣтъ Ангельскій: „Богородице Дѣво радуйся“ и пр.

По скôнченю сихъ молитвъ Митрополитъ звернувшись до зôбраныхъ, повитае ихъ короткою промовою и выложить цѣль и потребу Синода.

По промовѣ завôзве Преосв. Митрополитъ за взаимнымъ порозумѣнемъ и згодою Епископôвъ, всѣхъ присутныхъ священикôвъ и мірского Сеніора Института Ставропигійского до зложеня обѣтницѣ, що будуть заховувати тайну о всѣмъ, о чѣмъ буде розправляти ся на Соборѣ, и то бôльше меньше пôсля слѣдуючои формулы:

„Приобѣцяють всѣ тутъ присутнӣ на совѣсть священничу (а миряннинъ пôдъ словомъ чести) що рѣшеня и все инше, що имъ къ испытаню предложить ся, якъ також розправы и мнѣнія кождого поодинокого, не выскажуть ани нѣкому по за зборомъ Синода не выявлять[1]), ажь доки рѣшеня св. Апостольскимъ Престоломъ не будуть провѣренӣ и оголошенӣ[2]).

[1]) Соб. Ват. гл. 27.
[2]) См. Соб. di Orvieto 23.

На се завôзване приступлять всѣ пôсля достоинства свого стану и чина до Митрополита и приобѣцяють пôдъ честію своею держати тайну слѣдуючими словами:

„Прирѣкаю се на совѣсть священничу (а міряninъ: пôдъ словомъ чести.)“

На тôмъ приготовляючôмъ зôбраню Митрополитъ прикаже Канцлерови консисторскому оповѣстити рѣшеня о выборѣ и именованю урядуючихъ на Соборѣ, котрыхъ то за згодою Епископôвъ вже передъ тымъ назначивъ. А то:

1) Судъ извиненій и жалобъ: складаючій ся зъ одного Епископа и 4 членôвъ.

2) Промоторôвъ Собору: зъ трехъ членôвъ, по одному членови зъ кождои зъ трехъ Епархій.

3) Секретарѣвъ Собору чотырохъ.

4) Нотарѣвъ Собору чотырохъ.

5) Управителя обрядôвъ и трохъ помôчниковъ.

6) Богословôвъ и Канонистôвъ десять, именно 6 изъ Архіепархіи Львôвскои, а по двохъ изъ обохъ прочихъ Епархій.

Инструкція

для урядуючихъ на Синодѣ провинціяльнôмъ, выдана Преосв. Митрополитомъ Львôвскимъ 1891 р.

а) Обовязки Судієвъ синодальныхъ.

Обовязки Судієвъ синодальныхъ въ нынѣшныхъ часахъ мѣстить ся въ слѣдуючихъ точкахъ:

1) До Судієвъ синодальныхъ буде належати розсмотрѣти повномочія ôтпоручниковъ и зажадати ôтъ участниковъ Собора грамотъ, на пôдставѣ котрыхъ они завôзвані суть яко богословы до теперѣшного Синода.

2) Они будутъ провѣрювати оправданя такъ тыхъ, котрî до Синода належито завôзванî, но справедливою перешкодою вздержанî, не явили ся, якъ и тыхъ, котрî задля непередвидженого якого выпадку внесуть подане до Предсѣдателя сего Суду на письмѣ съ прошенемъ, щобы передъ укôнченемъ Синода о Господѣ ихъ ôтпустити. — Получивши позволене ôдôйти, мають начеркъ предметôвъ Собора собѣ врученый, Предсѣдателю Суду звернути.

3) Тоже сумнѣвы о правѣ присутности або першеньства и иншî повставшî трудности межи членами Собору полагодити и то якъ говорить Венедиктъ XIV.: „въ короткôй дорозѣ.“

4) Судіи мають чувати надъ захованємъ тайны и зъ оглядностію наказувати недодержавшихъ тоижъ.

5) Обовязкомъ Предсѣдателя буде старати ся, щобы дѣйства Судіѣвъ въ осôбнôй книзѣ, котра звычайно зове ся „Протоколъ" були списанѣ, и щобы по скôнченю Синода дане було Митрополитови справоздане о дѣйствахъ.

б) Обовязки Промоторôвъ Собора.

1) Обовязкомъ Промоторôвъ буде, въ належитый спосôбъ наставати, щобы предметъ для Зôбрань загальныхъ и почастныхъ Засѣдань въ своѣмъ часѣ бувъ выготовленый и добре упорядкованый.

2) До нихъ належить смотрѣти на тое, щобы то, що ôтносить ся до формы дѣйствъ синодальныхъ, особенно же при публичныхъ Засѣданяхъ употребляемои, все переведено було съ задержанємъ такъ порядку святои Литургіи, якъ и звычаю церковного передания.

3) Мають по черзѣ сповняти довжности церемоніяльнѣ на Зôбраняхъ и Засѣданяхъ и будутъ ôтчитувати также по черзѣ съ Секретарями Собору содержане Декретôвъ, маючихъ ся на Засѣданяхъ оповѣстити.

4) Ихъ обовязкомъ буде также позбирати такъ списанѣ поодинокими Секретарями протоколы дѣйствъ синодальныхъ, якъ и тѣ примѣрники декретôвъ, котрѣ яко автентичнѣ содержать предметъ Собора оповѣщеный.

5) Наконець мають они по скôнченю Синода всѣ списы дѣйствъ разомъ съ отвѣтнымъ справозданємъ предложити Митрополитови.

в) Обовязки Секретарѣвъ Собора.

1) Обовязкомъ Секретарѣвъ буде: старати ся, щобы по крайнôй мѣрѣ на день передъ публичными Засѣданями оголошене маючого ся ôтбути Засѣданя було прибите на дверехъ такъ церкви Митрополичои, якъ и городскои пôдъ тит. Успенія Пр. Д. Маріи.

2) Декреты, належачѣ до програмы Собора мають они по черзѣ обнародовляти предметы, маючѣ ся оповѣстити на Зôбраняхъ и Засѣданяхъ ôтчитувати по черзѣ съ Промоторами и другими, котрѣ зъ числа Нотарѣвъ, або въ иншій спосôбъ до обовязку такого читаня будуть призначенѣ.

г) Обовязки Нотарѣвъ Собора.

1) Обовязкомъ Нотарѣвъ буде споряджати протоколы дѣйствъ, якѝ на поодинокихъ засѣданяхъ почастныхъ Зôбрань будуть залагоджены̂. Тіи же протоколы, котрŷ ôтчитають ся, если се зарядить Предсѣдатель Зôбраня, мають они предложити Предсѣдателю въ ôтвѣтнôмъ часѣ до пôдпису и перехованя.

2) То, що зарядить Предсѣдатель Зôбраня, дотычно способу переведеня дѣйствъ, мають они прочимъ членамъ того Зôбраня подати до вѣдомости.

3) Предложити Предсѣдателеви извиненя тыхъ, котрŷ разъ або другій разъ задля справедливои перешкоды не могли бути на почастнôмъ Засѣданю.

4) По укôнченю дѣйствъ, котрŷ мають залагодити ся въ почастныхъ Зôбраняхъ, позбирають они литографованŷ рукописы предмету Синода, котрыхъ то примѣрники роздадуть ся на першôмъ частнôмъ Засѣданю поодинокимъ членамъ; и по скôнченю Синода предложать Промоторамъ.

5) Тойже зъ Нотарѣвъ, котрый буде кромѣ того занимати урядъ Нотаря актôвъ синодальныхъ, спорядить также протоколъ дѣйствъ, якŷ на Зôбраняхъ общихъ и Засѣданяхъ публичныхъ будуть переведенŷ, и содержане тыхъ протоколôвъ обнародовити при кôнци Зôбрань и Засѣдань. Протоколы тŷ предложить Митрополиту до пôдпису, а пôдписанŷ доручить Промоторамъ до перехованя.

д) Обовязки Церемоніярѣвъ и ихъ Управителя.

Обовязкомъ Церемоніярѣвъ буде наглядати: щобы на зôбраняхъ загальныхъ и торжествахъ публичныхъ все дѣяло ся пôсля правилъ, маючихъ заховати ся при ôтправленю Собору.

Дано во Львовѣ дня якъ въ оповѣщеню Синода 1891 р.

Сильвестеръ Сембратовичъ в. р.
Архіепископъ-Митрополитъ.

Коли зôстануть оповѣщенî Урядуючî на Соборѣ, першій Секретарь завôзве ôтпоручникôвъ Капитулъ, щобы Преосв. Митрополиту предложили повномочія. Коли то по черезъ здѣлають, будуть за згодою провинціяльныхъ Епископôвъ одобренî и до Собору припущенî.

Потôмъ запытае Митрополитъ участникôвъ, чи не знають кого, кто бы на тôмъ Соборѣ не бувъ присутный, що пôсля права або звычаю довженъ бути присутный.

По сѣмъ прикаже Митрополитъ ôтчитати декреты для першого Засѣданя, выготовленî передъ тымъ за згодою Епископôвъ, именно:

I. Декретъ о отвореню Синода.

Во имя Святои единодушнои, животворящои и нераздѣльнои Троицы, Отца и Сына и святаго Духа.

Мы Сильвестеръ Сембратовичь, Божою и Апостольского Престола милостію Митрополитъ Галицкій, Архіепископъ Львôвскій, Епископъ Каменецкій; во хвалу и славу Бога Всемогучого, въ честь Преблагословенной и Пренепорочнои Присно Дѣвы Богородицѣ Маріи, Св. Іосифа тоиже Царицѣ Небеснои Обручника — Св. Михаила Архангела — Святыхъ нашихъ Апостолôвъ Кирила и Меѳодія — Св. Священомученика Іосафата, Святыхъ и славныхъ Боговѣнчаныхъ князей рускихъ Володиміра и Ольги — св. Великомученика Георгія и всѣхъ Святыхъ, якъ такожь въ славу св. Матери Церкви католицкои и взрôстъ св. Соединенія и общенія съ св. Апостольскимъ Престоломъ, за совѣтомъ и згодою Всечестнѣйшихъ и Преосвященыхъ Епископôвъ провинціяльныхъ — постановляемъ и рѣшаемъ, що дня 15-го (27-го н. с.) вересня, въ недѣлю по Воздвиженію Честного Креста начне ся Синодъ провинціяльный, котрый нашою Митрополичою властію Мы заповѣли, оповѣстили и обнародовили.

Отець же Господа нашого Іисуса Хріста, Отець щедротъ и Богъ всякого утѣшенія[1]) да внемлетъ въ помощь нашу и да чувствуемъ тогоже Іисуса Хріста Сына Єго Єдинороднаго въ Єгоже пресвятое Имя собрахомъ ся, посреди насъ быти, и Духъ св. отъ Отца и Сына исходящій да просвѣтитъ свѣтомъ благодати своея умъ нашъ и воспламенитъ сердца. Аминь.

---

[1]) 2 Кор. 1, 3.

2. Декретъ о зложеню исповѣданя вѣры.

Во имя Святои единодушнои животворящои и пр.

Мы Сильвестеръ Сембратовичъ, Божою... и пр. (якъ высше.)

Понеже вѣра, безъ котрои никто не може угодити Богу, есть початкомъ и основою спасенія; а также есть одною изъ первыхъ и головнѣйшыхъ довжностей Нашои Епископскои печаливости, неусыпно старати ся, щобы вѣра католицка, котру держить св. Римска Церковь, въ сѣй провинціи неповреджена завсѣгды и цѣла процвитала, уважаемъ, що належить розпочати сей провинціяльный Синодъ ôтъ однодушного исповѣданя вѣры, котру серцемъ вѣруемъ. Послѣдуючи въ тôмъ указанямъ и розпоряджененямъ св. Апостольского Римского Престола и декретамъ выданымъ для вѣрныхъ обряду восточного, якъ також постановленямъ нашого последного Синода провинціяльного руского, ôтбувшого ся въ мѣстѣ Замостю р. 1720, рѣшаемъ, щобы Мы и Преосвященѣи Епископы и прочѣи на сѣмъ Соборѣ засѣдаючѣи явно и всенародно зложили исповѣдане вѣры пôсля формы Урбаномъ бл. п. Папою VIII. для вѣрныхъ обряду Восточного приписанои и то пôсля тексту славяньского тут. Митрополичимъ Ординаріятомъ прилѣжно пересмотреного и исправленого, а св. Зôбранемъ о розширеню вѣры письмомъ зъ дня 21. Юнія 1890 Ч. 846/14 одобреного.

3. Декретъ о способѣ житя въ часѣ Синоду.

Во имя Святои единодушнои животворящои и нераздѣльнои Тройци... и пр.

Мы Сильвестеръ Сембратовичъ... Митрополитъ..., и пр. (я. в.)

Понеже Мы свѣдомѣи того, що силы Нашѣи суть недостаточнѣи до такъ превеликого обовязку Митрополита — свѣдомѣи дальше, що така есть немôчь людскои природы, що всяке довольство, яке бы оно и було, походить ôтъ Отца свѣтовъ — то Мы ôтправляючи сей провинціяльный Соборъ, а уповаючи не на Нашѣи силы, но полагаючи на пособіе и помôчь Единого Бога, котрого есьмо слугами, цѣлымъ сердцемъ умоляемъ Его въ покорѣ, щобы Насъ пôддержувавъ, Нами управлявъ и умъ Нашъ наклонявъ къ тому, що есть найлѣпшимъ и весьма спасительнымъ для Нашои провинціи. Молимо Преосвященыхъ Епископôвъ, Братій Нашихъ, котрѣи съ Нами зôбрали ся о Господѣ Нашôмъ Іисусѣ Хрістѣ и благодати св. Духа, щобы всѣ засобы побожности и всю обильнôсть Своихъ Епископ-

скихъ чеснотъ, якими суть обдарені, обертали безъустанно въ духовный пожитокъ провинціи. Такожь нехай стараютъ ся особенно спасительными совѣтами и святыми молитвами пôдпомагати соборне дѣло, котре Мы съ содѣйствомъ св. Духа нынѣшного дня начали. Почтеныхъ Достойникôвъ, Крилошанъ и всѣхъ Священикôвъ, котрі съ Нами зôбрали ся, и всѣхъ прочихъ Церковныхъ мужей упоминаемо и на милосердіе Бога заклинаемо, щобы якъ кождого часу мірскимъ людямъ свѣтломъ своихъ чеснотъ присвѣчали, такъ особенно пôдчасъ ôтправленя сего Собора поступали богоугодно, памятні на свôй урядъ, и жили свято, якъ пристоитъ тымъ, котрі суть звані въ службу Господню, такожь щобы найсвятѣйшою жертвою Літургіи дѣлу сего Собора побожно помагали, и Дателя всякихъ благъ Бога непорочными молитвами умоляли, щобы умамъ Нашимъ удѣлявъ свѣтла своеи благодати, щобы Мы могли повзяти найлучшії совѣты и рѣшити спасительні постановленя. — Всѣхъ же и кождого зъ осôбна горожанъ и мешканьцѣвъ мѣста Львова въ Христѣ Намъ возлюбленыхъ, упоминаемъ и о Господѣ завзываемъ, щобы якъ завсѣгды, такъ особенно пôдчасъ сего Собора пôдносили духа до ревности христіяньскихъ чеснотъ, щобы зовсѣмъ вздержували ся ôтъ злого, уклоняли ся ôтъ похотей плотскихъ, прикладали ся до молитвы, Христа Сына Божого въ убогихъ кормили, грѣхôвъ сповѣдали ся, Хлѣбомъ Ангельскимъ себе скрѣпляли и щоденно Бога щедротъ побожными молитвами умоляли, щобы Мы при ôтправленю сего Собора и при кождôмъ пастырскôмъ дѣлѣ славѣ Божôй и спасенію душъ съ боговѣйною печаливостію служили[1]).

4. Декретъ о ненарушимости правъ другихъ.

Во имя Святои Единодушнои... и пр. Мы, С. С. Митрополитъ и пр. я. в. постановляемъ и заявляемъ, що если бы припадково случило ся, що ктось, не маючи права, находивъ бы ся на сѣмъ Синодѣ, або маючи право, не бувъ присутный, або, що ктось не сидѣвъ бы на прйналежнôмъ ему мѣстци, або, не заховавши порядку, забиравъ бы голосъ, и пôдчасъ Собору які нибудь иншії дѣйства совершавъ бы, никто не може зъ того вносити, що нарушаютъ ся тымъ чіи будь права по за Соборомъ набуті, якъ подôбно никто изъ тыхъ не набувае нового права и никому не ôтнимае ся ничого

---

[1]) См. Соб. Вѣденьск. 1885.

зъ его правъ або посѣданя, лишь все остае важнымъ и ненарушимымъ въ тôмъ самôмъ станѣ, въ котрôмъ попередно находилось, поки не розпочавъ ся сей провинціяльный Соборъ.

5. Декретъ, що не вôльно ôтъ Синоду ôтступати.

Мы, С. С. Митрополитъ и пр. я в. Умоляемъ и упоминаемъ Преосвяценыхъ Епископôвъ, котрî засѣдати довжнî на сѣмъ провинціяльнôмъ Соборѣ, щобы доки тойже не закôнчить ся и доки по обычаю не буде ôтпущеный, зъ мѣста Львова безъ справедливои причины не выдаляли ся. Єсли бы же котрый Епископъ по провѣренôй и Нами одобренôй причинѣ, отримавъ ôтъ Насъ позволене выдалити ся, есть обовязаный лишити ôтповѣдного заступника, котрый бы рѣшеня и постановленя Собору принявъ въ имени Єго и Єго Церкви и тіиже, якъ есть обычай, пôдписавъ. Кромѣ того и прочихъ всѣхъ съ Нами разомъ на Соборѣ засѣдаючихъ, упоминаемъ и приказуемъ имъ, щобы не ôтходили передъ закôнченемъ Собора безъ причины Судіями извиненій узнанои и Нами одобренои[1]).

По перечитаню тыхъ декретôвъ Митрополитъ запытае присутныхъ словами: „Преосвященî и Всечестнѣйшî Отцѣ, чи угоднî Вамъ що ино перечитанî декреты, а заразомъ чи угодно Вамъ, щобы, такъ якъ ихъ перечитано, були обвѣщенî на першôмъ торжественнôмъ засѣданю? Отцѣ ôтповѣдають: угодно. — По чѣмъ Митрополитъ заявляе: Перечитанî декреты прîймають Отцѣ; за Ихъ отже згодою Мы ихъ потверджаемо, такъ якъ були перечитанî, а такожь рѣшаемо, щобы оповѣщено ихъ на першôмъ засѣданю Собора.

По тôмъ всѣмъ Митрополитъ за згодою Епископôвъ призначить и прикаже оповѣстити друге зъ ряду синодальне засѣдане слѣдуючимъ декретомъ:

Декретъ оповѣщеня II. Засѣданя.

Во имя Святои единодушнои и пр. Мы С. С. Митрополитъ... и пр. я. в. За совѣтомъ и згодою Преосвященыхъ Епископôвъ провинціяльныхъ постановляемо, щобы слѣдуюче Засѣдане ôтбуло ся 22-го вересня (4. жовтня) въ недѣлю 15-ту по Сош. св. Духа

[1]) См. Соб. Вѣдень. 1885.

однако такъ, що означеный речинець на Зôбраню загальнôмъ може бути свобôдно скороченый або продовжсный, якъ тое окаже ся ôтповѣднѣйшимъ для справъ Собору. — По тôмъ Промоторы попросять Митрополита, щобы приказавъ зладити списъ дѣйствъ сего першого Зôбраня. Митрополитъ же прикаже.

Закôнчить ся се приготовляюче и перше Зôбране благодаренемъ Бога, и то слѣдуючими молитвами:

„Буди имя Господне благословенно отъ нынѣ и до вѣка“ (3 разы). Потôмъ: „Достойно есть яко воистинну“... и пр. Потôмъ ôтмовлять всѣ Молитву Господню: „Отче нашъ“... и пр. а Митрополитъ выголошуе: „Яко Твое есть царство“ и пр. Потôмъ Митрополитъ зверненый до Собора удѣляе томужъ благословеніе слѣдуючими словами:

„Благословеніе Господне на Васъ того благодатію и человѣколюбіемъ всегда нынѣ и присно и во вѣки вѣковъ.“

Клиръ ôтповѣдае: „Аминь.“

Потôмъ Митрополитъ: „Слава Тебѣ Хрісте Боже, упованіе наше, слава Тебѣ.“

Клиръ: „Слава: и нынѣ: Господи помилуй“ (2 разы) и „Владыко благослови:“

Митрополитъ творитъ ôтпустъ словами: „Хрістосъ истинный Богъ нашъ, молитвами Пречистыя своея Матере, святаго Іосифа ея Обручника и святыхъ праведныхъ Богоотецъ Іоакима и Анны и всѣхъ Святыхъ, помилуетъ и спасетъ Васъ яко благъ и человѣколюбецъ.“

Клиръ: „Аминь.“

По скôнченю сего всѣ розходять ся въ мирѣ.

Сей порядокъ молитвъ мае заховати ся на всѣхъ Зôбраняхъ загальныхъ.

Сего вечера ôтъ годины 7-мои до 8-мои буде дзвонити ся во всѣ дзвоны во всѣхъ рускихъ Церквахъ мѣста.

Засѣдане явне и торжественне І.

Въ означенôмъ дни и годинѣ являть ся всѣ до Синоду належачѝ въ палатѣ Митрополичôй; прочѝ же всѣ, котрѝ зъ духовенства и народу будуть могли прибути на торжество, якъ также и процесіи чи то мѣстскихъ чи сусѣдныхъ Церквей парохіяльныхъ, ожидати будуть на площи межи Церквою и палатою, доки Церемоніярѣ Собору не дадуть знаку, щобы розпочала ся процесія до Церкви Митрополичой.

На даный знакъ Церемоніярами и при удареню во всѣ двоны мѣста, рушить процесія до Церкви Митрополичои въ слѣдуючôмъ порядку:

Крестъ Церкви Архікатедральнои нести буде оденъ изъ першихъ членôвъ брацтва тоиже Церкви.

Пѣвцѣ Церкви Архікатедральнои.

Процесіи передмѣстскі съ своими Крестами и хоругвами, котрі прибудуть съ своими парохами.

Процесіи парохій мѣстскихъ, а именно: Св. Апостолôвъ Петра и Павла, св. Параскевіи, Успенія пресвятои Дѣвы Маріи, а потôмъ Архікатедральнои св. Великомученика Георгія съ брацтвами своими, крестомъ и хоругвами пôдъ проводомъ своихъ парохôвъ або сотрудникôвъ.

Крестъ Капитулы Митрополичои межи двома свѣщеносцями.

Духовеньство Митрополичои Церкви.

Управитель церемоній съ служителями до Архіерейскои Службы Божои.

Крестъ Митрополичій несеный одНымъ Крылошаниномъ капитульнымъ межи двома свѣщеносцями,

Священики запрошені до Синоду.

Деканы, котрі не занимають ніякого частного уряду въ Соборѣ.

Богословы и Канонисты Собора.

Нотарѣ и Секретарѣ Собора.

Промоторы синодальні.

Прокураторы або заступники Капитулъ Епископскихъ и Крылошане тыхже Капитулъ.

Капитула Митрополича.

Епископы провинціяльні съ своими капелянами и асистою.

Митрополитъ и преосв. Делегатъ Апостольскій съ своими асистами.

Увага: Священики, Пристоячі, Крилошане и Преосв. Епископы съ Митрополитомъ, будуть одѣті якъ звычайно при подôбныхъ церковныхъ торжествахъ, коли мае ся ôтправляти Литургія Архіерейска. —

Вступивши въ Церковь клирики и прочі священники, котрі прибули на торжество, займуть мѣстця якъ кому лучить ся, прочі же Сослужителѣ при Службѣ Божôй и Урядуючі на Синодѣ, займуть призначені собѣ мѣстця въ бôльшôмъ хорѣ, або пресвитеріи, Преосв. Епископы провинціяльні займуть мѣстце на сѣдалищахъ приготованыхъ насупротивъ трону Митрополичого.

Увага: Той порядокъ мае ся задержати при всѣхъ публичныхъ Засѣданяхъ, котрѝ будуть ôтбувати ся, съ тою лише рôжницею, що коли буде служити Литургію котрый зъ провинціяльныхъ Епископôвъ, сѣдалище для него приготовить ся насупротивъ Митрополичого трону.

Преосв. Митрополитъ одѣтый во всѣ архіерейскѝ ризы и въ паліюмъ, зачне торжественну Литургію о призване помочи св. Духа, якъ то находить ся въ Служебникахъ нашихъ рускихъ. По прочитаню Евангелія, буде мати або самъ Митрополитъ священодѣйствуючій, або кто другій призначеный, духовне слово до зôбраныхъ вѣрныхъ.

Єслибы случайно не всѣ священики зôбравши ся на Синодъ, могли сего дня ôтправити св. Литургію або разомъ съ Митрополитомъ служити, мають по крайнѣй мѣрѣ св. Причастіе зъ рукъ Митрополита приняти. По укôнченю св. Литургіи удають ся всѣ, котрѝ брали участь въ процесіи, до мѣстця въ Церквѣ для засѣданій Собору приготовленого, де ôтправлять моленія и молитвы пôсля правила указаного высше на приготовляючôмъ Зôбраню загальнôмъ.

Потôмъ выходять всѣ неналежачѝ и лишають ся лише тѝ, котрѝ суть на Синодъ вôзванѝ. Дверѣ церковнѝ — если то Отцямъ буде угодно — замкнуть ся и засѣдане начне ся короткою промовою синодальною Митрополита о началѣ, пожитку и важности Синодôвъ провинціяльныхъ.

По промовѣ вносять Промоторы Собора ôтворене Собора меньше бôльше тыми словами:

„Преосвященый во Христѣ Отче! Понеже видимъ, що всѣ, котрѝ пôсля закона и обычаю на сѣмъ Синодѣ бути довжнѝ, ту о Господѣ зôбрали ся, я Н. Н. ôтъ Вашого Преосвященьства властію Митрополичоюименованый и поставленый Промоторъ сего Собору, вношу и умильно прошу, щобы Ваше Преосвященьство зволили выдати приказъ отворити сей Соборъ и приказали обнародовити декретъ о его отворенію."

Митрополитъ ôтповѣдае: „Приказуемо, щобы ôтчитано Декретъ нашъ о ôтвореню Собора." Тогды передае першому Секретареви Декретъ до ôтчитаня зъ амвона, або зъ якого иншого виднѣйшого мѣстця.

Першій Секретарь Собору пріймае Декретъ ôтъ Митрополита, котрого перстень цѣлуе, що также робить, коли лишь щобудь пріймае зъ руки Митрополита, и ôтчитае тойже голосомъ выраз-

нымъ зъ призначеного мѣстця. — По перечитаню декрету, котрого Епископы сидячи, прочіи же стоячи слухають, другій Секретарь приступить съ однымъ зъ Нотарѣвъ особно до кождого зъ Епископôвъ провинціяльныхъ и запытае о Ихъ мнѣніе говорячи: „Зволять Ваше Преосвященьство заявити, чи пріймають що ино перечитаный декретъ о отвореню Синода?“ По ôтповѣди одного и другого: „Пріймаю“, Секретарь повертае до Митрополита и предкладаючи Єму ôтповѣдь Епископôвъ скаже: „Преосвященіи Епископы Декретъ пріймають.« По чôмъ Митрополитъ оповѣщуе:

„За згодою преосвященыхъ Епископôвъ постановляемо и заявляемо симъ отворене Собора, що вже и стало ся.“

По тôмъ заразъ вноситъ Промоторъ зложене исповѣданя вѣры слѣдуючими словами:

„Ваше Преосвященьство! Понеже Святѣйшій Соборъ Тридентійскій установивъ, щобы поодинокіи Епископы и Пресвитеры зôбраніи на провинціяльнôмъ Синодѣ складали всенародне исповѣдане вѣры и Святѣйшому Вселеньскому Архіерею Папѣ Римскому правдивый послухъ приреклии исповѣли, я Н. Н. сего Собора провинціяльного поставленый Промоторъ вношу и умильно прошу, щобы Ваше Преосвященьство зволили приказати прочитати и оповѣстити декретъ исповѣданя вѣры.“ —

Митрополитъ отвѣчае: „Се рѣшаемо и приказуемо.“ Першій Секретарь пріймае декретъ высше сказанымъ способомъ и ôтчитуе тойже.

По оповѣщеню декрету о зложеню исповѣданя вѣры, Митрополитъ знявши митру, зверненый до Олтаря приклоняе колѣна и положивши руку на книгу Євангелія, складае ôднесенымъ голосомъ исповѣдане вѣры приписане Урбаномъ П. VIII. для Восточныхъ, якъ высше сказано, а прочіи повторяють за нимъ разомъ.

По укôнченю исповѣданя Митрополитъ встане, возьме митру и усѣвши на приготовленôмъ для Себе мѣстци, тримае книгу Євангелія на колѣнахъ. Теперь приступають поодиноко Епископы безъ митры и складають такожь, приклонивши колѣна, положивши руку на книгу Євангелія исповѣдане вѣры слѣдуючими словами: „Я Н. Епископъ Н. исповѣдаю тую саму вѣру пôсля формы що ино ôтчитаной Преосвященымъ Митрополитомъ и то прирѣкаю, обѣтую и присягаю. Такъ ми Боже поможи и сіе святое Божественне Євангеліе.“

По Епископахъ приступають такожь прочіи синодальніи по трехъ або чотырохъ и складають кождый зъ нихъ исповѣдане вѣры тыми самыми словами.

Потôмъ першій Промоторъ внесе, щобы Декреты, якû звычайно мають бути на початку Собора провинціяльного оповѣщенû, были перечитанû, словами:

»Ваше Преосвященьство! Пôсля старинного звычаю Церкви, бувъ всегда захованый той обычай, щобы на початку Собора провинціяльного слѣдуючû Декреты выдавали ся и оповѣщали ся, а именно:

Декретъ о способѣ житя въ часѣ Собору и декретъ о не выдалюваню ся зъ Собору; протое я Н. Н. сего Собора Промоторъ вношу и Ваше Преосвященьство умильно прошу, щобы тіи декреты были перечитанû и оповѣщенû.“

Митрополитъ прикаже ôтчитане декретôвъ словами: „Тое рѣшаемо и приказуемо.“

Секретарь Собору пріймае ôтъ Митрополита декреты и ôтчитуе ихъ зъ высше сказаного мѣстця. — Другій Секретарь съ Нотаремъ удае ся до поодинокихъ Епископôвъ пытаючи о Ихъ згоду словами якъ высше: „Преосвященый Отче! Чи угоднû Вамъ ôтчитанû тотû декреты?“ Ôтповѣдь Епископôвъ: „угоднû“ предкладае Митрополитови а Тойже каже: „Декреты угоднû суть Преосвященымъ Отцямъ Епископамъ, за тое подобаетъ Богу благодареніе.“

Промоторъ внесе потôмъ оповѣщене декрету о Судіяхъ жалобъ и извиненій словами:

„Ваше Преосвященьство! Понеже для дѣловодства Синоду потреба установити Судіѣвъ, котрû бы мали обовязокъ жалобы, извиненя и непорозумѣня, если бы якû зайшли, выслухати и розсуджати и тіиже Преосвященымъ Епископамъ предкладати до рѣшеня, я Н. Н. сего Собору провинціяльного Промоторъ вношу и прошу, щобы Ваше Преосвященьство такихъ Судіѣвъ именували и декретъ о ихъ именованю оповѣстити приказали.“

Митрополитъ ôтповѣсть: „Тое постановляемо и приказуемо.“ Першій Секретарь Собору прійме ôтъ Митрополита декретъ, котрый въ способѣ высше вказаный ôтчитае.

Въ кôнци Промоторъ внесе назначене другого Засѣданя словами: „Ваше Преосвященьство! На Соборахъ провинціяльныхъ всегда бувъ звычай, що на першôмъ засѣданю означавъ ся день и мѣстце другого засѣданя. Протое вношу, щобы то само такожь теперь на тôмъ Соборѣ було захованe.“

Митрополит ôтповѣсть: „Належить поспытати Преосвященыхъ Отцѣвъ Епископôвъ о ихъ мнѣніе.“ Секретарь Собору приступивши до Преосвященыхъ Епископôвъ пытае словами: „Преосвященû Отцѣ Епископы! Чи угодно Вамъ, щобы найблизше засѣдане ôт-

було ся дня Н. въ Недѣлю Н. мѣсяця Н., однако такъ, щобы означеный речинець въ загальнôмъ зôбраню було можна свобôдно скоротити, або продовжити, якъ то для справъ Собора пожиточнымъ выдавати ся буде?" И получивши ôтповѣдь: „Угодно" донесе о тôмъ Митрополиту и получить ôтъ Него декретъ заповѣдаючій друге засѣдане и ôтчитає тойже всенародно.

Наконець Промоторъ Собору внесе, щобы выготовленй були акта сего засѣданя словами: „Я Н. Н, сего Собору Промоторъ пригадую и прошу Васъ Всечестныхъ сего Собору поставленыхъ Нотарѣвъ, щобы Вы пôсля свого обовязку всѣхъ, котрй були на тôмъ першôмъ Засѣданю, уважно записали и зъ всего, о чѣмъ розправляло ся и що здѣлало ся, выготовили точне и вѣры достойне справоздане.

Першій Нотарь ôтповѣдає: „Выготовлю."

Потôмъ наступить закôнчене молитвами пôсля формы и способу высше на попереднôмъ Зôбраню установленого.

Зôбране загальне II.

Въ означенôмъ дни и годинѣ ôтбуде ся Зôбране загальне, по приготовляючôмъ перше, — зъ порядку друге, и то, понеже майже всѣ священики въ забудованю Семинаріи генеральнои Львôвскои отримають помешкане и прожитане, въ Церкви семинарійскôй, въ котрôй такожь и прочй загальнй Зôбраня ôтбувати ся будуть.

Порядокъ дѣйствъ сего второго Зôбраня, якъ такожь и прочихъ Зôбрань загальныхъ, буде майже такій самый, якъ высше указано було при зôбраню приготовляючôмъ. А именно:

Всѣ до Синоду правильно завôзванй, въ одежи клирикальнôй, займуть призначенй для себе мѣстця и пôдъ проводомъ Митрополита, ôтправлять высше наведенй молитвы, приписанй на початку зôбраня.

Потôмъ послѣдує коротка промова Митрополита якъ н. пр.: о прилѣжности, яку належить заховати при розправахъ всесторонныхъ надъ декретами Собору, якъ и о методѣ переведеня розправъ.

По промовѣ прикаже Митрополитъ пôсля звычайнои формы, якъ высше сказано, обвѣстити имена выбранныхъ до трехъ секцій або Комисій синодальныхъ, зъ котрыхъ кожда буде мати предсѣдателемъ Епископа, або въ случаю якои перешкоды, одного зъ достойнѣйшихъ Крилошанъ, або достойниковъ. Тй Комисіи Митрополитъ за згодою Епископôвъ установить и особы означить.

Такі̂ Комисіи постановлять ся три, а задачею ихъ буде належито обговорити и приспособити все то, о чѣмъ мае ся потôмъ публично рѣшати. Именно:

Комисія I. складати ся буде изъ председателя, одного зъ Епископôвъ, заступника председателя и зъ 8 або 10 членôвъ або совѣтникôвъ, якъ також и зъ одного Нотаря.

Комисія II. котрои председателемъ буде другій зъ Преосв. Епископôвъ, а кромѣ того заступникъ председателя и 8 або 10 членôвъ або совѣтникôвъ и одинъ Нотарь.

Комисія III. котрои председателемъ буде оденъ зъ достойникôвъ Митрополичои Капитулы, а прочі̂ члены, якъ сказано въ двохъ першихъ.

Кождôй зъ тыхъ выбраныхъ Комисій удѣляють ся точки вопросôвъ и предметôвъ до розслѣду. Потôмъ оповѣстить ся всѣмъ членамъ Комисій, що засѣданя Комисій въ часѣ Синоду будуть ôтбувати ся що дня передъ и по полудни, зъ вынмкою тыхъ дней, въ котрыхъ ôтбувати ся будуть Зôбраня загальні̂ и Засѣданя явні̂ торжественні̂. Впрочѣмъ, буде то рѣчею Епископôвъ, котрі̂ председають поодинокимъ Секціямъ або Комисіямъ, означити не тôлько день и годину на засѣдане, но и цѣлый порядокъ, въ якôмъ мае обговорювати ся предметъ синодальный. Засѣданя Комисій будуть ôтбувати ся въ забудованю Семинаріи генеральной Львôвскои, де для кождои секціи буде приготована окремѣшна саля, въ котрôй члены тои самои секціи займуть ся предметомъ ôтносячимъ ся до Синоду.

Засѣданя мають розпочинати ся слѣдуючими молитвами:

Председатель: **Благословенъ Богъ нашъ, всегда, нынѣ и присно и во вѣки вѣковъ:** Члены ôтповѣдають: **Аминь.** Потôмъ всѣ ôтмовляють або спѣвають: **Царю небесный...** якъ высше, **Богородице Дѣво радуйся** и пр. якъ высше. — Председатель: **Престоле Премудрости.** Члены: **Моли ся за нами**; и знакъ креста: **Во имя Отца и Сына и святаго Духа. Аминь.**

Потôмъ начне ся розправа надъ точками науки або предмету признаненого пôсля порядку и способу указаного председателемъ.

Предметы оговорені̂ на тыхъ частныхъ Зôбраняхъ, разомъ съ примѣчанями, які̂ они здѣлати за добре узнають, передадуть ся Митрополитови, котрый предложить ті̂же Зôбранямъ загальнымъ якъ ôнъ самъ заповѣсть, и на котрыхъ то засѣдати мають всѣ Синодальні̂, щобы тамъ пôддати ті̂же розсудженю и доброменѣню всѣхъ участникôвъ.

Предметы розслѣдженй загальными Зôбранями, розважать ще разъ Епископы съ Митрополитомъ, и вкôнци бôльшостію своихъ голосôвъ остаточно рѣшать, що мае ся установити и рѣшити; тй рѣшеня потôмъ Митрополитъ на Засѣданяхъ явныхъ прикаже ôтчитати и оповѣстити.

Туть належить такожь то запримѣтити, що при нарадахъ обохъ тыхъ Зôбрань частныхъ якъ и загальныхъ тое повинно лежати Синодальнымъ на серци, щобы все прилѣжно и зрѣло розважили, а если-бы имъ выдавало ся, що-нибудь сомнительнымъ, або такимъ, що належало бы змѣнити, додати або опустити, свобôдно буде кождому пôсля порядку мнѣніе свое высказати, додавши при тôмъ причину желаной поправки. Щобы же напевно и докладно довѣдати ся, яке кто мнѣніе высказавъ, мае кождый свои предложеня съ поводами тое попираючими, въ скороченю на письмѣ Предсѣдателю Зôбраня або Нотареви выповняючому обовязки Секретаря передати, що потôмъ мае ся долучити до актôвъ.

По укôнченю дѣйствъ кождоразового Зôбраня належить ôтчитати протоколъ дѣйствъ выготовленый Нотаремъ синодальнымъ.

Въ кôнци ôтправить ся чинъ благодаренія по кождôмъ Зôбраню и то по загальнôмъ, въ способъ высше вказаный по першôмъ приготовляючôмъ загальнôмъ Зôбраню -- а по частнôмъ молитвою: „Подъ Твою милость"... и пр. якъ высше и ôтмовленемъ разъ: „Отче нашъ"...

Зôбране зъ порядку III. Загальне II.

Въ заповѣдженôмъ дни и годинѣ зôйдуть ся всѣ Синодальнй въ способъ высше приписаный въ Церквѣ Семинаріи генеральнои. Початокъ сего Зôбраня мае послѣдувати, такъ якъ попередних, звыклыми молитвами, а потôмъ предложать ся до обговореня точки науки Титулу I. и пр. Промоторы Синоду будуть ôтчитувати за порядкомъ одинъ титулъ по другôмъ и начне ся розправа. Тутъ буде ôтчитувати ся и то, що въ частныхъ Засѣданяхъ або Зôбраняхъ было запримѣчено. По укôнченю читаня и розправы, коли на запытане Промоторôвъ, чи заповѣджене вже на найблизшій день Засѣдане явне, торжественне, дѣйстно мае ôтбути ся, наступить ôтповѣдь потакуюча, закôнчить ся тое трете загальне Зôбране звычайными молитвами. По тôмъ Зôбраню наступае:

Засѣданє явне и торжественне II.

Въ означенôмъ дни и годинѣ пôсля церемоніялу при першôмъ Засѣданю указаного, Митрополитъ съ Преосвящеными Епископами, Капитулою Митрополичою и всѣми, котрî на Засѣданяхъ Собору довжнî бути, удадуть ся процесіонально зъ палаты Митрополичои до Церкви Архікатедральнои. Торжественну Литургію синодальну ôтслужить одинъ зъ Епископôвъ провинціональныхъ. Потôмъ приходять всѣ до мѣстця Засѣдань и по ôтправленю молитвъ и совершеню святого обряда пôсля порядку, выголосить одинъ изъ Преосв. Епископôвъ коротку проповѣдь. По проповѣды Промоторъ внесе оголошене Декретôвъ меньше бôльше сими словами:

„Ваше Преосвященьство! Понеже по поновныхъ нарадахъ Зôбрань и дозрѣлôмъ застановленю Преосвященыхъ Епископôвъ, при помочи Божôй вже дôйшло до того, що можь було приняти бôльше декретôвъ и уставъ за вспôльною згодою тыхже Преосвященыхъ Отцѣвъ, я Н. Н. именованый Промоторъ сего Собора, умильнѣйше вношу, щобы Ваше Пресвященьство зволили рѣшити и приказати, реченî декреты теперь на тôмъ Соборѣ оповѣстити и обнародовити.“ Преосв. Митрополитъ ôтповѣсть: „Се рѣшаємо и приказуємо.“

Секретарь Собору взявши декреты, выходить на означене мѣстце, зъ котрого пôднесенымъ голосомъ ôтчитає тіжь. По ихъ ôтчитаню, Секретарь съ Нотаремъ приступлять до поодинокихъ Преосвящ. Епископôвъ и запытають ся: „Преосвященый Отче! чи угоднî суть всѣ тіи постановленя Вашому Преосвященьству?“ Получивши ôтповѣдь: „Угоднî,“ Секретарь предкладає ôтповѣдь Митрополитови, котрый говорить: „Постановленя суть угоднî всѣмъ Преосвящ. Отцямъ Епископамъ, тому належить Богу зложити благодареніє.“ Всѣ ôтповѣдають: „Богу благодареніє.“

Потôмъ другіи Промоторъ внесе о назначене третого Засѣданя, що также стане ся такъ, якъ се сказано на першôмъ Засѣданю. Наконець зажадає Промоторъ, щобы акты сего Засѣданя були списанî; и все має ся ôтбути пôсля того самого способу и обряду такъ, якъ на першôмъ Засѣданю.

Що до прочихъ Зôбрань чи то частныхъ чи загальныхъ, якъ также дотычно торжественныхъ и явныхъ Засѣдань, то мають всѣ тіи Зôбраня и Засѣданя ôтбути ся способомъ, порядкомъ и образцемъ высше вказаными, лише съ тою рôжницею, що торжественнî Литургіи въ другôмъ и третôмъ Засѣданю по черзѣ будуть ôтправляти Епископы провинціи, въ присутности Митрополита, также и бесѣды синодальнî на тыхъ Службахъ Божихъ, будуть держати

Преосвящ. Отцѣ Епископы. На першôмъ Засѣданю буде мати бесѣду самъ Митрополитъ, якъ и кôнцеве благословенє по всѣхъ публичныхъ Засѣданяхъ удѣлить самъ Митрополитъ.

Послѣдне Засѣданє и заключенє Синоду.

Въ означенôмъ дни и годинѣ, Митрополитъ и Преосвящ. Епископы и всѣ, котрû були присутнû при процесіи першого Засѣданя, удадуть ся пôсля того самого уставу и порядку якъ тогды, до Церкви Митрополичої и тамъ ôтбуде ся все вказанымъ вже способомъ. Коли отже окаже ся, що не позôстае ничого бôльше на Соборѣ до дѣланя, Промоторъ Собора внесе выбôръ Синодальныхъ Свѣдкôвъ меньше бôльше тыми словами:

„Ваше Преосвященьство! Старинный звычай на Соборахъ провинціяльныхъ береженый, вымагае, щобы по крайнôй мѣрѣ двохъ Свѣдкôвъ Синодальныхъ для кождои Епархіи выбрати и поставити. Протое я Н. Н. поставленый Промоторъ сего Собора вношу и умильнѣйше прошу, щобы Ваше Преосвященьство зволили рѣшити обнародовленє декрету о маючихъ ся выбрати и выбраныхъ Свѣдкахъ Синодальныхъ[1]) Митрополитъ скаже: „Се рѣшаемо и приказуемо."

Почѣмъ Секретарь прiймае декретъ именованя Свѣдкôвъ и оповѣстить тойже тыми словами:

„С. С. Митрополитъ... и пр. Понеже звычай при ôтправленю Соборôвъ провинціяльныхъ вымагае, щобы для кождои Епархіи сеи Провинціи два Мужѣ церковнû вѣкомъ и обычаями поважнû, благорозумнû и любячû житє непорочне и карнôсть, були выбранû и поставленû яко Свѣдки Синодальнû, котрыхъ обовязкомъ есть прилѣжно уважати, щобы уставы и узаконеня выданû симъ Собором, коли по полученю Апостольского одобреня будуть оповѣщенû, всюды въ провинціи були введенû; а кромѣ того належить до нихъ, о всѣмъ, що ôтъ укôнченя сего Синода, ажь до найблизшого Собору провинціяльного противилобы ся порядкови Церкви и належитôй карности, о всякихъ недостаткахъ або надъужитяхъ такъ межи духовеньствомъ якъ и межи вѣрными своеи Епархіи, о котрыхъ бы дôзнали ся и котрû черезъ Соборъ належалобы усунути, Митрополиту Провинціи чи то еще передъ будучимъ Соборомъ, еслибы того зажадано, чи потôмъ на зôбранôмъ Синодѣ щиро и по

---

1) См. Соб. Колоп. 1859.

правдѣ предложили. Протое придержуючи ся сего звычаю, рѣшили Мы выбрати и поставити по двохъ Свѣдкôвъ Синодальныхъ для кождои Діецезіи [1]). Именуемо отже Свѣдками Синодальными:

1) Для Нашои Архіепархіи а) Н. Н. б) Н. Н.

2) Для Епархіи Перемыскои а) Н. Н. б) Н. Н.

3) Для Епархіи Станиславôвскои а) Н. Н. б) Н. Н.

Тіи зъ нихъ, котрі̂ будуть присутні̂, завôзвуть ся до Преосв. Митрополита и зложать передъ нимъ на св. Евангеліе присягу слѣдуючимъ образомъ:

„Я. Н. Н. Преосв Митрополитомъ поставленый Свѣдокъ Синодальный для Епархіи Н. прирѣкаю, обѣтую и присягаю ôтъ теперь и на будуче, що все, о чѣмъ якимъ будь способомъ учую и на певно довѣдаю ся, що булобы пожеланымъ до переведеня Декретôвъ сего Собора, коли зôстануть законно обнародовлені̂, якъ и ôтъ закôнченя сего Синоду, ажь до найблизшого Собора провинціяльного, противилобы ся доброму порядкови Церкви и здоровôй карности, якъ и о всѣхъ недостаткахъ и надъужитяхъ чи то межи клиромъ чи межи людомъ моеи Епархіи, о котрыхъ я довѣдавбы ся и котрі̂ належалобы усунути черезъ Соборъ, Митрополиту еще передъ будучимъ Соборомъ, еслибы того зажадано ôтъ мене, або потôмъ на зôбранôмъ Синодѣ совѣстно и по правдѣ буду доносити такъ ми Боже поможи и сіе св. Евангеліе.“ [2]).

Що до прочихъ постановленыхъ Свѣдкôвъ, котрі̂бы не були присутні̂, Преосв. Митрополитъ прикаже, щобы они ту саму присягу зложили передъ своимъ власнымъ Епископомъ, и щобы потôмъ Епископы повѣдомили о тôмъ Митрополита.

Потôмъ буде просити Промоторъ о пôдписане Собору тыми словами:

„Ваше Преосвященьство! Понеже по обнародовленю Декретôвъ, котрі̂ при помочи Божôй на сѣмъ Соборѣ зôстали установлені̂, и котрі̂ то ôтъ Преосв. Отцѣвъ зôстали приняті̂, еще лишае ся то, щобы Всечестнѣйші̂ Отцѣ передъ закрытемъ Собора тэже пôдписали, я тогоже Собора Промоторъ вношу и прошу, щобы Ваше Преосвященьство зволили зарядити пôдписане Декретôвъ“ [3]).

---

[1]) См. Соб. Колон. 1859.
[2]) См. Соб. Колон. 1859.
[3]) См. Соб. Колон. 1859.

Преосв. Митрополитъ заявить: „Се рѣшаемо и повелѣваемо“. По чѣмъ Секретарь пріймае згаданый Декретъ и ôтчитае, именно:

„С. С. Митрополитъ . . . . и пр.

Коли Мы при помочи Божôй дôйшли до того, що все то, о чѣмъ угодно було на сѣмъ Соборѣ радити, постановляти и рѣшати, теперь выконало ся и закôнчило ся, умоляемо и упоминаемо съ братною любовію Всечестнѣйшихъ Отцѣвъ, котрî суть участниками сего Синода, щобы по Насъ каждый зъ осôбна въ своѣмъ мѣстци и порядку, приступали до великого Престола и тое пôдписали, що на сѣмъ Соборѣ провинціяльнôмъ було узаконено и опредѣлено.“

По пречитаню Декрету, приступають всѣ Всечестнѣйшî Отцѣ пôсля порядку до Олтаря, на котрого трапезѣ зъ сѣверной стороны т. е. зъ лѣвои, дивячи ся до Олтаря, буде оденъ або бôльше примѣрникôвъ всѣхъ Декретôвъ въ одно зôбраныхъ дежати, на котрыхъ Митрополитъ перший, а потôмъ другî Преосвященî Епископы и прочî Синодальнî пôдпишутъ ся въ спосôбъ указаный въ Синодѣ Замостьскôмъ т. е. имя, прозвище и титулъ.

Такожъ Епископы Провинціи: и якъ се дѣяло ся въ Синодѣ Замостьскôмъ; пôдписъ именъ и прозвища съ власнымъ титуломъ, бôльше нѣчого.

По укôнченю пôдписôвъ Промоторъ внесе заповѣдженє слѣдуючого Собору говорячи: „Ваше Преосвященьство! На Соборахъ провинціяльныхъ бувъ звычай, при кôнци послѣдного Засѣданя, такожь назначати и оповѣщати часъ слѣдуючого Собору. Протое я сего Собору Промоторъ вношу и прошу, щобы Ваше Преосвященьство пôсля сего звычаю вже нынѣ зволили опредѣлити и означити часъ ôтправленя найблизшого Собору провинціяльного и приказали Декретъ о речинци будучого Собору оголосити. Преосвященый Митрополитъ ôтповѣсть; „Се рѣшаемо и повелѣваемо.“

И Секретарь перечитае Декретъ слѣдуючого змѣсту:

„С. С. . . . . и пр. Послѣдуючи старинному звычаеви Соборôвъ провинціяльныхъ, пôсля котрого при кôнци послѣдного Засѣданя означуе ся и установляе ся часъ слѣдуючого Собора найблизшого, за згодою Преосвященыхъ Епископôвъ Нашихъ провинціяльныхъ, постановляемо и рѣшаемо, що найблизшій слѣдуючій Соборъ провинціяльный мае ôтбути ся р. 1896. однако такъ, що сей речинецъ можна свобôдно скоротити або продовжити, якъ того вымагати будуть обставины въ нашôй Провинціи для взросту и добра Церкви.“

Наконецъ Промоторъ внесе закôнченє Собору [illegible]

„Ваше Преосвященьство! Понеже зъ одной стороны все, що Отцямъ угодно було, на сѣмъ Соборѣ розважити и установити, при помочи Божôй щасливо зôстало довершене, а зъ другой стороны пастырска печаливôсть завзывае Преосвященыхъ Епископôвъ, котрѝ на сѣмъ Синодѣ перебувають, до повѣреного Имъ стада, я сего Собора Промоторъ вношу и умильнѣйше прошу, щобы Ваше Преосвященьство зволили сей Соборъ закôнчити и Декретъ о закôнченю Собора оголосити.“ Митрополитъ скаже: „Се рѣшаемо и повелѣваемо, если такъ Преосв. Отцямъ угодно“ [1]).

Секретарь пытае Преосвященыхъ Отцѣвъ Епископôвъ: „Преосвященѝ Отцѣ Архiереѣ! Чи угодно вамъ вже заключити сей Соборъ въ славу Всемогучого Бога?“ По полученю ôтповѣди: „Угодно“ и донесеню ей Митрополиту, скаже той: „Угодно всѣмъ Отцямъ, протое рѣшаемо заключене сего Синода и симъ заключаемъ его“. Секретарь принявши Декретъ о заключеню Собора ôтъ Преосв. Митрополита, ôтчитае его и подасть до вѣдомости якъ слѣдуе;

С. С. . . . . Митрополитъ и пр.

Понеже все, о чѣмъ сей провинцiяльный Соборъ мавъ радити, що мавъ постановити и рѣшити, при помочи Божôй вже здѣлано и до кôнця допроваджено, и ничого бôльше не позôстае, надъ чимъ малобы ся радити, а крôмъ того пастырска печаливôсть завзывае Преосвященыхъ ОО. Епископôвъ, котрѝ на сѣмъ Синодѣ суть присутнѝ, до свого стада, за згодою тыхже Преосв. ОО. Епископôвъ постановляемо и рѣшаемо, заключити сей Синодъ, и тымъ самымъ его заключаемо. Богу благодаренiе!“ [2])

По оголошеню Декрету завзывае Промоторъ Нотарѣвъ словами: „Я сего Собора Промоторъ упоминаю и прошу Васъ Почтенныхъ Нотарѣвь сего Собору, щобы Вы всѣхъ, котрѝ на сѣмъ послѣднôмъ Засѣданю були присутнѝ, прилѣжно списали и составили точне и достовѣрне справоздане изъ всего, о чѣмъ на сѣмъ Соборѣ розправляло ся и що здѣлало ся.“

Нотарь першiй ôтповѣдае: „Составлю“.

По тôмъ всѣмъ, буде Преосвященный Митрополитъ держати до Синодальныхъ коротку кôнцеву бесѣду.

По скôнченю бесѣды, Преосв. Митрополитъ одѣтый во всѣ священнѝ ризы, Епископы въ мантiяхъ и митрахъ, а Крилошане въ епитрахиляхъ и фелонахъ, зôйдуть на найнизшiй степень Престола

---

[1]) См. Соб. Колон. 1859.
[2]) Тамже.

и тутъ всѣ приклонивши колѣна, поклонять ся глубокимъ приклоненемъ головы Найсвятѣйшôй Тайнѣ Евхаристіи, вынятôй зъ Кивота Діякономъ и на Престолѣ выставленôй. По трикратнôмъ окадженю Найсвятѣйшои Тайны Митрополитомъ, ôтспѣвае тойже Митрополитъ съ пристоячими Священиками пѣсиь уживану въ рускихъ Церквахъ, такъ звану умилительну (супликацію) въ языцѣ славянскôмъ:

1) „Святый Боже, святый крѣпкій, святый безсмертный помилуй насъ“ (3 р); и три разы повторяе то само спѣваючи нарôдъ.

2) „Отъ повѣтря, глада, огня и войны, избави насъ Господи“ (3 р.); и 3 р. нарôдъ.

3) „Отъ наглыя и несподѣваныя смерти, сохрани насъ Господи“ (3 р.); и 3 разы нарôдъ.

4) „Мы грѣшніи Тебе Бога просимъ, услыши насъ Господи.“ И нарôдъ то само.

5) „Мы грѣшніи Тебе Бога просимъ, прости намъ Господи.“ — И нарôдъ то само.

6) „Мы грѣшніи Тебе Бога просимъ, помилуй насъ Господи.“ — И нарôдъ то само.

7) „О Іисусе, о Іисусе, о Іисусе, Сыне Бога живаго, умилосердися надъ нами“. И нарôдъ то само.

8) „О Маріе, о Маріе, о Маріе, Мати Сына Бога вышняго причини ся за нами“. И нарôдъ.

По укôнченю сихъ молитвъ и трикратнôмъ окадженю Найсвятѣйшихъ Дарôвъ, Митрополитъ возгласитъ пѣснь: „Тебе Бога хвалимъ“ а потôмъ хоръ и нарôдъ на перемѣну съ духовеньствомъ стоячи, спѣваютъ прочіи стихи пѣсни до слôвъ: „Спаси люди Твоя Господи“. Передъ тыми словами Митрополитъ покадивши три разы Найсвятѣйшіи Дары, приступае до Престола и держачи въ рукахъ Даровосицю съ Святѣйшими Дарами, зверненый до народа возглашае: „Спаси люди Твоя Господи!“ оденъ и другій разъ, и тіи саміи слова спѣваютъ всѣ пристоячіи съ народомъ — потôмъ Митрополитъ возглашае знову: „Спаси люди Твоя Господи! и благослови достояніе Твое“, и спѣваючи тіи слова благословитъ на три стороны нарôдъ, спѣваючій разомъ съ духовеньствомъ и хоромъ прочіи стихи пѣсни Амврозієвои до кôнця.

По чѣмъ покадивши три разы Святѣйшіи Дары, вкладають ся тіи въ Кивотъ.

Хоръ зачне спѣвати: „Буди имя Господне благословенно отъ нынѣ и до вѣка.“ (3 разы).

Митрополитъ зверненый до вѣрныхъ въ митрѣ и съ жезломъ, удѣлить народови и присутнымъ звычайне благословеніе, а если узыскае ôтъ Святѣйшого Отця благосклоннѣйше власть ко удѣленю благословенія Папского, тогды дасть благословеніе Папске съ ôтпустами, и то пôсля формы приписанои для такого благословенія.

Потôмъ возгляшае Діяконъ: „Премудрость!“ Хоръ: „Честнѣйшую Херувімъ и славнѣйшую безъ сравненія Серафімъ, безъ истлѣнія Бога Слово рождшую, истинную Богородицу Тя величаемъ.“

Митрополитъ: „Слава Тебѣ Хрісте Боже, упованіе наше, слава Тебѣ.“ Хоръ: „Слава Отцу и Сыну и святому Духу и нынѣ и присно и во вѣки вѣковъ. Аминь. Господи помилуй“ 2 разы. „Владыко благослови.“

Митрополитъ стоячи зверненый до народа и держачи св. Крестъ въ правôй руцѣ, возглашае Отпустъ: „Хрістосъ истинный Богъ нашь, молитвами Пренепорочныя Своея Матере, силою честнаго и животворящаго Креста, св. Архистратига Михаила, св. Іосифа Обручника, св. славныхъ и всехвальныхъ Апостолъ Петра и Павла св. Андрея Первозваннаго и прочихъ св. Апостолъ, св. Апостолъ Словенъ Кирила и Методія, св. Священномученика Іосафата, св. славныхъ боговѣйныхъ Князей рускихъ Владиміра и Ольги, преподобныхъ Отецъ нашихъ Антонія и Ѳеодозія Печерскихъ, св. праведныхъ Богоотецъ Іоакима и Анны и св. Великомученика и Побѣдоносца и Чудотворца Георгія, егоже есть храмъ сей и всѣхъ Святыхъ помилуетъ † и спасетъ † Васъ † яко благъ и человѣколюбецъ.“ —

Хоръ: „Аминь.“

По тыхъ молитвахъ, многолѣтствуе Митрополитъ: „Святѣйшому Вселеньскому Архіерею Льву Папѣ Римскому, Многая лѣта!“

Клиръ, хоръ и нарôдъ: „Многая лѣта!“

Митрополитъ: „Благовѣрному и богохранимому Императору нашому Францъ Іосифу: Многая лѣта!“

Хоръ: „Многая лѣта!“

Першій Епископъ: „Преосвященному Архіепископу и Митрополиту нашому киръ Сильвестру: „Многая лѣта!“

Хоръ: „Многая лѣта!“

Митрополитъ: „Боголюбивымъ Епископамъ: Юліяну Епископу Перемыскому и Юліяну Епископу Станиславôвскому: Многая лѣта!“

Хоръ: „Многая лѣта!“

Другій Епископъ: „Всему Епископству католическому: Многая лѣта!“

Хоръ: „Многая лѣта!“

Той самъ: „Всечестнѣйшимъ Крылошанамъ всѣхъ трехъ Капитулъ нашихъ: Многая лѣта!"

Хоръ: „Многая лѣта!"

Потôмъ той самъ: „Всему католическому Священьству: Многая лѣта!"

Хоръ: „Многая лѣта!

Той самъ: „Всѣмъ правовѣрнымъ Хрістіянамъ; Многая лѣта!"

Хоръ: „Многая лѣта!"

По тôмъ Митрополитъ зложивши священнî ризы, одѣвае ся въ мантію и даючи цѣлованіе мира, цѣлуе въ лѣве рамя Епископа старшого мовячи: „Хрістосъ посредѣ насъ," котрый знов цѣлуючи рамя Митрополита, ôтповѣдае: „Єсть и будетъ," и приступае до другого Епископа и дае въ той самъ способъ ему цѣлованіе мира, котрый потому приступае до першого Крылошанина и говорить ему миръ съ цѣлованіемъ згадаными словами поздоровляючи, и такъ дальше дѣе ся ажь до послѣдного Священника повторяючи то само поздоровлене и ôтповѣдь.

Коли всѣ такимъ чиномъ себе поздоровили, заразъ удадуть ся процесіонально до палаты митрополичои и попращавши ся съ Митрополитомъ ôдôйдуть въ свояси въ мирѣ.

Акты и Декреты Собора не лише въ оригинальнôмъ текстѣ т. е. въ народнôмъ языцѣ рускôмъ списанî, но такожь добре и вѣрно на латинскій языкъ переведенî, мають бути ôдосланî якъ найскорше до св. Апостольского Престола, посредствомъ Єго Еминенціи Кардинала Префекта св. Собранія Пропаганды до розсмотреня и одобреня.

А въ кôнци, коли будуть одобренî, мають ся обнародовити и выповняти.

Б. В. В. С. Пр. Д. М. Ч.

VI.

Письмо Епископату руского, Провинціи Галицкои, котрымъ тойже доносить Святому Отцю о довершеню Синода и смиренно просить о одобрене декретôвъ.

Святѣйшій Отче!

Поспѣшаемо Вашôй Святости донести, що дѣло, котре мы зôбранî для пожитку и добра нашои Церкви предприняли, довершило ся щасливо за помочію Всемогучого Бога и Преблагословенои Дѣвы Маріи. Вамъ бо Святѣйшій Отче и Вашôй благосклонности для нашого руского народа належить завдячити, що сей провинціяльный Синодъ ôтбувъ ся для взросту католицкои вѣры, для найтѣснѣйшои звязи св. Уніи съ Римскою Церквою, для управильненя обычаѣвъ Священьства, для ôтповѣдного уладженя житя священичого, для належитого установленя нашои карности. Синодъ сей, памятаючи на тî правды, котрî Вы, Святѣйшій Отче, въ Вашихъ высокоумныхъ Конституціяхъ и Енцикликахъ мовбы свѣдоцтва небесной науки подали, и котрî то всю вселенну мовбы найяснѣйше свѣтло освѣчають, пріймає и почитає тіиже и ихъ до Дѣяній своихъ долучити постановивъ. Вызнаемо, що все тое, чого желали Архієреѣ и все Священьство тои церковнои Провинціи, стало ся зъ ôтцѣвскои любови Вашои Святости ко намъ, понеже уважало ся дуже пожеланымъ, щобы тому нашому зôбраню предстоявъ якій мужь съ помежи Римскои Іерархіи и котрый бы представляючи особу самого Римского Архієрея, справувавъ урядъ Ôтпоручника Апостольского.

Пріймѣть Святѣйшій Отче вдячнî чувства нашои душѣ, що быстротою ума одаренî, выбрали Вы до того уряду Преосвященого Августина Чяску, Архіепископа Ляриского, мужа такъ свѣтлого и наукою отличаючого ся и въ знаню обрядôвъ восточныхъ вельми вправного. Сей своимъ благоразуміемъ, терпеливостію, умѣреностію, сполученою съ рѣшительностію и иншими дарованями до такого уряду такъ дуже потрѣбными, ôтзначивъ ся особенно въ зôбраняхъ загальныхъ, що не лише рôзнî и розличаючî ся мнѣнія до осягненя правды допроваджувавъ, але такожь умы присутныхъ собѣ зъєднавъ и до удивленя себе порывавъ. А вжежь єго мудрôсть заяснѣла найбôльше въ содѣйству єго такъ при выпрацьованю, якъ такожь въ належитôмъ уложеню сего всього, що ôтно-

сить ся до установы Семинаріи меньшои, до ôдповѣдного воспитаня питомцѣвъ въ Семинаріи бôльшôй, до належитого уладженя житя священьства нового завѣта, до уставôвъ, на котрî зважати належить при переведеню судôвъ церковныхъ. Промавлявъ успѣшно за розпростороненемъ почести Богородицѣ Дѣвы, котрои славословія и величанія зачерпнули мы знову, Святѣйшій Отче, зъ новѣйшои Енциклики зъ дня 22 минувшого вересня. Не мало такожь працѣ и труда доложивъ ôнъ разомъ съ Епископами такъ въ испытаню рôзныхъ комисійныхъ предложень, якъ въ приготовленю предмету Зôбрань загальныхъ, якъ такожь въ зрôвнаню тексту латиньского съ рускимъ переводомъ. Задля того выслѣдокъ дѣла бувъ такій, що все поступало въ тôмъ Синодѣ належито и порядочно, при однодушнôй и совершенôй згодѣ Отцѣвъ

Задля тогожь то мы, припавши до нôгъ Вашои Святости смиренно просимо, щобъ Вы Святѣйшій Отче ôтправлене сего Синода приняли яко найсвѣтлѣйшій залогъ нашои почести, послуху, преданости и любови супротивъ Васъ, Отця найлюбезнѣйшого и Намѣстника наймилостивѣйшого, покровителя и защитника Русинôвъ-католиковъ.

Звольте, Святѣйшій Отче приказати акта того Синода, скоро лишь до Риму перешлють ся, испытати и заосмотрити тіиже Апостольскимъ потвердженемъ.

До стôпъ Вашои Святости покôрно припавши, просимо о Апостольске благословене.

У Львовѣ дня 8. жовтня 1891.

Сильвестеръ Сембратовичъ
Митрополитъ Галицкій, Архіепископъ Львôвскій.

Юліянъ Пелешь
Епископъ Перемыскій.

Юліянъ Куиловскій
Епископъ Станиславôвскій.

Сильвестрови Сембратовичеви, Архієпископови Львôвскому, — Юліянови Пелешови, Епископови Перемыскому, — Юліянови Куиловскому, Епископови Станиславôвскому — Русинôвъ.

Левъ П. П. XIII.

Почтенні Братя!

Не можемо достаточно выразити словами особлившои радости, котра Насъ перейняла, коли Мы довѣдали ся, що Вы, Почт. Братя для взросту вѣры католицкои, и щобы крѣпшимъ зробити союзъ съ Римскою Церквою, поза котрою нема спасенія, пôдъ проводомъ нашого Ôтпоручника, щасливо отправили Синодъ Львôвскій першій. Зъ него бо Мы пôзнали, що Вы съ запобѣгливою ревностію старали ся, щобы поставити ôдвѣтні средства, котрыми бы усунули ся блуды, невзгодинами часу и пôдступомъ людей нанесені, щобы священики Вашôй печаливости повѣрені, оказували святôсть житя, питомцѣ, покликані до жеребу служеня Господнього, якъ найлучше въ семинаріяхъ объучали ся належитого выконуваня обовязкôвъ, належачихъ до святого чина священьства, щобы усталили ся певні и безпечні правила літургіи и дисциплины, утвердивъ ся послухъ, довжный настоятелямъ священымъ, тревала межь братьми любовь и згода и щобы нарôдъ вѣрно прикладавъ ся до обовязкôвъ католицкого вѣроисповѣданя и побожности.

Тожь, зложивши подяку Небесному Начальникови Пастырѣвъ, котрый Васъ спомагавъ своею помочію, щобы Вы зарадили загальному добру стада свого, уважали Мы за обовязокъ Нашого верховного Пастырства, удѣлити Вамъ щиру и заслужену похвалу за тое, що Вы въ религійнôй ревности зробили и усильно Васъ упоминаемъ, щобы Вы въ святôмъ предпринятю крѣпко тревали и працювали надъ справою Божою и Церкви.

Се маючи на взглядѣ въ будучности, помножите свои заслуги у Бога и причините ся до взросту правдивого щастя цѣлого Народа руского, Намъ наймилѣйшого.

Бога В. В. Подателя всѣхъ благъ, цѣлымъ серцемъ умоляемо, щобы ласкаво прихиливъ ся до бажань Вами выраженыхъ и упрошене Апостольске благословене Вамъ Почт. Братя и цѣлому народови Рускому всеслюбезно удѣляемо.

Дано въ Римѣ при св. Петрѣ дня 20. Мая, року 1895, Нашого Понтифікату XIII. р.

VII.

Акты зôбрань и засѣдань.

Зôбране загальне I.

Дня 24. вересня о годинѣ 9. передъ полуднемъ, зôйшли ся въ каплици палаты Митрополичои:

Преосв. О. О. Августинъ Чяска, Архіеп. Ляриссків, Предсѣдатель Собору
„ „ Сильвестеръ Сембратовичь, Митрополитъ и пр.
„ „ Юліянъ Пелешь, Епископъ Перемыскій
„ „ Юліянъ Куиловскій, Епископъ Станиславôвскій,
и всѣ прочій Отцѣ.

Преосвящ. Митрополитъ ôтслуживъ св: Литургію въ церквѣ архикатедральнôй св. В. муч. Георгія, а по укôнченю тоижь ôтправивъ въ каплици своѝ моленія съ призванемъ св. Духа и поздоровивъ короткою промовою зôбраныхъ и выложивъ цѣль та пожитокъ Синоду.

По скôнченю промовы, Єго Превосход. Предсѣдатель Собору и Делегатъ Апостольскій О. Августинъ Чяска, за совѣтомъ Епископôвъ, вôзвавъ Митрополита, Епископôвъ, всѣхъ присутныхъ Священикôвъ и Сеніора Института Ставропигіяльного, щобы зложили обѣтницю захованя тайны. — Потôмъ всѣ Священики на совѣсть священичу дали обѣтницю захованя тайны, а Сеніоръ на свое достоинство и честь.

Делегатъ Апостольскій и Предсѣдатель Синодальный приказавъ через Канцлера консисторского оголосити декреты о выборѣ и именованю урядуючихъ на Соборѣ, а то:

1. Судіѣ извиненій и жалобъ:

Предсѣдатель: Преосв. Епископъ Перемыскій, Дръ Юліянъ Пелешь.

Члены: Высокопреп. Михаилъ Сѣнгалевичь, Архипресвитеръ Капитулы Митрополичои.

Впреп. Венедиктъ Литыньскій, Архидіяконъ Капитулы Перемыскои.

Впр. Іоанъ Литвиновичь, Кустосъ Капитулы Станиславôвскои.

Впр. Андрей Бѣлецкій, Схолястикъ Капитулы Митрополичои.

2. Промоторы Собору: Впр. О. О.: Левъ Туркевичь, Крылошанинъ соборный Капитулы Митрополичои; Миронъ Подолиньскій,

Крылошанинъ соборный Капитулы Перемыскои; Келестинъ Костецкій, Крылошанинъ почесный Капитулы Станиславôвскои.

3. Секретарѣ Собору: Першій Секретарь: Конст. Строцкій; дальше Корн. Монцѣбовичь, Леонтій Лушпиньскій, Теофиль Дмуховскій, Анатолій Долиньскій, Іосифъ Тыховичь, Іоанъ Редкевичь, Алекс. Танчаковскій.

4. Нотарѣ: Протонотаръ Собору: Алексій Тороньскій; дальше Нотарѣ: Евст. Клосевичь, Петръ Крипякевичь, Титъ Мышковскій, Вас. Черецкій, Вас. Богоносъ, Стефанъ Юрикъ.

5. Церемоніярь: Крилошанинъ собор. Капитулы Митрополичои Мартинъ Пакижь. Помôчники: Теодоръ Кордуба, Евгеній Гузаръ, Дръ Іоанъ Гробельскій, Волод. Петрушевичь, Александеръ Здерковскій.

6. Богословы и Канонисты: Дръ Климентъ Сарницкій, Дръ Іосифъ Комарницкій, Дръ Іосифъ Черлюнчакевичь, Дръ Іосифъ Левицкій, Дръ Іосифъ Делькевичь, Исидоръ Дольницкій, Алексій Княгиницкій, Дръ Теофиль Сембратовичь, Андрей Бѣлецкій, Іоанъ Литвиновичь.

Потôмъ зôстали именованî три Комисіи для испытаня Декретôвъ:

1. Комисія:

Председатель: Преосв. Еппъ Дръ Юліянъ Пелешь, Мѣстопредсѣдателѣ: Венедиктъ Литыньскій, Архидіяконъ Перемыскій; Антоній Петрушевичь, Кустосъ Капитулы Митроп. Члены: Левъ Туркевичь, Илярій Стеткевичь, Димитрій Гузаръ, Игнатій Губчакъ, Василій Фортуна, Іоанъ Слюзаръ, Евстахій Меруновичь, Володимиръ Дорожиньскій, Орестъ Чеховичь, Діонизій Добряньскій, Стефанъ Хилякъ, Касіянъ Куницкій, Іоанъ Кобляньскій, Теодоръ Лѣсевичь, Григорій Тымякъ, Теодатъ Шанковскій, Онуфрій Лепкій, Михаилъ Гулла, Петръ Мыцковскій;

2. Комисія.

Председатель: Преосв. Еппъ Юліянъ Куиловскій. Мѣстопредсѣдатель: Андрей Бѣлецкій и Миронъ Подолиньскій.

Члены: Теофиль Павликовъ, Михаилъ Кульматицкій, Іосифъ Заячкôвскій, Николай Кобрыньскій, Іоанъ Юркевичь, Теодоръ Ступницкій, Іосифъ Керпякевичь, Іоанъ Копыстяньскій, Тома Шумило, Іоанъ Яблоновскій, Теодоръ Мельникъ, Кирилъ Пачовскій, Антоній Кобрыньскій, Іоанъ Михалевичь, Николай Малинякъ, Юліянъ Левицкій.

3. Комисія.

Предсѣдатель: Впреп. О. Михаилъ Сѣніалевичь; Мѣстопредсѣдателѣ: Іоанъ Литвиновичь и Іоанъ Войтовичь, Крыл. собор. Перемыскій. Члены: Михаилъ Карачевскій, Дръ Іосифъ Комарницкій, Ємиліянъ Билиньскій, Алекс. Стефановичъ, Вас. Копытчакъ, Алекс. Чемерыньскій, Іоанъ Залуцкій, Антоній Давидовичь, Атанасій Пашковскій, Іоанъ Сохацкій, Григорій Словицкій, Іосифъ Макогоньскій, Кирилъ Селецкій, Сильвестеръ Копыстяньскій, Николай Роздѣльскій, Плятонъ Паславскій, Вас. Чемарникъ, Рудольфъ Мохъ, Николай Гошовскій, Іоанъ Партыцкій.

Зобрані Отцѣ предкладають Єго Превосх. Делеґатови Апостольскому грамоты своеи делеґаціи, на пôдставѣ котрыхъ по ихъ испытѣ и узнаню ихъ автентичности мають участь въ Синодѣ.

Предсѣдатель запытує Отцѣвъ, чи не знають, щобы кто не бувъ присутный зъ тыхъ, котрî пôсля права або звычаю въ соборѣ присутными бути повиннî.

По отриманю заперечаючого отвѣта, приказавъ перечитати Декреты, для першого Засѣданя вже передъ тымъ за совѣтомъ и згодою Еппôвъ уложенî, а то:

1. Декретъ о отвореню Синода.
2. „ о исповѣданю вѣры, зложити ся маючôмъ.
3. „ о способѣ житя въ часѣ Синода.
4. „ о ненарушимости правъ другихъ.
5. „ о тôмъ, що не вôльно ôтъ Синода ôтступати.

По укôнченю того, Предсѣдатель за згодою Епископôвъ, заповѣвъ, що перше Засѣдане ôтбуде ся въ недѣлю д. 27. сего мѣсяця и року, и приказавъ дотычный декретъ оповѣстити. По укôнченю перечитаня тогожь и по ôтмовленю молитвъ закôнчило ся се перше Зôбране.

Алексій Тороньскій
Протонотарь Синодальный.

Засѣдане 1.

Въ недѣлю дня 27. мѣсяця вересня о годинѣ 9-ôй передъ полуднемъ удали ся всѣ зъ палаты митрополичои, процесіонально поступаючи, до Архикатедральнои церкви св. Георгія. Тамже по отправѣ Службы Божои спѣванои Преосв. Митрополитомъ съ обома Преосв. Епископами и по ôтправленю звычайныхъ молитвъ, державъ Преосв. Делеґатъ Апостольскій слѣдуючу бесѣду до Синоду:

Преосвящені и Высокопреподобні Отцѣ!

Въ тяжкихъ нещастяхъ нашихъ часôвъ, котрі Церковь Іисуса Христа зо всѣхъ сторôнъ притискають, ничь такъ дуже не потѣшае и не пôдносить духа Святѣйшого Отця нашого Льва Папы XIII, якъ союзъ Пастырей въ вѣрѣ и любови съ найвысшимъ Управителемъ Церкви и ихъ намагане дѣяльно промышляти о непорочности обычаѣвъ и пожитку вѣрныхъ. Тожь легко порозумѣете Высокопреподобні Отцѣ, якъ пріятною була томужь Святѣйшому Начальникови вѣсть о Вашôмъ бажаню, ôтправити сей Синодъ въ сѣй славетнôй Львôвскôй Митрополіи, напоенôй началами правдивои вѣры ôтъ святѣйшого учителя и Апостола Славянъ Методія, и отличенôй сѣдалищемъ епископскимъ зъ самого початку. Щобы же утѣхи, котра зъ высше реченои вѣсти въ сердци Єго повстала, и старанности, котрою о всѣхъ Церквахъ, а найбôльше о сѣй Вашôй промышляе, всѣмъ дати доказъ, тойже найвысшій Архіерей зволивъ припоручити моѣй смиренности, щобы я въ сѣмъ славнôмъ вашôмъ Зборѣ не тôлько Єго Особу заступавъ для пôднесеня поваги и блеску сего Синоду, но такожь заявивъ чувства ôтцѣвскои благосклонности и особлившои любови Єго къ славнôй Церквѣ Русинôвъ и знова посвѣдчивъ, що Церкви Ваші занимають найбôльшу и найважнѣйшу часть Єго старанностей и що нѣчого бôльше и усильнѣйше не бажае, якъ того, щобы мôгъ зарадити, що потрѣбне, для ихъ пожитку и благостояня[1]).

Вкôнци Єго Святôсть въ переконаню, що дуже важні корысти зъ сего Синоду выйдуть, надѣляе Васъ всѣхъ въ Господѣ зôбраныхъ, и Ваші змаганя и працѣ и весь Рускій нарôдъ особлившимъ благословеніемъ зъ сердця а и то благословеніе най буде для Васъ поновнымъ, яснымъ доказомъ Єго благосклонности къ Вамъ и най Вамъ, що бажаете выдобувати плодоноснôсть Господньои рôлѣ, принесе обыльнôсть небесныхъ дарôвъ.

Сей приказъ Найвысшого Архіерея охотно сповняю и съ радостію Вамъ се заявляю а заразомъ прошу и умоляю Вашу Милôсть, щобы Вы глядѣли на найвысше достоиньство Того, котрый менѣ приказавъ у Васъ Всесвѣтлѣйшій Священні Настоятелѣ сповнити послаництво, а не на немôчь посланика. Менѣ дѣйстно задля того поважаня и приклонности, якими я ôтъ самои раньои молодости мови бувъ проникнутый для обряду и Церквей восточныхъ, межи

[1]) Encycl: Grande munus — 30. вересня 1880.

котрыми такъ числомъ вѣрныхъ якъ и превосходствомъ мужей Руска Церковь ôтзначуе ся дуже, есть пріятно бути присутнымъ на сихъ Вашихъ зборахъ, въ котрыхъ при Божôй помочи и охоронѣ съ подвоеною старанностію до того змагаете, щобы неповреджено заховати цѣлôсть сеи Церкви и пôддержати еи благостояніе. Дѣйстно величный совѣтъ! И если пôсля початку рѣчей о ихъ кôнци прорѣкати годить ся, не сумнѣваю ся, що на основѣ уставôвъ и постановъ сего Синоду, Церковь Ваша съ кождымъ днемъ що-разъ бôльше буде процвитати, розлѣе блескъ вѣры и карности церковнои и осягне свою вѣкову славу и первѣстиу красу. — Щобы то щасливо пôйшло, призвавши помочи Пресв. Богородицѣ Дѣвы, непорочно зачатои и Святыхъ Михаила Архистратига, небесного покровителя, Кирилла и Методія, Апостолôвъ Славяньского племени, Священомученика Іосафата и Володимира и Ольги, колишныхъ Рускихъ князей, молѣмь Бога усердными молитвами, щобы милостиво спріявъ нашимъ намѣрамъ, управлявъ совѣтами, помагавъ начатому дѣлу и увѣнчавъ конець.

Заразъ потôмъ приказавъ перечитати прилюдно Бреве своеи Делеґаціи на Предсѣдателя Синоду, котре було слѣдуючого змѣсту:

Почтеному Брату Августину Чясцѣ, Архіепископу Лярискому.

Левъ П. П. XIII.

Почтеный Брате!

Поздоровлене и Апостольске благословеніе.

Довжнôсть Апостольства, Богомъ смиренію Нашому поручена, вымагае, щобы Мы съ охочою ревностію старали ся о то, що вийшло бы католицкôй справѣ въ добро, въ благо и на щасте. Тожь коли Почтенѣ Братя Сильвестеръ Сембратовичь, Митрополитъ Галицкій, Архіепископъ Львôвскій, Епископъ Каменецкій обряда грецкого руского, и Епископы Суфраґаны сегожь обряда усовѣтовали разомъ зôйти ся, щобы держати Синодъ провинціяльный, Мы спасенне и плодоносне се постановлене зъ душѣ похваляючи и якъ найбôльше одобряючи, розсмотрѣвши всѣ обставины справы уважно и зрѣло съ Почтеными Братьми Нашими С. Р. Ц. Кардиналами, Настоятелями дѣлъ Розпросторонения Вѣры, щобы реченому Синодови бôльша честь припала, по сихже Братей совѣту постановили, щобы чинъ правленя тымъ Синодомъ поручити Тобѣ, почтеный Брате, въ повнôй надѣѣ, що Ты съ тою мудростію, повагою,

наукою, побожностію, розвагою, вправностію и ревностію въ поспѣшестваню вѣрѣ католицкôй - въ чѣмъ Тебе примѣромъ ставити можна — въ сповнюваню дѣлъ сеи довжиости, въ повнôй мѣрѣ отвѣтишь Нашому ожиданю. Задля того, оказуючи Тобѣ особливше благоволене, и ôтъ всякихъ ôтлученя и запрещеня та инныхъ церковныхъ засудôвъ, цензуръ и каръ, якимъ будь способомъ и задля якои будь причины выданыхъ, если бы Ты припадково такимъ пôдпавъ, задля сеи лише справы розрѣшаючи и за розрѣшеного Тебе уважаючи, Мы Апостольскою Нашою повагою, силою сего письма, выбираемо, постановляемо и оголошуемо Тебе Ôтпоручникомъ Апостольскимъ для скликаня и ôтправленя реченого провинціяльного Львôвского Синода, и щобы Ты довжнôсть Предсѣдателя реченого Синода тымъ прилѣжнѣйше и свѣтлѣйше сповнявъ, рôвножь Апостольскою повагою вручаемо, удѣляемо и даемо Тобѣ, почтеный Брате, задля того почастнӣ и загальнӣ власти потребнӣ и ôтвѣтнӣ. Тожь передовсѣмъ буде Твоею задачею постарати ся, щобы инструкціи, удѣленӣ Тобѣ Конґреґаціею для ôдправленя Синода высше реченыхъ Братей Нашихъ и постановы та приписы, выданӣ иподѣ особливо въ важнѣйшихъ справахъ симъ Святымъ Престоломъ Апостольскимъ або реченою Конґреґаціею, були выконанӣ, но также помагати, щобы ухвалено карнôсть маючу заховати ся въ практицѣ таку, котра бы була съ высше речеными декретами згôдна, и котра бы ввела однообразнôсть во всѣхъ провинціяхъ и діецезіяхъ. Дальше хочемъ, щобы Ты старавъ ся о то, щобы чинности и рѣшеня реченого Синоду до сеи св. Столицѣ Апостольскои були пересланӣ до розслѣдженя и коли се буде узване ôтповѣднымъ, щобы були потвердженӣ Нашого або Нашихъ наслѣдникôвъ повагою.

Тому не мають стояти на перепонѣ якӣ нибудь противнӣ прочӣ постановы и зарядженя Апостольскӣ.

Дано въ Римѣ у св. Петра пôдъ перстенемъ Рыбаря дня 4. Вересия 1891. Архипастырства Нашого року чотырнайцятого.

За Отця Кардинала Ледоховского
Т. Архіепископъ Селевкійскій Субст.

Мѣстце ✝ Печати Рыбаря.

По скôнченю читаня, Его Екец. Митрополитъ державъ бесѣду, въ котрôй заявивъ вѣру и передансть Епископôвъ и Клира Руского для св. Католицкои Церкви и св. Апост. Престола, заразомъ ствердивъ любовь и приклоннôсть ихъ къ Церквѣ и обряду рус-

кому, и що цѣлію сего Синоду есть посвѣдчити и скрѣпити Соединеніе съ Церквою Римскою и заспокоити потребы Рускои Церкви. Поздоровляе Его Ексц. Апост. Делеґата и подае телеґраму, котрою Святѣйшій Отець удѣляе Синодови Апостольске благословеніе.

Протопотарь читае телеґраму:

„Преосвященому Всечестнѣйшому Отцю Архіепископови греко-рускому во Львовѣ. С. С. бр. Римъ 17, 32, 25, 5, 10 sp. Святѣйшій Отець съ особлившою радостію и пріятностію ôтчитавъ телеґраму Вашого Преосвященьства, заявляючу чувства того Синода и прошене Апостольске благословеніе съ повною любовію удѣляе. в. р. Кардиналъ Рамполля †".

По укôнченю того Промоторы Собора вносять прошене о отворене Собора. Его Ексц. Предсѣдатель приказавъ, щобы перечитати Декретъ о отвореню Синода. Першій Секретарь ôтчитуе тойже.

Запытавшись о мнѣніе Преосв. Митрополита и Епископôвъ, Предсѣдатель оголосивъ и заявивъ, що Соборъ сей мае розпочатись и вже розпочавъ ся.

Промоторы внесли зложене исповѣданія вѣры. Предсѣдатель се рѣшивъ и приказавъ, а Секретарь оголосивъ Декретъ о зложеню исповѣданія вѣры.

По оповѣщеню Декрету, Митрополитъ, зложивши митру, зверненый до олтяря, приклоняе колѣна, и поloживши руку на книгу Евангелія, складае пôднесенымъ голосомъ исповѣданіе вѣры, приписане Урбаномъ П. VIII. для Восточныхъ и зложивъ тую жь въ руки Преосв. Отця Предсѣдателя Синоду:

Форма Исповѣданїѧ Вѣры.

Во Имѧ Ѻтца и Сына и Свѧтагѡ Дꙋха. Аминь.

Азъ Сильвестеръ Сембратовичь, Митрополитъ Галицкїй, Архїепископъ Львовскїй, Епископъ Каменецкїй и пр. вѣрꙋю крѣпкою вѣрою и исповѣдꙋю всѧ, и единокаждо, ѧже содержатсѧ въ Сѵмволѣ Вѣры, егѡже свѧтаѧ Римскаѧ Церковь ꙋпотреблѧетъ, сирѣчь:

Вѣрꙋю въ единаго Бога, Ѻтца, вседержителѧ, творца неба и землѝ, видимыхъ же всѣхъ и невидимыхъ. И въ единаго Господа Їисꙋса Хрїста, Сына Божїѧ единороднаго, ѿ Ѻтца рожденнаго прежде всѣхъ вѣкъ. Бога ѿ Бога, Свѣта ѿ Свѣта, Бога истинна ѿ Бога истинна, рожденна, не сотворенна, единосꙋщна Ѻтцꙋ, имже всѧ быша. Насъ дѣлѧ человѣкъ, и нашегѡ ради спасенїѧ сшедшаго съ небесъ, и воплотившагосѧ ѿ Дꙋха свѧта, изъ Марїи Дѣвы, и вочеловѣчшасѧ. Распѧтаго же за ны

при Понтїи Пїлатѣ и страдавша и погребенна. И воскресшаго въ третїй день по писанїемъ. И восшедшаго на небеса, сѣдящаго одеснѹю Отца. И паки грядѹщаго со славою сѹдити живымъ и мертвымъ, егѡже царствїю не бѹдетъ конца. И въ Дѹха свѧтаго, Господа и животворѧщаго, ѿ Отца и Сына исходѧщаго; съ Отцемъ и Сыномъ спокланѧема и сославима, глаголавшаго Пророки. И въ єдинѹ, свѧтѹю, каѳолїческѹю и апостольскѹю Церковь. Исповѣдѹю єдино крещенїе въ оставленїе грѣхѡвъ. И чаю воскресенїѧ мертвыхъ. И жизни бѹдѹщагѡ вѣка. Аминь.

Чтѹ такѡжде, и прїемлю вселенскїѧ Соборы, ꙗкѡже послѣдѹетъ, сїе есть:

Нїкейскїй Первый; и исповѣдѹю, еже на немъ противѹ Арїю, осѹжденныѧ памѧти, опредѣлено бысть: Господа Їисѹса Хрїста быти Сына Божїѧ ѿ Отца рожденна, єдинородна, сирѣчь, ѿ сѹщества Отча рожденна, не сотворенна, єдиносѹщна Отцѹ; и нечестивыѧ оныѧ глаголы прахѡ на томже Соборѣ осѹжденны: еже нѣкогда томѹ не быти, или еже быти премѣнна, либо преложна Сына Божїѧ.

Константинопольскїй Первый Вторый въ рѧдѹ, и исповѣдѹю, еже на немъ противѹ Македонїю, осѹжденныѧ памѧти, опредѣлено бысть: Дѹха свѧтаго не раба быти, но Господа; не тварь, но Бога; и єдино имѣти со Отцемъ и Сыномъ Божество.

Ефесскїй Первый, Третїй въ рѧдѹ; и исповѣдѹю, еже на немъ противѹ Несторїю, осѹжденныѧ памѧти, опредѣлено бысть: ѿ Божества и человѣчества неизреченнымъ и непостижимымъ соединенїемъ въ єдиномъ лицѣ Сына Божїѧ, єдинаго намъ Їисѹса Хрїста составленна быти, и сеѧ ради вины Преблаженнѹю Дѣвѹ истиннѡ быти Богородицѹ.

Халкедонскїй, Четвертый въ рѧдѹ; и исповѣдѹю, еже на немъ противѹ Евтїхѹ и Дїоскорѹ, обоимъ осѹжденныѧ памѧти, опредѣлено бысть: Єдинаго и тогожде Сына Божїѧ, Господа нашего Їисѹса Хрїста, совершенна быти въ Божествѣ и совершенна въ человѣчествѣ, Бога истинна и человѣка истинна изъ дѹши и тѣла, єдиносѹщна Отцѹ по Божествѹ, и тогожде єдиносѹщна намъ по человѣчествѹ, во всемъ намъ подобна, кромѣ грѣха; прежде вѣкъ ѹбо ѿ Отца рожденна по Божествѹ, въ последнїѧ же дни тогоже насъ дѣлѧ и нашегѡ ради спасенїѧ, ѿ Марїи Дѣвы Богородицы по человѣчествѹ, єдинаго и тогоже Хрїста Сына єдинороднаго, во двою єстествѹ неслитнѡ, неизмѣннѡ, нераздѣльнѡ, неразлѹчнѡ, познаваема; никакѡже отъемлемѹ разли-

чїю е̓сте́ствъ соедине́нїемъ, па́че же сохраня́ем8 сво́йств8 ѡ̂бою̀ е̓стеств8̀ и̓ во еди́но лице́ и̓ v̓поста́сь стека́ющ8ся; не во два̀ лица̀ пресѣче́нна и̓лѝ раздѣле́нна, но е̓ди́наго и̓ того́жде Сы́на и̓ Е̓динорѡ́днаго, Бо́га Сло́ва, Го́спода І̓и҃с8са Хрїста̀. Та́кѡжде того́же Го́спода на́шего І̓и҃с8са Хрїста̀ Божество̀, по нем8́же е̓диносу́щнъ е̓сть О̓тц8̀ и̓ Д8́х8 Свято́м8, безстра́стна бы́ти и̓ безсме́ртна: того́жде распя́та и̓ 8̓ме́рша то́кмѡ по пло́ти, ꙗ̓́кѡже ра́внѣ ѡ̓предѣле́но бы́сть на рече́номъ Собо́рѣ, и̓ въ Посла́нїи свята́гѡ Льва̀ Ри́мскагѡ А̓рхїере́я, е̓гѡ́же 8̓сты̀ блаже́ннаго А̓по́стола Петра̀ возглаго́лавша, О̓тцы̀ на то́мже Собо́рѣ провозгласи́ша; и̓́мже ѡ̓предѣле́нїемъ ѡ̓с8жда́ется нечести́вая е̓́ресь тѣ́хже, и̓̀же къ Трисвято́м8 ѿ А̓́нгелѡвъ преда́нном8 и̓ на предрече́нномъ Собо́рѣ Халкидо́нскомъ воспѣ́том8: „Святы́й Бо́же, Святы́й крѣ́пкїй, Святы́й безсме́ртный поми́л8й насъ“ прилага́х8: распны́йся за ны̀; и̓ та́кѡ боже́ственное е̓стество̀ трїе́хъ лицъ стра́стно бы́ти произвѣща́х8 и̓ сме́ртно.

Константїногра́дскїй Вторы́й, Пя́тый въ ряд8̀ на не́мже предрече́ннагѡ Халкидо́нскагѡ Собо́ра ѡ̓предѣле́нїе ѡ̓бновле́но бы́сть.

Константїногра́дскїй Тре́тїй, Шесты́й въ ряд8̀; и̓ и̓спове́д8ю е̓́же на не́мъ проти́в8 Е̓диново́льцемъ ѡ̓предѣле́но бы́сть: Въ е̓ди́номъ и̓ то́мже Го́сподѣ на́шемъ І̓и҃с8сѣ Хрїстѣ̀, двѣ̀ бы́ти е̓сте́ственныя вѡ́ли и̓ двѣ̀ е̓сте́ственныя дѣ́тели нераздѣ́льнѡ, непрело́жнѡ, неразлу́чнѡ, несли́тнѡ, и̓ человѣ́ч8 е̓гѡ̀ во́лю не проти́вн8, но подчине́н8 Боже́ственной е̓гѡ̀ и̓ всемо́щной во́ли.

Нїке́йскїй Вторы́й, Седмы́й въ ряд8̀; и̓ и̓спове́д8ю е̓́же на не́мъ проти́в8 І̓коноборцемъ ѡ̓предѣле́но бы́сть: І̓кѡ́ны Хрїсто́вы и̓ Богоро́дицы Дѣ́вы и̓ про́чихъ Святы́хъ и̓мѣ́ти и̓ держа́ти, и̓ до́лжн8ю и̓̀мъ че́сть и̓ почита́нїе воздая́ти.

Константїногра́дскїй Четве́ртый, О̓смы́й въ ряд8̀; и̓ и̓сповѣ́д8ю, на не́мъ Фо́тїя пра́веднѡ бы́ти ѡ̓с8жде́нна, и̓ свята́го І̓гна́тїя Патрїа́рха возстановле́нна.

Почита́ю та́кѡжде и̓ прїе́млю вся̀ и̓́ныя вселе́нскїя Собо́ры, вла́стїю Ри́мскагѡ А̓рхїере́я зако́ннѡ держа̂нныя и̓ 8̓твержде́нныя. Па́че же Флоренті́йскїй Собо́ръ, и̓ и̓спове́д8ю ꙗ̓̀же на не́мъ ѡ̓предѣлена бы́ша, сі́ е̓сть: Д8́ха Свята́го ѿ О̓тца̀ и̓ Сы́на вѣ́чнѡ бы́ти и̓ е̓стество̀ своѐ и̓ своѐ бытїѐ v̓поста́сное (со́бственное) и̓мѣ́ти ѿ О̓тца̀ к8́пнѡ и̓ Сы́на и̓ ѿ ѡ̂бою̀ вѣ́чнѡ, ꙗ̓́кѡже ѿ е̓ди́нагѡ нача́ла и̓ е̓ди́нымъ дыха́нїемъ и̓сходи́ти. Та́кѡжде рече́нїю ѻ̂ном8: „И̓ Сы́на“ и̓зъясне́нїя ра́ди и̓́стины и̓ належа́щей н8́ждѣ, зако́ннѡ и̓ благосло́внѡ къ Сv́мвол8 приложе́н8 бы́ти. Та́кѡжде на прѣ́сномъ и̓лѝ ква́сномъ хлѣ́бѣ пшени́чномъ, Тѣ́л8 Хрїсто́в8

и҆́стиннѡ совершა́тисѧ, и҆ свѧще́нникѡвъ дѡ́лжнымъ бы́ти въ є҆ди́номъ ѿ си́хъ са́мое Тѣ́ло Госпо́дне соверша́ти, си́рѣчь коемꙋ́ждо по своеѧ̀ Це́ркве и҆лѝ За́падныѧ и҆лѝ Восто́чныѧ ѡ҆бы́чаю. — Та́кѡжде и҆̀же а҆́ще и҆́стиннѡ ка́ющесѧ въ люб вѝ Бо́жїей представлѧ́ютсѧ, пре́жде да́же досто́йными покаѧ́нїѧ плодѡ́ ѡ҆ содѣ́ѧнныхъ и҆ ѡ҆ста́вленныхъ не ᲂу҆довлетвори́ша, си́хъ дꙋша́мъ чисти́тельными мꙋ́ками по сме́рти ѡ҆чища́тисѧ, и҆ да ѿ сицевы́хъ мꙋ́къ ѡ҆сла́батсѧ, поле́зна и҆́мъ бы́ти вѣ́рныхъ живы́хъ хода́тайства, си́рѣчь слꙋже́бныѧ же́ртвы, моле́нїѧ и҆ ми́лѡстини и҆ и҆на́ѧ благочести̑ваѧ дѣла̀, ꙗ҆̀же вѣ́рными ѡ҆ и҆ны́хъ вѣ́рныхъ ѡ҆бы́чнѡ творѧ́тсѧ по ᲂу҆ста́вѡмъ церкѡ́внымъ; дꙋ́ши же си́хъ, и҆̀же по воспрїѧ́тїи кре́щенїѧ ни во є҆ди́нꙋже ѿню́дъ грѣхо́внꙋю скве́рнꙋ впадо́ша, и҆ сїѧ та́кѡже, и҆̀же по ѡ҆скверне́нїи грѣхо́вномъ и҆лѝ въ свои́хъ тѣлесе́хъ, и҆лѝ и҆з̾ ни́хъ и҆зше́дше, ѡ҆чисти́шасѧ, а҆́бїе къ не́бо воспринима́тисѧ и҆ зрѣ́ти ꙗ҆́снѡ са́мого Бо́га въ Тро́йцы є҆ди́наго, ꙗ҆́кѡже є҆́сть, ѡ҆ба́че по ра́зньствꙋ заслꙋ́гъ, є҆ди́номꙋ соверше́ннѣе дрꙋга́гѡ. Дꙋ́ши же си́хъ, и҆̀же въ дѣ́тельномъ грѣсѣ̀ сме́ртномъ и҆лѝ то́чїю въ первоfро́дномъ представлѧ́ютсѧ, а҆́бїе въ а҆́дъ нисходи́ти, ѡ҆ба́че мꙋ́ками нера́вными мꙋ́читисѧ. Та́кѡжде свѧты́й а҆по́стольскїй Престо́лъ, и҆ Ри́мскаго А҆рхїере́ѧ на ве́сь мі́ръ держа́ти первонача́лїе, и҆ са́маго А҆рхїере́ѧ Ри́мскаго Пре́емника бы́ти блаже́ннꙋ Петрꙋ̀ Верхо́вникꙋ А҆по́столѡвъ, и҆ и҆́стинна Хрїсто́ва Намѣ́стника, всеѧ́же Це́ркве Главꙋ̀, и҆ всѣ́хъ Хрїстїа́нъ Ѻ҆тца̀ и҆ Ѹ҆чи́телѧ, и҆ Є҆мꙋ̀ въ блаже́ннѣмъ Петрѣ̀ пасти, рѧди́ти и҆ пра́вити вселе́нскꙋю Це́рковь ѿ Го́спода на́шегѡ І҆исꙋ́са Хрїста̀ по́лнꙋю вла́сть преда́нꙋ бы́ти. ꙗ҆́кѡже въ дѣѧ́нїихъ вселе́нскихъ Собо́рѡвъ и҆ въ свѧты́хъ пра́вилахъ содержи́тсѧ. — Та́кѡжде зак̾ѡ́ннымъ ве́тхагѡ Завѣ́та и҆лѝ Мѡѷсе́ева зако́на ѡ҆брѧ́дѡмъ, свѧще́ннымъ же́ртвамъ и҆ та́инамъ, прише́дшꙋ Го́сподꙋ на́шемꙋ І҆исꙋ́сꙋ Хрїстꙋ̀, ᲂу҆стране́нымъ бы́ти и҆ по пропо́вѣданомъ Є҆ва́нгелїи, кромѣ̀ грѣха̀ не мощи̑ храни́тисѧ. Та́кѡжде па́ки ве́тхагѡ Зако́на бра́шенъ чи́стыхъ и҆ нечи́стыхъ ра́зньствꙋ къ ѡ҆брѧ́днымъ причита́тисѧ, ꙗ҆̀же наста́вшꙋ Є҆ва́нгелїю мимоидо́ша. — Ѻ҆́но та́кѡжде А҆по́столѡвъ запреще́нїе ѿ и҆доложе́ртвенныхъ, и҆ кро́ве и҆ ᲂу҆да́вленины, ѻ҆́номꙋ вре́мени прислꙋжа́ти, да въ І҆ꙋде́ехъ и Ꙗ҆зы́цѣхъ ра́спри ке́щь ѿъе́млетсѧ, є҆гѡ́же А҆посто́льскагѡ запреще́нїѧ преста́вшей ни́нѣ, преста̀ и дѣ́йствїе.

Ра́внѣ почита́ю и҆ прїе́млю Трїде́нтскїй Собо́ръ; и҆ и҆сповѣ́дꙋю, ꙗ҆̀же на не́мъ ѻ҆предѣле́нна и҆ и҆зъѧсне́нна бы́ша. И҆зра́днѣ же въ Лїтꙋргі́и приноси́тисѧ Бо́гꙋ и҆́стинной, нело́жной и҆ ᲂу҆милостиви́тельной же́ртвѣ ѡ҆ живы́хъ и҆ ᲂу҆ме́ршихъ; и҆ во Свѧтѣ́йшей

Тайнѣ Єѵхарїстїи (по вѣрѣ, ѩже всегда бѣ въ Божїей Церкви) содержатися истиннѡ, вещнѡ и существеннѡ Тѣло и Крови кꙋпнѡ со дꙋшею и Божествомъ Господа нашегѡ Іисꙋса Хрїста. И сегѡ ради цѣла Хрїста; и быти преложенїю цѣлагѡ существа хлѣба въ Тѣло, и цѣлагѡ существа вїна въ Кровь, еже преложенїе каѳолїческая Церковь благоприкладнѣйше пресꙋществленїемъ нарицаетъ, и подъ единымкїимждо видомъ, и кїимиждо единагѡкоегѡждо вида частьми, раздѣленїю бывшꙋ, цѣла Хрїста содержатися. Такѡжде седмь быти Новагѡ Закона Таинъ ѿ Хрїста Господа нашегѡ ѹстановленыхъ ко спасенїю рода человѣческагѡ, аще и не вся единомꙋ коемꙋждо потребныхъ, сирѣчь: Крещенїе, Мѵропомазанїе, Єѵхарїстїя, Покаянїе, Єлеосвященїе, Священьство, и Сꙋпрꙋжество; ѿнюже благодать подаяти: и ѿ сихъ Крещенїю, Мѵропомазанїю, и Священьствꙋ неповтаряемымъ быти. Такѡжде Крещенїю потребнꙋ быти ко спасенїю: и сегѡ ради настоящей бѣдѣ смертнѣй, абїе безъ всякагѡ ѿложенїя должнꙋ подаваемꙋ быти; и ѿ когѡждо, и когда либо подъ должною вещїю, ѡбразомъ и намѣренїемъ поданꙋ, быти неложнꙋ.

Такожде Тайны Брака союзꙋ неразрѣшимꙋ быти; аще же и прелюбодѣянїя, ереси или иныхъ ради винъ, можетъ междꙋ сꙋпрꙋгами ѡдра и сожитїя разлꙋченїе быти, ѡбаче инымъ бракомъ не лѣть имъ сочитатися.

Такѡжде Апостѡльская и Церкѡвная преданїя прїемлема быти и почитаема. Ѡтпꙋстѡвъ такѡжде власть ѿ Хрїста Церкви ѡставленꙋ и ихъ ѹпотребленїе Хрїстїанскимъ людемъ вельми спасительно быти. Равнѣ, ѩже ѡ грѣсѣ первородномъ, ѡ ѡправданїи, ѡ священныхъ книгъ Ветхагѡ же и Новагѡ Завѣта исчисленїи, толкованїи, на предреченномъ Трїдентскомъ Соборѣ ѡпредѣлена быша, прїемлю и исповѣдꙋю.

Такѡжде почитаю и прїемлю вселенскїй Соборъ Ватїканскїй, и вся тѣмже преданна, ѡпредѣленна, и изъясненна, найпаче же ѡ Римскагѡ Архїерея первоначальствѣ, и ѡ тогѡже безошибочномъ ѹчительствѣ, всесильнѣйше прїемлю и исповѣдꙋю.

Такѡжде вся прѡчая прїемлю и исповѣдꙋю, ѩже прїемлетъ и исповѣдꙋетъ святая Римская Церковь, вкꙋпѣ же противная вся и расколы и ереси ѿ тояже Церкве ѿверженныя и анаѳемѣ преданныя, азъ равнѣ ѿвергаю и анаѳемѣ предаю.

Ктомꙋ Римскомꙋ Архїерею. блаженнагѡ Петра Верховника Апостоловъ Преемникꙋ и Іисꙋса Хрїста Намѣстникꙋ, истинное повиновенїе ѡбѣтꙋю и присягаю.

Сїю Вѣру каѳолическїя Церкве, ея́же кромѣ никто́же спасе́нъ бы́ти мо́жетъ, ю́же въ настоя́щемъ часѣ самово́льнѣ исповѣдую и истиннѡ держу, тую́же цѣлу и неповрежде́нну да́же до послѣдняго издохнове́нїя живота̀ постояннѣ́йше, Бо́гу помоществу́ющу, держа́ти и исповѣдовати и ѿ подчине́ныхъ мѝ, илѝ ѿ тѣхъ, ѡ ни́хже попече́нїе мѝ въ мое́мъ чи́ну надлежа́ти бу́детъ, держи́мой, учи́мой и проповѣда́емой бы́ти, ели́кѡ во мнѣ бу́детъ, пещи́ся, а҆зъ то́йжде Сильве́стеръ Семврато́вичь, Митрополи́тъ Га́лицкїй, Архїепи́скопъ Льво́вскїй, Епи́скопъ Каменецкїй обѣщаю, обѣтую и прися́гаю.

Та́кѡ мѝ Бо́же помози́, и сїе̑ свято́е боже́ственное Еѵа́нгелїе.

Потомъ заразъ приступили Епископы безъ митры, Священики и Сенїоръ Института Ставропигїйского и зложили, такожь приклонивши колѣна и положивши руку на книгу Евангелія, исповѣданіе вѣры слѣдуючими словами:

„Я Н. Н. исповѣдаю тую саму вѣру после формы, котру Пресвящ. Митрополитъ ôтчитавъ и тое прирѣкаю, обѣтую и присягаю. Такъ ми Боже поможи и сіе святое божественне Евангеліе“.

Имена тыхъ, котрѝ того дня зложили исповѣданіе вѣры:

Д-ръ Юліянъ Пелешь, Епископъ Перемыскій, Самбôрскій и Сяноцкій.
Юліянъ Куиловскій Епископъ Станиславôвскій.
Михаилъ Сѣнгалевичь Архіпресвитеръ Митрополичои Капитулы.
Левъ Готеровскій Архідіяконъ.
Антоній Петрушевичь Кустосъ.
Андрей Бѣлецкій Схоліархъ.
Іосифъ Кобыляньскій Канцлиръ.
Левъ Туркевичь Крилошанинъ грем. и Парохъ Катедральный.
Михаилъ Карачевскій Крил. грем.
Дръ Іосифъ Комарницкій Крил. грем. и Проф. Университету.
Мартинъ Пакижь Крил. грем.
Емиліянъ Бѣлиньскій Крил. грем.
Венедиктъ Литыньскій Архідіяконъ Капитулы Перемыскои.
Миронъ Подолиньскій Крил. грем. и Парохъ Катедр.
Іоанъ Войтовичь Крил. грем. и Ректоръ семинаріи діец.
Василій Фаціевичь Архіпресвитеръ Капитулы Станиславôвскои.
Іоанъ Литвиновичь Кустосъ.
Симеонъ Ткачуникъ Крил. грем.
Теофиль Павликовъ Крил. почестн. Парохъ при Успеніи Пр. Дѣвы во Львовѣ.
Теодоръ Лѣсевичь Крил. поч. Парохъ въ Кутахъ Старыхъ.
Іоанъ Кобляньскій Крил. поч. Деканъ и Парохъ въ Коломыи.

Александеръ Бачиньскій Крил. поч. Ректорь Семинаріи Львôвск.
Дръ Іосифъ Левицкій Крил. поч. Проф. рел. при гімназіи Львôвск.
Мих. Борисѣкевичь Крил. поч. Парохъ въ Зарваници.
Василій Фортуна Крил. поч. Парохъ и Деканъ въ Тернополи.
Дръ Іосифъ Делькевичь Крил. поч. высл. Проф. Богословія въ Університетѣ Львôвск.
Іоанъ Борсукъ Крыл. поч. Парохъ въ Краковѣ.
Василій Чемарникъ Крил. поч. Парохъ въ Сяноцѣ.
Платонъ Паславскій Крил. поч. Деканъ и Парохъ Белзскій.
Николай Роздѣльскій Крил. поч. Деканъ и Парохъ Сокальскій.
Іоанъ Копыстяньскій Крил. поч. и Парохъ въ Криници.
Теодатъ Шанковскій Крил. поч. и Парохъ въ Станиславовѣ.
Келестинъ Костецкій Крил. поч. и Парохъ въ Чернôвцяхъ.
Василій Богоносъ Крил. поч. и Парохъ въ Хоростковѣ.
Дръ Теофиль Сембратовичь Ректоръ Семинар. и Парохъ въ Вѣдни
Дръ Іосифъ Мѣльницкій Вицеректоръ Семинаріи Львôвскои.
Северинъ Тороньскій Вицеректоръ Семинаріи Львôвскои.
Изидоръ Дольницкій Духовникъ Семинаріи Львôвскои.
Іоанъ Чапельскій Префектъ въ Семинаріи Львôвскôй.
Дръ Титъ Мышковскій Префектъ наукъ.
Дръ Илярій Вацикъ Префектъ наукъ.
Стефанъ Юрикъ Префектъ наукъ.
Дръ Іосифъ Черлюнчакевичь высл. Професоръ Богословія въ Університетѣ Краковскôмъ,
Дръ Іоанъ Бартошевскій Проф. Богословія въ Университ. Львôвск.
Дръ Емиліянъ Огоновскій Профеворъ Університету Львôвского.
Алексій Тороньскій Совѣтникъ Консисторіи, Проф. рел. въ гімназіи академ. во Львовѣ.
Онуфрій Лепкій Совѣтникъ и Рефер. Консисторіи, Проф. рел. въ гімназіи Франц. Іосифа во Львовѣ.
Василій Копытчакъ Проф. рел. при гімназіи въ Тернополи.
Александеръ Стефановичь Проф. рел. при учит. Семинаріи.
Іоанъ Гушалевичь высл. Проф. рел. при гімн. во Львовѣ.
Іоанъ Редкевичь Сотрудникъ и Проповѣдникъ Архікатедр.
Петръ Крыпякевичь Сотрудникъ Архікатедр.
Александеръ Здерковскій Сотрудникъ Архікатедр.
Дръ Гавріилъ Крижановскій Канцлиръ Консисторіи Митроп.
Евгеній Гузаръ пров. Капелянъ Митроп. и Катехитъ шкôлъ.
Дръ Іоанъ Гробельскій Проф. Пастырского Богосл. въ Сем. Перемыскôй.
Полиевктъ Кмить заст. Проф. Права канон. въ Семин. Перемыск.

Кассіянъ Куницкій Капелянъ войсковый.
Теодоръ Кордуба Деканъ Бережаньскій.
Левъ Джулыньскій Парохъ въ Лапшинѣ.
Александеръ Радзѣкевичь Парохъ въ Шоломыи Деканъ Бобрецкій.
Григорій Словицкій Деканъ Бусскій.
Юліянъ Копыстяньскій Деканъ Галицкій.
Михаилъ Кульматыцкій Деканъ Городецкій.
Іосифъ Кернякевичь Деканъ Журавеньскій.
Корнилій Монцѣбовичь Деканъ Залозецкій.
Григорій Чубатый Деканъ Збаражскій.
Евстахій Клосевичь Деканъ Зборôвскій.
Александеръ Чемерыньскій Деканъ Золочôвскій.
Игнатій Губчакъ Деканъ Калускій.
Іоанъ Юркевичь Деканъ Львôвскій загородскій.
Александеръ Таньчакôвскій Деканъ Нараѣвскій.
Антонинъ Давидовичь Деканъ Олескій.
Левъ Левицкій Деканъ Перегиньскій.
Николай Кобрыньскій Парохъ въ Цѣневôй.
Иларіонъ Стеткевичь Деканъ Пôдгаецкій.
Димитрій Гузаръ Парохъ въ Заваловѣ.
Константинъ Строцкій Деканъ Роздольскій.
Іоанъ Слюзаръ Деканъ Скалатскій.
Климентъ Глиньскій Парохъ въ Камѣнкахъ.
Іоанъ Залуцкій Деканъ Теребовельскій.
Юліянъ Левицкій Деканъ Унѣвскій.
Романъ Концевичь Парохъ въ Станимирѣ.
Анатоль Долиньскій Парохъ въ Яхторовѣ.
Теодоръ Ступницкій Деканъ Ходорôвскій.
Іоанъ Сохацкій Деканъ Холоѣвскій.
Евстахій Меруновичь Деканъ Щирецкій.
Іосифъ Макогоньскій Деканъ Рогатиньскій.
Адольфъ Василевскій Парохъ при св. Параскевіи во Львовѣ.
Яковъ Сыроѣдовъ Священикъ во Львовѣ.
Орестъ Чеховичь Парохъ въ Бобратинѣ.
Василій Чернецкій Парохъ въ Сѣльци.
Сильвестеръ Копыстяньскій Парохъ въ Кôньскôмъ.
Діонизій Добряньскій Деканъ Бѣцкій.
Володиміръ Хилякъ Парохъ въ Бортнôмъ.
Левъ Бачиньскій Деканъ Варяжскій.
Михаилъ Прухницкій Деканъ Высочаньскій.
Михаилъ Матковскій Парохъ въ Горожаннѣ.

Константинъ Гукевичь Парохъ въ Квашенинѣ,
Іосифъ Мерена Парохъ въ Грабѣ,
Алексей Саноцкій Деканъ Жолкôвскій.
Теодоръ Борисъ Парохъ въ Хащовѣ.
Маркилъ Мигуловичь Деканъ Затварницкій.
Тома Шумило Деканъ Канчужскій,
Іоанъ Негребецкій Парохъ въ Задѣсю.
Илія Каламунецкій Деканъ Комарняньскій.
Іоанъ Яблоновскій Парохъ въ Любачевѣ,
Левъ Гриневецкій Парохъ въ Быковѣ.
Іоанъ Парыловичь Парохъ въ Злоцкôмъ.
Григорій Копыстяньскій Деканъ Мушиньскій.
Дръ Николай Малинякъ Парохъ въ Сливници.
Викторъ Киверовичь Деканъ Олешицкій.
Северинъ Турчмановичь Парохъ и мѣстодек. Ольховецкій.
Теофиль Дмоховскій Парохъ въ Яксманичахъ.
Анатоль Сѣнкевичь Парохъ въ Стôбнôмъ.
Іоанъ Борысевичь Парохъ въ Кривчи.
Іоанъ Гавришкевичь Деканъ Потелицкій.
Александеръ Несторовичь Деканъ Самбôрскій.
Іоанъ Решетило Парохъ въ Маґеровѣ.
Юліянъ Левицкій Парохъ въ Середнѣмъ великôмъ.
Юрій Гладиловичь Парохъ въ Хировѣ.
Левъ Сембратовичь Деканъ Сянôцкій.
Іоанъ Голодиньскій Деканъ Судовишняньскій.
Михаилъ Ладыжиньскій Парохъ въ Березцѣ.
Григорій Секела Парохъ въ Лѣску.
Емиліянъ Дѣдицкій Деканъ Угнôвскій.
Теодоръ Мельникъ Парохъ въ Старявѣ сянôцкôй.
Антоній Федынкевичь Деканъ Яворôвскій.
Антоній Матюкъ Деканъ Ярославскій.
Емиліянъ Левицкій Парохъ въ Тартаковѣ.
Антоній Бескидъ Парохъ въ Тарнавцѣ.
Николай Назаревичь Парохъ въ Сернахъ
Іоанъ Скобельскій Деканъ Дрогобыцкій.
Левъ Щавиньскій Деканъ Старосамбôрскій.
Кирилъ Пачовскій Деканъ Богородчаньскій,
Николай Дрогомирецкій Деканъ Бучацкій.
Юліянъ Левицкій Мѣстодек. Бучацкій,
Яковъ Гудыкъ Парохъ въ Трибухôвцяхъ.
Володимиръ Козловскій Мѣстодек. Гусятиньскій

Николай Гошовскій Деканъ Єзупôльскій.
Рудольфъ Мохъ Парохъ въ Островѣ.
Илія Мардаровичь Парохъ въ Камѣнкахъ великихъ.
Іосифъ Гаваньскій Деканъ Залѣщицкій.
Александеръ Княгиницкій Парохъ въ Залѣщикахъ.
Максимиліянъ Крушельницкій Парохъ въ Назôрной.
Іоанъ Бѣлоусъ Парохъ въ Бѣлоберезцѣ.
Михаилъ Гулла Деканъ Кудринецкій.
Юліянъ Красицкій Парохъ въ Саджавцѣ.
Григорій Тымякъ Деканъ Пѣстиньскій.
Петръ Гиль Парохъ въ Олексинцяхъ.
Петръ Мицьковскій Деканъ Скальскій.
Кирилъ Гаморакъ Сотрудникъ въ Стецевôй.
Іоанъ Партыцкій Деканъ Товмацкій.
Левъ Калиньскій Деканъ Тисменицкій.
Іоанъ Грабовичь Парохъ Тисменицкій.
Андрей Стотаньчикъ Мѣстодек. Устецкій.
Іоанъ Михалевичь Деканъ Чорткôвскій.
Леонтій Лушпиньскій Парохъ въ Трибухôвцяхъ.
Михаилъ Барусевичь Мѣстодек. Кудринецкій.
Дръ Клим. Сарницкій Профес. Богословія на Універс. львôвскôмъ Протоигуменъ Ч. св. В. В.
Доротей Федоренчукъ Игуменъ въ Краснопущи.
Модестъ Бущакъ Игуменъ въ Улашкôвцяхъ.
Михаилъ Малиновскій высл. Архідіяконъ Капитулы Митроп.
Дръ Изидоръ Шараневичь, професоръ всеучилища и Сеніоръ Института Ставропигійского.

Преосв. Делегатъ Апостольскій и Предсѣдатель Синода приказавъ ôтчитане Декретôвъ:

О способѣ житя въ Соборѣ,

О невыдалюваню ся зъ Собору,

О ненарушимости правъ.

За згодою Еппôвъ Предсѣдатель припоручивъ, щобы тѣ Декреты до Синодальныхъ актôвъ прилучити. Потôмъ тойже предсѣдатель приказавъ, щобы оголосити Декретъ о Судіяхъ жалобъ.

Судіи жалобъ именованѣ:

Предсѣдатель: Преосв. Епископъ Перемыскій Дръ Юліянъ Пелешъ.

Члены: Архипрезвитеръ Михаилъ Сѣнґалевичъ, Архідіяконъ Венедиктъ Литиньскій, Кустось Іоанъ Литвиновичъ, Схоліярхъ Андрей Бѣлецкій.

Наконець вносять Промоторы о составлене актôвъ сего Засѣданя.

Протонотарь ôтповѣдае, що составить.

Молитвами и моленіями закончило ся се перше Засѣдане.

Алексій Тороньскій
Протонотарь Собора.

Крôмъ того, испытавши мнѣніе Епископôвъ, Преосв. Председатель заповѣвъ Засѣдане друге, маюче ся ôтбути въ четверъ дня 1. Жовтня, высше сказаного року, однакожь такъ, щобы означеный речинець въ загальнôмъ Зôбраню мôгъ бути свобôдно скороченый або продовженый, якъ то для справъ Собора пожиточнымъ выдавати ся буде.

О зложеню вѣроисповѣданія.

Въ имя Святои единосущнои, животворящои и нероздѣльнои Тройци Отца и Сына и Св. Духа. Аминь.

Я низше пôдписаный Нотарь Синоду Провинціяльного посвѣдчаю, що слѣдуючі ВЧ. Отцѣ зложили исповѣданіе вѣры нынѣшного дня передъ II. торжественнымъ Засѣданемъ, въ руки Его Ексцеленціи Отця Делеґата Апостольского:

Іосифъ Крушиньскій
Володиславъ Дорожиньскій
Стефанъ Ленкавскій
Теофиль Дмоховскій
Атанасій Пашковскій
Онуфрій Зацерковный
Володимиръ Петрушевичь
Теофиль Сѣнкевичь
Антоній Кобрыньскій

Во Львовѣ дня 1. Жовтня 1891.

Петръ Фр. Крипякевичь Нотарь.

Такъ есть † Ф. А. Арх. Ларисси

О зложеню вѣроисповѣданія.

Въ имя Святои Єдиносущнои и животворящои и нероздѣльнои Тройци Отца и Сына и св. Духа. Аминь.

Я низше пôдписаный Нотарь Синоду Провинціяльного симъ посвѣдчаю, що слѣдуючй Вч. Отцѣ іеромонахи Чина св. Василія В. зложили дня нынѣшного исповѣданіе вѣры въ руки Єго Ексцеленціи Отця Делеґата Апостольского?

Лонгинъ Карповичъ
Павелъ Пилиньскій
Мелетій Михаилъ Тыбинка
Іеронъ Островерха

Въ Львовѣ д. 2. Жовтня 1891.

Петръ Фр. Крипякевичъ
Нотарь С. пр.

Такъ есть + Ф. А. Архіепископъ Ляриссы.

О зложеню вѣроисповѣданія.

Въ имя Святои и пр.

Я низше пôдписаный Нотарь Синоду симъ посвѣдчаю, що Вч. Отцѣ:

Василій Ильницкій и Кирилъ Селецкій

зложили исповѣданіе вѣры въ руки Єго Ексцеленціи Делеґата Апостольского.

Во Львовѣ д. 3. Жовтна 1891.

Петръ Фр. Крипякевичъ
Нотарь С. пр.

Такъ есть + Ф. А. Архіепископъ Ляриссы.

Зôбране загальне II.

ôтбувше ся въ Церкви Семинаріи д. 29. Вересня 1891.

Дня 29. Вересня 1891. въ Праздникъ св. Михаила Архистратига пôсля обр. л. по ôтправленю Преосв. О. Епископомъ Перемыскимъ Службы Б. читанои, зôйшли ся всѣ Отцѣ синодальнй въ

Церкви Семинаріи пôдъ предсѣдательствомъ Єго Ексцеленціи Делеґата Апостольского О. Августина Чяски Архіепископа Лариссы.

По молитвяхъ мавъ Єго Превосход. Митрополитъ бесѣду, въ котрôй выложивъ пожитокъ синодôвъ для Церкви и способъ поступованя въ нарадахъ и розправахъ синодальныхъ.

Преосвященый Предсѣдатель велѣвъ Секретарямъ перечитати предложеня оговорені въ Комисіяхъ и то:

Титулъ I. О Вѣрѣ.

Гл. 1. О исповѣданію вѣры.
Гл. 2. О вѣрѣ католицкôй.
Гл. 3. О рôвнодушности.
Гл. 4. О общеню въ святыхъ рѣчахъ съ еретиками и схисматиками.
Гл. 5. О цензурѣ книгъ.
Гл. 6. О сектѣ Массонôвъ и иныхъ осудженыхъ и забороненыхъ сектахъ.
Гл. 7. О проповѣданю слова Божого.
Гл. 8. О катехисмѣ.

Тит. II. О Тайнахъ.

Гл. 1. О Крещенію.
Гл. 2. О Миропомазанію.
Гл. 3. О Евхаристіи.
Гл. 4. О Покаянію.
Гл. 5. О Єлеопомазанію.
Гл. 6. О Священьствѣ.
Гл. 7. О Супружествѣ

Тит. IV. О всенароднôмъ почитаню Бога.

Гл. 1. О жертвѣ Литургіи.
Гл. 2. О намѣреню и о стипендіяхъ Службъ Б.
Гл. 3. О Часахъ каноничныхъ и иныхъ Чинахъ.
Гл. 4. О ôтправѣ надпорядочныхъ Чинôвъ.
Гл. 5. О спѣвѣ церковнôмъ.
Гл. 6. О праздникахъ.
Гл. 7. О почитаню Святыхъ
Гл. 8. О св. походахъ (процесіяхъ).
Гл. 9. О домашнѣмъ почитаню Бога.

Тит. VI. О Церквахъ посвященыхъ почитаню Божому.

Гл. 1. О будовѣ Церквей.
Гл. 2. О внутрѣшнѣмъ устройствѣ Церквей.
Гл. 3. О сосудахъ и знарядахъ церковныхъ.
Гл. 4. О барвахъ ризъ церковныхъ.

Тит. VII. О іерархіи церковной.

Гл. 1. О Папѣ римскôмъ.

Гл. 2. О Митрополитѣ.

Гл. 3. О Епископахъ.

Гл. 4. О Капитулахъ.

Гл. 5. О Деканахъ.

Гл. 6. О Парохахъ.

Гл. 7. О Сотрудникахъ.

Що до тыхъ предложень була дана кождому свобода слова, и по належитôмъ розсмотрѣню всего, всѣ одноголосно згодили ся на выложену науку.

По тôмъ Председатель по испытаню совѣта Епископôвъ приказавъ, щобы тѝ постановы були оголошенѝ въ другôмъ Засѣданю.

Благодаренемъ и молитвами закôнчило ся Зôбране загальне.

Алексій Тороньскій
Протонотарь Синодальный.

Засѣдане II.

Въ четверъ д. 1. мѣсяця Жовтня 1891. по укôнченю звыклыхъ процесій, якъ при першôмъ Засѣданю и по ôтправленю Службы Божои спѣванои въ Церквѣ Митрополичôй Преосв. Епископомъ Перемыскимъ Юліяномъ Пелешомъ съ Крилошанами капитульными и иншими Священиками, зôбрали ся всѣ Отцѣ Собора въ сѣйже Церквѣ.

По молитвахъ вносили Промоторы обнародовлене уставôвъ (декретôвъ).

Єго Ексцеленція Делеґатъ Апостольскій и Председатель Синодальный рѣшивъ и приказавъ обнародовлене и оповѣщене уставôвъ, а Секретарѣ Соборнѝ отримавши уставы, перечитують :

Титулъ I. О Вѣрѣ.

Гл. 1. О исповѣданію вѣры.

Гл. 2. О вѣрѣ католицкôй.

Гл. 3. О рôвнодушности.

Гл. 4. О общеню въ святыхъ рѣчахъ съ еретиками и схизматиками.

Гл. 5. О цензурѣ книгъ.

Гл. 6. О сектѣ Массонôвъ и иншихъ осудженыхъ и забороненыхъ сектахъ.
Гл. 7. О проповѣди слова Божого.
Гл. 8. О катихизмѣ.

Тит. II. О Тайнахъ.

Гл. 1. О Крещенію.
Гл. 2. О Миропомазанію.
Гл. 3. О Евхаристіи.
Гл. 4. О Покаянію.
Гл. 5. О Єлеопомазанію.
Гл. 6. О Священьствѣ.
Гл. 7. О Супружествѣ.

Тит. IV. О публичнôмъ почитаню Бога.

Гл. 1. О жертвѣ св. Литургіи.
Гл. 2. О намѣреню и стипендіяхъ литурґійныхъ.
Гл. 3. О Часахъ каноничныхъ и иншихъ Чинахъ.
Гл. 4. О ôтправѣ Чинôвъ назвычайныхъ.
Гл. 5. О спѣвѣ церковнôмъ.
Гл. 6. О праздникахъ.
Гл. 7. О почитаню Святыхъ.
Гл. 8. О св. походахъ (процесіяхъ).
Гл. 9. О домашнôмъ почитаню Бога

Тит. VI. О церквахъ чести Божôй посвяченыхъ.

Гл. 1. О будовѣ церквей.
Гл. 2. О внутрѣшнôмъ устройствѣ церквей.
Гл. 3. О снарядахъ и сосудахъ церковныхъ.
Гл. 4. О барвахъ ризъ церковныхъ.

Тит. VII. О Іерархіи церковнôй.

Гл. 1. О Папѣ римскôмъ.
Гл. 2. О Митрополитѣ.
Гл. 3. О Епископахъ.
Гл. 4. О Капитулахъ.
Гл. 5. О Деканахъ.
Гл. 6. О Парохахъ.
Гл. 7. О Сотрудникахъ.

За згодою Епископôвъ приказавъ Предсѣдатель, щобы то все было умѣщене межи акты Синоду.

Потôмъ Промоторы внесли заповѣджене третого Засѣданя. Єго Превосходительство Предсѣдатель за згодою Преосв. Митрополита и Епископôвъ порѣшивъ, що трете засѣдане ôтбути ся мае д. 4.

Жовтня, а Секретарь оповѣстивъ декретъ заповѣдження третого Засѣдания.

Промоторы жадали, щобы акты сего Собора були списанѝ. Першій Нотарь Синоду ѡтповѣвъ, що тіиже спише. Благодареніями и молитвами закôнчило ся се Засѣдане друге.

Алексій Тороньскій
Протонотарь Собора.

Зôбране загальне III.

Пôсля читанои Службы Божои, ѡтправленои Преосв. Юліяномъ Куиловскимъ, Епископомъ Станиславôвскимъ, зôбрали ся всѣ Отцѣ Собора, и по молитвахъ и моленяхъ ѡтправленыхъ, розправляно пôдъ предсѣдательствомъ Єго Превосходительства Делегата Апостольского и Предсѣдателя Синодального надъ слѣдуючими Титулами:

Тит. III. о Благословеніяхъ и Освященіяхъ (Сакраменталіяхъ).
Тит. IX. о Свящєникахъ Нового Завѣта.
Тит. X. о Монахахъ.
Тит. XI. о постахъ.
Тит. XII. о моленіяхъ за усопшихъ.
гл. 1. о ѡтправѣ Службы Божои.
гл. 2. о студіяхъ.

Коли всѣ згодили ся, щодо высше реченыхъ Титулôвъ, Преосв. Предсѣдатель приказавъ, щобы тѝ рѣшеня були оповѣщенѝ въ третôмъ Засѣданю.

Молитвами закôнчило ся се трете Зôбране загальне.

Алексій Тороньскій
Протонотарь Синода

Засѣдане III.

Въ Недѣлю дня 4. Жовтня 1891. по совершеню торжественнои процесіи, якъ при першôмъ Засѣданю а потôмъ по ѡтправѣ спѣванои Службы Божои, Преосв. О. Юліяномъ Куиловскимъ, Епископомъ Станиславôвскимъ, зôбрали ся Отцѣ Синодальнѝ въ Церквѣ Митрополичôй.

По бтправѣ молитвъ и моленій внесли Промоторы Синодальнѣ, щобы були оповѣщенѣ рѣшеня въ III-ôмъ загальнôмъ Зôбраню перечитанѣ. Отримавши приказъ бтъ Его Превосходительства Делегата Апостольского и Предсѣдателя Синоду, Секретарѣ Синодальнѣ перечитовали:

Тит. III. о Благословеніяхъ и Освященіяхъ (Сакраменталіяхъ).

Тит. IX. о Священикахъ Нового Завѣта.

гл. 1. о достоиньствѣ Священикôвъ Нового Завѣта,

гл. 2. о непорочности житя священичого,

гл. 3. о наукахъ Священикôвъ.

Тит. X. о Монахахъ.

Тит. XI. о постахъ.

Тит. XII. о моленіяхъ за усопшихъ.

гл. 1. о Службѣ Б. за усопшихъ и о Парастасѣ

гл. 2. о похоронѣ церковнôмъ и о кладбищи.

За згодою Епископôвъ приказавъ Его Превосходительство Предсѣдатель, щобы то все вписане було межи акты Синоду.

Заповѣдае ся четверте и послѣдне Засѣданє на день 8. Жовтня 1891.

Промоторы вносять, щобы акты сего Собора були списанѣ. Перший Нотарь бтповѣдае, що спише.

Алексій Тороньскій я. в.

Зôбранє загальне IV.

По бтчитаню Службы Божои Впреп. О. Михаиломъ Сѣнґалевичемъ, Архипрезвитеромъ Капитулы Митрополичои, зôйшли ся Отцѣ Собору въ Церквѣ Семинаріи дня 6. Жовтня и тамъ пôдъ предсѣдательствомъ Его Превосход. Митрополита въ неприсутности Его Превосход. Предсѣдателя Собору и за его згодою, по бтправленю моленій обговорювано титулы: о Семинаріяхъ, о Синодахъ, о скороченю молитвослова. — Молитвами и моленями закôнчено се Зôбране.

Алексій Тороньскій
Протонотарь Синода.

Засѣдане IV. и послѣдне.

Дня 8. Жовтня 1891. по совершеню процесіи и по ôтправленю спѣваной Службы Божои Его Превосх. Митрополитомъ съ Преосв. Епископами, зôбрали ся Отцѣ Собора въ Церквѣ Митрополичôй и по моленіяхъ перечитано прочіи уставы Синодальнѣ, а то:

Тит. VIII. О Семинаріяхъ.

гл. 1. о Семинаріяхъ малыхъ.

гл. 2. о Семинаріяхъ бôльшихъ.

Тит. XII. о Судахъ церковныхъ.

Тит. XIV. о Синодахъ.

Тит. XV. о Майнѣ церковнôмъ.

Наступае именоване и оповѣщене Свѣдкôвъ Синодальныхъ.

Для Архидіецезіи Львôвскои:

1. Андрей Бѣлецкій 2. Исидоръ Дольницкій.

Для Діецезіи Перемыскои:

1. Николай Роздѣльскій и 2. Іоанъ Копыстяньскій.

Для Діецезіи Станиславôвскои:

1. Василій Фацієвич и 2. Келестинъ Костецкій.

Реченѣ свѣдки зложили на св. Евангеліе слѣдуючу присягу: „Я Н. Н. свѣдокъ Синодальный Преосв. Митрополитомъ поставленый для Епархіи Н. прирѣкаю, обѣтую и присягаю ôтъ теперь и на будуче, що все, о чѣмъ якимбудь способомъ учую або на певно довѣдаю ся, що пожеланымъ бы було до переведеня декретôвъ сего Собору, наколи тіи зôстануть законно обнародовленѣ, рôвно якъ и все тое, що ôтъ закôнченя сего Синоду ажь до найближшого Собору провинціяльного, противило бы ся доброму порядкови Церкви и здоровôй карности, якъ и о всѣхъ недостаткахъ и надъужитяхъ такъ межи духовеньствомъ якъ и межи людомъ моеи Епархіи, о котрыхъ бы я довѣдавъ ся и котрѣ черезъ Соборъ належало бы усунути, Митрополитови еще передъ будучимъ Соборомъ, если бы того зажадано ôтъ мене, або потôмъ на зôбранôмъ Синодѣ, совѣстно и по правдѣ донесу, такъ ми Боже поможи и се св. Евангеліе.

Наступае пôдписане декретôвъ Собора. По перечитаню декрету о пôдписаню, всѣ Всечестнѣйшѣ Отцѣ за проводомъ Делеґата пôсля порядку приступили до великого престола и пôдписали декреты.

По укôнченю пôдписôвъ, перечитавъ Секретарь декретъ заповѣдаючій, що найближшій Соборъ провинціяльный мае ôтправити ся въ р. 1896.

За згодою Преосв. Митрополита и Преосв. Епископôвъ, Делеґатъ Апостольскій и Председатель Собора Его Превосход. Архіепископъ Ляриссkій О. Августинъ Чяска рѣшивъ, що Соборъ належить закôнчити и приказавъ декретъ о закôнченю Собора перечитати. Промоторы взывають Нотарѣвъ, щобы акты сего Засѣданя були списанѝ. Першій Нотарь ôтповѣдае, що спише.

По тôмъ всѣмъ Его Превосход. Делеґатъ Апостольскій въ короткôй бесѣдѣ выражае радôсть, що Синодъ щасливо зôставъ укôнченый, пôдносить положеный трудъ Его Превосх. Митрополитомъ, Преосв. Епископами и иншими Отцями въ составленю рѣшень и хвалить ихъ однодушнôсть и взаимну любовь. Потôмъ дякувавъ всемогучому Богу, що задля осягненя такъ великои цѣли зволивъ удѣлити Свою помôчь. Не сумнѣвае ся, що Епископы доложать всеи старанности, щобы тѝ рѣшеня ввôйшли въ жите, коли зôстануть св. Престоломъ испытанѝ и одобренѝ. Вкôнци пращае ихъ.

На то Его Превосход. Митрополитъ також въ короткôй и уданôй бесѣдѣ ôтповѣдае, стверджаючи совершену и щиру пôдлеглôсть рускои Церкви св. Престолови Апостольскому и римскому Архіеревви а заразомъ подякувавъ Ему, що зволивъ поставити свого Делеґата Председателемъ сего Собора.

Наконець ôтправлено якъ звыкло молитвы и многолѣтствами заключено Синодъ.

Алексій Тороньскій
Протонотарь Синодальный.

Кромѣ того Отцѣ Собора выразили ще слѣдуючѝ бажаня, а то:

1. Щобы Церковь Митрополича Русинôвъ була пôднесена до достоиньства Приматского,

2. Щобы Декретъ Конкордіи зъ р 1863. бувъ зарôвно и всѣми Латинянами захованый.

3. Щобы въ Римѣ бувъ Прокураторъ Церкви рускои, ôтзначеный якимъ достоиньствомъ.

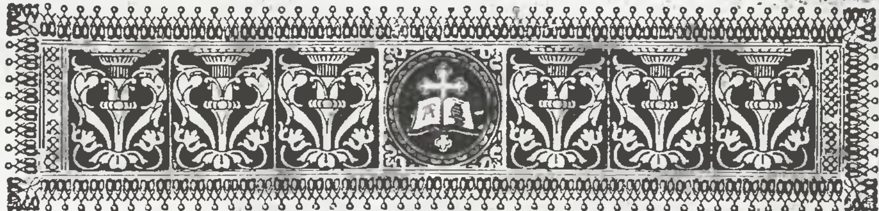
4. Щобы Церковь руска на будуче называла ся „р у с к о-к а т о л и ц к о ю“.

Алексій Тороньскій
Протонотарь Синодальный.

Я нижше пôдписаный посвѣдчаю, що все въ загалѣ и поодиноко, що въ актахъ и рѣшеняхъ сего Синоду находить ся, совершило ся пôсля правилъ, установленыхъ св. канонами и одобреныхъ звычаями, а особенно посвѣдчаю, що высше наведене Исповѣданіе вѣры, Преосв. и Всечестнѣйшій Сильвестеръ Сембратовичъ, Митрополитъ Галицкій, Архіепископъ Львôвскій и Епископъ Каменецкій, Епископы: Перемыскій и Станиславôвскій, а такожь и прочй, котрыхъ имена высше суть записанй, въ мои руки зложили.

✠ Ф. Августинъ
Архіепископъ Ляриccкій, Делеґатъ
Апостольскій,
Предсѣдатель Синода.

✠ Печать.

Рѣшеня руского провинціяльного Собора, ôтбувшого ся во Львовѣ въ роцѣ 1891.

Титулъ I.
О вѣрѣ католицкôй.

ГЛАВА I.
О исповѣданію вѣры католицкои.

I. Постанавляемъ, щобы „Исповѣданіе вѣры" пôсля тутъ прилученого образця [1]) для Восточныхъ, приписаного Урбаномъ П. VIII. складали:

а) Члены Собора провинціяльного и Синода діецезального при розпочатю тыхже;

б) Вознесенî на Епископство передъ посвященемъ;

в) Достойники и Крилошане катедральнî передъ инсталяцією;

г) Генералы и Провинціялы Чинôвъ монашескихъ и Архимандриты, якъ также и Монахи обого пола, коли принимають ся до Чина;

д) Професоры Богословія и Философіи, котрî мають обучати кандидатôвъ стану духовного;

е) Адъюнкты Богословія;

ж) Священики и Катихиты;

з) Деканы;

---

[1]) Додатокъ Ч. I.

и) Надѣленѝ якими будь бенефиціями, сполучеными съ душпастырствомъ;

к) Новопоставленѝ Сповѣдники Инокинь;

л) Маючѝ приняти рукоположене, передъ принятемъ рукоположеня.

ГЛАВА II.

О католицкôй науцѣ.

1. Понеже „безъ вѣры невозможно угодити Богу" [1]), и понеже тая есть основою и коренемъ оправданя, то Синодъ сей розпочинае ôтъ неи.

Все отже, що Католицка Церковь чи то черезъ торжественне рѣшене, чи черезъ порядочне и все-мірне учительство яко Богомъ объявлене подае до вѣрованя, вѣруемо, торжественнымъ исповѣданіемъ вы-знаемо и учимо, именно же то, що на Вселеньскôмъ Соборѣ Ватиканьскôмъ зôстало выречене въ постановахъ догматичныхъ о католицкôй вѣрѣ [2]), о Церквѣ и о Папѣ Римскôмъ, и о его повнôй, найвысшôй, порядочнôй и безпосереднôй власти и о правленю надъ всѣми и надъ кождымъ поодиноко пастыремъ и вѣрнымъ и о его непогрѣшимôй повазѣ въ научаню, коли говорить изъ Катедры [3]).

2. Заявляемь, що держати належить цѣлою душею и щирымъ духомъ догматичну науку св. пам. Пія IX. выречену о Непорочнôмъ Зачатію Богородицѣ, въ Буллѣ: „Неисповѣдимый Богъ" („Ineffabilis Dom."), дня 8. Грудня 1854, слѣдуючими словами торжественно оголошену: „Рѣшаемь, що наука, котра удержуе, що Преблагословена Дѣва Марія ôтъ першои хвилѣ свого зачатія за особенною ласкою Всемогучого Бога и преимуществомъ, зô взгляду на заслуги Іисуса Христа, Спасителя роду людского, ôтъ всякого порока первороднои вины передъохоронена була, есть ôтъ Бога объявлена и тую мають протое всѣ вѣрнѝ крѣпко и постоянно вѣровати" [4]).

---

[1]) Св. Павелъ Евр. XI. 6. [2]) Додатокъ Ч. II. [3]) Додатокъ Ч. III. III. а. б. [4]) Додатокъ IV. и IV. а.

3. Также всѣ и кожде зъ осôбна ложнî мнѣнія и науки, котрî въ нашôмъ вѣцѣ взмагають ся, котрî-то тойже самъ вселеньскій Архіерей Пій IX. въ своихъ Промовахъ консисторіяльныхъ и въ Окружныхъ посланіяхъ „Якъ велика печаливôсть" („Quanta cura) [1]) и въ прилученôмъ Силлябусѣ зъ 8. Грудня 1864. [2]) повагою апостольскою ôтвергъ и засудивъ, мы въ тôмъ Синодѣ за цѣлкомъ ôтверженî узнаемо и исповѣдуемо, и вырѣкаемо, що тіиже яко ôтверженî и засудженî пôдъ утратою спасенія довжнî держати ся.

4. Приймаемо католицку науку о довжностяхъ и правахъ князѣвъ и пôдвластныхъ, о домашнôй семіи, котре есть основою всякого горожаньства и царства, и о правѣ власности и посѣданя, въ Енцикли̂цѣ Святѣйш. Отця нашого Льва П. XIII. зъ 28 Студня 1878. [3]) выложеныхъ противъ заблудженій соціялистôвъ, комунистôвъ и нигилистôвъ поставлену, пріймаемо и вызнаемо, що ю довжнî всѣ приняти и туюжь рôвножь въ сѣмъ Синодѣ обнародовляемъ.

5. Рôвножь пріймаемъ и приняти повелѣваемъ се все, що Святѣйшій Отецъ Левъ П. XIII. о христіяньскôмъ устрою державъ вырѣкъ и предложивъ въ Енцикли̂цѣ: „Безсмертне Бога": Immortale Dei" зъ 1. Листопада 1885. щобы права Церкви и свѣтскои суспôльности природа и границя и еи обовязки взглядомъ религіи були явнî, а заразомъ щобы поучили ся католицкî люде, щô пôсля сихъ потребъ часу въ публичныхъ и приватныхъ справахъ творити, а чого уникати довжнî [4]). Такъ само и то, чого Святѣйшій П. Левъ XIII. учивъ о ôтносинахъ рукодѣльникôвъ въ письмѣ окружнôмъ „Справъ новыхъ" („Rerum novarum)" зъ дня 15. марта 1891. приймаемъ и почитаемъ [5]).

6. Вкôнци заявляемъ, що все то, що о католицкôй вѣрѣ на Синодѣ Замойскôмъ зъ р. 1720. було постановлено, задержати ся довжно [6]).

---

[1]) Додатокъ V. [2]) Додатокъ VI [3]) Додатокъ VII, а, б; — [4]) Додатокъ VIII. [5]) Додатокъ IX. [6]) Додатокъ X.

ГЛАВА III.

О религiйнôй рôвнодушности.

1. Догматомъ вѣры есть, що нѣхто поза правдивою Церквою Христовою не може осягнути вѣчного спасенiя. Правдивою же и единою Церквою Христовою есть та, до котрои належить все, що для очевидной вѣродостойности вѣры христiяньскои въ такôмъ множествѣ и такъ чудно Божимъ допустомъ зôстало зложене, позаякъ чудесне розширене, изряднѣйша святôсть, невычерпана во всѣхъ благахъ плодовитôсть, католицка еднôсть и непобѣдима стôйнôсть подають найбôльшу и вѣчну поруку вѣродостойности и незбитый доказъ божественного Єи послаництва. Длятого тое гидке заблуджене, котре называе ся рôвнодушностiю религiйною, и котре на рôвнѣ ставляе вѣрныхъ и тыхъ, котрî до вѣры едино-правдивои ще не дôйшли, осуджаемъ и ôтвергаемъ.

2. Понеже однакожь помимо гибельности сего системү о рôвнодушности религiйнôй въ нашихъ часахъ, будь задля невѣжества въ христiяньскôй науцѣ, будь задля холодности въ вѣрѣ, межи многими навѣть католиками противне мнѣнiе взмогло ся, прото Синодъ сей, стараючи ся сего рода небезпечне заблуджене зъ умôвъ вѣрныхъ выкоренити, умоляе ихъ о Бозѣ усердно и напоминае, щобы тутъ выложену науку Церкви католицкои съ великою бережливостiю задержали, позаякъ она подае единый способъ осягненя послѣднои цѣли, задля котрои чоловѣкъ есть сотвореный; душпастирямъ же о Бозѣ приказуе, щобы и самî въ своихъ поученяхъ всенародныхъ тую же въ до-тôдныхъ случаяхъ выкладали, благодать св. соединенiя, черезъ котре они въ правдивôй Христовôй ôвчарни зôстаютъ поставленî, захваляли, и рôжницѣ догматôвъ, котрî заходятъ межи Церквою Христовою, а тою, котра осмѣляе ся называти себе „православною“, съ достоиньствомъ свому чинови ôтповѣднымъ выкладали, щобы случайно задля ихъ недбалости не случило ся имъ, що въ день Суда зъ ихъ руки буде взыскана кровь овецъ, ôткупленыхъ дорогоцѣнною кровiю Сына Божого [1].

ГЛАВА IV.

О общенію въ духовныхъ (святыхъ) съ еретиками и схисматиками.

1. Хотя съ иновѣрцями, котрî зъ явнои переворотности своеи и злобного упору повстають противъ Церкви католицкои и еи науки, вѣрнымъ Христовымъ належить заходити ся со всякою оглядностію и обережностію, а навѣть годить ся уникати всякого съ ними довѣрочного зношеня, якъ то Духъ св. насъ черезъ уста св. Апостоловъ упоминае, коли каже: *„Аще кто приходитъ къ вамъ, и сего ученія не приноситъ, не пріемлите его въ домъ, и радоватися ему не глаголите: глаголяй бо ему радоватися, сообщается дѣломъ его злымъ“* [1]); и зновь: *„Еретика человѣка по первомъ и второмъ наказаніи отрицайся, вѣдый, яко развратися таковый, и согрѣшаетъ, и есть самоосужденъ* [2]); съ иншими однако, котрî або въ своей религіи жіють въ добрôй вѣрѣ або противъ Церкви католицкои нѣчого ворожого не кнують, не взбороняе ся вѣрнымъ Христовымъ мати дружнî зношеня; що бôльше, нехай стараются ся оказовати имъ любовь, ласкавôсть и доброжелательнôсть словомъ и дѣломъ, щобы тымъ способомъ ихъ собѣ пріеднавши, ôтклонити ихъ ôтъ заблудженъ и соединити съ католицкою Церквою.

2. Однако най стерегуть ся, щобы нѣколи не мали съ ними такихъ зносинъ, котрî зовуть ся „въ рѣчахъ духовныхъ, (святыхъ)“ а то тымъ бôльше, що черезъ тое некатолики могли бы утвердити ся въ заблудженяхъ своеи ложнои религіи, мовбы молчаливымъ одобренемъ тыхъже изъ стороны вѣрныхъ, протое таке „въ рѣчахъ духовныхъ (святыхъ)“ сообщене було заборонене въ Церквѣ Христовôй по всѣ часы такъ канонами соборôвъ, якъ и рѣшенями найвысшихъ Архіереѣвъ и св. Конгрегацій Римскихъ, якъ въ концѣ и ученями святыхъ Отцѣвъ. Въ правѣ бо каноничнôмъ Грекôвъ наводять ся дотычно сего предмета, многî каноны, такъ званî „апостольскî“, именноже [3]): „Еслибы кто съ ôтлученымъ хотябы въ одинôмъ домѣ моливъ ся, той най

[1]) II Іоанъ 10. [2]) Тит. 3. 10. 11. [3]) Кан. 10.

буде выключеный“ [1]); „Єслибы кто, будучи клирикомъ, моливъ ся купно съ такимъ, котрый есть зложеный, най буде и самъ зложеный“ [2]); „Епископъ, або пресвитеръ, або діяконъ, котрыйбы съ еретиками хотя бы лише помоливъ ся, най буде отлученый. Єслибы же имъ, яко клирикамъ позволивъ священодѣйствовати, най буде зложеный“ [3]).

3. Тамъ наводять ся также два стариннѣ соборы провинціяльнѣ Восточныхъ, именно: Антіохійскій и Лаодикійскій, зъ котрыхъ першій постановивъ такъ: „Не вôльно сообщати ся съ отлучеными, ани сходячи ся въ домахъ молити ся съ тыми, которѣ въ Церквѣ не сообщають ся, ани не могуть бути приняти въ однôй Церквѣ тѣ, котрѣ въ другôй Церквѣ не мають участи“ [4]); другійже такъ: „Не позволяти еретикамъ, щобы входили въ дôмъ Господень, коли позôстають въ ереси. Не належить позваляти на то, щобы на кладбища, або на мѣстця, котрѣ зовуть ся „мартирія“ (мучеництва) якихъбудь еретикôвъ, заходили задля молитвы або почитаня тѣ, що належать до Церкви. Но такихъ, если суть вѣрными, позбавити на означеный часъ общенія, каючихъ ся же и вызнаючихъ, що согрѣшили, годить ся приняти. Що такъ само не належить молити ся съ еретиками або схисматиками“ [5]). Що-до рѣшень найвысшихъ Архіереѣвъ и св. Конґреґацій, тѣ явно и нарочно розправляючи о тôй справѣ, заборонюють общеніе въ рѣчахъ святыхъ съ иновѣрными, якъ то видно зъ наставленій Конґреґаціи S. Officii зъ дня 8. Черв. 1859. „Общеня съ еретиками“ „Communicatio cum haereticis“ такъ само зъ р. 1871. до Архіеп. Коркир. „При удѣленю Тайны крещенія“ („In collatione Sacram. baptismi“) рôвножь зъ р. 1729: „Понеже часто“ „(Cum saepe)“ также зъ Четверга дня 10. Мая 1753. „На перше“ („Ad primum“) и зъ Пятницѣ дня 1. Черв. 1866. до Архіеп. львôвского обр. лат: „Терпѣти можна“ („Tolerari posse“) — и въ кôнцѣ зъ 30. Марта 1885, котрѣ тутъ прилагають ся въ додатку сего Синода [6]).

---

[1]) Кан. 11. [2]) Кан. 44. [3]) Гардуинъ том. I. 12 и 21. [4]) Ан. 2. Гард. I. 593. [5]) Кан. 6. 9. 33. Гард. I. 781; 785. [6]) Зри додат. XII и XII а. б. в. и г.

Дальше наука тая Церкви католицкои о общенію въ рѣчахъ святыхъ съ некатоликами була ясно предложена также нашимъ Синодомъ Замостьскимъ котрый такъ рѣшивъ: „Кромѣ того не вôльно никому якогобудь бувъ бы стану або становиска, котрый вызнававъ бы католицку вѣру до посторонныхъ пастырей и ихъ церквей, чи то задля принятя Тайнъ, чи зъ побожности приходити, щобы не здавало ся, що маютъ дѣйстне общеніе съ тыми, котрî суть внѣ; въ противнôмъ случаю маютъ Ординаріи поступати противъ нихъ якъ противъ подôзрѣныхъ" [1])

3. Понеже однако нынѣшній Синодъ не безъ великои болѣзни сердця своего узнавъ, що декотрî міряне отъ тои науки часомъ ôтступаютъ, такъ, що въ церквѣ схисматикôвъ при священодѣйствахъ разомъ съ ними, безъ угрызы совѣсти, присутными постереженî бываютъ, а часомъ также и стипендіи за ôтправы священий для помочи души якого поета руского, або политичного якого мужа знатнѣйшого имени, схисматика, священникамъ схисматицкимъ давати не вагаютъ ся, и тое здаютъ ся уважати позволенымъ, або по крайнôй мѣрѣ рôвнодушнымъ; протое строго напоминае всѣхъ священикôвъ, катехитôвъ публичныхъ школъ, якъ также и другихъ душпастырей, особенно, де до того надае ся случайнôсть, щобы пôдчиненыхъ своему старовництву вѣрныхъ о тôмъ належито поучали, и ôтъ того звычаю, духови Церкви Христовои противного, ôтстрашити не залишали, понеже таке общеніе съ иновѣрцями въ рѣчахъ святыхъ безсомнѣнну шкоду зготовилобы ихъ душамъ.

ГЛАВА V.

О цензурѣ книгъ.

1. Самымъ закономъ природы заказуе ся читане тыхъ книгъ, котрыхъ уживане приноситъ небезпеченьство грѣха. Протое ôтъ самого начала Церкви, Епископы, а передовсѣмъ Папа Римскій маютъ завсѣгды обовязокъ и имъ

---

[1]) Тит. I. О вѣрѣ кат.

прислугує право забороняти читане злыхъ книгъ и часописей; они бо поставленî суть пастырями стада Божого [1]); обовязкомъ же пастыря есть ити передъ своими вôвцями [2]) и ихъ вести на добрî пашѣ, ôтъ злыхъ же и шкодливыхъ вздержувати, чи то опи словами, чи письмомъ подають ся. Про тое уже Апостолы старали ся повагою своею злî книги вырывати зъ рукъ вѣрныхъ, такъ, якъ по свѣдоцтву св. Луки [3]), многî Ефесеи, котрî гонили за любопытнымъ, позносили книги и спалили ихъ въ очахъ всѣхъ. Послѣдуючи примѣрови Апостолôвъ, ихъ наслѣдники, Епископы католицкî, кождого вѣка засуджували злî письма и старали ся ихъ выкоренювати.

Бôльшои чуйности що до тои рѣчи ужили Епископы, ôтъ коли черезъ вынайдене печатнѣ зачали ся книги съ превеликою скоростію розширяти. — Щобы же засудженя книгъ вѣрныхъ лекше стали ся звѣстными, и читаню забороненыхъ книгъ безпечнѣйше можь було запобѣчи, составлено за старанемъ и печаливостію Папъ Римскихъ выказъ книгъ забороненыхъ, приписано и постановлено на переступникôвъ заказôвъ цензуры або кары церковнî. Кромѣ того установивъ св. Пій V. окрему „Конґреґацію Выказу“ („Congregatio Indicis“), котра мае обовязокъ испытувати книги закаженî трутиною ереси, пересякненî наукою шкôдливою религіи и добрымъ обычаямъ и заборонити ширене, передержуване и читане такихъ книгъ, пôдвергаючи ôтлученю противно дѣлаючихъ [4]). Тая отже Конґреґація ôтъ часу до часу вписуе дѣла шкодливî вѣрѣ и обычаямъ, въ Выказъ книгъ забороненыхъ и ôтстрашуе ôтъ читаня тыхже. Новѣйшими же часами бл. п. найвысшій Архіерей Пій Папа IX. — знѣсъ а властиво управиллнивъ давнѣйшî приписы дотычно цензуръ, наложеныхъ Конституціею „Apostolicae Sedis“ (Апостольского престола) зъ 12 Жовт. 1869 въ ôтд. 2. противъ тыхъ, котрîбы не перестали читати книгъ забороненыхъ и постановивъ, щобы всѣ и поодинокî, свѣдомо читаючî безъ позволеня Апостольского Престола книги ôтступникôвъ и еретикôвъ, ересь обороняючî, якъ также книги якогобудь автора,

---

[1]) 1. Петр. 5. 2. [2]) Іоан 10. 4. [3]) Дѣян. 19. 19. [4]) Зри Maцpied Compend. Jur. can. de personis l. 2.

письмомъ Апостольскимъ поименно забороненѣ, и тіиже книги придержуючѣ, печатаючѣ и якимбудь способомъ оборонюючѣ, пôдпадали ôтлученю запавшого засуду (latae sententiae), особеннымъ способомъ задержаному Папѣ Римскому".

3. На тôй основѣ нынѣшній Синодъ упоминае парохôвъ, щобы постоянно и безустанно запобѣгали небезпеченьствамъ вѣры и обычаѣвъ выплываючимъ зъ читаня злыхъ книгъ, брошуръ и часописей. Про тое нехай старають ся взбороняти науки иновѣрцѣвъ, и щобы не розсѣвали ся межи вѣрными книги содержачѣ ересь або схизму, або ображаючѣ чистоту обычаѣвъ, або суевѣрнѣ, або якимъ будь способомъ порядкови суспôльному противнѣ. Суть вправдѣ такѣ, що уважають за рѣчь несправедливу забороняти людемъ читане якихъ-нибудь книгъ пôдъ предлогомъ бажаня знати все, но тѣ привлекають ся и зводять ся пôдшептами ветхого змѣя, котрый пôдъ предлогомъ привести прародителѣвъ до знаня всего, побудивъ ихъ до зôрваня забороненого овоча словами: *„будете яко бози, вѣдуще доброе и лукавое* [1]). Иншѣ уважають то невыносимымъ, не мати книгъ, котрѣ любопытнôсть заспокоюють и ненасытному духови щось нового приносять, якъ колибы христіяне нѣчого прикрого не мали зносити; и якъ колибы не мали ніякого значеня слова Спасителя Господа: *„Аще око твое соблазняеть тя, изми е, и верзи отъ себе"* [2]). Есть такожь не мало такихъ, котрѣ удержують себе писаниною и для осягненя зыску трудять ся писанемъ, печатанемъ и продажою переворотныхъ книгъ; но тѣ, маючи вѣру и добрѣ обычаѣ для зыску, и изъ смерти душь збогачаючи свôй маетокъ, забувають на слова Спасителя у св. Матөея: *„Кая польза человѣку, аще міръ весь пріобрящетъ, душу же свою отщетитъ? Или что дасть человѣкъ измѣну за душу свою"* [3]). Протое нынѣшній Синодъ, ôтновляючи рѣшеня и постановленя дотычно забороненыхъ книгъ, выданѣ Синодомъ Замостьскимъ, якъ то находимъ при кôнци титула I. „О вѣрѣ католицкôй", приказуе всѣмъ, щобы для употребленя церковного, лише такѣ выданя книгъ церковныхъ набували и допу-

[1]) Быт. 3. 5. [2]) Мат. 18 9. [3]) Маө. 16. 26.

скали, котрî суть печатанî за призволенемъ законного Ординарія (Епископа). Въ память належить привести ту слова, зверненî бл. п. Папою Римскимъ Григоріемъ XII. до Митрополита Михаила Левицкого, дня 17. липня 1841: „Бачнымъ безнастанно духомъ пильнуй, щобы духовеньство и народъ сей (рускій) не принимали Служебникôвъ або Катехисмôвъ, або иншихъ литургичныхъ та религійныхъ якихъ будь книгъ, котрî выйшли изъ печатень схизматицкихъ". То само ôтносить ся такожь до печатаныхъ молитвеникôвъ для ужитку мірянъ, щобы именно не употребляти иншихъ книгъ набожныхъ, лише тыхъ, котрî зôсталú печатанî за позволенемъ власти церковной. Кромѣ того приказуе той-же Синодъ, щобы въ будуче книги богословскî и якî нибудь иншî, прямо о религіи розправляючî, безъ попередного одобреня Епископа, не выдавали ся и не читали ся лицями якогобудь сословія. Библіотека парохіяльна, деканальна и епархіяльна мае бути заосмотрена лише такими дѣлами богословскими, проповѣдничими, гомилетичными и катехитичными, въ котрыхъ выразно находить ся одобрене Настоятелѣвъ Церкви католицкои.

4. Вкôнци упоминае сей нашь Синодъ священикôвъ, щобы предводили примѣромъ своимъ мірянамъ, и злыхъ, вѣрѣ и Церкви католицкôй ворожихъ, а особенно властію церковною забороненыхъ часописей не читали, и старали ся всѣми силами ôтъ ихъ читаня ôтклоняти вѣрныхъ, порученыхъ свому пастырскому старовництву. — Єслибы же котрый священикъ за для справедливои причины потребувавъ читати книги забороненî, най не дѣлае того безъ вѣдомости и позволеня свого Ординарія, котрый буде мôгъ удѣлити священикамъ таке позволене пôсля властей отриманыхъ ôтъ св. Престола.

ГЛАВА VI.

О сектѣ Вôльномулярѣвъ и иншихъ стоваришеняхъ осудженыхъ або забороненыхъ.

1. Вже ôтъ початку Церкви за допустомъ Христа Господа, котрый выразно прорѣкъ: „*Нужда есть пріити*

соблазномъ“ [1]), повстали хитрî люде, котрî, мѣшаючи рѣчи Божî съ людскими, посѣяли плевели на рôли Церкви. Найгôршî межи прочими повстали тî, котрî схлѣбляють пристрастямъ людскимъ и зводять непросвѣченыхъ та простыхъ, старають ся всѣми силами пôдъ видомъ чесности и добродѣйности перевернути крѣпкî и непорушимî начала католицкои вѣры и откровенія Божого, якъ и основы свѣтскои суспôльности. Щобы же тî люде свое переворотне постановлене могли лекше осягнути, сполучили ся въ тайнî товариства, котрî приходять пôдъ назвою Вôльномулярôвъ або пôдъ иншими именами.

2. Противъ сего рода тайныхъ стоваришень, Римскî Архіереѣ выдали дуже многî постановы и апостольскî приказы, а найновѣйше Святѣйшій Отéць нашь Левъ П. XIII. выявивъ ихъ убійчî науки, супротивнî Христу и его Церквѣ и скрытî цѣли на загладу такъ свѣтскои якъ и церковнои суспôльности, а заразомъ ôдвѣтно поучивъ вѣрныхъ, якимъ способомъ остеречи ся могуть ôтъ ихъ ошуканьства и пôдступôвъ.

3. Однакожь Римскî Архіереѣ не тôлько не вдоволили ся тымъ, щобы ихъ лише выкляти и публично ôтлучити, но хотѣли такожь, щобы тî, котрî въ якôмъ будь степени до нихъ пристали, або яку будь имъ прихильнôсть оказали, пôдпадали ôтлученю, Папѣ задержаному [2]). Задля того всѣ тî, котрî стараують ся уникнути кораблекрушенія що до вѣры и вѣчного спасенія, най того рода сектъ уникають, а тî, що нещасливо попали ся въ тіиже, най ôтлучать ся ôтъ нихъ безъ проволоки.

4. Сего рода сектарѣ а подôбно и всѣ вѣрнî, свѣдомî рѣчи, суть строго обовязанî донести Церквѣ, с. е. тому, котрый въ наслѣдокъ пастырского чина чувати и стеречи довженъ, щобы ôвцѣ ему повѣренî не попались межь вовки, участникôвъ выклятого стоваришеня, а пôдъ цензурою Римскому Папѣ задержаною, тайныхъ корифеѣвъ и проводирѣвъ тыхъ сектъ, котра то ценвура по донесеню уступае [3]).

---

1) Мае 18, 7. 2) Конститут. Апост. Престола стр. 2 ч. IV. 3) Конгрег. св. Чина (Officii) 1. Лют. 1871.

5. Кромѣ тыхъ суть ще иншû стоваришеня, котрû орудують противъ Церкви, або законнымъ властямъ чи то тайно чи явно, пôдъ присягою, або безъ присяги що-до захованя тайны, котрû суть забороненû и котрыхъ пôдъ загрозою тяжкои вины треба уникати; межи тû належить зачислити передовсѣмъ тû всѣ стоваришеня, котрû ôтъ своихъ приверженцѣвъ жадають пôдъ присягою, не выявляти тайны никому а повиновати ся тайнымъ проводирямъ. Подôбно находять ся декуды стоварищеня, котрû, хотя здають ся рôжнити ся ôтъ высше реченыхъ, однакожь суть сумнѣвû и повнû небезпеченьства такъ задля наукъ, котрû вызнають, якъ и задля способу поступованя, котрого ихъ проводирѣ держать ся. Передъ тыми такожь перестерѣгае св. Синодъ парохôвъ, ôтцѣвъ родины, иншихъ праведныхъ мужѣвъ, щобы кождого, найбôльше же молодѣжь ôтстрашували и вздержували, и то тымъ стараннѣйше, позаякъ задля захованого ними певного вида чесности а навѣть добродѣйности, небезпеченьство зôпсутя котре въ нихъ есть укрыте, не такъ легко може бути ôтчутымъ и предохороненымъ [1]).

6. Рôвножь сей Синодъ постановляе, щобы парохи въ преподаваню катехизму часто выясняли, котрû то суть сего рода стоварищеня и куды прямують. Тû же, що молодѣжь до принятя св. Тайнъ объучають, най ихъ до того приводять, щобы завчасу прирѣкали, що нѣколи до жадного стоварищеня не приступлять, не порадивши ся родичѣвъ, пароха або сповѣдника.

7. Упоминаемо такожь душпастырѣвъ, щобы перестерѣгали вѣрныхъ собѣ порученыхъ зо всѣмъ усилiемъ, такъ ôтъ выконуваня, якъ и ôтъ удаваня ся о пораду до того рода чародѣйствъ, котрû знанû суть пôдъ именемъ магнетизму, спиритизму, ворожбицтва и чарôвництва, котрû то вже и такъ були Церквою забороненû.

8. Преосвященû же Епископы най старають ся прилѣжно, щобы въ поодинокихъ парохiяхъ стоварищеня рукодѣльникôвъ и хлѣборобôвъ, задля богочестiя и взаимнои

---

[1]) Додатокъ XIV. Инструкцiя св. Чина (Officii) д. 10. Мая 1884 р.

помочи, прибравши собѣ небесного Покровителя, були заснованѣ и щобы съ кождымъ днемъ щоразъ бôльше взрастали числомъ товаришѣвъ.

ГЛАВА VII.

О проповѣданю слова Божого.

1. Понеже слово Боже есть духовнымъ хлѣбомъ душѣ, необходимо потребнымъ чоловѣкови до осягненя вѣчного спасенія, длятого есть явнымъ, що той чинъ апостольскій проповѣданя слова Божого, належить до головныхъ обовязкôвъ душпастырей, тому, що они дальше сповняють то само посланництво, котре самъ Сынъ Божій вочеловѣчившій ся одержавъ ôтъ Отця свого небесного, якъ каже самъ пôсля пророка Исаіи: *„Духъ Господень на мнѣ, Єго же ради помаза мя благовѣстити нищимъ, посла мя... проповѣдати лѣто Господне пріятно и день воздаянія“* [1]) и котре Апостоламъ и ихъ наслѣдникамъ въ чинѣ апостольскôмъ по славнôмъ своѣмъ воскресеню наложивъ говорячи: *„Шедше въ міръ весь, проповѣдите Евангеліє всей твари“* [2]). Повинуючи ся тому приказу, Апостолы не лише самѣ сповняли неустрашимо сей чинъ ажь до смерти, но и поставленымъ ôтъ себе душпастырямъ сильно тое наложили, а межи ними найбôльше Павелъ говорячи до Тимоѳея: *„Проповѣдуй слово, настой благовременнѣ и безвременнѣ, обличи, запрети, умоли съ всякимъ долготерпѣніємъ и ученіємъ“* [3]).

2. Протое то лежало по всѣ часы якъ найбôльше Церквѣ на серцю тую заповѣдь душпастырямъ чи то законами, чи упоминанями наложити; а найторжественнѣйше Отцѣ Собора Тридентійского уважали за добре, сей обовязокъ душпастырямъ знова въ память привести [4]).

3. Почастно же дотычно нашои Церкви приказъ сей съ натискомъ наложеный зôставъ на першôмъ нашôмъ

---

[1]) Исаі. 61, 1. Лук. 4. 18. [2]) Марк. 16. 15. [3]) 2 Тім. 4. 2. [4]) Засѣд. V. гл. 2. о исправл. Засѣд. XXIII. гл. 1. о испр. и Засѣд. XXIV. гл. 4. о испр. Додатокъ XV.

Синодѣ провинціяльнôмъ [1]) а потôмъ въ многихъ пастырскихъ посланіяхъ Рускихъ Епископôвъ [2]).

4. Длятого то нынѣшній Синодъ приказуе душпастырямъ, щобы по крайнôй мѣрѣ кождои недѣлѣ и въ праздничнû дни, они самû николи не залишали проповѣдати слово Боже ôтвѣтно до свого и народа свого понятія, вынявши еслибы справедливо перешкодженû були. Тіи же парохи, котрымъ суть приданû сотрудники, най уважають, щобы на тыхъ же не спыхали всего тягару проповѣдничого обовязку, ани щобы ихъ ôтъ выповненя тогожъ обовязку цѣлкомъ не выключали, но щобы на перемѣну разомъ съ ними прикладали ся обовязкови проповѣданя слова Божого. Въ парохіяхъ бôльшихъ мѣстъ, де есть бôльше священиків, мае парохъ постарати ся, щобы вѣрнû, котрû лише на ранѣшнôй Службѣ Божôй въ дни недѣльнû и праздничнû можуть бути присутнû, при тôйже Службѣ Божôй накормленû були словомъ Божимъ въ якôй короткôй гомилетичнôй науцѣ.

5. Понеже цѣлію проповѣданя есть просвѣтити умы вѣрныхъ и порушити сердця ихъ до послѣдованя чеснотамъ и уникания блудôвъ, най выберають за предметъ своихъ проповѣдей, правды догматичнû и моральнû, часто такожь и литургичнû задля связи обрядôвъ съ догматами и обычаями, а такожь и историчнû, о скôлько ôтносять ся до догматôвъ и обычаѣвъ; передовсѣмъ же най звернуть свою старанность до черпаня предмету своеи проповѣди зъ Евангелій рядовыхъ недѣль або празникôвъ, котрыхъ то таинства най ясно выложать и объучать, и такожь зъ науки христіяньскои, содержачои ся въ катехизмѣ.

6. Що до способу своихъ проповѣдей, то передовсѣмъ най проповѣдники уважають, щобы безъ належитого приготовленя, на амвонъ не выходили и такъ не выголошували що будь имъ найперше на умъ прійде, безъ всякого порядку и уложеня; и въ загалѣ най стережуть ся, щобы чогось побаламученого, не належачого до предмету проповѣди, ôтвѣтного дневи, вѣрнымъ не предкладали, понеже

---

[1]) Тит. II. о проп. слова Божого. [2]) зр. паст. посл. бл. п. Архіеп. Митр. Спир. Литвиновича 9. февр. 1865, Ч. 5722. и Еп. Перем. Іоан. Ступницкого 28. Юн. 1873.

зъ такои проповѣди не тôлько що вѣрнӣ не моглибы ôтнести ніякои користи, но и самъ проповѣдникъ вôзвавъ бы на себе гнѣвъ Бога говорячого черезъ Пророка: „*Проклятъ творяй дѣло Господне съ небреженіемъ*“ [1]). Най же заховують проповѣдники той похвальный и у насъ яко найлучшій узнаный звычай, наводити на челѣ проповѣди текстъ, содержачій нѣяко въ зародку своѣмъ цѣлу проповѣдь и то въ языцѣ литургичнôмъ; гдебы однако такій текстъ лучивъ ся за трудный до зрозумленя, най заразъ долучать перевôдъ его въ народнôй бесѣдѣ; и то най также дѣлають, де тôлько въ протягу проповѣди тексты св. Писанія мають бути выголошенӣ, тіи однако належить брати зъ автентичного, Церквою католицкою одобреного выданя славяньского; потôмъ бесѣда проповѣди най буде всегда народна т. е. понятію людей приступна, одиако не збезображена тривіяльными реченями. Дальше, най выстерѣгають ся, щобы занадто часто одно и то само народови не повтаряли. Кромѣ того „Священикъ проповѣдаючій Христа най буде перенятый справами Христовыми, о своихъ най даже не мыслить, най держить ся правила, що о собѣ самôмъ не належить николи говорити, и най легко въ себе не вмавляє, що має справедливый поводъ до вынята. О обидѣ, якои дôзнавъ або гадає, що еѣ дôзнавъ, най не жалує ся передъ парохіянами зъ святого пôдвысшеня (амвона). Ôнъ сповнить свою довжнôсть, если докладнѣйше обговорить грѣхи, якӣ частѣйше межи своими стрѣчають ся, выступить противъ ихъ мерзости, поручить нагороды и красоту противнои чесноты, но николи най не описує соблазній поодинокихъ осôбъ въ той способъ, що замовчане имени мало на що придасть ся. Парохъ най завôзве до себе чоловѣка, черезъ котрого прійшла соблазнь въ нарôдъ, и самъ на-самъ съ нимъ най розправляє або най ужіє помочи старшины громадскои. Прилюдне наказоване грѣшникôвъ звыкло ихъ пôсля обставинъ часу, бôльше огôрчати, нежели до спасенія наклонити, а навѣть можутъ зъ того вырости великӣ споры и затрудненя“ [2]). Протоє проповѣдникъ най строго выстерѣгає ся, щобы въ

---

[1]) Іер. 48. 10. [2]) Соб. пров. Вѣд. 1858, зас. 4. тит. 1. гл. 4.

своихъ бесѣдахъ до народа не говоривъ або о собѣ, або о своихъ приватныхъ справахъ, або о дѣлахъ чисто политичныхъ и народныхъ, котрѣ не маютъ нiякои звязи съ наукою вѣры и съ добрыми обычаями и заровно най не ганьбитъ публично и поименно, най не ганитъ якѣ будь особы хотьбы приватнѣ, а тымъ менше зверхность и мужей вызначаючихъ ся публичною повагою.

7. Щобы же до спасительного выповненя того обовязку проповѣданя, проповѣдники належито одушевили ся и побудженѣ были духомъ, най не залишаютъ призывати Учителя правды и Утѣшителя, котрый единъ мае ключѣ и отвирае, коли хоче и силенъ есть, щобы своимъ внутреннымъ дѣйствомъ войти въ душѣ вѣрныхъ, и силою своею божественною проникнути сердця слушателѣвъ. Дальше най взбуджаютъ въ собѣ частѣйше чисте и святе постановлене, що шукаютъ славы самого Бога, а не своеи и не иншои нагороды свого труду, якъ лише спасенiя душъ.

8. Въ той цѣли, звертаючи безъустанно очи на свою немочь, най усильно стережутъ ся *„да не како инымъ проповѣдающе, сами неключими будуть“* [1]). Щобы наконець змогли тымъ певнѣйше уповати, що выповняючи належито служенiе, заслужатъ собѣ часть съ тыми, котрѣ словомъ Божимъ отъ начала добре орудовали; най не устаютъ стадо Господне не лише словомъ но и власнымъ такожь примѣромъ пасти и учити. „Великiй бо засудъ укладаючому вправдѣ свою бесѣду, но занедбуючому свое житє и свое дѣло“ [2]).

ГЛАВА VIII.

О Катехисмѣ.

1. Понеже Катехисмъ стремитъ особенно ко обученю молодѣжи въ науцѣ спасенiя, и понеже вѣкъ сей есть якъ найбольше склонный такъ до доброго, якъ до злого, и якъ найдовше задержуе першѣ науки, котрѣ отъ дѣ-

---

[1]) I. Кор. 9, 27. [2]) Слова св. Iоана Зл. въ Фаретрѣ Св. Бонавентура кн. 1. гл. 15. Соборъ пров. Праг. гл. 5. о пропов. сл. Б, тит. II.

тиньства принявъ, такъ що наставлене въ тôмъ вѣцѣ есть основою религiйного способу житя въ вѣцѣ дозрѣлôмъ, протое Синодъ уважае своимъ обовязкомъ звернути якъ найбôльше увагу пастырей на той найголовнѣйшiй обовязокъ, щобы якъ найточнѣйше прикладали ся до него, яко до дуже могучого средства, котрымъ вѣрнî, порученî ихъ печаливости, найуспѣшнѣйше напроваджують ся до честного житя. Найже прото знають душпастырѣ, що суть въ совѣсти обовязанî и то пôдъ тяжкою ôтвѣчальностiю передъ Богомъ, преподавати и выкладати начала науки христiяньскои не лише въ церквѣ кождого дня недѣльного и праздничного заразъ по Вечернѣ, и въ церквахъ дочерныхъ заразъ по тôмъ богослуженiю, яке въ нѣй совершили, но также въ школахъ пôсля выданыхъ ôтъ Ординарiяту роспоряджень и то передовсѣмъ зъ поводу теперѣшного системy, принятого въ новочасныхъ школахъ.

2. При выкладаню же Катехисма мають послѣдовати порядкови того пôдручника, котрый ôтъ Ординарiяту часово есть приписаный, яко правило маюче употребляти ся въ школахъ народныхъ, такъ, щобы въ протягу року укôнчили цѣлый предметъ Катехисму. До Катехисма най долучають также зъ исторiи библiйнои подѣѣ головнѣйшî, котрî мають особенну звязь съ догматами вѣры и обычаѣвъ. Въ часѣ же великои Чотырдесятницѣ най выберають для своихъ поучень науку о Тайнахъ Покаянiя и Найсв. Евхаристiи, щобы молодѣжь, особенно тую, котра по першiй разъ мае принимати тiи Тайны, до принятiя тыхъ достойно приготовити и най стараються ся, щобы таяжь выучила ся того всего, що для осягненя вѣчного спасенiя мае ся выразно вѣрити. Най звернуть свою увагу также на то, щобы молодѣжь выучила ся привильно щоденныхъ молитвъ, щобы не вмѣшувала непотрѣбного, ани слôвъ не перекручувала, ани не опускала.

3. Кромѣ того сей Синодъ пригадуе душпастырямъ, що есть ихъ обовязкомъ упоминати ôтцѣвъ и матерiй, щобы свои дѣти и челядь свою въ означеныхъ часахъ посылали до церкви на науку Катехисму и ихъ поучити, що они строго до того суть обовязанî, понеже не тôлько довжнî старати ся о добро ихъ дочасне, но о много бôльше о духовне и вѣчне; имъ довженъ самъ пастырь ити примѣромъ своимъ на передъ, высылаючи и своихъ домашныхъ

до церкви на Катехисмъ. А еслибы деякѝ родичѣ або опѣкуны оказали ся недбалыми въ посыланю своихъ, най завôзве ихъ до себе, щобы съ ôтцѣвскою строгостію пригадати имъ на сей такъ святый обовязокъ [1]).

4. Наконецъ сей Синодъ желаючи, щобы душпастырѣ катехизаціи съ всякою прилѣжностію такъ въ церквѣ якъ и въ школѣ предпринимали и выконували, бо маютъ знати, що то есть ихъ першимъ и найбôльшимъ обовязкомъ и длятого всяка, хотьбы легка, но провинена въ тôмъ дѣлѣ, недбалôсть або залишене наносять велику шкоду парохіи, зъобовязуе ихъ передъ всѣмъ до найбôльшои прилѣжности и ревности въ научаню молодѣжи и въ тôй цѣли кромѣ высше наведеного, приводить имъ въ память также пресвѣтлѝ наставленія и роспоряджения, котрѝ дотычно сего уряду и обовязку приказанѝ були пастырскимъ посланіемъ Преосв. Митрополита Іосифа Сембратовича до духовеньства Архіепархіального Львôвского п. д. 15. Дек. 1876. [2])

5. Заховавши бо належито и выповнивши совѣстно высше реченѝ розпоряджения, можутъ надѣяти ся не тôлько стократного плоду зъ сѣмени слова Божого ними засѣяного, но и самѝ станутъ ся на певно участниками тои нагороды, котрою увѣнчае Господь труды ними положенѝ въ выясненю Катехисма, въ прочôмъ же уже на сѣй земли будутъ радовати ся тою утѣхою и тымъ вдоволенемъ, якого досвѣдчивъ Апостолъ Народôвъ, коли уповаючи на благôсть Христа Господа, сказавъ: „*Подвигомъ добрымъ подвизахъ ся... прочее убо соблюдаетъ ся мнѣ вѣнецъ правды* [3])". Особенно же, коли катехизація прилѣжно и въ належитый способъ предподавана зделае, що якъ найбôльше выобразуе ся сынôвъ духовныхъ въ славу Бога, потѣху самого пастыря и родичей и въ вѣнецъ будучого колись честного христіянина и въ окрасу парохіи, котрыхъ то стараніемъ религія и побожнôсть всегда будутъ межи вѣрными парохіи процвитати.

---

[1]) Зри Поуч. Пастыр. Ейстст. о обовязк. катех. § 6. [2]) Додатокъ XVI. [3]) Тим. 4, 7. 8.

Титулъ II.

О Тайнахъ и ихъ удѣляню.

Задержуючи безъ змѣны и въ своѣй повнôй силѣ все то, що Замостьскій Синодъ [1]) о достоиньствѣ и способѣ удѣляня св. Тайнъ вырѣкъ, якъ и то, що приписуе ся въ Декретѣ св. Конґреґаціи о росширеню вѣры, оголошенôмъ пôдъ именемъ „Конкордія" зъ дня 5. жовтня 1863, котрый тутъ въ додатку залучае ся [2]) постановляе сей Синодъ:

Понеже до сего часу ще не вдоволено во всѣхъ частяхъ мудрому розпôрядженю реченого Замостьского Собору, що до выданя нового Требника, на пôдставѣ котрого всѣ священики нашого обряду заховували бы однообразнôсть въ удѣляню св. Тайнъ, постарае ся Преосв. Митрополитъ, щобы таке выдане съ можливою прилѣжностію и докладностію пôсля образця симъ Синодомъ приписаного, чимъ скорше було выпечатане.

ГЛАВА I.

О св. Тайнѣ Крещенія.

Дотычно удѣляня св. Крещенія постановляе нынѣшній Синодъ, до того, що Синодъ Замостьскій приписавъ, додати слѣдуюче:

1. а) *Щодо часу:* Най стараютъ ся парохи, щобы удѣляло ся такъ скоро, якъ се тôлько пôсля обстоятельствъ бути може [3]).

б) *Щодо мѣстця:* Щобы тоежъ звычайно удѣлювати въ церкви [4]). Въ нашихъ однакъ сторонахъ, задля остроты климату, особенно зимовою порою, позволяе Синодъ Замостьскій, що можна тоежъ часомъ удѣляти такожъ и въ домахъ приватныхъ Tit. III §. 1. пôсля же теперь суще-

---

[1]) Тит. III. О Тайнахъ. [2]) См. Додатокъ XVII. [3]) Bulla Eug. IV. Cantate Domino. [4]) зри Clem Unica de Bapt.

ствуючого звычаю, въ згаданыхъ выпадкахъ звыкло приносить ся дитя, маюче ся окрестити, до дому парохіяльного, который то звычай пôсля мнѣнія нынѣшного Синода може бути задержаный.

в) *Щодо способу:* Передъ всѣмъ постановляе Синодъ, що належить задержати уже ôтъ непамятныхъ часôвъ принятый у насъ звычай, крестити черезъ потрôйное поливане.

2. Щобы кромѣ крайнои нужды, не ôтдѣляти крещенія ôтъ церемоній до тогожe въ Уставѣ прилученыхъ.

3. Щобы парохъ уважавъ на выбôръ кумôвъ, якъ то уже и въ Синодѣ Зам: тит: III. §. 1. приписуе ся, въ частности же, най душпастырь поучить кумôвъ, що они суть поставленѝ на мѣстце родичей и властиво до нихъ належить, дѣтямъ, котрѝ до крещенія тримали, впоити приписы вѣры и добрѝ обычаѣ, если бы ихъ родичѣ, або залишили тое здѣлати, або смертію заскоченѝ, або зъ причины своеи неприсутности, або якимъ будь способомъ перешкодженѝ, того самѝ черезъ себе не могли здѣлати [1]).

Впрочѣмъ для введеня совершеннои однообразности въ удѣляню сеи якъ и всѣхъ прочихъ св. Тайнъ, прилучае тутъ Синодъ схематъ такъ тексту, якъ и церемоній, що повинно служити яко образецъ ко выданю нового Требника, которого обовязанѝ суть всѣ точно держати ся [2]).

ГЛАВА II.

О св. Тайнѣ Мѵропомазанія.

Що до св. Тайны Мѵропомазанія, приказуе Синодъ душпастырямъ, щобы заховали все тое, що Синодъ Замостьскій приписавъ дотычно сеи св. Тайны; въ частности же що до матеріи тои Тайны т. е. св. Мѵра, настае нынѣшній Синодъ на то, щобы тоежь рôкрôчно въ означенôмъ часѣ ôтновлядо ся. Но понеже въ тôмъ взглядѣ часомъ зауважуе ся нерадивôсть парохôвъ, то Синодъ строго упоминае ихъ, щобы приписъ сей точно заховали;

---

[1]) Syn. Ferrar. pars II. Cap. 2. de Baptis. ex anno 1751. [2]) См. Додатокъ XVIII.

и протов мають они заразъ по освященю нового Мѵра, що звычайно дѣе ся въ Великій Четверъ, о товжь постарати ся черезъ взглядный урядъ деканальный и оно мае уживати ся лише до освященя нового Мѵра року слѣдуючого, маючого ся совершити въ Великій Четверъ, такъ, щобы въ протягу мѣсяця ôтъ посвященя, мали уже у себе нове мѵро; а строгій обовязокъ чуваня надъ тымъ, накладае ся самымъ дотычнымъ Деканамъ. Мѵро же св. довжнî звычайно ôтбирати самî Деканы, або священики ними ôтпорученî, ôтъ Префекта закристіи катедральнои и до деканату доставити.

Но понеже Синодъ Замостьскій приписуе, щобы старое мѵро було спалене на чистôмъ камени, а попелъ его высыпаный въ освящене мѣстце (Sacrarium) [1]), прото нынѣшній Синодъ упоминае парохôвъ всѣхъ и кождого поодинокого, щобы въ церквахъ своихъ мали такî посвященî мѣстця (Sacraria), а де ихъ нема, щобы поспѣшили ся якъ найскорше такî устроити, въ котрî высыповавъ бы ся, не лише сей попелъ, но такожь такійже зъ другихъ св. рѣчей, де такожь выливала бы ся вода, котра служила, чи то до св. Крещенія уже удѣленого, чи до умываня рукъ по мѵропомазанію и иншихъ св. помазаніяхъ.

Щодо тексту и уставу сеи св. Тайны, примѣнить ся нове выдане до начерку, котрый тутъ Синодомъ прилучае ся и одобряе ся [2]).

ГЛАВА III.

О пресв. Тайнѣ Евхаристіи.

1. Задержуючи все, що о матеріи и формѣ сеи Тайны, яко необходимо знати и дѣлати, було приписано въ Синодѣ замостьскôмъ, не залишаемъ особенно на то знова положити натискъ, щобы всѣ священники держали и крѣпко вѣрили, що слова освящаючî сеи Тайны не суть иншî, якъ самî лише и однî слова Господнî: „*Сіє єсть*

[1]) §. 2. ѳ Миропом. [2]) См. Додатокъ вып. XVIII.

тѣло мое“ и „*Сія есть кровь моя*“; а не слова призываючи св. Духа, що якъ довѣдуемъ ся, декотори невѣжи утверджають въ многихъ катехисмахъ, а въ слѣдъ за тымъ також въ новѣйшихъ увагахъ литургиконôвъ схисматицкихъ противъ стариннои вѣры Церкви грецкои. О сêй правдѣ межи иншими такъ учить св. Іоанъ Златоустъ: „Есть присутный и теперь Христосъ украшаючій трапезу, понеже не чоловѣкъ есть тымъ, котрый дѣлае, що предложенѝ дары стають ся Тѣломъ и Кровою Христа. Священикъ стоить лише выповняючи образъ и приносить молитву: благодать же и сила Божа есть, котра всьо совершае. „*Сіе есть тѣло мое*[1]) каже ôнъ. Се слово пресуществляе предложенѝ (дары). И якъ оный голосъ: „*Растите ся и множите ся и наполните землю*“[2]) бувъ словомъ и ставъ ся дѣломъ, котре надало природѣ людскôй силу къ плодженю дѣтей, такъ и сей голосъ выреченый, всегда умножае благодать въ тыхъ, котрѝ достойно причащають ся“[3]). И знову: „Якъ бо слова, котрѝ Христосъ сказаавъ, суть тѝ самѝ, котрѝ говорить днесь священикъ, такъ и приношене есть то само“[4]). Св. Ириней: „Коли отже змѣшана чаша и переломаный хлѣбъ почуе слово Боже, стае ся Евхаристіею Тѣла и Крови Христовои“[5]). Св. Григорій Ниссійскій: „Сейчасъ словомъ перемѣняе ся въ Тѣло, коли сказане було слово: „*Сіе есть тѣло мое*“[6]). Вкôнци тую правдиву науку исповѣла вся Церковь торжественно на Соборѣ Флорентійскôмъ. Такожъ пастае Синодъ на то, щобы священики въ произношеню слôвъ освященія ніякимъ способомъ не ôтступали ôтъ принятои формы поодинокихъ слôвъ, котрыми тоеже освященіе выражае ся въ нашихъ теперѣшныхъ Литургиконахъ; що уважали мы потребнымъ тутъ згадати, для того, понеже вѣдомо намъ, що одинъ священикъ въ тôй справѣ ôтступивъ бувъ ôтъ общои практики.

2. Що же до декрету Синода Замостьского взглядомъ священыхъ ризъ, якихъ священикъ при несеню сеи Святѣйшои Тайны до недужныхъ употребляти дов-

---

1) Мат. 26. 26 2) Быт. 1. 28. 3) Гом. въ вел. пят. о предателю Юдѣ. 4) Гом. II. на II. къ кор. 5) Кн. V. гл. 2, прот. ерет. 6) Бесѣ кат. гл. 37.

женъ, реченый Синодъ позволяе „если есть дôмъ хорого больше ôтдаленый ôтъ мѣсця где положена есть парохіяльна Церковь, нести Святое Причастіе укрыто, а тымъ самымъ безъ ризъ церковныхъ“ [1]), теперѣшній же Синодъ, згаданый декретъ уважавъ на стôлько змѣнити, щобы священикъ несучій Св. Напутіе до хорого, въ сѣй нашôй провинціи, дѣлавъ тое явно и по крайнôй мѣрѣ пôсля общого и порядочного звычаю, одѣтый въ епітрахиль и фелонъ, понеже такій звычай у насъ уже вôйшовъ въ жите.

3. Кромѣ того, що до образця молитвъ, якû звыкъ священикъ проводити повтаряючому за нимъ народови, приступаючому до св. Причастія, упоминае Синодъ, щобы всѣ точно тую проводили такъ, якъ она уложить ся въ правилѣ высше згаданôмъ симъ Синодомъ, ничого не додаючи, ани не опускаючи.

4. Пôдчасъ же самого дѣйства удѣлюваня сеи св. Тайны, най до формулы: *„причащается рабъ Божій“*, не додають: *„недостойный“*, якъ то декотрû звыкли додавати, и най по удѣленю св. Причастія поодинокимъ причащаючимъ ся, не обтирають ручникомъ св. ложочки омоченои въ чаши, безъ важнои якои причины.

5. Но, понеже звычайно въ нашôмъ обрядѣ удѣляе ся св. Причастіе пôдъ обома видами и то пôдчасъ св. Литургіи, хотя пôдъ однымъ и другимъ видомъ е присутный весь и цѣлый Христосъ, то при великôмъ здвигу народа причащаючого ся, най священикъ передъ роздѣленемъ св. Причастія, до вложеныхъ въ чашу частиць николи не вливае вина неосвященого, задля лекшого роздѣленя частиць, вложеныхъ въ великôмъ числѣ до чашѣ, но най передовсѣмъ передъ Службою Божою вывѣдае ся о числѣ маючихъ ся причащати ся и най влѣе сорозмѣрно потребну скôлькôсть вина, а если бы часомъ лучило ся, що несподѣвано надзвычайне число причащающихъ ся приступае до св. Трапезы, тогды най роздѣлюе св. Причастіе съ тою скôлькостію вина освященого, яке мае натогды въ чаши; а въ случаю, если бы не стало уже частиць до Причастія въ чаши освященôй, а лишили ся еще

---

[1]) Тит. III. §. 3. О Евхар.

причащаючѝ ся, тогда може удѣлити имъ св. Причастіе лише способомъ недужныхъ, то есть: беручи частицѣ освященѝ зъ пушки и подаючи тіижь приступаючимъ; котрый то послѣдній обычай може заховати ся такожь въ тыхъ случаяхъ, коли причащаючѝ ся не мають можности бути присутными на св. Литургіи, якъ то особенно случае ся по мѣстахъ, а такожь при походахъ до мѣстць чудотворныхъ, до котрыхъ такожь неразъ дуже пôзно по полудни приходять вѣрнѝ зъ далекихъ околиць натще, съ намѣренемъ приняти еще того самого дня св. Причастіе.

6. Наконець, подавши св. частицѣ причащаючому ся, най обôтре уста его ручничкомъ, або самъ або діяконъ, если буде, но най не дозволяе, щобы причащаючій ся самъ, беручи своею рукою ручничокъ, обтиравъ собѣ уста; належить же обтерти доконче, щобы случайно причащаючій ся самъ своею рукою або хусточкою власною, не остеръ собѣ устъ.

7. Вкôнци щодо речинця причастія пасхального, хотя не есть невѣдомо Синодови, що пôсля общого права, заключае ся ôнъ въ 15. дняхъ, именно въ дняхъ ôтъ Недѣлѣ Вай (Цвѣтнои) ажь до Недѣлѣ Антипасхи, званои у насъ въ Недѣлею Томиною, — но понеже у насъ уже давно ввôйшовъ звычай, задля великого числа сповѣдающихъ ся, розпочинати тую заповѣдь съ першимъ днемъ Чотыродесятницѣ и протягати ю о много пôзнѣйше по за Недѣлю Томину, протое уважае Синодъ задержати звычай що до першого речинця, а яко другій речинець поставляе самъ праздникъ Вознесенія Господня, такъ, що съ тымъ праздникомъ кôнчить ся другій речинець маючого ся приняти пасхального причастія вѣрными и то во своѣй власнôй парохіи, ôтъ власного своего пароха, або за его произволенемъ и вѣдомостію, въ иншôй церкви и ôтъ иншого священника.

8. Єсли бы же парохи довѣдали ся, що кто зъ вѣрныхъ не сповнивъ заповѣди о причастію пасхальнôмъ, обовязанѝ суть по безъуспѣшныхъ упôмненяхъ, имъ обвѣстити, що существуе кара ôтлученя, а въ кôнци денести такихъ до власного Ординарія, котрый на неповинуючихъ ся не залишить выдати кары ôтлученя, заповѣдженои уже на Синодѣ Замостьскôмъ.

ГЛАВА IV.

О Тайнѣ Покаянія.

1. Що до Тайны Покаянія, душпастырѣ заохотять вѣрныхъ, порученыхъ ихъ печаливости, щобы туюжь принимали часто, предкладаючи имъ усильно давный въ тôй справѣ звычай Восточнои Церкви, наведеный Синодомъ Замостьскимъ, щобы „по крайнôй мѣрѣ три разы рôчно, именно на Воскресеніе Господне (въ котрôмъ часѣ то дѣлати обовязанî пôдъ карою ôтлученя), на Успеніе Пресвятои Богородицѣ и на Рождество Христа Господа, до св. Сповѣди и до Причастія Божественного Тѣла приступали [1]). Хотя вправдѣ сей обовязокъ пôзнѣйшими часами оставъ звôльненый и обмеженый такъ, щобы Тайны тî принимати по крайнôй мѣрѣ разъ въ рôкъ, около Пасхи: однако нынѣшный Синодъ, понимаючи важнôсть справы, накладае парохамъ обовязокъ, упоминати вѣрныхъ, щобы они заховали той старинный звычай въ цѣлости, сповѣдаючи ся що найменше три разы въ роцѣ.

2. Науку що до приказу рôчнои Сповѣди и Причастія пасхального, котра въ нашихъ Катехисмахъ выкладае ся такъ, щобы именно та Сповѣдь и Причастіе ôтбували ся передъ своимъ власнымъ парохомъ, постановляе нынѣшный Синодъ змѣнити такъ, що Сповѣдь може бути ôтправлена передъ кождымъ къ слуханю Сповѣди уповажненымъ священикомъ, Причастіе же передъ своимъ власнымъ парохомъ, або также передъ иншимъ, однако лише за вѣдомостію и позволенемъ власного пароха. Що до речинцѣвъ Сповѣди рôчнои, понеже тая звыкла попереджати Причастіе пасхальне, то мае ся она заключати въ тыхъ самыхъ речинцяхъ, що и Причастіе.

3. Що до самого удѣлюваня сеи Тайны, понеже въ многихъ мѣстцяхъ вживъ ся звычай, що вѣрнî приступаючи до Сповѣди, складають коло сповѣдника одинъ або два центы, и знов, що при случайности Сповѣди пасхальнои вымагають самî парохи передъ выданемъ вѣрнымъ картки до сповѣди, певныхъ данинъ, маючихъ ся ôтъ тыхъ же

---

[1]) Тит. III. §. 5. О Покаянію.

зложити зъ рôжныхъ титулôвъ, чи то для пароха (якъ проскурне и пр.), чи для пѣвця церковного; а то може дуже часто бути перешкодою до охотного приступованя до Сповѣди, або по крайнôй мѣрѣ дати кому способнôсть до злобного толкованя, для того Синодъ приказуе, щобы душпастырѣ народôви въ публичныхъ наукахъ пояснили, щъ они за удѣлене сеи Тайны не обовязанѝ до нѣякои заплаты, анѣ до нѣякихъ датковъ. Кромѣ того сей Синодъ забороняе парохамъ, щобы въ будуще при случайности Сповѣди пасхальнои нѣ высше наведеныхъ, нѣ якихъ будь иншихъ датковъ не вымагали, но сплачене такихъ ôткладали на ôтповѣднѣйшій часъ.

4. Наконець що до судовластія (юрисдикціи) сповѣдникôвъ, то хотя пôсля общого права ихъ судовластіе ограничае ся на самыхъ имъ пôдчиненыхъ, однако задля звычаю въ нашихъ сторонахъ уже ôтдавна принятого и ôтъ Архіереѣвъ розличныхъ обрядôвъ одобреного, могуть тіи слухати Сповѣди також иншихъ вѣрныхъ собѣ не пôдчиненыхъ, чи то они суть того самого чи другого обряда, якъ то також и въ Конкордіи есть заявлено, чи то своеи чи другои Епархіи сеи Провинціи, не нарушаючи однакожь права задержованя, прислугуючого поодинокимъ Архіереямъ. Протое мають Сповѣдники у себе мати списанѝ всѣ случаи задержанѝ не тôлько Папѣ, якъ се означено въ Конституціи „*Апостольского Престола*“ (Apostolicae Sedis)[1]) но також и Епископамъ трехъ католицкихъ обрядôвъ, щобы (сповѣдники) черезъ нерадѣне не присвоювали собѣ власти. Но помимо того всего най знають сповѣдники, що ихъ судовластіе не ростягае ся на монастырѣ, особенно же на монастырѣ монахинь, тôлько для слуханя сповѣди монахинь треба заосмотрити ся въ особенне одобрене ôтъ Ординаріѣвъ дотычныхъ монастырей.

5. Наконець най стараютъ ся душпастырѣ, щобы для слуханя сповѣди мали въ своихъ церквахъ сповѣдальницѣ такъ, щобы могли сповѣди вѣрныхъ въ нихъ пріймати выгôдно и прилично.

---

[1]) Додатокъ Ч. XVIII. 6.

ГЛАВА V.

О Тайнѣ Єлеопомазанія.

1. Що до сеи Тайны нынѣшный Синодъ, ôтновляючи то, що о еи науцѣ и удѣляню мудро высказавъ Синодъ Замостьскій, уважае одно лише необходимымъ заявити, именно, щобы Чинъ удѣляня сеи Тайны пôсля образця „Въ кратцѣ", предложеный згаданымъ Синодомъ, не лише въ случаю крайнои потребы, но также и въ прочихъ случаяхъ загально употребляти, а то задля звычаю уже давно у насъ введеного, хотя нынѣшный Синодъ не заборонюе, но и препоручае удѣляти туюжь пôсля Послѣдованія бôльшого, особенно, коли до строеня тоиже можна мати бôльше священикôвъ.

2. Щобы же дотычно примѣненя матеріи и формы була захована священослужителями совершена однообразнôсть, приписуе теперѣшный Синодъ, щобы помазане дѣяло ся при сихъ словахъ формы изъ всѣхъ найсущественѣйшихъ, т. е. при словахъ: *Исцѣли помазаніемъ симъ раба твоего*", а кôнчило ся при выреченю слôвъ: „*оживотвори его благодатію Христа твоего*".

3. Що до способу помазаня розличныхъ частей тѣла, задля установленя цѣлковитои однообразности, доповняе Синодъ тое, чого въ Уставахъ недостае: 1. Щобы помазане дѣяло ся великимъ пальцемъ, и то стороною его спôдною, вынявши случаи заразливои хоробы, тогды вôльно употребити патычка. 2. Щобы оно дѣяло ся крестообразно. 3. Щобы при подвôйныхъ членахъ змыслôвъ употребляти подвôйного помазаня, починаючи ôтъ правого члена. 4. Щобы помазане очей совершало ся на повѣкахъ, ушей на найнизшôй части уха, нôздрій на верщку кôньчика носа однымъ помазанемъ, — устъ на стисненыхъ губахъ, однымъ помазанемъ, рукъ и нôгъ на споднôй части т. е. на долоняхъ и на пôдошвахъ. 5. Ритуалъ Римскій Павла V. пôдъ Тит. о Єлеопомазанію учить: „Помазане бедръ (то само треба сказати и о грудехъ) у женьщинъ, задля приличности, належить залишити, якъ также и у мущинъ, коли тіи задля недуги не можуть легко порушити

помазовати піякои иншои части тѣла, вмѣсто бедръ. Єсли бы кому недоставало якого змысла, напр. взроку, або бувъ ôттятый якій членъ, напр. рука або нога, тогды мае помазати ся найблизша часть того змысла або члена, понеже мôгъ грѣшити, хотя не черезъ зверхнî змыслы, то черезъ силы имъ ôтповѣдаючî, або черезъ пожадане чину непозволеного.

4. Що до матеріи або елея, приневоленый єсть теперѣшный Синодъ ôтновити приказъ Синода Замостьского, щобы именно останки елея, котрî по помазаню лишать ся, були спаленî и не уживали ся поновно до другого удѣляня сеи Тайны, протое най священики, яко служителѣ сеи Тайны св. Єлеопомазанія не благословять всего елея, который на тую цѣль переховують въ сосудци, но най налѣють зъ него лише малу скôлькôсть, яка достаточною уважати ся буде до помазаня одного хорого, въ плыткій срѣбный або цинковый сосудець, якъ приписуе Синодъ Замостьскій, а по совершеню обряду, най вытруть оставшу часть елея въ сосудцѣ ватою и спалять на огнѣ.

5. Щобы однакожь вѣрныхъ не ôтстрашати ôтъ принятя сеи Тайны, най парохи въ догôднôмъ часѣ поучають ихъ въ проповѣдяхъ або катехизаціяхъ, що священикови ничого не належить ся за удѣлене сеи Тайны, и протое самî парохи най выстерегають ся жадати чого ôтъ вѣрныхъ за удѣляне сеи Тайны, що бôльше, они яко добрî пастырѣ най самî вывѣдують ся о станѣ здоровя своихъ вѣрныхъ и чи то самî, чи черезъ ихъ домôвникôвъ най приводять ихъ до доброохотного принятя сеи Тайны. А щобы домôвники самî, якъ то часомъ дѣе ся, не ôткладали завôзвати священика, тогды коли еще свѣтить надѣя ôтзысканя здоровя, най поучають вѣрныхъ, що тая Тайна помагае также здоровю тѣла, для ôтзысканя котрого она дѣйстно може послужити, если то для спасенія душѣ буде пожиточнымъ, якъ говорить тойже Синодъ Замостьскій [1]).

[1]). Тит. III. §. 6.

ГЛАВА VI.

О Тайнѣ Священьства.

1. Кромѣ того, що о Тайнѣ Священьства постановивъ Синодъ Замостьскій, теперѣшный Синодъ уважавъ ôтповѣднымъ постановити слѣдуюче: 1. Що до вѣку рукополагаемыхъ: Хотя давнѝ каноны Церкви до принятія Пôдіяконьства приписують лѣтъ 20 [1]), до принятія Діяконьства лѣтъ 24 [2]), до принятія Пресвитерства лѣтъ 30 [3]), то однакъ пôсля постановленя Собора Тридентійского, котрому послѣдовати поручивъ намъ уже также и Синодъ Замостьскій, вымагае ся до принятія Пôддіяконьства рôкъ 21., до Діяконьства 22. до Пресвитерства 24. окôнченый, котре то поставлене и у насъ довжно точно ôтъ теперь заховати ся.

2. Що до межичасу (ôтступôвъ часу): Хотя въ канонахъ Соборôвъ межи принятемъ одного и другого чина приписуе ся ôтступъ часу одного року [4]), однако Синодъ Тридентійскій полишивъ въ тôмъ дѣлѣ розсудови Епископôвъ часъ тыхъ же ôтступôвъ скоротити пôсля того, якъ будуть уважати, що то потребѣ и пожиткови Церкви бôльше есть ôтвѣтне, однако нашь Синодъ Замостьскій, не нарушаючи того права Епископôвъ, постановивъ кромѣ чина Четця и Пôддіякона, котрѝ, якъ утверджае, могуть бути при однôй ординаціи и того самого дня удѣленѝ, межичасъ (ôтступъ) десяти дней межи принятемъ Пôддіяконьства и Діяконьства, рôвножь межи Діяконьствомъ и Пресвитерствомъ. Однако той приписъ Синоду, въ нынѣшныхъ часахъ найбôльше задля подапя бôльше вправы новопоставленымъ въ священôмъ чинѣ, по принятю Діяконьства и Пресвитерства, звычайно еще бôльше стѣсняе ся и то на пôдставѣ властей, якѝ звычайно Епископы ôтъ св. Престола одержують такъ, що пôсля теперѣшного звычаю, межи чиномъ Четця и Пôддіякона не захове ся ніякій межичасъ, якъ и Синодъ Замостьскій постано-

---

[1]) Соб. Трул. кан. 15. у Гардуна. III. 1665. [2]) Соб. Картаг. III. кан. 4. Гард. Т. I. 961. [3]) Соб. Новокес. кан. II. Соб. Трул. кан. 14. Гард. I. 284. и III. 1665. [4]) Соб. Трид. зас. 23, XI о Реф

вивъ, межи Пôддіяконьствомъ а Діяконьствомъ, по бôльшôй части держить ся межичасъ одного дня, а межи Діяконьствомъ а Пресвитерствомъ (межичасъ) 8 дней. Нынѣшній Синодъ призволяючи на захованe що лишь наведеного звычаю, постановляе кромѣ того, щобы чины Діякона и Пресвитера могли бути удѣлені лише въ двохъ дняхъ и то праздничныхъ нарочитыхъ, однако не слѣдуючихъ по собѣ безпосередно, чины же Четця и Пôддіякона пôсля давнои практики також въ дни седмичнôмъ (на будни).

3. Що до приготованя рукополагаемыхъ до достойного принятя св. Чинôвъ, то кромѣ того, що пôсля установъ Собора Тридентійского приписуе соборъ Замостьскій, заявляе теперѣшный Синодъ, именно дотычно вправъ духовныхъ, що потреба ôсьмь дней безперервно по собѣ слѣдуючихъ, передъ принятемъ низшихъ чинôвъ, то само мае ся заховати при принятю Діяконата и Пресвитерата, наколи въ ихъ удѣленю заходить довша перерва: колижь сі высші чины удѣляють ся въ слѣдуючихъ по собѣ безъ перервы праздничныхъ дняхъ, выстарчае для сего послѣдного, одинъ день.

Однако сей Синодъ додае, щобы рукополагаемі передъ принятемъ такъ Пôддіяконату якъ Діяконату и Пресвитерату очистили совѣсть свою черезъ св. Сповѣдь. Кромѣ того звертае Синодъ увагу Архіерeѣвъ (Ординаріѣвъ), щобы заховали приказъ Синоду Замостьското, приписаный що до складаня исповѣданія вѣры приступаючими до чинôвъ святыхъ, щобы именно тое совершало ся пôсля формулы Урбана П. VIII-го, приписанои для Восточныхъ и то точно въ самъ день принятя чина Пресвитера.

4. Наконець, понеже въ нашôмъ Архіератиконѣ (Понтифікалѣ) безпосередно передъ принятемъ Пресвитерства положена форма присяги вѣрности и послушеньства такъ Святѣйшому Отцю якъ и своему Архіереeви, якъ також стереженя дôбръ церковныхъ, котрі ему будуть ôтдані до управленя, и безъустанного позôставаня при тôй самôй Церкви, — теперѣшный Синодъ похваляючі сю практику, приказуе и надальше заховати тую.

5. Що до самого обряду удѣляня Чинôвъ, жадае Синодъ, щобы, если бôльше разомъ приимають чинъ Діякона

або Пресвитера, Святитель клавъ руки на кождого поодинокого рукополагаемого окремо, коли произносить существенну форму св. Чина именно: „Божественная благодать и пр.“

ГЛАВА VII.

О Тайнѣ Супружества.

1. Що до Тайны Супружества, послѣдуючи во всѣмъ правилу и науцѣ св. Собора Тридентiйского и Синода Замостьского, якъ также приписамъ Конкордiи, зъобовязуемъ душпастырей, щобы придержували ся ихъ точно и въ случаяхъ, гдебы потребно було якого розрѣшеня, удавали ся о получене тогожь всегда до свого Ординарiя, заховуючи впрочѣмъ въ тôй справѣ почастнû поученя, заключаючû ся въ пастырскихъ посланiяхъ, въ тôй цѣли выданихъ дотычными Ординарiями.

2. Особливо же упоминае Синодъ душпастырѣвъ, щобы чимъ близшû суть степени, ôтъ котрыхъ о розрѣшене просять стороны, тымъ бôльше объявляли ся имъ неприклонными, совѣтуючи о скôлько то дасть ся, щобы ôтъ такого Супружества вздержали ся и лише задля дуже важныхъ поводôвъ дѣлали кроки до позыскания такого розрѣшеня.

3. Кромѣ того най стерегуть ся, щобы не благословили супружествъ тыхъ особъ, котрû незаконно перейшли зъ обряду латиньского на грецкiй, но най о законности такого переходу докладно передъ тымъ вывѣдають ся, понеже довжнû знати, що въ случаю, гдебы переходъ такiй обохъ сторôнъ бувъ незаконный, супружества такû суть неважнû, яко не заключенû въ присутности власного пароха, якъ то приписуе Соборъ Тридентiйскiй и Конкордiя.

4. Що до мѣшаныхъ супружествъ межи христiянами католиками и некатоликами (иновѣрцями), душпастырѣ най усердно старають ся, щобы такû супружества не заключали ся, однакожь въ случаяхъ, гдебы имъ выдавало ся неможливымъ перешкодити такимъ супружествамъ, най поступають точно пôсля почастныхъ наставленiй для такихъ случаѣвъ, выданыхъ б. п. Григорiемъ Папою XVI.

зъ дня 22. мая. 1841, до Архіепископôвъ и Епископôвъ Австрійскихъ, а пôдъ днемъ 16. липня 1842. на область Галичины розтягненыхъ и Єго Еміненціею Кардиналомъ Митрополитомъ Михаиломъ Левицкимъ п. д. 31. сѣчня 1843. въ Архіепархіи Львôвскôй обнародовленыхъ [1]) и зарôвно св. Конгрегаціею Инквизиціи (Congregatio Inquisitionis) зъ д. 22. Грудня 1888. Архіепарх. Вѣдомости ч. 4; зъ 1889. р. ч. 29. орд. которû тутъ при кôнци Синоду въ цѣлости наводять ся [2]).

5. Що до часу благословенія супружеского, маючого ся удѣлити парохомъ, належить старати ся, щобы тоеже вагально сказавши, ôтбувало ся въ годинахъ поранныхъ, по крайпôй мѣрѣ передъ полуднемъ, щобы именно женихи и высповѣданû и запричащанû, могли осягнути обыльнѣйше дѣйство и благодать тои Тайны.

6. Наконець, що до обряду, мають парохи держати ся Уставу выданого симъ Синодомъ. Дотычно же супружествъ такъ званыхъ цивильныхъ, приказуе нынѣшный Синодъ душпастырямъ во всѣмъ держати ся наставленя, выданого до всего духовеньства сеи провинціи нашими Ординаріятами. дня 24. червня (6. липня н. ст) 18.8. р. котре тутъ при кôнци Синоду умѣщае ся: „Спиридіонъ Литвиновичь Божіею милостію и пр. и пр. Іосифъ Сембратовичь и пр [3]).

Титулъ III.

О Освященіяхъ и Благословеніяхъ — (Сакраменталіяхъ).

Хотя Освященія и Благословенія (Сакраменталія) не удѣляють тои обыльности благодати, що св. Тайны, и не удѣляють еи самû собою (ex opere operato), но лише изъ дѣйства дѣйствуючого (ex opere operantis) належито успособленымъ, то помимо того, Благословенія и Освяще-

---

[1]) Зри Дръ Пелешъ Пастырске Богословіе. [2]) См. Додатокъ XIX. и буква а. [3]) Зри Дръ Пелешъ Богословіе Пастырск. О супружествахъ цивильныхъ IX. §. 367. стор. 854. (См. Додатокъ XX. при кôнци актôвъ).

нія (сакраменталія) звыкли въ нашôй Церкви бôльше, нѣжь въ грецкôй, уживати ся и вельми цѣнити ся. И то справедливо: бо, если молитва також приватна кождого чоловѣка есть Богу пріятна и подае чоловѣкови дорогû наслѣдки и плоды духовнû, о скôлько бôльше молитвы благословеній и освященій, котрû приносять ся именемъ Обручницѣ самого Христа Господа, его небесному Отцю. Но понеже благословенія и освященія тымъ обыльнѣйшû благодати звыкли удѣляти, съ чимъ бôльшимъ розположенемъ душевнымъ такъ вѣрныхъ, якъ и служителѣвъ совершають ся, про то упоминае Синодъ священослужителѣвъ, щобы такû благословенія и освященія набожно и богоговѣйно и съ чистою совѣстію вѣрнымъ подавали, и такъ само упоминае вѣрныхъ, щобы набожно, богоговѣйно и съ чистою совѣстію тіиже пріймали [1]).

Но якъ однû св. Тайны, кромѣ удѣленя благодати, призначенû до знищеня злого т. е. грѣха, другû же до удѣленя або помноженя дарôвъ благодати, такъ подôбно и благословенія и освященія; бо однû зъ нихъ призначенû до прогнаня злого — якъ екзоркизмы и подôбнû заклинанія також рѣчей неживотныхъ, другû до удѣленя благословенія або освяченя чи то особамъ, чи рѣчамъ.

1. Що до екзоркизмовъ, най стараютъ ся душпастырѣ, при непокоеняхъ злыми духами, передъ всѣмъ докладно выслѣдити, чи дѣйстно наслѣдки ихъ правдоподôбнѣйше походять ôтъ діявола, чи скорше ôтъ якои природнои хоробы; а еслибы о першôмъ пересвѣдчили ся, а важнôсть выпадка того вымагала, най не приступають до заклинаня (екзоркизованя) заразъ, особенно всенародно, но попередно най дадуть точне справоздане Ординаріеви свому, и ажь тогды, коли той осудить, що потреба ужити заклинаній, най приступають до нихъ, переглянувши попередно правила, котрû о тôмъ предметѣ положенû суть въ нашихъ Требникахъ (Евхологіонахъ).

2. Що до очищеня женъ по родженю, роспоряджае предовсѣмъ Синодъ, щобы чинъ очищеня надъ женою, котра породила дитя незаконне, залишити, щобы такимъ способомъ такъ она, якъ и другû ôтстрашали ся ôтъ такого грѣху. О тôмъ же роспоряджено Синоду мае парохъ

---

[1]) Зри св. Θома III. ч. в. 87. арт. 8.

вѣрныхъ своихъ належито поучити и со всякою повагою строго упôмнути, щобы уникали сего рода грѣхôвъ и переступлень, переступаючихъ же уважати яко явныхъ грѣшникôвъ и людей даючихъ соблазнь такъ довго, доки не покають ся, и протое такôй женѣ для ôтпокутованя грѣха, вмѣсто очищеня, най наложить приняте св. Тайны Покаянія. Загальноже що до всѣхъ женъ, котрѣ по родженю приходять до церкви въ цѣли очищеня, понеже они сейчасъ по принятю сего обряду звыкли ôтдавати ся працѣ домашнôй и полевôй, тожь задля того, щобы до такои працѣ зъ причины немочи еще за неспособныхъ уважали ся, роспоряджае Синодъ, щобы до принятя сего обряда приступали звычайно не передъ 20 днями ôтъ родженя, а то тымъ бôльше, що пôсля приписôвъ Требника (Евхологіона), властиво сказавши, чинъ сей належить прiймати въ 40. день по родженю.

3. Що до благословеній: то межи иншими торжественнѣйше есть то, котре дѣе ся на Всеночнôмъ якого нарочитого праздника и приходить пôдъ назвою благословенія хлѣбôвъ, хотяй кромѣ хлѣбôвъ кладуть ся до благословенія также пшениця, вино и елей. Хлѣбы тіи, якъ также вино, пôсля Устава уживанѣ, роздѣлювали ся давнѣйше монахамъ спѣвавшимъ цѣлу нôчь въ церквѣ, и то межи Вечернею и Утренею; понеже однакъ нынѣ чинъ той ôтправляе ся не лише въ монастыряхъ, но также во всѣхъ церквахъ парохіяльныхъ, въ котрыхъ участь мають всѣ вѣрнѣ при тôй ôтправѣ, протое постановляе Синодъ, щобы хлѣбы тіи, покрайнѣ на частицѣ, роздѣлювали ся кождому зъ народу, приступаючому до помазаня благословенымъ елеемъ, а останки того елея, по помазаню вѣрныхъ, мають выляти ся до лямпы церковнои, вино же и пшениця най припадають до побожного ужитку священикови такъ, щобы для слѣдуючого благословенія все нове предкладало ся.

4. О благословенію основаня и новопостроенои церкви и тоже олтаря, также звôницѣ и звонôвъ, якъ и кладбищъ, належить знати, що благословенія тѣ може совершити кождый священикъ, заосмотреный однако къ тому особенною грамотою ôтъ свого Ординаріяту, и пôсля обряду властивого звыклымъ священикамъ, а не Архіереямъ, якъ положено въ Требникахъ.

5. Кромѣ того може священикъ благословити всѣ священѣ ризы и сосуды, якъ и снаряды святѣ: образы, хоругвы, кресты, медалики и проче, вынявши: антиминсъ, чашу, дарохранильницю дискосъ, ложицю и монстранцію, котрыхъ всѣхъ благословеніе належить, властиво до Епископа. Но изъ особенного порученя Епископа, въ декотрыхъ случаяхъ може бути дана власть также звыклому священикови, о котру то власть протое всегда Епископа належить просити, щобы пôсля обряду, для звыклого священика приписаного, благословеніе ôтбути ся могло.

6. Що до благословенія нового дому, тое совершають также священики, а и годить ся, щобы дôмъ бувъ благословеный. Прото належить упоминати вѣрныхъ, щобы пôсля побожного звычаю предкôвъ своихъ, не залишали домôвъ, ними побудованыхъ, призванемъ имени Господа и церковнымъ благословеніемъ освящати, и ажь тогды, по благословенію священика, начинали тойже замешкувати. Понеже однако обряды, котрѣ употребляють ся при благословенію дому, положенѣ въ Требникахъ нашихъ не цѣлкомъ тѣ самѣ и многѣ обряды, якѣ у насъ звыкли употребляти ся, не поданѣ въ ніякихъ Требникахъ, но прибирають ся лише изъ звычаю, котрый такожь, пôсля розличныхъ мѣсць, есть розличный, то для установленя въ тôмъ чинѣ однообразности, приказуе Синодъ вставити докладнѣйшій уставъ въ маючôмъ ся выдати Требнику пôсля правилъ, симъ Синодомъ одобреныхъ [1]).

Кромѣ того хоче Синодъ, щобы въ будуче елей, котрый служивъ до крестообразного помазаня поодинокихъ стѣнъ, не палити свѣчками приближеными до помазаного мѣстця на стѣнѣ, якъ то въ многихъ Требникахъ приписуе ся, но щобы мѣстце на стѣнѣ, елеемъ помазане, сейчасъ ватою обтерти а такъ св. елей съ тоюже потôмъ спалити.

Що до освященій, приказуе Синодъ, щобы, для захованя однообразности при однôмъ и другôмъ освященю, або, якъ у Латинянъ каже ся, при благословенію воды, именно такъ великôмъ, котре Богоявленію есть властивымъ, якъ и при малôмъ, котре, вынявши праздника Бо-

[1]) См. Додатокъ XXI.

гоявленія, въ теченю року, пôсля потребы звыкло отправляти ся, но при поминаню свого Цѣсаря було также, и то на першôмъ мѣстцѣ, поминане Найвысшого Архієрея, якъ то уже въ выданяхъ почаѣвскихъ положено, и то пôсля слѣдуючои формы: „*И спаси Господи рабовъ Твоихъ Вселеньского Архіерея Н. Н. и благовѣрного Императора нашого Н. Н.*

Титулъ IV.

О всенароднôмъ почитаню Бога.

1. Понеже чоловѣкъ, яко складаючій ся зъ подвôйного существа, повиненъ ôтдавати честь Богу свому Сотворителеви, внутренну и внѣшну, то до такого обовязку еще приневоленый тымъ, що съ другими людьми лучить ся въ суспôльнôсть; зъ чого выходить для суспôльности конечнôсть ôтдавати Богу честь публичну. Правило тойже чести въ старôмъ завѣтѣ приписавъ народови свому самъ Богъ; въ новôмъ же завѣтѣ, существеннî части, опредѣливъ самъ Сынъ Божій, пôсланый въ міръ сей для спасенія рода людского; а проче означила сама его Обручниця Церковь, поучена переданемъ Апостольскимъ и ведена св. Духомъ. Ся отже, въ одежи несшитôй за для едности вѣры и облечена рôжнородностію за для розличности обрядôвъ, ôтдае Богу честь наймилѣйшу въ новôмъ законѣ. О тôй то одежи толковавъ вселеньскій учитель с. Августинъ слова псальма 44. с. 10: „*Предста царица одесную тебе, въ ризахъ позлащенныхъ одѣяна, преиспещренна*“, пишучи. „Таиньства науки (подають ся) во всѣхъ рôжныхъ бесѣдахъ. Инша бесѣда афрійска, инша сирійска, инша грецка, инша еврейска, инша ся и та, тî языки творять рôжнообразнôсть одежи (ризы) Царицѣ сеи, а якъ вся рожнороднôсть одежи сходить ся въ едности, такъ и всѣ языки въ однôй вѣрѣ. Въ одежи най буде рôжнороднôсть, но най не буде дѣры. Отсе пôдъ рôжнородностію розумѣли мы розличнôсть языкôвъ, а пôдъ одежою розумѣли мы еднôсть [1])“,

[1]) Св. Август. до псал. 44. ч. 24.

2. Що тая рôжнороднôсть обрядôвъ не тôлько не перешкаджае, но до помноженя красоты и величія Церкви еще якъ найбôльше причиняе ся, заявивъ безсмертнои памяти Пій Папа IX. въ своѣй Енциклицѣ до Восточныхъ, говорячи: „Єдности католицкои Церкви зовсѣмъ ничого не противить ся многорака рôжнороднôсть святыхъ и узаконеныхъ обрядôвъ, що бôльше, якъ найбôльше причиняе ся она до збôльшеня достоиньства, величія, красоты и блеску самои Церкви“ [1]), котру то гадку майже тыми самыми словами выразивъ и теперѣшній найвысшій Архіерей Левъ П. XIII. передъ нашимъ духовеньствомъ, припущенымъ на авдіенцію Свою въ Ватиканѣ при случайности свого священичого ювилея р. 1888.

3. Того же всенародного почитаня въ Церквѣ католицкôй суть двѣ части: першою и найважнѣйшою есть жертва, въ котрôй состоить найбôльшій и найвысшій чинъ религійный; другою есть богослуженіе, уложене св. Отцями, якъ также многи инши, въ Церкрѣ католицкôй употребляемы служенія.

ГЛАВА I.

О Жертвѣ Литургіи

(Службѣ Божôй).

1. Способъ, въ якій въ нашôмъ обрядѣ приносить ся найвысша честь Богу, содержить ся въ потрôйнôй Литургіи, именно: св. Василія Великого, св. Іоана Золотоустого и Преждеосвященыхъ Дарôвъ св. Григорія Богослова (Двоеслова).

2. Що до першои зъ тыхъ трехъ Литургій т. е. св. Василія Вел. душпастырѣ обовязани ôтправляти ю десять разъ въ роцѣ, пôсля приписôвъ Устава. Що до другои т. е. Іоана Золотоустого, по крайнôй мѣрѣ кождого свята и недѣлѣ, вынявши ти дни, въ котрыхъ, якъ высше сказано, приписуе ся Типиками ôтправляти Литургію св. Василія Велик.; хотя желае собѣ и упоминае Синодъ, щобы свя-

---

[1]) 8 Цвѣт. 1862.

щеники такожъ въ иншî буднѣ ôтправляли св. Литургію (Службу Божу), хоть и не мали бы ніякои стипендіи; бо „въ кождôй Литургіи (Службѣ Божôй) находить ся весь овочь, якій выдѣлавъ Христосъ на крестѣ; якî плоды страсти Господньои, такî плоды сеи жертвы [1])"; дальше „кожда Литургія (Служба Божа) значить стôлько, скôлько значить смерть Христова на крестѣ [2]), черезъ котру то Литургію стоить вселенна [3]). И для того „свашеникъ, котрый не перешкодженый законно, залишае ôтправляти Литургію, уймае о скôлько то ôтъ него зависить, св. Тройци славу, Ангеламъ радôсть, грѣшникамъ прощене, праведнымъ помôчь, въ чистилищѣ зôстаючимъ охолоду, Церквѣ добродѣйство, а собѣ лѣкъ [4])".

3. Що до Литургіи Преждеосвященыхъ, то вжежь обрядовî книги приписують, щобы тая ôтправляла ся кождои середы и пятницѣ великои Чотырдесятницѣ, а кромѣ того въ понедѣлокъ, второкъ и середу Страстнои седмицѣ. Въ прочî же дни Чотырдесятницѣ ôтправляе ся въ недѣлѣ Литургія (Служба Божа) св. Василія Вел., въ суботы св. Іоана Золотоустого, въ понедѣлокъ же, второкъ и четверъ, въ уставахъ нашого обряда не приписуе ся вправдѣ ніяка Литургія; но понеже ôтъ непамятныхъ часôвъ вôйшовъ у Русинôвъ католикôвъ звычай въ тî три дни ôтправляти Литургію св. Іоана Золотоустого, для того заявляе сей Синодъ, що той звычай належить задержати и на дальше; приписуючи впрочѣмъ парохамъ, щобы въ середы и пятницѣ великои Чотырдесятницѣ и въ першихъ трехъ дняхъ Страстнои (великои) седмицѣ ôтправляли Литургію Преждеосвященыхъ, — а еслибы коли була потреба ôтправити еще иншу Литургію другими священиками, то тая не може бути иншою, лише св. Іоана Золотоустого, и читана, а то лише за особеннымъ къ тому позволенемъ свого Ординарія.

4. Дни же, въ котрыхъ не мае ся ôтправляти ніяка Литургія (служба Божа), суть слѣдуючî: 1. Пятокъ передъ Рождествомъ (Христовымъ) и Богоявленіемъ Господ-

---

[1]) св. Том. Акв. до гл. VI. Исаі. чт. 6. [2]) Золотоуст. бес. 48. [3]) Тим. Іерус. бес. о прор. Симеон. [4]) Преподоб. Беда о жертвѣ Литургіи.

нимъ, коли царскі̑ часы зъ Навечерія праздника перекладати ся мають на той день. — 2. Пятокъ Страстного (великого) тыждня, если въ той день не случить ся праздникъ Благовѣщенія Пресв. Дѣвы Богородицѣ; тогды бо мае ся ôтправляти Литургія св. Іоана Золотоустого разомъ съ Вечернею. — 3. Хотя пôсля Типикôвъ въ середу и пятокъ Сырного тыждня не приписуе ся ніяка Литургія ни совершена, ни Преждеосвященыхъ, нынѣ однако Синодъ оставляе ненарушимымъ звычай нашъ ôтправляти въ тыхъ дняхъ Литургію св. Іоана Золотоустого.

5. Наконець Литургія торжественна, получена съ Вечернею мае ся правити въ Навечеріе Рождества Христового и Богоявленія Господнього, если тое припадає не въ суботу або недѣлю; также въ четверъ и суботу Страстного тыждня (великого) такъ, що въ тыхъ дняхъ мае бути лише одна Литургія и то спѣвана однымъ або многими священиками соборно, выключивши всякі̑ инші̑ Литургіи.

6. До ôтправленя же такъ великого дѣйства, котре есть осередкомъ и ядромъ цѣлои нашои религіи, вымагае ся въ ôтправляючôмъ ôтповѣдного расположеня, такъ що до тѣла, якъ що до душѣ, по словамъ св. Собора Тридентійского: „Коли мы повинні̑ признати, що ніяке инше дѣло такъ святе и божественне вѣрными Христовыми справоване бути не може, якъ се саме страшне Таинство, то есть такожь достаточно явнымъ, що належить доложити на то всякого труду и прилѣжности, щобы о скôлько можь, съ якъ найбôльшою внутрѣшною чистотою и непорочностію сердця, якъ и зверхнымъ видомъ богоговѣнія и набожности, ôтправляло ся [1])".

7. Що до тѣла, священикъ дѣйствуючій мае бути одѣтый въ одѣжь довгу (такъ звану сутанну або ревеенду) и въ поставѣ приличнôй, поважнôй и скромнôй [2]) ôтъ пôвночиже натще, и то пôдъ тяжкимъ грѣхомъ а не шѣсть годинъ ôтъ ѣдженя, якъ то декотрі̑ нерозсудно и противъ явного общого церковного закона и звычаю собѣ уроюють [3]). Для бôльшои же приличности, довжнои

---

[1]) Зас. 22. de observ. et evitand. in celebr. Missae — о тôмъ, що мае ся захов. и уникати при ôтправѣ службы Божои. [2]) Соб. Зам. тит. 3 §. 4. [3]) Зри Син. Зам. тит. 3. §. 4.

такъ великому таинству, и для уникненя соблазни нашому народови, най задержують ненарушеный звычай, доси у насъ существуючій, не курити ôтъ пôвночи ажь до св. Литургіи [1]).

8. Що же до душѣ, належить, щобы бувъ чистый ôтъ смертного грѣха, и о скôлько бути може, и ôтъ простительныхъ. „Никто най не маловажить собѣ рѣчей, котрî выдають ся дрôбными, понеже, якъ то чувъ Петръ, если ихъ Христосъ не обмые, не будуть мали части съ Нимъ“ [2]) — Кромѣ того, никто, свѣдомый собѣ смертного грѣха, хотябы ему здавало ся, що есть сокрушеный, най не важить ся, безъ попередноı таинственноı сповѣди приступити до св. Евхаристіи. Єслижебы вôнъ на той часъ не мавъ сповѣдника, и такъ зъ конечности священодѣйствовавъ безъ попередноı сповѣди, взбудивши въ собѣ лише съ найбôльшою старанностію совершеный жаль, то довженъ якъ найскорше, высповѣдати ся [3]).

9. Дальше — най приготовлять ся до достойного ôтправленя такъ великого таинства молитвами канонными т. е. утренею съ первымъ часомъ, и то пôсля системы скороченыхъ часôвъ канонныхъ, опредѣленого симъ Синодомъ, коли ôтъ св. Апостольского Престола позыскае одобрене. Най также употребляють, по можности тыхъ, ôтъ св. Отцѣвъ Церкви составленыхъ молитвъ, котрî въ Часословахъ звычайно передъ св. Причащеніемъ суть положенî.

10. Въ самôйже Литургіи най точно заховують приписы, составленî Львôвскою литургичною комисіею, а симъ Синодомъ принятî и ухваленî, коли позыскають одобрене св. Престоломъ. Жертву же св. Службы Божоı най совершають съ повагою и статочностію такъ при змѣнѣ голосу, якъ и при рухахъ; не занадто скоро, не занадто поволи, такъ, щобы, кромѣ Проскомидіи тревала читана Литургія около пôвъ години, но не переходила трехъ чвертій години. Кромѣ того най выголошують всѣ слова належито и докладно, заховуючи наголосы и виды бесѣды

---

[1]) Зри: Пастырск. Богосл. Дра Юл. Пелеша. [2]) Св. Бернардъ у св. Альф. silva mater praedicab. Pars II. Instr. I de celebr. Missae. [3]) Соб. Трид. Зас. 13. гл. 7. О Евх.

священнои, и най не выголошують слôвъ неповно (не цѣло) або урывочно, або лише въ мысли, но выразно, однакъ заховуючи при тôмъ розличіе межи молитвами въ тай и въ голосъ, а котрыхъ выголошене най буде умѣрене.

11. Въ Литургіи соборнôй, т. е. коли многî священики разомъ священодѣйствують, довжнî сослужителѣ произносити съ головнымъ священослужителемъ слова освященія голосомъ вправдѣ тихимъ, однако ни випереджаючи, ни позôстаючи за головнымъ священодѣйствуючимъ, но рôвночасно, такожь най не залишають ôтмавляти молитвъ въ тай съ священодѣйствуючимъ и то въ спосôбъ вказаный въ Уставѣ, коли самъ священикъ ôтправляе. Єсли же случить ся, що декотрî зъ нихъ суть лише пристоячими, не дѣйстно сослужачими, то властиво сказавши, не належить до нихъ ничь бôльше, якъ лише обовязокъ по порядку спѣвати возгласы, заховуючи однако всяку скромнôсть такъ внѣшну, якъ и внутрѣшну, ôтповѣдну такъ великому религійному дѣйству; однакоже для созиданя народа и гармонійного согласія, маючого ся заховати при священодѣйствію, годить ся, щобы они и прочî обряды литургійнî съ головнымъ священодѣйствуючимъ совершали и на самî молитвы уважали, поминувши лише слова освященія котрî тôлько священодѣйствуючими мають бути выголошенî.

12. Єсли то все буде заховано належито, взбудить въ народѣ побожнôсть. Церковь бо употребляе обрядôвъ: „щобы пôднести величество такъ великои жертвы и умы вѣрныхъ черезъ тî видимî знаки религіи и побожности побудити до розважаня найвысшихъ рѣчей, котрî въ сѣй жертвѣ суть утаенî“ [1]). Єсли же тî залишать ся, тогды ôтверне ся нарôдъ ôтъ богослуженя, нанесе ся якъ найбôльша зневага Богу, а священикамъ самымъ зготовить ся погибель вѣчна.

13. Щобы же вѣрнî могли задосытьучинити своему обовязкови що до слуханя цѣлого богослуженя, постановляе Синодъ, щобы ôтправа Службы Божои парохіяльнои ôтбувала ся въ певныхъ означеныхъ годинахъ, ни занадто вчасно, ни занадто пôзно; загально сказавши, найôтповѣд-

---

[1]) Соб. Трид. зас. 22. гл. 5.

нѣйшій часъ до ôтправы есть десята година [1]), впрочѣмъ що до часу ôтправляня Службы Божои мае парохъ увзглядняти обстоятельства своихъ парохіянъ. Єслибы коли случило ся, щобы Служба Божа пôзнѣйше мала бути, належить заховати приписъ Синода Замостьского, щобы тая зачинала ся по крайнôй мѣрѣ передъ полуднемъ, вынявши Навечеріе Рождества Христового и Богоявленія (кромѣ, если припадуть въ суботу або недѣлю), якъ также въ четверъ и суботу страстного (великого) тыждня [2]).

14. Єслибы же коли въ праздникъ храмовый, або задля якого особенного обстоятельства заходила потреба часъ службы Божои продовжити, або на пôзнѣйше ôтложити, най не дѣлають того безъ важнои причины.

15. Що до годины ôтправляня Службы Божои Преждеосвященыхъ, належить задержати принятый у насъ звычай ôтправляти туюжь ôтъ годины около десятои передъ полуднемъ, котрый звычай основуе ся на славяньскихъ Типикахъ [3]).

16. По Литургіи не повиненъ священикъ заразъ по зложеню ризъ св. зъ церкви утѣкати або розговорювати, но, совокупленый въ якôмъ спокойнôмъ мѣстци съ належитою набожностію, най отправить чинъ благодаренія Христу Господу, еще въ въ грудехъ Єго перебуваючому, и най долучить еще другѝ побожнѝ молитвы такъ, щобы на таковѝ употребивъ около чверть годины, щобы съ такъ великимъ гостемъ, у себе перебуваючимъ, обходячи ся недостойно, не ставъ ся виннымъ найтяжшои зневаги и не навѣвъ на себе, вмѣсто благословенія, проклятє.

ГЛАВА II.

О намѣреню и стипендіяхъ Службъ Божихъ (Литургій).

1. Понеже кождый Архіерей т. е. священикъ принятый ôтъ Бога, щобы приносивъ дары и жертвы о грѣхахъ народа, Церковь же часъ того приношеня означила, обмежаючи

---

[1]) Паст. посл. бл. п. Митр. Львôвского Спир. Литвиновича зъ дня 9. лютого 1865. Ч. 5722. [2]) Син. Зам. тит. 3. §. 4. [3]) Тріодь слав. понед. 1. седм. Четыредесятницы.

тойже на недѣлѣ и дни праздничий приказанî, протов належить, щобы всѣ душпастырѣ, предовсѣмъ же Епископы, а потôмъ властивî парохи и тî священики котрî мають завѣдательство парохій, приносили жертву Литургіи за частину стада собѣ повѣреного, кождои недѣлѣ и праздника приказаного.

Що до праздникôвъ давнѣйше приказаныхъ, а теперь знесеныхъ, обовязанî они такожь приносити (аппликовати) Службы Божî за народъ, якъ видно зъ заявленя бл. п. Пія Папы IX. въ Енциклицѣ „Amantissimi Redemptoris“ зъ дня 3. мая 1856 [1]).

Що до тыхъ праздникôвъ, котрî зъ будного дня переносять ся на недѣлю, досыть есть робити намѣрене въ самъ день недѣльный, якъ то явно есть такъ зъ згаданои Енциклики Пія Папы IX, якъ, особенно що до насъ, зъ призволеня Єго Святости Отця нашого Папы Льва XIII, выданого письмомъ зъ дня 26. червня 1886. до Архіеп. Митроп. руского Львôвского [2]).

Праздники же перенесенî зъ будного дня на недѣлю суть пôсля призволеня высше згаданого, слѣдуючî: Зъ подвижныхъ: праздникъ св. Евхаристіи; зъ неподвижныхъ: 1) св. Іоанна Евангелиста 26. вересня; 2) тогожь Святого 8. мая; 3) Покровъ Пресв. Дѣвы Маріи 1. жовтня; 4) св. Великомученика Георгія 23. цвѣтня; 5) св. Пророка Иліи 20. липня; 6) Усѣкновеніе главы св. Іоанна Крестителя 29. серпня.

Що до сотрудникôвъ парохôвъ, то тî властиво не суть обовязанî приносити Службу Божу (Литургію) за народъ, понеже той обовязокъ есть личнымъ пароха, котрый властиво самъ оденъ есть пастыремъ своеи парохіи, и для того безъ нiякого вынагородженя (стипендіи) обовязаный есть самъ, въ высше реченыхъ дняхъ приносити за народъ. Вынятî суть однако случаи, коли парохи безъусловно самî священодѣйствовати не могуть, а сотрудники данî суть задля тревалои або довшои ихъ слабости, або неможливости, тогды парохôвъ заступати суть обовязанî ихъ сотрудники.

---

[1]) См. Додат. XXIII. [2]) См. Додат. XXIV.

2. Въ Литургіи же соборнôй, хотя кождый зъ сослужачихъ довженъ мати и аппликувати свое намѣрене, то помимо того аппликацію за певну стипендію, собѣ специяльно дану, най зробить иншого дня въ Службѣ Божôй (Литургіи) осôбнôй, понеже звычайно таке оказуе ся бути намѣрене даючого; що иншогоже, еслибы даючій на то згодивъ ся.

3. За Литургію Преждеосвященыхъ, понеже она не есть жертвою совершеною, не можна принимати ніякихъ стипендій, такъ якъ не мае бути ту ніякои аппликаціи въ тѣснôмъ змыслѣ. То, що часомъ при способности Литургіи Преждеосвященыхъ священикови приносять, мае ся уважати яко датокъ за Чинъ Парастаса або Панихиды, котрый мае ся ôтправити по Литургіи Преждеосвященыхъ

4. Душпастырѣ, котрŷ побирають дотацію зъ фонда. религійного, обовязанŷ ôтправити кождого року таке число св. Службъ Божихъ (Литургій) фундаційныхъ, яке наложене буде на нихъ ôтъ дотычного Ординаріята. Що до Литургій, фундованыхъ почастными легатами, нехай старають ся пастырѣ, щобы тіжь ôтправляли и въ своѣмъ часѣ и пôсля условій, поставленыхъ въ грамотахъ фундаційныхъ.

Однакъ жаденъ бенефиціятъ най не важить ся самъ зменьшати якйбудь тягарѣ, ôтправляти ся маючихъ Литургій задля доходôвъ, може уже недостаточныхъ; но задля ихъ зменшеня, або управильненя, або замѣны довженъ ôтнести ся до свого Ординаріята [1]).

5. Що до Службъ Божихъ свобôдныхъ або стипендій ручныхъ не могуть священики вымагати стипендіи, перевысшаючои стипендію, установлену або закономъ епархіяльнымъ, або звычаемъ, ани тожь выловлювати меншу задля огидного зыску. Належить бо великои старанности доложити, „щобы ôтъ достоиньства такъ великои жертвы, ухилити услôвя всякого рода заплатъ, умовы и радше неприличнŷ та не благороднŷ екзекуціи, нѣжь требованя милостинѣ, якъ и все инше того рода, що ôтъ порока симоніи або певно ôтъ огидного зарôбку ôтстоить не да-

---

[1]) Иннокен. XII. Const. Nuper 23. Дек. 1697 ем. Додат. XXV.

леко [1])". Дальше обовязаный есть священикъ, котрый, получивши стипендію ручну, переноситъ обовязокъ ôтправленя Службы Божои на другого, передати тому цѣлу стипендію [2]).

6. Що до Службъ Божихъ фундаційныхъ, могуть священики, коли тіи Службы Б., котрû довжны ôтправити, яко належачû ся за приходъ т. е. по поводу, або зъ обовязку бенефиціи або прихода, поручають другимъ священикамъ ôтправити, дати имъ звычайну стипендію, а надвыжку собѣ задержати, понеже надвыжка признае ся не за ôтправу Службы Б. но на удержане [3]). Що бôльше, если милостынѣ литургійнû суть дѣйстно надзвычайнû т. е. припадковû або случайнû, именно при случайности вѣнчанія супружеского, похорону и проч. но составляють конгруу пароха, або належать до правъ епитрахильныхъ, вôльно пароховн, котрый не може самъ задосытьучинити, поручити другому священикови ôтправити Литургію, подавши ему звыклу милостыню мѣстцеву чи то за читанû литургіи, чи за спѣванû [4]).

Також зъ той самои причины може священикъ, котрому поручено ôтправлене Службы Б. всегдашнои, якъ и священикъ, на котрôмъ тяжить ôтправлене Службы Б. зъ товстого легату, лишеного для него на житє съ тягаромъ богослужебнымъ, задержати для себе тую часть, котра перевысшае звычайну стипендію [5]).

7. Нехай однако священики выстерегають ся нагромаджувати стôлько стипендій, що не моглибы тымъ же задосытьучинити въ протягу одного або другого мѣсяця, хиба, еслибы жертвуючій стипендію выразно на ôтложене годивъ ся [6]). А поза той часъ, най просить о власть ôтъ св. Престола Апостольского.

8. Еслибы же довжнû були ôтправляти Службу Божу за яку потребу, котра не терпить проволоки, не вôльно

---

[1]) Вен. XIV. Constit. «Quanta cura» 30 Ян. 1741 Додат. XXVI. зр. Син. Зам. тит. III. § 4. [2]) Урб VIII. Decr. „Cum saepe" зъ д. 10. сѣчн. 1625 и Иннок. XII Const. «Nuper» д. 23. Дек. 1697 якъ высше Додат. XXV см. Додат. XXVI. [3]) S. Congr. Conc. d. 21 Jun. 1625 et 25 Mar. 1745 см. Додат. XXVII [4]) S. Congr. Conc. 25 Юл. 1874. см. Додат. XXVIII. [5]) Св. Альф кн. 6. ч. 321. [6]) S. Cong. Conc. 17. Юл. 1655. см. Додат. XXIX.

имъ ôткладати, но, если суть перешкодженû заразъ ôтправити, най звернуть милостыню дателеви, высказавши причину ôтказу. Въ случаюже, колибы кто дававъ стипендію священикови меншу, якъ выносить такса пôсля права або звычаю принята, то священодѣйствуючій есть обовязаный аппликувати Литургію за жертвуючого, если самъ на тое згодивъ ся; въ противнôмъ же случаю най зверне стипендію жертвуючому. Своею же властію най не важить ся стягати стôлько стипендій меньшихъ, скôлько належить ся за ôтправлене одной Службы Божои, но ôтнести ся належить до Ординарія мѣстцевого, якъ то также дѣяти ся звыкло въ мѣстцяхъ чудотворныхъ або и ôтпустовыхъ, щобы ôнъ самъ силою законной власти означивъ тое стягнене стипендій [1]).

9. Щобы же кого въ жертвуючихъ або фундаторôвъ не покривдити що до довжности зъобовязаня, повинні (священики) мати до того осôбнû книги, въ котрыхъ най занотують якъ найточнѣйше получене стипендій и ôтправлене принятого зъобовязаня [2]).

ГЛАВА III.

О Часахъ канонныхъ (Правилѣ церковнôмъ) и другихъ всенародныхъ Богослуженяхъ.

1. Частей Правила Церковного въ нашôмъ обрядѣ есть звычайно ôсьмь: Вечерня, Повечеріе, Полунощниця, Утреня и 4 Часы. Дотычно же чина такъ званого „Изобразительніи, (Обѣдниця)" той употребляе ся лише въ заступствѣ Литургіи, если коли случить ся, що тая не ôтправляе ся.

2. Въ праздники же приказанû, въ котрыхъ приписане Всенощное бдѣніе, понеже тоежъ звычайно состоить изъ Вечернѣ сполученой съ Утренею, чинъ Повечерія и Полунощницѣ не мае мѣстця, но въ тôмъ случаю приписуе ся подвôйна Вечерня, т. е. Вечерня мала, котра

1) Иннок. XII Const. „Nuper" 23 дек. 1697 и Син. Зам. тит. 4, 2) Зр. Соб. Праг. тит. III, гл. 3. и власнû Роспорядж. Епарх.

мае ôтправляти ся въ звыклôмъ часѣ, и Вечерня велика, сполучити ся маюча, якъ мы сказали выше, съ Утренею.

3. Приписъ Церкви, всенародно ôтправляти всѣ высше наведенî Часы канониî (Правило церковне) — бувъ похвально всегда захованый по нашихъ Монастыряхъ, що мае ся и надальше заховати. Въ Церквахъ же мірскихъ ôтправляне тое пôдпало певному обмеженю, понеже теперѣшній звычай допускае, що ôтправляють ся щоденно всенародно въ Церквахъ катедральныхъ: Вечерня, Утреня и Часъ Першій, прочіи же три Часы якъ и Повечеріе (котре однако въ велику Чотырдесятницю ôтправляе ся також въ Церквѣ всенародно) и Полунощниця оставляе ся до приватного ôтчитаня. Въ Церквахъ же парохіяльныхъ лише въ недѣлѣ и праздники ôтправляють ся по звычаю Утреня або Всенощное бдѣніе съ Часомъ Первымъ рано и друга Вечерня по полудни. Той отже звычай у насъ принятый ôтъ давна, мають душпастырѣ точно заховати; прочî же части богослуженя мають ôтчитувати приватно и то пôсля скороченого образця, составленого львôвскою комисіею литургичною, а одобреного св. Апостольскимъ Престоломъ. Той способъ ôтчитуваня богослужебныхъ чинôвъ приватно, заховувати довжнî священики также во всѣ будни, въ котрыхъ звычайно не ôтправляе ся ніяке богослуженє въ Церквѣ.

4. Всякуже ôтправу богослужений въ Церкви най совершають священики точно и то пôсля образця, нынѣшнымъ Синодомъ приписаного, котрый постарае ся Преосв. Митрополитъ также выпечатати и прочимъ Пр. Епископамъ заудѣлити, щобы въ тôмъ самôмъ часѣ бувъ введеный въ уживане всѣми въ цѣлôй нашôй церковнôй провинціи; щобы именно въ ôтправленю богослуженя всенародного не було ніякои рôжницѣ, но якъ упоминае Апостолъ: „всяже благообразно и по чину да бываютъ"[1] и щобы всьо представляло образъ гармоніи небесной.

5. Щоже до самои ôтправы Часôвъ канонныхъ (Правила церковного) въ особенности, най добре зрозумѣють священики и діяконы, що се не абыякî моленя, лишь

---

[1]) 1. Кор. 14. 40.

всенароднѣ и то приношенѣ священослужителями въ имени Церкви, сповняючими послаництво у Бога за нарôдъ, для того и ихъ залишене, походяче изъ недбалости и лѣнивства, есть тяжкимъ грѣхомъ, и то не лише, коли опустить ся цѣле богослужене, або яка значна часть, но также котранибудь тогожь цѣла часть, хотьбы одна изъ осьми выше наведеныхъ. Прото якенибудь було доси мнѣніе що до обовязку ôтчитываня того Правила, теперь по ореченю Синода, мае устати розличіе мнѣній, коли ясно и выразно наложено обовязокъ на клирикôвъ рукоположеныхъ, особенно по затверджено св. Престоломъ.

6. Понеже пôсля науки св. Альфонса „Богослуженемъ почитае ся Бога, ставляе ся ôтпôръ нападамъ ворогôвъ, и умоляе ся для грѣшникôвъ Боже милосердіе [1])“, а до осягненя тыхъ цѣлей, якъ упоминае дальше сей Святый, потреба ôтчитувати Правило церковне способомъ належитымъ, протое, щобы се справдило ся, належить щобы священики ôтчитували тоежь, по словамъ собора Лятераньского V. въ преславнôмъ канонѣ „Dolentes“, старанно и побожно. „Старано“ т. е. вымовляючи именно выразно всѣ слова, а не лише въ мысли перебѣгаючи. „Побожно“ т. е. съ увагою; то мае находити ся въ сердцю, що произносить ся устами [2]) и якобы съ Господомъ розмовляючи и разомъ съ Ангелами Єго хвалячи. Въ противнôмъ бо разѣ упоминае св. Кипріанъ: „якъ-же ты жадаешь бути выслуханымъ, коли не чуешь себе самого? [3])“ Для того — заключае св. Альфонсъ: — „Молитва, совершена съ увагою, есть благовоннымъ дымомъ, котрый есть Богу вельми милый и приносить скарбы благодати, молитва же совершена съ добровôльнымъ розсѣянемъ, есть дымомъ зловоннымъ, котрымъ Богъ мерзить ся и котрый приносить кары [4])“.

---

[1]) Silva mat. praedicabilis de orat. ment. et recit Off. Pars II. Instr 2.

[2]) Кассіан. Coll. 23. 7.

[3]) Бес. о мол. Госп.

[4]) якъ высше.

ГЛАВА IV.

Що до ôтправы Чинôвъ надпорядочныхъ, зъ котрыхъ декотрî суть привязанî до праздникôвъ неподвижныхъ, декоторî же до подвижныхъ.

Що до Чинôвъ привязаныхъ до праздникôвъ, неподвижныхъ:

I.

1. Въ праздникъ Воздвиженія Честного Креста, дня 14. Вересня, обовязанî суть душпастырѣ вынести св. Крестъ для поклоненя народови съ всѣми обрядами, приписаными въ Уставѣ того дня, и такъ вынесеный и положеный на Тетраподѣ передъ Иконостасомъ, задержати ажь до ôтданя Праздника; а еслибы пôдчасъ того ôтбувало ся въ Церкьѣ яке богослужене, то по укôнченю того богослуженя мае ся ôтбути поклонене при пѣнію тропаря: „Кресту твоему покланяемъ ся“.

2. Въ мѣсяцяхъ Грудню и Сѣчню, въ Навечеріе або въ пятокъ передъ Навечеріемъ Рождества Христового и Богоявленія пôсля указанїй Устава маютъ душпастырѣ въ Церквѣ ôтправити особеннî Часы, звычайно „Царскими“ званî, съ долученемъ Чина „Изобразительныхъ“. Въ частности же що до праздника Богоявленія, маютъ ôтправити освящене воды, разъ въ Навечеріе праздника по укôнченю Вечернѣ, а потôмъ въ самъ день праздника торжественнѣйше по молитвѣ заамвоннôй.

II.

3. Дня 1. Серпня, въ праздникъ св. Братей Маккавейскихъ мае ся вынести Крестъ св. для поклоненя народа, и мае лежати на Тетраподѣ черезъ одинъ день, заховуючи всѣ обряды якъ на Воздвиженіе Честного Креста, кромѣ обряда самого воздвиганя на чотыри части свѣта, котрый празднику Воздвиженія есть властивый. Кромѣ того маютъ такожь въ той день ôтправити Малое Водо-

святіе, и де есть такіі звычай, мають благословити зѣле и сѣмена.

Що до Чиновъ, привязаныхъ до праздниковъ подвижныхъ обовязанѝ суть тѝже душпастырь:

1. Въ половинѣ Великои Чотырдесятницѣ, именно въ трету недѣлю, звану „крестопоклонною" вынести Крестъ св. для поклоненя народа съ всѣми обрядами, якъ 1. Серпня; тойже Крестъ св. мае зôставати на Тетраподѣ ажь до послѣдуючои по тôй недѣлѣ пятницѣ, тогды бо мае зняти ся пôдчасъ шестого часа, де той ôтправляе ся, а если нѣ, то передъ Литургіею Преждеосвященныхъ.

2. Въ четверъ по четвертôй Недѣли поста ôтправити въ Церквѣ Утреню съ Канономъ великимъ св. Андрея Критского и поклонами до того долучеными, однако такъ, що вмѣсто трехъ поклоновъ, котрѝ приписують ся по кождôмъ тропари, мае бути лишь одинъ.

3. Чины ôтправы, котрѝ начинають ся разомъ съ нашою Тріодію такъ званою „Цвѣтною", ажь до Недѣлѣ Воскресенія Христового, мають душпастырѣ щоденно въ Церквѣ ôтправляти и то слѣдуючимъ способомъ:

а) Въ Суботу передъ Цвѣтною Недѣлею, такъ звану „Лазареву", нехай ôтправляють въ Церквѣ спѣвану Службу Божу.

б) Въ Недѣлю Вайй (Цвѣтну) нехай ôтправляють все по обычаю, якъ, приписано въ праздникъ „Господскій" первого степени, додавши кромѣ того, благословеніе Вайй (вѣтъ) пôдчасъ Утренѣ.

в) Въ трехъ слѣдуючихъ дняхъ Святои (великои) Седмицѣ мають ôтправляти Литургіи Преждеосвященыхъ.

г) Въ Четверъ Страстнои Седмицѣ мають спѣвати Литургію разомъ съ Вечернею.

д) Того самого четверга по заходѣ сонця мають ôтспѣвати Послѣдованіе Страстей съ 12. Євангеліями.

е) Въ Пятокъ, котрый уважае ся яко нарочитый праздникъ, мають ôтправити въ Церквѣ рано Часы такъ занѝ „Царскѝ", а коло полудня Вечерню, на котрôй выносить ся образъ такъ званый „Плащениця", котра, разъ вынесена, передъ Иконостасомъ кладе ся на мѣстци такъ

званôмъ „Гробѣ“ и тутъ нехай остае для безперерывного поклоненя народа ажь до ôтправы Воскресенія, и то точно пôсля приписôвъ Устава, якій сей Синодъ постаравъ ся составити.

ж) Вельми желательнымъ булобы, щобы пастырѣ того самого дня, по положеню „Плащеницѣ“ о якôй ôтповѣдної годинѣ мали науку до народа о страстехъ и смерти Христовôй.

з) Поручае ся такожь тымъ же душпастырямъ, щобы ôтправляли „Утреню надгробну“ въ Церквѣ въ тую Пятницю по заходѣ сонця за для особенности богослуженя сего дня и торжествености обрядôвъ, ôтбуваючихъ ся при кôнцѣ тоиже.

и) Въ самуже Суботу велику мають спѣвати Литургію св. Василія съ Вечернею.

к) Въ Недѣлю Воскресенія мають дуже рано ôтспѣвати Утреню съ всѣми обрядами такъ сопроводжаючими, якъ и выпереджаючими тую, и то пôсля Устава симъ Синодомъ одобреного. Въ Церквахъ катедральныхъ, якъ также въ иншихъ некатедральныхъ звыкла таяже Утреня напередъ брати ся, такъ, що совершае ся въ Суботу вечеромъ, котрый то звычай, якъ Синодъ гадае, може задержати ся.

л) Въ першихъ трехъ дняхъ сеи седмицѣ званои „Свѣтлою“ щоденно мають спѣвати въ Церквѣ Утреню, Литургію и Вечерню.

III.

м) Въ самъ день Пятьдесятницѣ мають душпастырѣ ôтправляти безпосредно по Службѣ Божôй Вечерню съ Колѣноприклонными Молитвами, пôсля правила въ уставахъ (типикахъ) вказаного.

н) Що до праздника найсв. Евхаристіи въ частности, хотя память установленя тоиже обходить ся рôкъ рôчно въ Четверъ (великій) въ Тайнôй Вечерѣ Господнѣй, а даже кождого дня въ жертвѣ Литургіи, однако задля величія того Таинства, уже Урбанъ Папа IV. въ XIII. сто-

лєгію [1]) установивъ, щобы тое воспоминати щорôчнымъ торжествомъ во всей Церкви въ способѣ праздника Господского первого степеня, съ осьмодневнымъ попразденьствомъ, именно въ Четверъ по первôй Недѣлѣ „Всѣхъ Святыхъ". Се потôмъ рôвножь вселеньскій Соборъ Тридентійскій похваляе словами: „Вельми богоговѣйно и богочестиво впровадженый зôставъ въ Церквѣ Божôй той обычай, щобы кождого року въ певнôмъ якôмъ и торжественôмъ дни обходила ся, ся превысока и преблагословена Тайна съ особенною почтительностію и торжественостію и щобы она обносила ся въ процесіяхъ съ почестію и величавостію по улицяхъ и публичныхъ мѣстцяхъ [2]). Для того, послѣдуючи сѣй найвысшôй церковнôй власти, не лише всѣ Церкви Западнѣ, но такожь майже всѣ Церкви Восточнѣ, соединенѣ съ Церквою католицкою обходять сей праздникъ торжествено, особенно Церковь наша Руска уже ôтъ Соединеня, и то особеннымъ богослуженемъ, розложенымъ черезъ всѣ ôсьмь дней; подôбно находимъ, що праздникъ сей обходить ся у Италійскихъ Грекôвъ, Греко-Мельхитôвъ, Арменъ, Маронитôвъ, Сиріянъ, Халдеѣвъ и Коптôвъ [3]). Дальше, хотя властиво праздникъ сей обходити ся повиненъ въ четверъ, въ сей бо день установлена була ôтъ Христа Господа св. Евхаристія, однако за для перенешеня праздникôвъ зъ дней седмичныхъ на слѣдуючу недѣлю, переносить ся на недѣлю, въ котрôмъ однако случаю т. е. въ ту недѣлю, мае ôтправляти ся все богослужене и то саме одно, якъ указуе ся въ первый день въ Тріоди, съ Всенощнымъ бдѣніемъ, въ прочихъ же дняхъ заховуючи правила приписаного богослуженя въ уставѣ (типицѣ) общôмъ съ попразденьствомъ. Въ саму недѣлю довженъ бути также пôсля звычаю, походъ съ Святѣйшими Дарами, по ôтмовленю заамвонной молитвы, т. е. зъ Церкви до чотырохъ престолôвъ, устроеныхъ внѣ Церкви, рôвно ôтъ себе ôтлеглыхъ. Дебы же тое зделати було неможливымъ, то буде достаточно почати походъ ôтъ Престола Церкви и обôйшовши трикратно Церковь съ найсвятѣйшими Дарами, чинъ сей святый за-

---

[1]) 11 авг. 1264. „Transiturus". [2]) Зас. 13. гл. 5 о Евх. [3]) Acta et decreta s. s. Conc. Recent. Coll. Lacensis ed. 1876.

кôнчити на тôмъ самôмъ Олтарѣ въ Церкви, благословенiемъ святѣйшими Дарами. Дотычно же чотырохъ Евангелiй, зъ котрыхъ спѣваютъ ся звыкло по одному при кождôмъ изъ чотырохъ престоловъ пôсля обычаю, принятого тутъ на пôвночи, роспоряджае Синодъ, щобы выберали ся тî, котрî говорять о найсвятѣйшôй Тайнѣ, пôсля приписôвъ обрядовыхъ на сей праздникъ.

IV.

Що до прочихъ богослуженъ надпорядочныхъ, котрî при случайности праздникôвъ довжнî ôтправляти ся, остае ся еще згадати про слѣдуючî а именно: 1 Выставлене и Благословенiе святѣйшими Дарами; 2. Чинъ Акаѳиста и 3. Чинъ Параклиса.

О выставленю и благословенiю святѣйшими Дарами.

Що до выставленя найсвятѣйшои Тайны и удѣлюваня благословенiя тоюже, потверджае Синодъ звычай, у насъ уже давнѣйше введеный, щобы тîже всенародно выставляли ся на высшôй части Кивота, и то пôдчасъ Литургiи въ праздникъ Евхаристiи и въ праздникъ храмовый (посвященя або титулу храма), въ котрôмъ то однако случаю повиннî священослужителѣ заховати якъ найбôльшу осторожнôсть, щобы пôдчасъ того выставленя не обертали ся плечами до найсвятѣйшихъ Дарôвъ, но коли маютъ обертати ся до народа, довжнî то дѣлати бокомъ, залишаючи въ тôмъ случаю повнî обороты; такъ само, если часомъ случить ся имъ переходити попередъ престолъ, николи най не залишать здѣлати „метанiю“ або глубокiй поклôнъ рукою ажь до землѣ сягаючи; такъ само при умываню чашѣ и рукъ, о скôлько то возможно, маютъ звертати ся лицемъ просто до престола.

V.

Въ тыхъ дняхъ при случайности сего выставленя маютъ священики пôсля звычаю удѣляти благословенiе свя-

тѣйшими Дарами одинъ разъ, а Епископы три разы на три стороны, и то въ празникъ св. Евхаристіи разъ на початку Литургіи, а потôмъ при кôнцѣ Литургіи по процесіи.

Въ тôмъ послѣднôмъ случаю мають святѣйшû Дары сейчасъ по Литургіи сховати ся до Кивота ажъ до Вечернѣ (еслибы процесія мала бути еще по Вечерни). Однако чи то дѣе ся по укôнченю Литургіи чи Вечернѣ, мае ся передъ благословенемъ ôтспѣвати такъ звана „Супликація“ або — пѣснь умилительная.

VI.

Высше згадане выставлене а заразомъ и походъ съ святѣйшими Дарами могуть бути такожь при иншихъ торжественнѣйшихъ обстоятельствахъ, якъ: въ праздникъ Пасхи и при случайности миссій, якъ такожь пôдчасъ такъ званыхъ ôтпустôвъ, котрыхъ декотрû Церкви удостоили ся ôтъ св. Апостольского Престола. Впрочѣмъ же, коли залишае ся процесія, мае бути саме выставлене святѣйшихъ Дарôвъ съ супликаціею, и то въ дняхъ празничныхъ, або иншихъ особливыхъ, въ котрыхъ бувае бôльшій здвигъ народа. При выставленю святѣйшихъ Дарôвъ и процесіи съ тымиже, въ праздникъ Евхаристіи и въ храмовый праздникъ належить употребляти Монстранціи задля величія торжества, при иншихъ же обстоятельствахъ може бути выставлене або въ Монстранціи, або въ самôй Дарохранильницѣ.

VII.

Вкôнци мають священики памятати, що николи не належить выставляти найсвятѣйшихъ Дарôвъ на престолѣ, чи то дѣе ся пôдчасъ Литургіи, чи на Вечернû, чи при иншôй случайности, если не горить на Престолѣ що найменьше шѣсть восковыхъ свѣчокъ.

Що до самого Агнця для выставленя, то закимъ освятить ся, мае бути примѣреный до свого сосудця такъ званого „Мелхиседека“, въ той добре вложеный, и старанно обтертый, щобы окрушины зъ него опôсля не опадали

и такимъ способомъ заложеный до Мелхиседека, мае бути освященый на якôй попереднôй службѣ Божôй, и освященый, въ кивотѣ захованый ажь до самого выставленя.

VIII.

Въ кôнцѣ мають знати душпастырѣ, що належить захований обычай, уже давно тутъ на пôвночи введеный и уже довго у насъ употребляемый, т. е. выставляти найсвятѣйшû Дары або въ высшôй части Гроба, або на Престолѣ ôтъ стороны Гроба — въ велику пятницю и суботу страстнои седмицѣ и обносити тіижь въ обходѣ наоколо Церкви съ Плащеницею въ велику пятницю и также передъ утренею Воскресенія Господнього.

О ôтправѣ чина Акаѳиста.

1. Якъ зъ однои стороны нынѣшній Синодъ усильно поручае ôтправляти Чинъ Акаѳиста найбôльше для того, що народъ въ пѣнію его велику бере участь, и ôтвѣты легкû и чувствительнû по многократныхъ кондакахъ и икосахъ повтаряе, якъ также для того, що въ нѣмъ чувства стрѣлистû короткими реченями могуть часто взбудити ся, то зъ другои стороны заряджае, щобы священики, котрû тое моленіе спѣвають разомъ съ народомъ, ôтправляли тоеже правдиво набожно и богоговѣйно, а не побѣжно и скорочаючо. Понеже однако побожне и пôсля припису устава выконане ôтправлене такого моленя вымагае значного напруженя голосу и грудей, якъ также и часу близько пôвъ годины, а вынагородженe за него въ многихъ мѣстцяхъ есть западто мале, зъ чого походить, що священики звыкли тойже спѣваючи скорочувати, а по крайнôй мѣрѣ значну его часть тихо ôтчитувати, протое постановляе Синодъ, щобы на будуче се моленe всегда цѣле и умѣренымъ голосомъ спѣвати. Въ случаю же, коли дане вынагородженe не есть достаточнымъ, буде мôгъ священикъ многû такû стипендіи злучити, а коли сума дôйде до 40 центôвъ, тогды ажь ôтспѣвати моленe. Єслиже декотрû вѣрнû желають аппликовати речене моленe для

себе, то священики мають знати, що въ загалѣ сказавши, могуть жадати за ôтправлене тогожь таксу 40 центôвъ.

2. Забороняе же Синодъ, щобы Акаѳистъ не ôтправляти посередъ инших ôтправъ церковныхъ, особенноже щобы его не употребляти вмѣсто проповѣди и катехизаціи. Впрочѣмъ могуть священики спѣвати его межи Утренею и Службою Божою, и то звычайно тôлько одинъ, або и бôльше, но се въ храмовый праздникъ и въ иншихъ особенныхъ случаяхъ, въ котрыхъ межи Утренею а Литургією заходить довшій часъ перервы. По ôтпустѣ Литургіи и Вечернѣ вôльно тî Акаѳисты спѣвати, однако не вмѣсто або съ шкодою для катехизаціи. Передъ Вечернею можна спѣвати Акаѳисты одинъ або бôльше пôсля того, якъ сказано высше передъ Литургією [1]).

О чинѣ Параклиса.

1. Молене се, звычайно сказавши, есть молебенъ до пресвятои Дѣвы въ случаю якоись нужды (горя); однакожь у насъ звычайно ôтправляе ся оно также въ иншихъ случайностяхъ, хотя не дуже часто. Но понеже се молене зъ однои стороны прекрасными своими гадками пôдносить духа до небесъ, загрѣвае до любви преблагословенои Дѣвы Маріи и направляе сердця до упованія на Ню, — зъ другои же стороны есть оно дуже приятне для нашого народа, для того, що самъ въ ôтспѣваню, его не малу бере участь, протое судить Синодъ, що було бы вельми пожаданымъ, щобы священики старали ся тойже частѣйше въ роцѣ набожно ôтправляти, передовсѣмъ же въ особенныхъ декоторыхъ случайностяхъ, якъ пôдчасъ миссій, всенародныхъ нещасть, якъ такожь въ праздники Пресвятои Дѣвы Маріи.

2. Ôтправлене же того Чина Параклиса довжнî священики совершати правильно и точно, заховуючи именно всегда тую набожнôсть и повагу, якî належать ся богослуженію; про тое кожде скорочене або урыване въ его

---

[1]) Зр. паст. посл. бл. п. Митр. Спир. Литвиновича 9. февр 1869 ч. 5722.

ôтправѣ сей Синодъ осуджае яко безбожне и непозволене и совсѣмъ заборонює.

3. Єслибы же кто зъ вѣрныхъ желавъ, щобы чинъ сей осôбно за него ôтправити, то мае ся на то пристати и въ такôмъ случаю за тогожь ôтправу можь приняти таксу одобрену симъ Синодомъ, именно 50 центôвъ на удержане.

ГЛАВА V.

О пѣнію церковнôмъ.

1. Понеже модуляція чоловѣчого голосу дана єсть чоловѣкови ôтъ природы, повиненъ чоловѣкъ тымъже передъ всѣмъ хвалити Творця природы, а чимъ бôльше той голосъ мае въ собѣ пріятности, тымъ бôльше єсть способный до взбудженя къ Богу побожныхъ чувствъ духа. Противъ не тôлько въ старôмъ завѣтѣ було то въ уживаню, но такожь и въ новôмъ звыкло уживати ся по всѣхъ церквахъ Божихъ пôсля примѣру принятого ôтъ самого Господа и Апостолôвъ, котрый ôтходячи до Отця разомъ съ ними по Тайнôй Вечерѣ ôтспѣвавъ пѣснь, якъ каже ся у св. Матѳея: „И воспѣвше, изыдоша въ гору Єлеонъ [1]).

2. Що уживане священого пѣнія въ нашôмъ обрядѣ довжно бути бôльшои ваги, видно уже зъ того, що у насъ не уживае ся музыкальныхъ инструментôвъ, но тôлько самъ людскій голосъ, о стôлько благороднѣйшій ôтъ бездушныхъ инструментôвъ, о скôлько єсть самъ живымъ орудіємъ Божои хвалы. А якъ способнымъ єсть пѣніе до взбудженя въ души побожныхъ чувствъ къ Богу, ясно выражае велике Свѣтило Церкви католицкои св. Августинъ слѣдуючими словами: „Коли згадаю за слезы мои, котрî вылявъ я при пѣнію Церкви Твоеи въ початкахъ ôтзысканои моеи вѣры, то ще и нынѣ самъ взрушаю ся не пѣніємъ, но рѣчами, котрî спѣваютъ ся, коли спѣваютъ ся звучнымъ голосомъ и ôдповѣдною модуляцією, знова узнаю великій пожитокъ тои постанови [2]).

---

[1]) XXVI. 30. [2]) Испов. кн. X. гл. 33.

3. Щобы же пѣніе осягнуло свою повну цѣль, треба, щобы було выконане ôдповѣдно такъ высокôй цѣли т. е. „розумно“, якъ упоминае Царь Пѣвець [1]). Передъ всѣмъ же въ пѣнію мае бути голосъ такъ модульованый, щобы тая модуляція не придавлювала ясности слôвъ т. е. такъ щобы подобали ся не такъ звуки спѣваючого, якъ щобы радше прилягавъ до душѣ змыслъ слôвъ св. [2]).

4. Где стіхи мають спѣвати ся на перемѣну двома хорами, тамъ другій хоръ най не зачинае спѣвати свого стіха, доки першій свого не скôнчить, що належить такожь заховати при ôтчитуваню псальмôвъ. Що до рода самого пѣнія, понеже звычайно у насъ уживае ся пѣніе трояке т. е. зъ слуху, ирмологійне и фигуральне, то треба знати, що першій и другій родъ пѣнія властиво ôтповѣдае богослуженю нашого обряда, и тй протое въ загалѣ мають ся заховати и розширяти; фигуральне же пѣніе, яко пôзнѣйше введене, мае ся уживати лише при Службѣ Божôй, и то тôлько при декотрыхъ бôльшихъ торжествахъ если до того можна мати достаточне число пѣвцѣвъ.

5. Що до пѣнія ирмологійного въ частности, приказуе Синодъ: щобы до того особенно прикладали ся питомцѣ Семинарій, хотя впрочемъ не хоче, щобы залишало ся пѣніе фигуральне. Що до пѣнія зô слуху, понеже не рѣдко спостерегае ся въ рôжныхъ мѣстцяхъ рôжнообразнôсть въ его выконаню, роспоряджае Синодъ, щобы для докладнѣйшои однообразности тогожь Преосвященый Митрополитъ, въ порозумѣню съ Епископами, постаравъ ся выпечатати пôдручникъ такихъ пѣсней якій, для звыклѣйшого ужитку нашои провинціи оказавъбы ся ôтповѣднѣйшимъ.

6. Що до пѣнія изъ слуху, существуючого вже въ многихъ мѣстцяхъ сеи нашои провинціи церковнои, поручае Синодъ тое якъ найбôльше, яко не тôлько загально похвальне но передъ всѣмъ яко вельми пожиточне и спасительне, особенно для того, що посредствомъ него вѣрнй въ самôмъ священодѣйствію суть бôльше чинными, и стають ся бôльше участниками святого богослуженія; щобы не

---

[1]) Псал. 46. 8. [2]) Св. Іер. Ком. до посл. къ Ефес. гл. 5. ст. 19.

лише самѝ пѣвцѣ, но, за ихъ проводомъ въ пѣнію весь народъ спѣвавъ головнѝ ôтвѣты и пѣсни, особенно при Службѣ Божôй, и щобы тымъ способомъ хвала Божа якъ найширше межи вѣрными гомонѣла, и тѝжъ тымъ раднѣйше, и, якъ мы сказали, съ бôльшимъ пожиткомъ брали участь въ богослуженіяхъ.

7. Щобы же весь народъ тымъ лучше бувъ вправленый въ устнôмъ пѣнію, потреба, щобы парохіяне уже ôтъ молодости въ нѣмъ объучали ся, особенно въ школахъ народныхъ. Понеже однакожь правильне объучене въ пѣнію зависить майже зовсѣмъ ôтъ пѣвця церковного, то нехай душпастырѣ старають ся, щобы, до належитого выкônуваня того обовязку въ недѣлѣ и свята, яко дни особливо посвященѝ Богу и нашому спасенію, выбирали собѣ на пѣвцѣвъ, не лише мужей праведныхъ, но также въ пѣнію церковнôмъ бôльше вправныхъ предпочитаючи именно тыхъ, котрѝ выкажуть ся свѣдоцтвами зложеного испыту, выдаными ôтъ управленой власти.

Но понеже Церкви по бôльшôй части не мають достаточныхъ фондôвъ на удержане дякôвъ, протоє звертає Синодъ особливу увагу, Епископôвъ и парохôвъ на то, щобы тымъ часомъ попирали получшене ихъ удержаня.

8. Кромѣ того, понеже въ всенароднôмъ богослуженю находять ся народнѝ священѝ пѣсни, уложенѝ въ метричныхъ стихахъ, межи котрыми ôтзначають ся такъ званѝ „Коляды" составленѝ до звеличеня Рождества Хрістового а котрѝ то пѣсни звыкли спѣвати вѣрнѝ такъ внутрь, якъ и внѣ церкви, то Синодъ, маючи то пересвѣдчене, що такѝ пѣсни суть вельми успѣшнѝ до плеканя побожности въ душахъ вѣрныхъ, и то тымъ бôльше, що суть составленѝ въ языцѣ для народа зрозумѣлôмъ, поручає душпастырямъ, щобы народъ пôдъ проводомъ дяка ôтспѣвавъ въ церквѣ по крайнôй мѣрѣ одну пѣснь, особливо же по укôнченю Вечернѣ и катехизаціи. Щобы же и въ тôй такъ важнôй справѣ остеречи ся ôтъ всякого замѣшаня за для рôжнородности выдань тыхъ пѣсней, якѝ въ тыхъ часахъ почали появляти ся, приказує Синодъ, щобы въ будучности въ ихъ выданяхъ заховати такъ ритмъ, якъ и языкъ, въ котрôмъ они давнѣйше були списанѝ, допускаючи лише деякѝ змѣны, где того вымагає потреба и то по попереднôмъ одобреню Ординаріята.

ГЛАВА VI.

О святкованю дней праздничныхъ.

1. Хотя Бога всякою молитвою и добрыми дѣлами належить прославляти, и якъ упоминае св. Іоанъ Золотоустъ: намъ Христіянамъ приказуе ся, щобы мы безъустанно обходили праздникъ, ничого злого не дѣлали, тое бо есть правдиво праздникомъ, но щобы мы звертали увагу на рѣчи духовнѝ, а земнѝ залишали, щобы мы спочивали спочинкомъ духовнымъ, вздержуючи руки ôтъ лакôмства, ôтводячи тѣло ôтъ лишнихъ и непотребныхъ трудôвъ [1]); передъ всѣмъ же суть посвященѝ дни недѣльнѝ и праздничнѝ прославленю Бога або богослуженю и освященю христіяньского житя. Для того тіи, духовному добру посвященѝ дни, маютъ вѣрнѝ Христовѝ святковати особеннымъ способомъ, котрый то обовязокъ наложеный на насъ самымъ Богомъ. Самъ бо Богъ по шести дняхъ сотвореня благословивъ день семый и святивъ его, залишаючи сего дня всяке свое дѣлане [2]), а кромѣ того приказавъ свому народови святковане сего дня пôдъ карою смерти [3]). Въ новôмъ завѣтѣ Церковь Христова на мѣсце дня суботного поставила день недѣльный, понеже сего дня совершило ся спасеніе мовъбы вторе сотворене або ôтроджене свѣта черезъ Воскресене Іисуса Христа и якобы зôстало запечатане.

2. Но якъ въ старôмъ завѣтѣ кромѣ дня суботного самъ Богъ установивъ святковане еще иншихъ дней, щобы въ тіи рôкъ рôчно памятію обходили ся важнѣйшѝ подѣѣ, такъ само также въ новôмъ завѣтѣ установила Церковь Христова, ведена Духомъ св., кромѣ святкованя недѣлѣ, празднованя ще иншихъ дней, щобы въ тіи що року праздновали ся особливѝ таинства религіи хрістіяньскои. Но понеже въ таинствахъ сихъ головнѣйшихъ разомъ съ Христомъ мала участь передъ всѣмъ Пречиста Дѣва Марія, для того до праздникôвъ господскихъ долучила Церковь кôлька праздникôвъ Пресвятои Дѣвы, а въ кôнци черезъ

---

[1]) Ом. на Мат 39. [2]) Быт. 2. 3. [3]) Исх. 16. 23. 31. 13. 20. 8—11.

цѣлый кругъ року праздники Святыхъ, котрî разомъ съ Христомъ составляють въ Церквѣ торжествуючôй таинственне тѣло, а зверхъ того примѣрами свого житя завзываюгь насъ до участи въ вѣчнôмъ Городѣ.

Коли отже вѣрнî суть обовязанî Церквою установленî дни святковати, то до такого святкованя Церковь зъ своеи стороны призначила передъ всѣмъ жертву Службы Божои, котра есть найвысшимъ дѣйствомъ нашои религіи а потôмъ иншî богослуженя и проповѣдане слова Божого; зъ стороны же вѣрныхъ вымагае обовязку присутности на тыхъ богослуженяхъ, слухати слова Божого, а кромѣ того занимати ся иншими побожними дѣлами а зовсѣмъ вздержувати ся ôтъ всякихъ дѣлъ рабскихъ, особливоже злыхъ, пôсля выше наведеного упôмненя св. Іоана Золотоустого.

3. Тожь що до святкованя праздникôвъ мають душпастырѣ звертати увагу вѣрныхъ особенно на обовязокъ слуханя Службы Божои, поучаючи ихъ, якъ тяжкимъ есть грѣхомъ не лише безъ важнои причины опустити слухане цѣлои св. жертвы — Литургіи, но такожь значнои еи части.

4. Що же до прочихъ богослуженъ и слуханя слова Божого, хотя нема такъ тяжкои ôтвѣчальности за кожде якебудь опущене, то однакъ мають имъ поручати, о скôлько можь, якъ найчастѣйшу присутнôсть на нихъ. Но понеже що до слуханя Литургіи, богослужебныхъ чинôвъ и проповѣди въ многихъ мѣстцяхъ зауважано той нестерпимый звычай, що пôдчасъ ихъ ôтправы многî изъ вѣрныхъ осмѣляють ся по за церквою проходжувати ся, або стояти и розмовляти, або такожь еще передъ укôнченемъ Службы Божои выходити, то приказуе Синодъ, щобы душпастырѣ, гдебы такî надъужитя найшли ся, строго напоминали такихъ вѣрныхъ и имъ указали, що они такимъ способомъ зовсѣмъ не вдоволять заповѣди церковнôй; що бôльше стягають на себе гнѣвъ Божій, яко обманьчики Єго и самыхъ себе, наслѣдуючи примѣръ св. Іоана Золотоустого, котрый своихъ вѣрныхъ за подôбнî надъужитя такъ наказувавъ: „Що робишь, мôй чоловѣче? Коли Христосъ присутный, ангелы предстоять, страшный сей стôлъ есть предложеный, коли еще доперва брята твои въ таин-

ство впроваджують ся, ты лишивши ихъ, ôтходишь? Тажь, колибы ты бувъ запрошеный до обѣду, хотьбы и скорше насытивъ ся, то якъ довго другû засѣдають, таки не смѣєшь выйти передъ пріятелями, — тутъ же, коли священодѣйствують ся таинства Христовû, коли еще ôтправляє ся тая свята жертва, все лишаєшь на серединѣ и ôтходишь? Ктожъ то въ кôнци за прощеня достойне осудить? Ктожъ очиститъ оборонoю? Чи хочете, щобы я сказавъ, чіе дѣло выконують тû, котрû передъ довершенемъ и кôнцемъ выходять и не приносять по совершенôй Вечерѣ пѣсній благодарственыхъ? Терпкимъ може буде выдаватись то, що скажу, но таки треба, щобы було высказано задля недбалости многихъ. Коли послѣдної онои ночи Юда запричащавъ ся послѣдной вечерѣ, и коли ще прочû всѣ сидѣли, ôнъ самъ вырвавши ся, выйшовъ. Єго то наслѣдують и тû, котрû передъ послѣднымъ дѣйствомъ благодаренія ôтходять... Съ великою отже тихостію, съ великою скромностію и приличною почтительностію приступаймо до сеи святои жертвы, щобы мы выеднали собѣ бôльше благоволеніе у Бога, очистили душу и узыскали вѣчнû блага" ¹).

Зверхъ того най настають на вѣрныхъ, щобы не тôлько якъ будь були присутнû, особенно на жертвѣ Службы Божои але съ великою набожностію и почтительностію, якъ также, щобы часто приступали до принятія св. причастія, котре есть изъ всѣхъ найсильнѣйшимъ средствомъ освятити себе, а слѣдовательно и день святый.

Понеже жертва Литургіи есть осередкомъ и верхомъ богослуженія и сонцемъ всѣхъ духовныхъ вправъ, выливаюча на людей обильно дары и благодати Божû, длятого най не залишають наставати на вѣрныхъ, щобы безъ важнои причины не ôттягали ся ôтъ еи слуханя не тôлько въ своêй власнôй Церкви, но также въ другихъ церквахъ тои самои парохіи, выказуючи имъ безъосновнôсть поводôвъ, пôдъ котрыхъ предлогомъ гдекотрû усилують ся себе извинити ôтъ обовязку ходити до Церкви другого села. Однако понеже справедливû причины могуть заходити и дѣйстно заходять, задля котрыхъ многимъ вѣрнымъ або

¹) Ом. о крещ. Хріст.

дуже трудно, або и неможливо есть ити на друге село для слуханя Службы Божои, для того, щобы вѣрнѣ не були позбавленѣ такъ многихъ и такъ великихъ дарôвъ Божихъ най знають душпастырѣ, що они обовязанѣ суть въ Церквѣ въ области своеи парохіи, въ котрôй не ôтправляла ся того дня ніяка Служба Божа, ôтправити по крайнôй мѣрѣ Вечерню съ долученемъ катехизаціи. Єсли же область того рода мае бôльше якъ двѣ церкви, най зарадять, щобы въ третôй и иншихъ, самъ дякъ церковный по ударѣ звонôвъ ôтчитавъ съ народомъ яку часть катехизму, звычайнѣ або щоденнѣ молитвы, и переспѣвавъ разомъ съ ними яку пѣснь священу народну, щобы отже вѣрнѣ по крайнôй мѣрѣ такимъ способомъ Христу Господу въ найсвятѣйшôй Тайнѣ Евхаристіи утаєному, належиту почесть ôтдали, и ôтъ него навзаимъ небесными дарами були надѣленѣ.

6. Коли же вѣрнѣ були присутнѣ въ Церкви на богослуженяхъ, то ôтпочавши не много духомъ, най послѣдують похвальному звычаеви побожныхъ Христіянъ читати въ домахъ своихъ яку духовну книжку, особенно же житя святыхъ, або библійну исторію, або най занимають ся якимъ побожнымъ розговоромъ.

Хотя въ такѣ дни честне яке розвеселене не взороняє ся, николи однако не позволяє ся яка забава заслугуюча на осуджене потягаюча за собою зôпсуте обычаѣвъ якъ то буває, якъ вѣдомо при танцяхъ що деколи звыкли ôтбувати ся въ корчмахъ, съ додаткомъ піяньства и роспустныхъ пѣсней. „День бо суботный“, говорить св. Августинъ, „не тѣлесно, не въ роскошахъ жидôвъ, котрѣ ôтпочинку злоупотребляють до роспусты; лучше бо щобы цѣлый день копали, нѣжь танцювали або пили“; а св. Іоанъ Золотоустъ говорить: „Молитвъ часъ, не піяньства, есть вправдѣ всегда, но найбôльше въ день праздничный; бо день праздничный на то есть установленый, щобы мы грѣхи не нагромаджували, но щобы мы ихъ позбули ся“ если якихъ допустили ся [1]).

Понеже задля святкованя такихъ праздникôвъ наложено Церквою рôвнож и вздержане ôтъ дѣлъ рабскихъ,

---

[1]) Ом. 28. І. Кор. при Син. Зам. тит. 16.

най душпастырѣ частѣйше пригадують вѣрнымъ обовязанность той заповѣди, а заразомъ най докладно ихъ поучають, що часъ той вздержаня починае ся ôтъ пôвночи попередного дня, и кôнчить ся съ пôвночю дня слѣдуючого по празнику.

Впрочѣмъ, для ôтстращеня переступникôвъ того закона, най выложать имъ шкоды, на якѝ черезъ тое наражають ся, бо коли праця невôльнича (рабска) була чоловѣкови дана за кару грѣха, злагоджена милосердіемъ Божимъ черезъ ôтпочинокъ въ дню праздничнôмъ, то оказуе ся ясно, що тѝ, котрѝ законъ той роботою переступають, самыхъ себе тяжшимъ проклятіемъ карають, и кромѣ того позбавляють себе неоцѣненыхъ скарбôвъ благодати, задля смертного грѣха и приготовляють вѣчнѝ кары собѣ, непамятнѝ на провидѣніе Боже, котре — заховуючихъ небеснѝ заповѣди, николи не перестае збогачати такъ духовными, якъ и дочесными дарами, призначеными до житя вѣчного.

Понеже однакожь часомъ пôдчасъ жнивъ може случити ся, що рôльники, чи то задля попередной, чи настигаючои слоты безъ тяжкои шкоды, не могуть залишити роботы въ поляхъ, то по укôнченю богослуженя въ Церквѣ особенно же по жертвѣ Литургіи, могуть вправдѣ згаданѝ роботы выконувати, но то лише въ крайнôй потребѣ и всегда пôсля указаня и суду власного Пастыря.

Въ кôнци най стараються ся душпастырѣ поучити нарôдъ що въ дни праздничнôмъ такожь въ случаю торгу обовязаный слухати богослуженя.

Що до праздника храмового въ частности, най стараються ся Пастырѣ, щобы тойже, о скôлько можь обходили торжественнѣйшимъ способомъ побуджаючи особенно вѣрныхъ своихъ до принятя св. Тайнъ Сповѣди и Причастія и въ тôй цѣли най запрошують душпастырей сусѣдныхъ, щобы имъ въ тôй справѣ допомогли, зъ котрыхъ одного способнѣйшого и ревнѣйшого най не забувають запросити съ проповѣдію.

7. Щобы же вѣрнѝ знали, котрѝ праздники довжнѝ они по приказу заховати, упоминае Синодъ душпастырей, щобы они тѝ праздники, и то въ найблизше попереджаючу недѣлю або праздникъ кождого разу въ Церквѣ всенародно и выразно оповѣщали. Сутьже тѝ праздники слѣдуючѝ;

I. Праздники неподвижнû:

Вересня:

дня 8. Рождество Пр. Д. Маріи.
„ 14. Воздвижене Ч. Креста.
„ 26. Преставлене св. Іоана Еванг. (съ перенесеніемъ на Недѣлю).

Жовтня:

дня 1. Покровъ Пр. Д. Маріи (переносить ся на Недѣл.)
„ 26. Праздникъ св. Вмуч. Димитрія.
„ 31. Праздникъ св. Іосафата свящ. Муч. (переносить ся на Недѣлю).

Листопада:

дня 8. Праздникъ св. Михаила Архистратига.
„ 21. Входъ въ храмъ Пр. Д. Маріи.

Грудня:

дня 6. Праздникъ св. О. Николая.
„ 9. Непорочное Зачатіе Пр. Дѣвы Маріи.
„ 25. Рождество Г. Н. І. Христа.
„ 26. Праздникъ Собора Пр. Д. Маріи и св. Іосифа.
„ 27. Праздникъ св. первомуч. Стефана.

Сѣчня:

дня 1. Обрѣзаніе Г. Н. І. Христа и св. Василія Велик.
„ 6. Богоявленіе Господне.
„ 30. Трехъ Святителей: СС. Василія вел., Григорія Богослова и Іоана Златоуст.

Лютого:

дня 2. Стрѣтеніе Господне.

Марта:

дня 25. Благовѣщеніе Пр. Д. Маріи.

Цвѣтня:

дня 23. Праздникъ св. Вмуч. Георгія (переносить ся на Недѣлю).

Мая:

дня 8. Праздникъ св. Апост. и Еванг. Іоана (переносить ся на Недѣлю).

Червня:

дня 24. Рождество св. Іоана Крестителя.

„ 29. Праздникъ св. Апост. Петра и Павла.

Липня:

дня 20. Праздникъ св. пророка Иліи (переносить ся на Недѣлю).

Серпня:

дня 6. Преображеніе Господне.

„ 15. Успеніе Пр. Д. Маріи.

„ 29. Усѣкновеніе ч. главы ст. Іоана Крестителя (переносить ся на Недѣлю).

II. Праздники подвижні.

1. Недѣля Цвѣтоносна (Ваій).
2. Велика Пятниця.
3. Пасха Господня три дни.
4. Недѣля Ѳомина.
5. Вознесене Господне.
6. Пятьдесятниця.
7. Праздникъ св. Тройци.
8. Праздникъ Пресв. Евхаристіи (переносить ся на Недѣлю).

Кромѣ высшенаведеныхъ праздниковъ обовязковыхъ, въ котрыхъ мае ся всегда ôтправляти „Всенощное бдѣніе" лишае ся еще Праздникъ храмовый, чи то подвижный, чи неподвижный, котрый не тôлько мае святковати ся съ „Всенощнымъ бдѣніемъ" або того самого дня, або где такій есть звычай, въ слѣдуючу найблизшу Недѣлю, но також съ Литургіею и „Чиномъ о усопшихъ" дня слѣдуючого, пôсля побожного и загального звычаю нашихъ Церквей.

ГЛАВА VII.

О почитаню Святыхъ, Мощей и Образôвъ (Иконъ).

1. На таинственнôмъ небосклонѣ Церкви, кромѣ свѣтила бôльшого котрымъ есть Христосъ Господь поставивъ

Богъ также свѣтило меньше, котрымъ есть Пречиста Дѣва Марія, и звѣзды т. е. Святыхъ своихъ, щобы они черезъ цѣлу нôчь сего вѣка свѣтячи свѣтломъ своеи святости розганяли тьму грѣховну. Що до Преблагословенной Матери Спасителя нашого, хотя почитане Єи такъ сильно розвинене есть въ нашôй Церквѣ, що майже на кождôй сторонѣ въ богослуженю память Єи приходить, помимо того мае Синодъ найбôльше на сердци, щобы почитане Єи всегда бôльше взрастало также у насъ и протое душпастырѣ най николи не устають въ давнѣйшôй ревности, тое щоденно пôдносити, чи то проповѣдями о нѣй, чи установленемъ побожныхъ брацтвъ засновати ся маючихъ пôдъ Єи именемъ чи торжественностію праздникôвъ Єи и частымъ приниманемъ св. Тайнъ въ Єи торжествахъ. Що до почитаня Святыхъ, понеже, якъ мовить Апостолъ, „одна звѣзда ôтъ другои разнствуетъ“, хотя всѣ Святіи передъ Богомъ суть великими, однако декотріи суть славнѣйшіи ôтъ другихъ, а що межи ними особенно ôтличае ся св. Іосифъ, Обручникъ Пречистои Дѣвы, мы поученіи найторжественнѣйшою Намѣстника Христового на земли повагою, держимо; тому, що сей Святый декретами такъ бл. п. Пія IX, якъ и славного его наслѣдника Льва XIII установленый Патрономъ вселеньскои Церкви. Для того и Синодъ сей, обѣцюючи собѣ знаменитыхъ благъ духовныхъ ôтъ покровительства сего Святого бажае собѣ по милости Божôй приняти Єго яко особенного Покровителя рускои Церкви [1]).

Ко почитаню св. Іосифа, Обручника пр. Дѣвы Маріи, долучити належить также почитане преславныхъ тоиже Пребл. Дѣвы родичей св. Іоакима и Анны, котра зарôвно декретами найвысшихъ Архіереѣвъ чѣмъ разъ сильнѣйше сіяе и котрыхъ память у насъ особеннымъ богослуженемъ разъ и другій разъ обходить ся. Прото най душпастырѣ старають ся також почитане сихъ Святыхъ всегда горячѣйше долученемъ проповѣдій при данôй случайности розвивати, и въ дняхъ, ихъ памяти посвяченыхъ, Службу Божу ôтспѣвати.

---

[1]) Паст. посл. Ордин. Львôвского зъ д. 3. Септ. 1889 ч. 639. см. Додат. XXXI.

Понеже однако Церковь состоитъ зъ всякихъ поколѣнь, языкôвъ и народностей, и всѣ еи члены, разомъ съ головою своею Христомъ составляють велике и славне еи тѣло, котре всегда тымъ самымъ житемъ Духа св. оживотворяе ся, для того то число Святыхъ въ Церквѣ Божôй ôтъ самого ея початку ажь до нынѣ збôльшало ся, и до кôнця вѣкôвъ не перестане збôльшати ся. Для того якъ передъ схисмою Восточнои Церкви межи обома Церквами Святіи Церкви Восточнои найшли почитане въ Церкви Западнôй и на оборотъ, такъ и теперь по схисмѣ Грекôвъ коли наша Церковь, задля Уніи (соединенія) съ Матерію всѣхъ Церквей, составляе одно тѣло съ Церквою католицкою, про тое Синодъ постановляе о Господѣ, щобы такъ для зъедная собѣ заступництва передъ Богомъ тыхъ Святыхъ, якъ и для заявленя исповѣданя нашого католицтва, наша Церковь руска узнала и приняла такожь всѣхъ тыхъ Святыхъ, котрî св. Апостольскою Столицею торжественно канонизованî почитають ся особеннымъ богослуженемъ въ Церкви римскôй.

2. На особливше въ кôнци почитане Русинôвъ справедливо мають право тî Святî, котрî въ нашôмъ наверненю и въ нашôмъ литургичнôмъ языцѣ понесли найбôльше трудôвъ именно: св. братья Кирилъ и Меѳодій, и такожь тî, котрî зъ нашого роду небесну славу вже давно осягнули, и службою церковною почитають ся, именно: св. Володиміръ Великій и его два сыны мученики Борисъ и Глѣбъ Антоній и Ѳеодосій Печерскî, св. Параскева и св. Іосафатъ, новѣйшими часами Апостольскимъ Престоломъ вписаный въ книгу Святыхъ, и всей вселенскôй Церквѣ католицкôй до празднованя представленый. Именноже що до св. Священомученика Іосафата, котрый кровію своею запечатавъ оборону св. Уніи (соединенія), рѣшивъ Синодъ перенести службу его зъ дня 16 вересня на 31 Жовтня (12 листопада), въ котрôмъ то дни бувъ вѣнчаный мучеництвомъ; память же св. Апостолôвъ нашихъ Кирила и Меѳодія зъ дня 23 Червня (5 липня) въ котрôмъ ихъ память праздновати вселенскою Церквою Єго Святôсть Левъ XIII приписавъ особеннымъ посланіемъ до Католикôвъ цѣлого свѣта данымъ д. 30 вересня 1880, перенести на найблизшу — чи то попереджаючу, чи послѣдуючу Недѣлю, тому, понеже въ самъ день 23 Червня

(5. липня) у насъ уже приходить служба и то полієлейна св. Петра зъ горы Аѳоньскои.

3. Що до Мощей св. се особенно постановляе Синодъ, щобы душпастырѣ, належито розслѣдивши ихъ тожсамôсть, або автентичнымъ письмомъ до нихъ долученымъ, або по крайнôй мѣрѣ долученемъ печати якого мужа изъ Скарбця святощей мѣста Рима, або посвѣдченемъ (тожсамости) якого Ординаріята, съ ними, яко цѣннѣйшими надъ всѣ перлы, съ належитою почестію обходили ся и имъ ôтдавали достойну честь, особенно если походять зъ тѣла якого Святого, котре було живымъ храмомъ св. Духа и орудіемъ такъ многихъ славныхъ дѣлъ, се добре маючи на увазѣ, що тѣ мощѣ тыхъ, котрѣ межи душами, до вѣчного житя ôтъ Бога призначеными, особеннымъ способомъ засіяли честнотами всему свѣту. Протое, если где въ Церквахъ такѣ мощѣ находять ся, най не дозволять парохи, щобы тѣ зôставали въ якôмъ непочеснôмъ мѣстци або въ закутку, тôлько най выставлять ихъ въ Церквѣ для загального почитаня народа; выставляючи тѣжъ особенно при декотрыхъ почастныхъ случаяхъ на олтарѣ, або якôмъ другôмъ приличнôмъ мѣстци, и то запаливши коло нихъ свѣчѣ и подаючи ихъ до цѣлованя народови, съ почестію приступаючому.

4. Если бы же коли въ Церквахъ своихъ знайшли якѣ мощѣ, о котрыхъ правдивости имъ невѣдомо, обовязанѣ суть тѣ предложити дотычному Ординаріятови и ожидати суду тогожъ. Впрочѣмъ най не позволяють ніякому мірянинови ихъ дотыкати ся, но они самѣ, по крайнôй мѣрѣ въ епитрахиль одѣтѣ, мають тѣжъ на олтарь приносити и ôтносити до власного хранилища, опрятного и приличного. Понеже часомъ случить ся, що въ Церквахъ находять ся Антиминсы зъужитѣ давностію, котрѣ въ серединѣ своей мовбы на престолѣ мають еще умѣщенѣ Мощѣ св. Мучениковъ, тогды если они уже бôльше не служать для ужитку Церкви, мають ôтослати ся до Ординаріята, або тѣ старѣ мають заступленѣ бути новыми. Тыхъ же Антиминсôвъ, не меньше якъ самыхъ мощей св. най не позваляють дотыкати ся мѣрянамъ, най не дають имъ тыхъ до праня, и най самѣ не важать ся ихъ прати, а то тымъ бôльше, що кромѣ мощей св. тамъ умѣщеныхъ, суть они св. миромъ помазанѣ, котрого такожъ мірянамъ не дозво-

лено дотыкати ся, ани не вôльно комубудь прати. Колижь бы потреба заходила для ôтправленя Литургіи, вложити Антиминсъ межи обрусы олтаря, котрî неразъ потреба змѣняти, мае то робити самъ священикъ, а не кто иншій изъ мірянъ услугуючихъ при олтарѣ.

5. Понеже чоловѣкъ рѣчами, змысламъ пôдпадаючими якъ найбôльше взрушае ся, и черезъ видимî возносить ся до невидимыхъ, то сему его розположеню ôтповѣдае, щобы мавъ передъ очами образы тыхъ, котрî своимъ житемъ и небеснымъ общеніемъ образъ Отця небесного на собѣ выразили. Коли сей звычай почитаня св. иконъ колись декотрî поборювали, були они вселеньскимъ Соборомъ VII. яко еретики осуджені, и потôмъ зъ того почитане св. иконъ розширило ся дальше, а для посвѣдченя того догмата зôстали ôтъ того часу св. Иконы въ Церквахъ грецкихъ на стѣнѣ (деревлянôй) для всенародного почитаня умѣщенî и доси занимають пôдъ именемъ Иконостаса въ нашихъ Церквахъ мѣстце найважнѣйше и найвиднѣйше. Образы же тî на Иконостасѣ не повиннî бути якîйбудь и въ якôмъбудь порядку, пôсля уподобаня умѣщенî, но такъ, щобы на низшôй части два головнѣйшî, именно: божественного Спасителя и Преч. Дѣвы Маріи заняли по однôй и другôй сторонѣ перше мѣстце; Спаситель по правôй а Преч. Дѣва по лѣвôй, а коло нихъ слѣдують пôсля бôльшого або меньшого мѣстця, другî инныхъ Святыхъ, особенно храмовыхъ; въ высшôй же части мають уставити ся въ 12 передѣлкахъ образы 12 праздникôвъ головныхъ, такъ Господскихъ, якъ и Богородичныхъ а въ серединѣ образъ Тайны Вечери Господньои. Надъ тыми, иконы 12 Апостолôвъ, а посередъ нихъ Христосъ Спаситель, на найвысшôй же Пророкôвъ, а въ серединѣ ныхъ можна положити образъ Преблагослов. Дѣвы Маріи; на самôмъ верху Розпятіе межи Пр. Д. Маріею и св. Іоаномъ Богословомъ. Послѣдуючи отже тому старинному звычаеви Церкви приказуемъ, щобы нигде такихъ Иконостасôвъ въ Церквахъ нашихъ не браковало, яко великои ваги до докладного ôтправленя чинôвъ нашого обряда, а кромѣ того повелѣваемъ, щобы иконы въ нихъ були розмѣщенî не въ якîйбудь способъ и не якîйбудь, но пôсля способу высше вказаного, и то тî, о якихъ мы высше вспôмнули. Кромѣ того мають всѣ тî иконы бути выма-

льованѣ пôсля стилю нашои Церкви, ôтповѣдного Восточнымъ. Кромѣ того най заховуе ся звычай нашихъ Церквей, се есть, держати на тетраподѣ съ образомъ св. Креста также образъ Храмовый Церкви, и то для цѣлованя народови приходячому до церкви. Щобы же тая икона частѣйшимъ цѣлованемъ не затерла ся якъ то декуды дѣе ся, буде ôтповѣднымъ охоронити ю шкломъ.

6. Що до прочихъ иконъ, умѣщаемыхъ въ церквѣ вѣрными зъ побожности, приказуе передъ всѣмъ Синодъ, щобы тѣ, безъ попередного согласія и одобреня дотычного душпастыря не выставляли ся для публичного почитаня; а душпастырей зъобовязуемъ, щобы не принимали якихъ-будь безъ всякого розличія, а вже николи щобы не позволяли впроваджувати безъобразно, або противъ церковного стиля мальованыхъ, и наконецъ най не допускають, щобы тѣ выставленѣ були въ мѣстцяхъ, меньше ôдповѣдныхъ для почитаня. Также одобряемъ иконы до ношеня, котрѣ на вложеныхъ поперечныхъ дручкахъ дѣвчата въ часѣ торжественнѣйшихъ походôвъ звыкли носити, однакожь хочемо, щобы пастырѣ уважали, дабы въ украшеню тыхъ иконъ не находило ся щось неôтвѣтного и не впроваджувало ся чогось такого, що показувалобы свѣтовый або легкій смакъ пôсля дотепу ума жѣночого, що особенно може мати мѣстце при статуяхъ: а заразомъ щобы и дѣвчата, носячѣ икону, прилично вправдѣ, но не съ збыткомъ були убранѣ, а голову мали накрыту бѣлою намѣткою.

7. Гдебы наконецъ находили ся въ Церквахъ якѣ старѣ иконы, до ужитку церковного уже бôльше не служачѣ, такимъ най не дозволяють душпастырѣ лежати въ поросѣ, но най ôдошлють ихъ до Ординаріяту, тому що случае ся густо часто, що находать ся межи ними декотрѣ ôтличаючѣ ся, чи то старинностію, чи искуствомъ, а въ тôмъ случаю могуть ихъ Церкви узыскати за то яке вынагороджене; а впрочемъ такѣ святѣ памятники могуть заховати ся на памятку якъ и до дальшого образованя церковного стиля. Що до формы св. Креста, котрый звычайно ставить ся на публичныхъ мѣстцяхъ, мають парохи и вѣрнѣ примѣнити ся до припису св. Конгрегаціи о розширеню вѣры выданого дня 29. мая 1887. ч. 5. и оголо-

шеного вѣпѣлôй нашôй провинціи, именно же въ Архіепархіи львôвской дня 4 грудня 1887 ч. 358 орд. [1]).

ГЛАВА VIII.

О св. походахъ (процесіяхъ), Паломництвахъ и Миссіяхъ.

Що св. походы (процесіи), котрî деколи въ нашихъ церквахъ бувають, понеже они суть лише ознаками и понуками духа побожности и религіи, якъ також торжества Христа Господа надъ княземъ міра сего, належить высоко цѣнити, никто не може сумнѣвати ся, наколи лише въ приличный способъ предпринимають ся и совершають ся. Найбôльше протов най уважае душпастырь, щобы пôдчасъ процесіи съ святѣйшими Дарами, людемъ, що не идуть за походомъ, лишь ту и тамъ стоять, пôдчасъ перехода съ святѣйшим Дарами приклонили оба колѣна, и съ почтительностію припали до землѣ.

Св. Дары належить нести пôдъ Бальдахиномъ, окружити запалеными свѣчками и безъустанно сопроводжати кадженемъ зъ стороны передной, або діяконами, если суть, або по крайнôй мѣрѣ однымъ изъ достойнѣйшихъ служителѣвъ Церкви, такъ званыхъ провизорôвъ. Що до самого священика, несучого святѣйшî Дары, треба, щобы бувъ одѣтый во всѣ священнî ризы и съ ôткрытою головою.

2. Що до способу и порядку процесіи належить заховати слѣдуюче: на передѣ най иде крестоносецъ съ образомъ Розпятія оберненымъ до дороги т. е. на передъ, що знова выпаде тымъ приличнѣйше, если крестъ буде несеный межи двома свѣщеносцями. Понеже зъображене креста есть образомъ звеличеня Христа, котрый нимъ звершивъ спасеніе міра; прото до несеня его не повиннî призначати ся люди найпослѣднѣйшî зъ народа, якъ то часомъ дѣе ся, но тою честію мають бути ôтличенî якî честнѣйшî и бôльше знаменитî. За крестомъ най слѣдують уставленî въ два ряды несучî знамена або святî хоругвы, за тыми най наступають дѣвчата съ

---

[1]) Сы. Додат. ч. XXXII.

своимъ образомъ, по тыхъ най слѣдують брацтва, потôмъ пѣвцѣ, за тыми, зарôвно въ двохъ рядахъ клирики, єсли суть, потôмъ священики въ Епитрахиляхъ, за ними заразъ другѝ въ Фелонахъ, а въ кôнци самъ головный священодѣйствуючій, окруженый народомъ.

3. Єсли обхôдъ дѣє ся около Церкви, тогды, выйшовши изъ неи, звертає ся заразъ праворучь за сонцемъ къ заходу, и обôйшовши Церковь, вертає до неи зъ другои стороны.

Щобы осягнути цѣль такихъ процесій, треба, щобы всѣ, особенноже клирики, а передъ всѣмъ начальствуючій, ишли съ духомъ зверненымъ до Бога, и внѣшнымъ уложенемъ тѣла, давали созидаючій примѣръ для зрѣтелѣвъ; всѣ же мають ити скромно, спѣваючи разомъ съ народомъ пѣсни бôльше ôтвѣтнѝ свойству похода.

4. Що паломництва, котрѝ ôтбувають ся до св. мѣстць, прославленыхъ чудами и надѣленыхъ ôтпустами ôтъ Апостольского Престола, єсли предпринимають ся якъ належить, суть для вѣрныхъ спасительными, кождый знає, такъ що Богъ самъ, знаючи добре успособлене духа людского, уже въ старôмъ завѣтѣ приписавъ тѝжь свому выбраному народови, приказуючи, щобы кождый мущина зъ всеи Израильскои землѣ, три разы явивъ ся передъ нимъ въ храмѣ Єрусалимскôмъ, а наглядный примѣръ захованя такого приказу, лишила всѣмъ вѣрнымъ такожь сама свята родина, якъ се читаемъ въ Евангелію [1]).

5. Щобы же тѝ паломництва, якъ подобає, предпринимали ся, належить мати передъ очами пересторогы, якѝ въ тôй цѣли предъ всѣмъ дотычно парохôвъ, приписавъ заховати въ Паст. посланію бл. п. Митрополитъ Григорій Яхимовичъ п. д. 24. Дек. 1861. въ котрôмъ, межи иншими, о слѣдуючôмъ належить спôмнути: „Въ частности же, що до паломництвъ и посѣщеня церквей, надѣленыхъ ôтпустами, не маємъ причины имъ противити ся, єсли предпринимають ся задля потѣшеня душѣ, — кобы лише выбрано часъ вôльный ôтъ обовязкôвъ парохіяльныхъ, и кобы тѝ не були частѝ, и неприсутнôсть пароха въ своей парохіи, не переходила часу трехъ дней, и въ тыхъ нале-

---

[1]) Лук. 2, 41. ст.

жить заховати скромнôсть и приличнôсть, ôтповѣдну станови священичому, тутешнымъ обѣжникомъ зъ дня 16. Липня 1825 ч. 2723 всему честному Духовенству порученому; дальше, най не важить ся нiякiй священикъ самовôльно и безъ вѣдомости, а тымъ меньше противъ волѣ дотычного мѣстцевого душпастыря, мѣшати ся въ ôтправу священыхъ Чинôвъ тамже, або удѣляти якубудь помôчь вѣрнымъ, тамъ же зôбранымъ, запрошеный же повиненъ радо нести братню помôчь, однако далекiй ôтъ всякого зарôбку и подôзрѣня нечистого зыску“.

6. Що до вѣрныхъ, належить слѣдуючî уваги перестерѣгати: 1) щобы самî черезъ ôтсутстнôсть не занедбували наглячихъ обовязкôвъ свого стану и званiя; 2) щобы паломництва предпринимали ся зъ належитымъ намѣренемъ, а не для пустои цѣкавости; 3) щобы часъ паломництва тамъ и назадъ не тратили на жарты, пiяньство по корчмахъ, крадѣжи, безстыдности и иншî подôбнî грѣхи; 4) щобы въ самôмъ мѣстцѣ, до котрого паломництво предприняте, проливали молитвы, слухали съ всякою увагою проповѣди и принимали достойно Тайны Покаянiя и св. Евхаристiи; а въ концѣ, 5) щобы паломництва не ôтбували ся до святынь акатоликôвъ, якими, межи иншими нынѣ суть святынѣ Почаѣвска и Сучавска, зъ котрыхъ перша именно, колись до Церкви католицкои належача, теперь же есть придѣлена до Церкви державы Россiйскои, ôтлученои ôтъ Церкви католицкои [1]).

Єсли такî паломництва дѣють ся громадно народомъ разомъ зôбранымъ, добре булобы, щобы ихъ провôдникомъ бувъ самъ душпастырь, щобы такъ пôдъ его проводомъ запобѣгло ся надъужитямъ, якî легко могуть случити ся; если бы же то неможливе було парохови, тогды най поставить на провôдника паломництва якого мужа, выпробованого поведенiя и особенного благорозумiя, котрого мае ôтповѣдно поучити о порученôмъ ему обовязку.

7. Що до самыхъ мѣстць паломництва, то настоятелѣ ихъ, або парохи най постараютъ ся запросити до своеи Церкви достаточне число священикôвъ, особенно такихъ, котрыхъ уважаютъ способнѣйшими до слуханя сповѣди,

[1]) Зри паст. посл. Ордин. Львôв. зъ дня 3. лютого 1884 ч. 35.

щобы через недостатокъ такихъ, вѣрнӣ не були лишенӣ св. Тайнъ, котрыхъ принятіе есть головнымъ орудіемъ ихъ освященя; кромѣ того маютъ запросити одного або другого, палаючого бôльшою ревностію, до проповѣдей. Однако на то най добре уважаютъ парохи мѣстцъ святыхъ, щобы доходôвъ, съ такихъ торжественностей зôбраныхъ, особенно тыхъ, зъ котрыми есть полученый обовязокъ ôтправляти Службы Божӣ, або други яке богослуженіе, всѣхъ собѣ не задержали, но ихъ участниками най дѣлаютъ также тыхъ, котрыхъ участи съ собою въ трудахъ досвѣдчаютъ, наложивши на нихъ обовязокъ задосыть учинити намѣренямъ жертвуючихъ. Такимъ бо способомъ зъ одной стороны и самӣ настоятелѣ мѣстцевостей задержать спокôй власнои совѣсти, заявляючи духа цѣлкомъ далекого ôтъ лакомства матеріяльного зыску, и причинять ся, пôсля обовязку и цѣли свого званія, до хвалы Божои и спасенія душъ; зъ другои же стороны тымъ своимъ поступованемъ побудять и священикôвъ и вѣрныхъ не лише до бôльшои ревности въ ôтправляню тамже побожныхъ подвигôвъ и набоженьствъ, но также до бôльшого посѣщаня чудотворныхъ мѣстцъ, тымъ именно, що будутъ подивляти дуже складный порядокъ въ сихъ св. мѣстцяхъ, якъ и повну ревности дѣяльнôсть священнослужителѣвъ, особенно, коли найголовнѣйшому ихъ желаню, якимъ есть приняте св. Тайнъ, вповнѣ вдоволить ся и они не будутъ приневоленӣ, якъ то декуды дѣе ся, безъ тои религійнои потѣхи зъ болемъ серця до дому вертати.

8. Упоминаютъ ся же ту парохи св. мѣстцевостей, щобы зъобовязаня намѣрень разомъ съ цѣлею ихъ, въ книгахъ, нарочно до того спорядженыхъ, або въ притворѣ, або въ якôмъ мѣстци, близко Церкви сидячи, докладно записовали; еслибы же парохи такъ дуже були въ Церкви занятӣ, що имъ самымъ той обовязокъ выповнити булобы неможливымъ, то обовязанӣ вмѣсто себе, поставити якого другого священика, а въ недостатку того, якого клирика, николи же, загально кажучи, якого мірянина, а тымъ меньше, женщину. Коли бы щось подôбного дѣяло ся, тогды вѣрнӣ ôтчужали бы ся ôтъ побожныхъ приносôвъ, подозрѣваючи, що тӣ приносы може на яку иншу цѣль маютъ бути оберненӣ.

9. Въ концѣ мають старати ся настоятелѣ св. мѣстць, щобы вѣрнѝ, въ великôмъ числѣ приходячѝ, мали якѝ мѣстця, гдебы могли передъ непогодою укрыти ся, або межи навечерiемъ и праздникомъ переночувати, щобы по корчмахъ и мешканяхъ жидôвскихъ не були приневоленѝ волочити ся. Впрочѣмъ обтяжаемъ совѣсть настоятелѣвъ, щобы особенно, чи то въ Церкви, чи коло неи не дозволили дѣлати щось такого, що булобы противнымъ тверезости або повазѣ вѣры христiяньской, або моглобы кому подати случайнôсть до соблазни, або поводъ до осудженя побожныхъ христiяньскихъ установъ.

10. Що найсильнѣйшимъ средствомъ для освященя вѣрныхъ суть такожь мисiи, кождому есть явнымъ, про тое св. Альфонсъ выражае ся о тыхъ, котрѝ не вагали ся высказати, що мисiи приносять бôльше шкоды, нѣжь пожитку, такъ: „Тѝ, котрѝ то говорять, говорять для того такъ, понеже не мають досвѣдченя въ мисiяхъ и про тое не понимають того великого позыскованя душъ, яке черезъ нихъ дѣе ся для Бога. Кто того досвѣдчивъ, знае добре, якъ много застарѣлыхъ непрiязней усувае ся, якъ много злыхъ звычаѣвъ выкорѣняе ся, якъ много бувае ôтшкодованѣ (реституцiй), якъ много суперечокъ (котрѝ потôмъ стають ся розсадникомъ ненавистей) лагодить ся, а надо все, якъ много зле ôтправленыхъ сповѣдей поправляе ся; особенно по селахъ и меньшихъ мѣстцевостяхъ, где пôдъ тымъ взглядомъ мисiи не лише суть пожиточнѝ такъ, якъ и въ великихъ мѣстахъ, но навѣть могуть назвати ся необходимыми, понеже въ такихъ мѣстцевостяхъ всѣ мешканьцѣ взаимно себе знають, зъ чого нерѣдко случае ся, що потôмъ встыдають ся выявити грѣхи свои сповѣдникамъ села... Правдою есть такожь, що многѝ по мисiяхъ на ново упадають, но давъ бы Богъ, щобы всѣ, котрѝ разъ навернуть ся, позôстали въ благодати ажь до смерти, николи бôльше не упадаючи на ново! То есть нужда людска, що многѝ позыскують благодать Божу, а потôмъ знову ю тратять. Но, хотябы ничого иншого не узыскало ся, то певнымъ есть, що пôдчасъ мисiй по крайнôй мѣрѣ запобѣгае ся множеству грѣхôвъ. Впрочѣмъ зъ поводу мисiй много душъ повертае до Бога и позôстае въ его благодати ажь до смерти; а многѝ, хотай на ново упадають, позôстають (въ нѣй) по крайнôй мѣрѣ, черезъ

кôлька мѣсяцѣвъ, а въ каждôмъ случаю пôдчасъ мисіи наберають бôльшого страха передъ грѣхомъ и увыскують бôльше пôзнаня Бога и великои важности ихъ вѣчного спасенія [1]).

11. Хотя у насъ доси употреблялись мисіи для народа особенно въ тôй цѣли, щобы вѣрнû ôтвернули ся ôтъ грѣха піяньства, що вправдѣ есть вельми похвальнымъ, однако не можь сумнѣвати ся, що вельми пожиточнымъ есть, ôтправляти ихъ такожь для выкореневя инъшихъ пороковъ пôсля потребы мѣстцевостей; про тое въ мисіяхъ не належить святыхъ бесѣдъ всегда обмежати лише на самъ порокъ піяньства, но розтягати ихъ такожь на иншû пороки.

12. Предметомъ же и розложенемъ тыхъ бесѣдъ мають бути особенно тû правды нашои вѣры, котрû означають ся назвою „послѣдныхъ рѣчей", якъ такожь мерзôсть смертного грѣха, котрû мають бути уложенû въ формѣ розмышленя, и переплѣтанû такожь другими бесѣдами и науками катехитичными, особливоже о головныхъ членахъ вѣры, о сповѣди и св. Причастію. Тутже особенно уважае Синодъ своимъ обовязкомъ, звернути увагу парохôвъ на пожитокъ мисій, и въ тôй цѣли предкладае имъ передъ всѣмъ то, що було высше наведене св. Альфонсомъ, а потôмъ примѣчае слѣдующе: Люди далеко меньше побуджують ся рѣчами звычайными до дѣланя доброго, якъ надзвычайными, протое належить имъ ôтъ часу до часу предкладати рѣчи надзвычайнû, щобы до доброго побудили ся; а понеже есть вѣдомо, що загально бувае, що вѣрнû, не смѣючи часомъ гдещо своимъ властнымъ пастырямъ выявити при сповѣди, встрясенû надзвычайными проповѣдями о страшныхъ правдахъ нашои св. религіи, чужимъ священикамъ съ повною свободою и правдивымъ розкаянемъ звыкли высповѣдати ся, протое выходить зъ того явно, що устроювати мисіи есть дѣло вельми спасительне.

13. Цѣла отже штука до осягненя спасительного плода зъ мисій, состоить въ добрôмъ расположеню дѣйствъ

---

[1]) Silva Mater. praedic. pars. 3. de exerc, mission.

и въ выборѣ до того способныхъ священиковъ; про тое повиненъ самъ парохъ мѣстцевый, хотячій урядити у себе мисію, за порадою побожныхъ и благоровумныхъ священиковъ, списати передъ всѣмъ плянъ тыхже, и означити годины дня, въ котрыхъ що дѣяти ся мае, потомъ посредствомъ свого уряду деканального той такъ уложеный плянъ, разомъ съ мнѣніемъ священиковъ, запрошеныхъ до дѣла мисійного, переслати до Ординаріяту къ тогожь одобреню, просячи ôтъ тогожь заразомъ надпорядочныхъ властей для сповѣдниковъ, якъ и о благословеніе до щасливого успѣху мисіи. Получивши то все, обвѣстить народови часъ въ котрôмъ мае зачати ся и укôнчити ся мисія, побуждаючи тойже ôтповѣдными способами ко ôтправленю мисіи съ добре розположенымъ духомъ, при котрôй то способности выложить имъ также и порядокъ и часъ такъ богослуженя, якъ и проповѣдей и сповѣдей. Коли же мисія уже буде ôтправляти ся, постарае ся, межи иншими, зарядити, щобы пôдчасъ проповѣдей, сповѣдники слуханя сповѣди заперестали, якъ такожь, щобы въ участи въ нѣй (мисіи), вѣрнû тои парохіи мали перше мѣстце, для того, що мисія особенно для власныхъ парохіянъ зôстала устроена. Священикамъ же, до переведеня мисіи запрошенымъ, повиненъ головнѣйшû погрѣшности своеи парохіи выложити, щобы они цѣлу вагу своихъ бесѣдъ и упôмненѣ такъ внѣ, якъ и внутрь сповѣди съ цѣлою силою противъ нихъ звертали. Понеже однако не можна заперечити, що въ мисіяхъ предпринятыхъ у насъ противъ піяньства, священики съ щастливымъ успѣхомъ трудили ся, такъ що цѣлû села зачали зовсѣмъ вздержувати ся ôтъ упоюючихъ напиткôвъ, и для вытревалости въ своѣмъ постановленю, дуже многû вписали ся въ товариство тверезости, найбôльше задля духовныхъ ласкъ — ôтпустôвъ, котрыми, тûжъ бл. п. Піемъ IX надѣлені були, то помимо того, понеже въ тôмъ направленю еще много потрудити ся треба, щобы блудъ сей и дальше вынищити, щобы и тверезû въ своѣмъ постановленю скрѣпляли ся, упоминаемъ душпастырей о Господѣ, щобы и надальше въ трудахъ своихъ не уставали; „честнота бо есть постоянность въ добрôмъ“ [1]).

---

[1]) Григ. В. въ Гом.

14. До тои цѣли дальше, найбôльше послужать розпоряджения и наставления, данû намъ Его Превосходительствомъ Митрополитомъ Іосифомъ Сембратовичемъ, въ пастырскôмъ посланію такъ п. д. 3. Цвѣтня 1874 р., пôдъ татитуломъ: „О высокôмъ достоиньствѣ чоловѣка", якъ такожь п. д. 6. Цвѣтня 1878 ч, 7628; тû отже наставленя повиннû мати душпастырѣ передъ очима.

15. Щобы же въ тôмъ такъ спасительнôмъ дѣлѣ зарядити и на будуще сталый якійсь спосôбъ, постановляе Синодъ, щобы замѣсть одного зъ соборчикôвъ, котрû рôкрôчно въ каждôмъ деканатѣ держати ся звыкли, ôтправляла ся въ певнôй якôй парохіи кождого деканату, одна мисія, где именно, по взаимнôмъ нарадженю ся душпастырей того деканату, деканъ ôтправлене такои мисіи призначить, маючи взглядъ на бôльшу потребу. По укôнченю такои мисіи довженъ деканъ рôкрôчно подрôбне справоздане о нѣй пересылати Ординаріятови

ГЛАВА IX.

О домашнѣмъ богопочитаню.

1 Кожда родина представляе своимъ способомъ Церковь Христову, котрои головою есть самъ отець родины, котрый яко чоловѣкъ христіяньскій, одушевленый живою вѣрою, повиненъ управляти цѣлою родиною, не лише въ справахъ принадлежачихъ до житя дочасного, но бôльше еще въ тыхъ, котрû ôтносять ся до житя вѣчного, якъ упоминае Апостолъ: „*Аще кто о своихъ паче же о присныхъ не промышляетъ, вѣры отвергл ся есть, и невѣрнаго горшій есть*" [1]). Хотя се ôтносить ся до всѣхъ ôтцѣвъ родины, но найбôльше до ôтцѣвъ родины духовныхъ, якими суть въ домахъ своихъ парохи: „*такимъ бо подобаетъ быти управителю Церкви*", — говорить св. Апостолъ — „*свой домъ добрѣ правящу, чада имущу въ послушаніи съ всякою чистотою. Ащеже кто своего дому не умѣетъ правити, како о Церкви Божіей прилѣжати можетъ?*" [2]).

---

[1]) I. Тим. 5, 8. [2]) I. Тим. 3, 4. 5.

2. Понеже однакъ ту бесѣда стягае ся на богопочитане, мають ôтцѣ родины чувати, щобы не лище ихъ челядь, но тымъ бôльше самî ихъ дѣти, за ихъ наставленемъ и примѣромъ, Богу въ означеныхъ часахъ належиту честь ôтдавали.

3. Въ частности же що до украшеня дому, особливо священика, то оно повинно дышати святостію и объявомъ вѣры, передъ всѣмъ въ выборѣ святыхъ образôвъ, котрî звычайно вѣшають ся на стѣнахъ; зъ межи котрыхъ належить усторонити всякî образы представляючî суету; а если часомъ задержують ся деякî образы не святî, то но повиннî бути лише самî такî, котрîбы украшували комнаты и они най не будуть такî, щобы якимъ будь способомъ ображали побожнôсть або христіяньску стыдливôсть або чувство религійне. Мы бо цѣлкомъ и постôйно держати ся довжнî примѣрôвъ нашихъ предкôвъ, котрî во всѣхъ своихъ дѣлахъ ôтличали ся характеромъ религійности, и николи не належить намъ ôтъ нихъ ôтроджувати ся, щобы мы поволи не лишили ся такъ дорогихъ дарôвъ св. Духа, и не выдало ся, що наповняемъ ся чисто свѣтовымъ духомъ. Дѣйсно треба жалѣти надъ тымъ, що ôнъ въ тыхъ нашихъ часахъ безкарно взмагае ся, усуваючи всьо, що тôлько есть христіяньске, такъ ôтъ цѣлыхъ товариствъ, якъ и родинъ, а также и ôтъ поодинокихъ лиць, такъ що належить обавляти ся о поступъ не лише до рôвнодушности религійнои, но и до збуреня всякого религійного исповѣданя.

4. Кромѣ того мае наставати отецъ родины, щобы пôдъ его проводомъ всѣ члены родины рано и вечеръ, передъ ѣдженемъ по ѣдженю, молитвы побожно ôтмавляли. „Дôмъ твôй здѣлай церквою“, каже св. Іоанъ Золотоустъ „понеже маешь ôтвѣтъ дати такъ за спасеніе твоихъ дѣтей, якъ и твоихъ слугъ, и якъ ôтъ насъ буде вымагати ся ôтвѣтъ за васъ, такъ жадати ся буде ôтъ кождого зъ насъ ôтвѣтъ за слугу, за жену и за дитя“ [1]).

5. Впрочѣмъ во всѣхъ своихъ дѣлахъ повиненъ христіяньскій отецъ родины всѣмъ своимъ домашнымъ ока-

[1]) Бес. VI. на Быт.

зовати ся яко примѣръ житя небесного, такъ, щобы „задля Христа и задля вѣчного спасенія всѣхъ своихъ упоминавъ, поучавъ, наказувавъ, уживавъ благоволенія, выконувавъ карнôсть; такъ сповнить ôнъ въ домѣ своѣмъ довжнôсть церковну и якобы епископску, служачи Христу, щобы вѣчно сь Нимъ бути [1]).

6. Къ тому же щобы почитане Бога въ родинѣ чимъ разъ бôльше розширяло ся, довжнî уважати передъ всѣмъ парохи, щобы по своимъ силамъ народови, собѣ повѣреному, въ захованю такого домашного почитаня, давали во всѣмъ и постоянно примѣръ достойный наслѣдованя; если бо залишене такихъ справъ въ домѣ якого мірянина будить удивлене, то о скôлько бôльше, коли се спостерегае ся въ домѣ священика, пôсля науки св. Григорія Вел.: „О стôлько новинно поступоване настоятеля перевысшати поступоване народа, о скôлько звыкло ôтстояти жите пастыря ôтъ стада... пôсля котрого гадки, нарôдъ стадомъ называе ся“ [2]).

Титулъ V.

О святôй Литургіи.

Образецъ тексту, порядку и способу ôтправляня св. Литургіи СС. ОО. Василія Великого и Іоанна Золотоустого, спѣваной и читаной, одобреный Соборомъ Провинціяльнымъ Львôвскимъ, держанымъ року 1891.

За пôдставу служить славяньскій текстъ св. Литургіи, помѣщеный въ Служебнику, печатанôмъ р. 1866. во Львовѣ въ Ставропигійскôмъ Институтѣ. Яко пôдставу тексту латиньского зри: *Ευχολόγιον* sive Rituale Graecorum etc. поясненый трудомъ Преп. О. Якова Гоара. Выдане друге въ Венеціи 1730.

Титулъ той самъ що и въ славяньскôмъ текстѣ зъ р. 1866, тôлько додати належить:

---

[1]) Св. Август. тракт. о Іоан. [2]) Пастыр. част. 2. гл. 1.

Св. восточныѧ каѳолическіѧ Церкве... И такъ повный титулъ буде слѣдуючій: „Литѹргиконъ сирѣчь Слѹжебникъ содержащь по чинѹ св. Каѳолическіѧ Восточныѧ Церкве Литѹргіи св. Отецъ нашихъ Іоанна Златоѹстаго, Василіѧ Великаго и Григоріѧ Двоеслова, Папы Римскаго, съ всѣми чинами недѣльными, ежедневными и овщими Свѧтыхъ“. Дальше на слѣдуючôй сторонѣ вмѣсто: „За влагословеніемъ и проч“. мае стояти; „По повелѣнію провинціального Синода Львовскаго года 1891. состоѧвшого сѧ и за влагословеніемъ:

Его Превосход Преосв. Сильвестра Сембратовича, Божїею Милостїю и пр. такожде;

Боголюбивыхъ Епїскопôвъ Юлїана Пелеша, Епископа и проч... и

Юлїана Кѹиловскаго, Епископа и проч.

На 3. сторонѣ: Оглавленіе и проч. зôстае то само.

Чинъ Божественныя Литургіи, — Проскомидія Литургіямъ.

Примѣчаніе: *Іерею хотящему совершити Божественное Тайнодѣйствіе подобаетъ предовсемъ имѣти доброе свидѣтельство своея совѣсти и быти примиренымъ съ Богомъ, исповѣданемъ грѣховъ и съ всѣми любовію, такожде подобаетъ ему имѣти по силамъ сердце чисто отъ злыхъ помышленій, а именно подобаетъ вздержати ся отъ полунощи даже до времени священодѣйствія всецѣло отъ всякія снѣди и питія подъ тяжкимъ грѣхомъ.*

Кромѣ сего подобаетъ предварительно приготовити ся къ св. Литургіи чтеніемъ предписаныхъ молитвъ и быти облечену въ одежду священическу, по уставамъ каноновъ церковныхъ. Времени же священодѣйствія наставшу, іерей входитъ въ храмъ и совдинивъ ся съ діакономъ (аще есть) и ставъ предъ царскими дверми вкупѣ съ діакономъ творитъ три глубокія поклоненія а се сицевымъ образомъ:

Сложивъ три первыя персты десныя руки, творитъ на себѣ знамя св. креста, прикасая ся полегку чела, персій, деснаго и лѣваго рамене и обращся къ олтарю, покланяется досяжающе персты десныя руки даже къ земли и начинаетъ обычныя молитвы:

Діаконъ (аще есть) глаголетъ:

Благослови Владыко.

Iерей же:

Благословенъ Богъ нашъ всегда, нынѣ и присно и во вѣки вѣковъ.

Дiаконъ: Аминь.

Потомъ глаголютъ: Слава Тебѣ Боже нашъ слава Тебѣ.

Царю небесный, Оутѣшителю, Дѹше истины, иже вездѣ сый, и вся исполняяй, сокровище благихъ и жизни подателю, прiйди и вселися въ ны, и очисти ны ѡ всякiя скверны, и спаси Блаже дѹши наша.

Святый Боже, святый крѣпкiй, святый безсмертный, помилѹй насъ 3 разы.

Слава Отцѹ, и Сынѹ, и святомѹ Дѹхѹ, и нынѣ, и присно, и во вѣки вѣкѡвъ.

Дiаконъ (аще есть): Аминь.

Пресвятая Троице, помилѹй насъ. Господи, очисти грѣхи наша. Владыко, прости беззаконiя наша. Святый, посѣти и исцѣли немощи наша, имене твоегѡ ради.

Господи помилѹй (3 разы).

Слава Отцѹ. и Сынѹ, и святомѹ Дѹхѹ, и нынѣ. и присно, и во вѣки вѣкѡвъ.

Дiаконъ (аще есть) Аминь. И Отче нашъ, иже еси на небесѣхъ! да святится имя твое; да прiидетъ царствiе твое; да бѹдетъ воля твоя, ꙗкѡ на небеси и на земли. Хлѣбъ нашъ насѹщный даждь намъ днесь; и остави намъ долги наша, ꙗкѡже и мы оставляемъ должникѡмъ нашимъ; и не введи насъ во искѹшенiе, но избави насъ ѿ лѹкавагѡ.

Iерей: Ꙗко Твое есть царство и сила и слава Отца и Сына и святаго Дѹха, нынѣ и присно и во вѣки вѣковъ.

Дiаконъ: Аминь.

Тропари: Помилѹй насъ Господи, помилѹй насъ, всякагѡ бо отвѣта недоѹмѣюще, сiю Ти молитвѹ ꙗкѡ Владыцѣ грѣшнiи раби твои приносимъ, помилѹй насъ. Слава: Господи помилѹй насъ, на Тя бо ѹповахомъ, не прогнѣвайся на ны зѣлѡ, ниже помяни беззаконiй нашихъ, но призри и нынѣ ꙗкѡ милосердъ, и избави насъ отъ врагъ нашихъ: Ты бо еси Богъ нашъ, и мы людiе твои, вси дѣла рѹкѹ твоею и имя твое призываемъ. И нынѣ: Милосердiя двери отверзи намъ, благословенная Богородице Дѣво, надѣющiися на тя да не поги-

внемъ, но да избавимся тобою отъ бѣдъ, Ты бо еси спасеніе рода христіанскагѡ.

По семъ Іерей съ діакономъ (аще есть) обративше ся мало лицемъ и тѣлесемъ въ десную страну къ Иконѣ Спасителя и знаменающе ся знаменемъ св. креста десною рукою, якоже высше речено бысть, творять малое поклоненіе досязающе рукою къ колѣнома и глаголюще:

"Пречистому твоему образу и пр. Лит. слав. стр. 299 (1) и текстъ лат. Гоаръ стр. 70.

Подобнѣ же обращше ся въ лѣвую страну къ Иконѣ Богородици, знаменающе ся св. крестомъ, творять малое поклоненіе глаголюще:

„Милосердія сущи источникъ и проч." ; тексты оба якъ высше [1]).

На стр. 299 и 300 (1 и 2) тексту слав. мае бути такъ:

Обращше ся къ св. Престолу и приклоньше мало главу глаголетъ іерей сію молитву:

„Господи ниспосли и пр,"

Вся сія молитвы глаголетъ со сложеными руками (персты къ перстемъ).

Ȏтвѣтный рисунокъ вложеня рукъ мае бути положеный при боцѣ.

По семъ входять въ святилище въ себѣ глаголюще:

„Боже милостивъ буди мнѣ грѣшному и вмѣсто: „*Боже очисти мя*" и пр. якъ есть въ Львȏвскȏмъ Литургиконѣ,

Дальше передъ словами: „*Таже Діаконъ вземлетъ благословеніе* и проч." : стр. 300 (2) слав. Л. мае бути положено: „*Совершивше молитвы глаголемы предъ царскими враты и вшедше въ святилище діаконьскими дверми и ставше предъ степени св. престола, творять 3 великія поклоненія, восходять на степени и ставше при св. престолѣ, іерей лобызаетъ св. Евангеліе лежаще на престолѣ, діаконы же (аще суть) св. трапезу.*

Примч. Псаломъ: "Вниду" хотя въ нѣкоторыхъ Служебникахъ находить ся, однако, понеже въ нашихъ Слу-

---

[1]) Рубрики въ текстѣ слав. на стр. 299 (1): *Таже отходять къ Иконѣ Христовѣ* — и *Таже цѣлують Икону Богородицы* — мають ȏтпасти.

жебникахъ его нема, священикъ оставляе. *По семъ совершивше великов поклоненів, сходять съ ступеней и поклоньше ся вще предъ св. престоломъ, отходять въ предложеніе*.

Дальше якъ въ Служебнику слав. стор. 300 (2).

„*Таже діаконъ веземлетъ благословенів* и проч.“:

„**Благослови Владыко**“ и проч. стр. 300 (2).

„**Благословенъ Богъ**“ и проч. стр. 300 (2).

„*По семъ умываютъ* и проч. стр. 300 (2) Гоаръ 57.

„**Оумыю въ неповинныхъ**“ и проч. Гоаръ 57.

Не треба въ рубрицѣ слôвъ: „*единъ по единому оба глаголюще*“, но мають ся опустити, бо кождый, такъ священикъ якъ и діаконы, говорять тую молитву, умываючи ся.

Дальше що до облеченя ризъ мае ся заховати все, якъ указано на стр. 300 (2) съ слѣдуючими примѣчаніями и змѣнами що до порядку и способу:

Всѣ одежѣ іерейскû, такожь и *Поясъ* при облеченю цѣлують ся, поблагословивши таковіи попередно разъ крестообразно +.

Наплещникъ довженъ такожь употребляти ся, понеже давнѣйше и Восточнû его употребляли, якъ то доказують слова Папы Венедикта XIV: „Марониты и Амврозіяны кладуть наплещникъ по стихари“ [1]).

Дальше примѣтити належить, що напередъ мае ся вкладати *Епитрахиль* а потôмъ поверхъ него *Поясъ*; а що до убираня *Фелона*, то тойже належить убирати заразъ, разомъ съ прочими одежами передъ Проскомидіею.

Длятого примѣчане въ реченôмъ Литургиконѣ слав. стр. 301 (2). „*сице по греческому обычаю*“ и пр. треба опустити, а слова: „**Благословенъ Богъ изливай**“ до Епитрахиля, мають положити ся передъ словами „**Благословенъ Богъ препоясвай мя силою**“ стр. 300 (2) тексту слав. до пояса относячими ся и въ рубрицѣ; „*посемъ іерей (по здѣшнему обычаю)*“ тіи слова въ скобкахъ цѣлкомъ выпустити.

---

[1]) De sacrificio Missae Leet. 90.

Облеченіе діаконôвъ мае дѣяти ся такъ: Діаконъ першій и другій по умытю рукъ одѣваютъ ся, цѣлуючи кожду одежу: напередъ *Наплещникъ*, потôмъ *Стихарь*, дальше *поясъ*, потôмъ *Параквици* и *Дальматику*, а наконецъ *Орарь*. Що до *Орара*, то той ведля звычаю тутъ принятого, мае ся убирати такъ: Бере ся одинъ конецъ орара и закладае ся его на лѣве рамя, спускаючи тойже ажъ понизше грудей лѣвого боку — другій конецъ перекладае ся черезъ плечи по пôдъ паху правои руки и перекладае ся черезъ тое же саме лѣве рамя попôдъ орарь висячій зъ переду, на плечи, такъ що цѣлый орарь наложеный есть якъ вѣнецъ, спочивае на лѣвôмъ рамени, окружае плечи и груди, переходячи по пôдъ праву паху, маючи звѣшенѝ кôнцѣ або краѣ, оденъ зъ переду другій зъ заду лѣвого рамени.

Слѣдуе дальше на стр. 301 (3) слав. Лит. „*Тако оболченъ ієрей* и проч.“ срр. 301 (3) Лит. слав.

Дальше молитва: „**Искꙋпилъ ны еси**“... Гоаръ 5, котру належить ôтмовляти съ зложеными руками.

Дальше *Проскомидія* якъ на стор. 301 (3) Л. слав. съ слѣдуючими примѣчаніями и змѣнами: Уживане *Копія* мае задержати ся. Що до Просфоры, то рѣшено, щобы вложити въ Служебникъ, въ дотычнôмъ мѣстци т. е. до слôвъ „*Также пріемлетъ лѣвою убо*“... ст. 301 (3) слав. тексту слѣдуюче примѣчаніе: *Пріемлетъ пять просфоръ, или три, или одну. Аще нѣсть, лѣть есть взяти агнци засушены*. Агнци довжнѝ кождого тыждня выкравовати ся изъ свѣжои просфоры, церковнымъ лицемъ, а если невозможно кождого тыждня, то и рѣдше, ôднако не вôльно употребляти агнцѣвъ, котрѝ довше, якъ одинъ мѣсяць переховують ся. — Просфора сама довжна бути округла, съ вытисненымъ приписанымъ знаменемъ, *Агнецъ* же повиненъ бути четвероугольный. Составнѝ части просфоры суть: мука чиста пшенична, природна вода и квасокъ, и мае бути печена на спосôбъ хлѣба звычайного. Що до положеня частиць, рѣшено додати до слôвъ Служебника: „*По семъ веземлетъ Богородичну часть глаголя и пр.* ст. 301 (3) слав. текст. „*аще нѣсть частицъ, то можетъ ієрей літургисати на самомъ агнци*“. Коли отже нема цѣлои просфоры, лише самъ агнець, тогды всѣ „*знаменанія*“ копіемъ, якъ также и „*водруженія*“ копія, дѣють ся на самôмъ агнци“.

Слѣдуе влятє вина и немного воды до чашѣ т. е. кôлька капель воды, а розумѣе ся вина природного и воды чистои природнои.

Слѣдують слова, всѣ якъ въ Литургиконѣ: „**Въ честь и память Преблагословенныя Владычици нашея** и проч." ст. 301 и 302 (3 и 4) въ текстѣ слав. порôв. текстъ Гояра стр. 58. Дальше слова: „**Силою честнаго и животворящаго креста и честныхъ небесныхъ силъ безплотныхъ**" мають выпустити ся изъ Служебника, понеже въ давнѣйшихъ примѣрникахъ нема тыхъ слôвъ, а именно въ Евхологіонѣ Венедикта Папы XIV., и кромѣ того Честному Кресту и Ангеламъ частицѣ не кладуть ся, бо частицѣ на дискосѣ положенѣ, представляють Церковь торжествуючу (Святыхъ), страждучу (душѣ въ чистилищи) и воюючу (живыхъ вѣрныхъ); Агнецъ же Іисуса Христа. — Отже мае ся молитва та починати заразъ словами: „**Честнаго славнаго Пророка Предтечи**" и проч. ôтъ стр. 302 (4) текст. слав. Литург. Гоаръ 58. Рѣшено еще кромѣ того передъ словами: „**Священомученика Іосафата** перемѣнити слово „**блаженнаго**" на „**святаго**", що розумѣе ся само собою по канонизаціи оголошенôй — и вставити поминаніе святыхъ славяньскихъ Апостолôвъ: **Кирила** и **Мефодія** передъ св. Священомученикомъ Іосафатомъ.

Дальше рубрика стр. 302 (4) текст. слав. „*Иноци же и се прилагають*: **О всечестномъ** *и проч.*" Що до сеи рубрики, то тое примѣчаніе дотычить цѣлого уступа ажь до слôвъ: „**За твое благоутробіе всеблагій Владыко**". Прото тую молитву читають лише иноки, мірскі же священики опускають ю.

Слѣдуе въ Служебнику стор. 302 и 303 (4 и 5) текст. слав. молитва: „**Гди Іисусе Хрте пріими жертву сію** и проч.", тая молитва вставлена новѣйшими часами черезъ злоупотреблене и змѣнена, протое вмѣсто неи належить умѣстити тутъ слѣдующе поминане: „**Помяни Господи рабы** (имярекъ).

Дальше все пôсля порядку на стор. 303 (5) текст. слав. Вкладае ся також ѳиміямъ въ кадильницю съ молитвою: „**Кадило Тебѣ приносимъ**" *и проч.* зри стр, 303 (5) текст. слав. и Гоаръ 58. Слѣдуе на стр. 303 (5) текст. слав. и Гоаръ 58. Потôмъ „*покровцемъ малымъ*" и проч.

Рѣшено щодо покровцѣвъ: що всѣ покровцѣ задержують ся, кромѣ верхного твердого, котрый якъ заразъ скаже ся, замѣнить ся на мягкій. Покровець на чашу мае бути четвероугольный и твердый, якъ у насъ въ Галичинѣ уживае ся, а не мягкій и подовговатий якъ у Грековъ, понеже непрактичный и недогôдный, покровець бôльшій котрымъ покрывати належить дискосъ, мае бути мягкій, якъ у Грековъ.

Кромѣ того належить задержати *Илитонъ* чистый льняный, по нашому рускому галицкому звычаю, а не мѣсто илитона самъ лише Антиминсъ, якъ нынѣшнѣ Греки употребляють, а котрый то Антиминсъ довженъ бути розпростертый межи обрусами, межи першимъ верхнымъ и двома спôдными (обрусами).

Слѣдують слова: „*Таже пріемъ кадильницу*" и проч. стр. 303 (5). Л. слав. Тое кадженє не повинно опускати ся, якъ декотрѣ дѣлають, но на слова: „**Благословенъ Богъ нашъ**" и проч. стор. 303 (5) текст. слав. Гоаръ 51 довженъ іерей кадити честнѣ дары крестообразно т. е. трема метами, въ середину, на право и на лѣво разъ, — розумѣе ся при спѣванôй Службѣ Божôй, при читанôй опускае ся кадженє и прочѣ церемоніи, що мають совершати ся передъ Царскими вратами и въ Олтари передъ Проскомидіею и все робить ся въ Предложеню приватно т. е. не торжественно.

Проча часть Проскомидіи, якъ въ Служебнику указано стор. 203 и 304 (5 и 6) Лит. слав. Гоаръ 5: (59) и пр). Єсли Литургія спѣвана, то оставляе ся все въ Предложеню на проскомидійнôмъ столѣ, прикрыте бôльшимъ покровцемъ, названымъ „воздухомъ", якъ приписуе ся въ Служебнику. Тôлько початокъ рубрики, где каже ся стор. 304 (6) лит. слав. „*По здѣшнему обычаю здѣ Іерей вземлетъ на ся Фелонъ*" належить выпустити.

Єсли же буде читана Литургія, натогды складае Іерей на чашу лентіонъ (ручничокъ), на тойже дискосъ, на дискосѣ зложену звѣзду, на звѣздѣ твердый покровець, на покровци воздухъ въ трое зложеный, на тойже илитонъ (если не лежить вже на престолѣ, що на великомъ Олтари завсѣгды довженъ находити ся пôдъ Євангеліемъ) на то мягкій покровець и ложицю, если кто буде до при-

частія и если ложиця не лежить вже на престолѣ. Такъ зложене все несе Іерей, взявши лѣвою рукою чашу, а придержуючи правою рукою покровець на верху чашѣ, ôтходить до Олтаря, где мае бути Литургія, передъ котрымъ покланяе ся и тутъ поставивши на нѣмъ чашу троха зъ боку, розкладае Илитонъ, поставляе на его серединѣ чашу, бере дискосъ, поставляе на тойже розложену звѣзду и кладе зъ лѣвои стороны своеи и чашѣ на Илитонѣ, а такъ поставленѝ покрывае розпростертымъ Воздухомъ, — якъ то указано въ Предложеню на (проскомидійнôмъ столѣ), при спѣванôй Службѣ Божôй.

Що до молитвы на стор. 304 (6) текст. слав. Гоаръ 51 (59) „**Въ гробѣ плотски**" и проч. то тая молитва опускае ся.

Єсли литургизуе бôльше священикôвъ разомъ, то оденъ тôлько ôтправляе Проскомидію.

Що до самои св. Литургіи.

По ôтправленю Проскомидіи, если есть Литургія спѣвана, выходить Іерей съ Діяконами (если суть), стають передъ св. жертôвникомъ и тутъ зробивши, всѣ разомъ, поклôнъ глубокій рукою ажь до землѣ (розумѣе ся, если Литургія есть передъ жертôвникомъ съ св. Тайнами, если же нема св. Тайнъ, то рукою до колѣнъ), отворяють Царскѝ врата и заразъ вкладае Іерей, поблагословивши, кадило до кадильницѣ и мовлячи потиху псаломъ: „**Помилуй мя Боже**", кадить, або, если суть Діяконы, кадять они.

Каджене ôтбувае ся въ слѣдуючій способъ: Єсли Іерей самъ священодѣйствуе, то кадить самъ напередъ Престолъ зъ переду, потôмъ зъ лѣвого боку Олтаря т. е. зъ свого правого боку и ôтъ востока, затымъ Образъ запрестольный, на стѣнѣ находячій ся, дальше Престолъ зъ лѣвого боку (свого а правого Олтаря) и поклонивши ся передъ св. Трапезою, выходить на Церковь и кадить намѣстнѝ образы: Спасителя, потôмъ Богородицѣ, и иншѝ образы, если суть, и поклонивши ся зновь передъ св. Трапезою, обертае ся къ людемъ и кадить *Лики* и людей, и поклонивши ся мало, вертае въ св. Олтарь и ôтдае кадильницю.

Єсли же суть Діяконы, то кадять Діяконы св. Престолъ зъ переду оба, потômъ поодиноко, зъ обохъ бокôвъ, и зновъ разомъ ôтъ востока также образъ запрестольный, выходять діяконьскими дверми на церковь и зробивши знову поклôнъ передъ св. трапезою, кадить кождый св. образы намѣстні и другі образы зъ своеи стороны, и поклонивши ся знову передъ св. Трапезою, обертають ся къ людямъ и кождый кадить свôй *Ликъ*, а потôмъ разомъ народъ, и поклонивши ся мало, звертають къ Олтарю и поклонивши ся, вертають діяконьскими дверми въ Олтарь и ôдають кадильницѣ.

Єсли есть лишь одинъ Діяконъ, то кадить въ той спосôбъ, якъ высше о Іерею сказано.

Ставши передъ св. Трапезою Іерей съ Діяконами (если суть), покланяе ся глубоко, знаменае ся св. крестомъ, якъ указано на стор. 305 (7) Лит. слав. и мовить: „Благословенъ Богъ нашъ" стр. 305 (7). Гоаръ 52.

Слѣдуе: „*Совокупивше руки*"... додати: „*пальцѣ ко пальцемъ*" якъ то на рисунку выображено и проче стор. 305 (7) текст слав.

„Царю небесный" и проч. Гоаръ 52.

Потôмъ: „Слава во вышнихъ Богу" и проч: 305 (7) текст. слав. Тутъ треба примѣтити, що по каждôмъ „Слава во вышнихъ Богу и проч." належить поклонити ся мало, разъ, и по: „Господи оустнѣ мои отверзеши" також одно поклонене мале. Надто додати належить, що тое все мае ôтмовляти ся в т а й и не сходячи зъ степеней, якъ то дотеперь було въ уживаню, но то вее дѣе ся передъ самою св. Трапезою. По словахъ: „Господи оустнѣ мои отверзеши", цѣлуе Іерей св. Евангеліе, а Діяконы св. трапезу. Отже належить пôсля того исправити рубрику Служебника на стр. 305 (7) текст. слав. „*и Іерей цѣлуетъ св. и проч:* Слѣдуе взаимне моленіе. або діялогъ Священника съ Діяконами (если будуть), котре мае робити ся на початку Службы Божои словами, „Время еже сотворити Господеви Владыко благослови" и проч. стр. 306 (8) текст. слав. Гоаръ 52.

Опôсля Діяконы поклонивши ся глубоко передъ св. Жертôвникомъ, выходять, кождый своими дверми, держачи трема першими пальцями правои руки орарь, а лѣву зложену на грудехъ, передъ Царскі врата, и тутъ поклонивши

ся низко ко св. Олтарю, ôтходять обертаючи ся (ко собѣ) боками до середины на мѣстце призначене для Діяконôвъ т. е. противъ Царскихъ вратъ на середину, кôлька крокôвъ низше ôтъ Царскихъ вратъ, тутъ коли всѣ уставлять ся, выголошуе первый Діяконъ, пôдносячи правою рукою конець Орара до высоты рамени; „**Благослови Владыко**" (Гоаръ 52). Іерей же стоячи на серединѣ при Трапезѣ, знаменае ся рукою, а не св. Євангеліемъ, выголошуючи: „**Благословенно Царство** и пр". стор. 306 (8) Гоаръ стр. 52.

Слѣдуе Єктенія: „**Миромъ Господу помолимся**" Гоаръ тамже, первымъ Діякономъ. Іерей же и всѣ прочіи Іереѣ солитургизуючіи ôтмавляють Єктеніи и молитвы втай, неопускаючи ничого; а то не тôлько въ мысли, но такожь при совокупленю Духа, устами выразно вымовляючи, якъ то звыкло дѣятись при читанôй Литургіи, коли служитель мае ôтповѣдати.

Що до Єктеніи: „**Миромъ Господу помолимся**" и пр. повинно всюды употребляти ся слово славяньске: „**Помолимся**" съ голосоударенемъ на послѣднôмъ „**и**", а не на „**о**" — и не писати ся „**ѣ**", понеже тутъ слово „**помолимся**" ôтповѣдае приказуючому грецкому; и протое всюды, где ôтповѣдае приказуючому грецкому, въ языцѣ старославяньскôмъ акцентъ класти належить на **и́**. „**Помо́лимся**" съ акцентомъ на „**о́**", бувъ бы высказуючій, а „**помолѣмъ ся**" съ „**ѣ**" бувъ бы приказуючій малорускій або рускій. Такъ само и „**Предадимъ**" акцентъ на „**и́**" а не „**ѣ**".

Слѣдуе по Єктеніи возгласъ, котрый мае спѣвати Іерей первеньствуючій; „**Яко твое есть царство** и пр." Стор. 308 (10) Гоаръ стр. 53.

Пѣвцѣ спѣвають *Антифоны*; *въ недѣлю, воскресніи*: „**Восклицните Господеви**"... *на будни*: „**Благо есть**" и проч. на *Праздники — праздничніи*. Рѣшено, щобы употребляти *Антифонôвъ* а *не Изобразительныхъ* въ Церквахъ мірскихъ и въ Церквахъ монастырскихъ парохіяльныхъ; а въ Церквахъ монастырскихъ непарохіяльныхъ, *Изобразительныхъ*.

Іерей читае молитву першого Антифона: „**Господи Боже нашъ**" и пр. стр. 308 (10) Лит. слав. Гоаръ 53. Молитвы мае Іерей, если ихъ бôльше, Іереи литургизуючіи

всѣ, читати выразно втай, и то по, а не передъ возгласами, якъ то въ декотрыхъ служебникахъ поставлено. — Діяконы въ часѣ пѣнія Антифонôвъ, остають на своихъ мѣстцяхъ выжидаючи.

Слѣдуе Єктенія друга стор. 308 (10) Гоаръ стр. 53., котру спѣвае другій Діяконъ, если есть. Потôмъ возгласъ другій: „Ійко твоѧ держава“ и проч. стр. 308 (10) литур. слав. Гоаръ стр. 53., котру мае спѣвати вторый Іерей, если есть бôльше разомъ служачихъ.

Слѣдуе *молитва* другого Антифона и *Антифонъ* другій а по сѣмъ: „Слава Отцꙋ“ и пр. и „Єдинородный Сыне“ и пр. стор. 309 (11) Лит. слав. Гоаръ стор. 86 (при кôнци).

Діяконы на „Єдинородный Сыне“... не входять во святилище къ Іерею, но стоячи на своѣмъ мѣстцѣ, покланяють ся разомъ съ Священикомъ, стоячимъ при престолѣ, на слова: „Слава Отцꙋ: и Нынѣ:“ и на „воплотити сѧ“ стр. 309 (11) текст. Лит. слав.

Слѣдуе *Єктенія 3*, першимъ Діякономъ, понеже Діяконы спѣвають Єктеніи на перемѣну стр. 309. (11) Лит. слав. Гоаръ стр. 53. Потôмъ возгласъ: „Ійко благъ и человѣколюбецъ Богъ“. и пр. стр. 310 (12) и Гоаръ 54.

Дальше: *молитва 3-го антифона*: „Иже общіѧ сіѧ...“ стр. 310 (12) и Гоаръ стр. 54, Антифонъ 3-ій и молитва: „Владыко Господи Боже нашъ“ стр. 310. (12) Лит. слав. Гоаръ стр. 54. Іереи держать всегда пôдчасъ молитвъ руки разомъ зложенû коло грудей, якъ указано въ служебникахъ и представлено въ выображеню на боцѣ.

По 3-ôй Єктеніи входять Діяконы своими дверми до Олтаря, покланяють ся глубоко, по сѣмъ Іерей дае Євангеліе Діякону первому, а другій бере кадильницю и робятъ разомъ съ попереджаючими свѣщеносцями *малый входъ*, обходячи наоколо зъ правого боку Олтарь и выходячи сѣверными дверми и прійшовши передъ Царскû врата, Діяконъ дае цѣловати св. Євангеліе Коляторови (если есть), потôмъ людямъ близше стоячимъ, потôмъ приходить ко Іерею, и наклонивши голову, говорить тихо: Благослови Владыко св. входъ. Гоаръ стр. 54.

Іерей благословить рукою къ востоку говорячи: „Благословенъ входъ“ и пр. стр. 311 (13), Гоаръ стр. 54. Коли есть Архіерей, то ôнъ самъ благословить входъ и цѣлуе

св. Євангеліє. Потôмъ Діяконъ стаючи дещо высше т. е. передъ Іереемъ а передъ Діякономъ першимъ, Діяконъ другій, если есть, и Діяконъ держачій св. Євангеліе подносить тое мало до горы и выголошуе: „Премѹдрость прости" Гоаръ стр. 54. и вôйшовши въ Олтарь, кладе Євангеліе на св. трапезѣ, — а пѣвцѣ спѣвають: „Пріидѣте поклонимсѧ" и пр. стр. 311 (13) Гоаръ стр. 91.

На читанôй Службѣ Божôй Іерей выражае *входъ* такъ, що робить стоячи при Олтари крестъ передъ собою правою рукою, мовячи: „Благословенъ входъ и пр".

Слѣдують *тропарѣ и кондаки, а Іерей читае втай молитву Трисвятаго: руки имъя совокуплены при персъхъ:* „Боже свѧтый и проч." стор. 311 (13) Лит. слав. Гоаръ стр. 55. Слѣдуе возгласъ: „Ѩко свѧтъ еси..." стр. 312 (14) Лит. слав. Гоаръ стр. 55.

На той Возгласъ по тутошному дотеперѣшному звычаю Іерей мае на слова: „И нынѣ и присно" обернути ся ко людемъ распростераючи руки, такъ само и Діяконъ, пôдносячи мало трема пальцями правои руки конець Орара, оберненый ко людемъ выголошувати слова кôнця возгласа: „И во вѣки вѣковъ".

Єсли нема Діякона, то самъ Іерей мѣсто него выголошуе другу часть возгласа ôтъ слôвъ: „И нынѣ и присно и во вѣки вѣковъ" благословляючи рукою людей.

По *Трисвятомъ* сходять Іерей съ Діяконами передъ степени св. Олтаря, робять глубоке поклоненіе, якъ высше сказано, и тутъ перемѣняють *Діяконы* свое становиско (мѣстце), т. е. той зъ правои стороны Священика переходить на лѣвый бôкъ его, а той зъ лѣвои на правый и идуть за Олтарь.

Тамъ переходить Діяконъ молодшій або Пôддіяконъ, обходячи Олтарь зъ правои стороны, на лѣву сторону Олтаря и выходить сѣверными дверми діяконьскими на церковь и стае передъ Царскими вратами — другій же т. е. старшій Діяконъ зôстае по правôй руцѣ Іерея ажь до окôнченя Апостола.

Увага: *Іерей*-же выходить зъ передъ Олтаря за Діякономъ правою стороною за Олтарь, говорячи молитву: „Благословенъ грѧдый..." и стае на *горнôмъ сѣдалищѣ* (т. е. одинъ діяконъ по правôй, другій по лѣвôй сторонѣ Олтаря

и Священикъ за Діякономъ по правôй сторонѣ Олтаря, говорячи тайно: „Благословенъ грядый...“, зôстае на *горнôмъ сѣдалищи*, маючи по правôй своѣй першого Діякона, коли тымчасомъ другій, выйшовши черезъ сѣвернî двери на Церковь и ôдôйшовши на мѣстце читаня, зробивши поклôнъ, читае тамъ Апостолъ).

Єсли есть Служба Божа соборна, т. е. въ котрôй больше Священикôвъ разомъ служать, тогды въ подôбный спосôбъ Священики творячî праве крыло, переходять на лѣве а творячî лѣве крыло, на праве, стають на *горнôмъ мѣстцѣ*, и по *Апостолѣ* такъ само мѣняють мѣстця за престоломъ и вертають на свои мѣстця передъ престолъ.

Потôмъ *Діяконъ* первый возглашае, держачи трема першими пальцями правои руки Орарь пôднесеный мало до горы: „Вонмимъ“ Гоаръ стр. 55. *Іерей*: „Миръ всѣмъ“ Гоаръ 55, звертаючи ся зъ правого боку до народа и робячи надъ нимъ знамя креста, а другій Діяконъ, если есть, если же нема, то той самъ: „Премудрость вонмимъ“. Гоаръ стр. 55. *Ликъ*: Прокименъ.

Потôмъ: Премудрость *первымъ Діякономъ*, коли тымчасомъ другій находить ся вже передъ Иконостасомъ на звыклôмъ мѣстцѣ, ожидаючи часу читаня Апостола и на „Премудрость“ першого Діякона, выголошуе заглавіе Апостола и знову *первый діяконъ*: „Вонмимъ“, а *другій* начинае чтеніе Апостола; коли есть тôлько одень Діяконъ, то чтець або пѣвець читае Апостолъ, а Діяконъ выголошуе: „Премудрость“, и потôмъ: „Вонмимъ“ стр. 313 (15).

Іерей пôдчасъ Апостола сидить на *горнôмъ сѣдалищи*.

По читаню Апостола Іерей говорить: „Миръ ти“ Гоаръ 55, и сходять ся Діяконы съ Іереемъ передъ степенями Олтаря, творять глубокій поклôнъ и Іерей вкладае еиміамъ до кадильницѣ, коли Діяконы высказали: „Благослови Владыко кадило сіе“ Гоаръ 55, съ короткою молитвою: „Кадило Тебѣ приносимъ“ Гоаръ стр. 55 и пр. и кадять наоколо зъ всѣхъ сторôнъ Олтарь, Иконы и людей, якъ указано на початку. Хоръ: „Аллилуіа“.

Іерей же, коли Діяконы, або Діяконъ, если есть одинъ, окадили передну часть Олтаря, всходитъ на степени трапезы, робить глубокій поклôнъ и читае молитву Євангелія: „Возсіяй въ сердцахъ нашихъ“ и пр. Гоаръ стр. 74

стр. 313 (15) Лит. слав. маючи руки совокуплені, якъ высше сказано, на кожду молитву, при персехъ. Коли суть Діяконы, Священикъ туть не кадить. — По покадженю приступають Діяконы къ Олтарю, покланяють ся низко и по скôнченю пѣсни „аллилуа“ первый Діяконъ выголошуе при трапезѣ стоячи, зверненый мало ко Ієрею, другій же придержуючи ôтъ лѣвои стороны Служебникъ ко Ієрееви нахиленый, котрый тамже уже ôтъ початку находити ся довженъ: „Благослови Владыко“ и пр: Гоаръ стр. 55, сказавши имя *Евангелиста* въ другôмъ падежѣ, отже: Матдеа, Марка, Луки, Іоанна.

Ієрей же благословлячи Діякона рукою крестообразно, выголошуе: „Богъ молитвами“ и проч. стор. 314 (16) Гоаръ 55.

На слова „Премудрость прости“ передае Ієрей св. Евангеліе Діякону, котрый бере его обома руками и здѣлавши разомъ съ другимъ Діякономъ поклôнъ передъ св. Олтаремъ, ôтходять съ попереджаючими ихъ свѣщеносцями на мѣстце читаня св. Евангелія; Діяконъ несучій Евангеліе выходить черезъ царскі ворота, Діяконъ же другій и свѣщеносцѣ выходять черезъ сѣверні двери и приймають Діякона несучого Евангеліе передъ Царскими дверми; тое же мѣстце есть передъ (царскими вратами) иконостасомъ ôтъ сѣвернои стороны т, е. ôтъ Иконы Пр. Богородицы, лицемъ оберненый на югъ (полудне). Если суть два Діяконы, тогды Священикъ выголошуе: „Премудрость прости“ и пр. зри стр. 314 (16) Лит. слав. Тутъ примѣчае ся, що Діяконъ выходить на читане св. Евангелія середними т. е. *Царскими вратами* и вертае въ Олтарь тыми самими вратами, понеже Діяконъ держить въ рукахъ св. Евангеліе, котре представляе самого Христа. Если нема Діякона, то самъ Священикъ спѣвае Евангеліе зъ Царскихъ вратъ, оберненый къ народу и тамъ читае св. Евангеліе положене на аналогии або пôддержане якимъ зъ служачихъ при Олтари. По перечитаню Евангелія дають Діяконы тоежь Ієрееви, стоячому въ святыхъ вратахъ ôтъ стороны Олтаря, въ самôй серединѣ вратъ, до цѣлованя, на початку чтенія т. е. на сторонѣ, где зачинае ся Евангеліе, а если есть бôльше Евангелій, то на початку першого.

При *читаной Службѣ Божой* читае Іерей Євангеліе всегда оберненый лицемъ ôтъ Олтаря до народа и где есть звычай, що люде пôдкладаютъ голову пôдъ Євангеліе, тогды читае ся Євангеліе изъ Царскихъ вратъ; — лучше въ обохъ случаяхъ читати зъ вратъ, коли суть слушателѣ, понеже входити мірянамъ во святилище Царскими вратами, не есть дозволено пôсля звычаю Грекôвъ.

Іерей маючи цѣлувати св. Євангеліе, говоритъ Діяконови: „**Миръ ти (благовѣствующему)**" Гоаръ стр. 56 (помылена 64): коли есть Архіерей, тогды Ôнъ першій цѣлуе Євангеліе. Потôмъ ôтбирае Іерей, св. Євангеліе ôтъ Діякона и кладе тоеже на Илитонъ на престолѣ. Діяконы вертаютъ своими дверми на спѣване ектеній: „**Рцѣмъ вси**", Гоаръ стр. 56. Тутъ належитъ примѣтити, що якъ всюды, довженъ стояти Оптативъ грецкій, котрый то Оптативъ ôддае ся въ бесѣдѣ славяньскôй черезъ приказуючій (лучше услôвный грецкій): „**Господу помолимся**" а не „**помолимся**" або „**помолѣмъ ся**" — такъ само тутъ: „**Рцѣмъ вси**" а не „**Рцемъ вси**".

Дальше Єктенія: **Помилуй насъ Боже...** Гоаръ стр. 56 а по тыхъ словахъ заразъ молитва „**Господи Боже нашъ**" Гоаръ стр. 56 а не нижше по словахъ: „**Еще молимся о Святѣйшемъ**" Гоаръ стр. 56, понеже въ найдавнѣйшихъ и найлѣпшихъ примѣрникахъ тая молитва кладе ся передъ частнымъ поминанемъ особъ и понеже и змыслъ сеи молитвы то само указуе. Дальше все по порядку якъ стор. 315 (17) и пр. Гоаръ стр. 56. Слѣдуе Єктенія: „**Помолитеся оглашеніи Господеви**" стор. 316 (18) Гоаръ стр. 56 на слова же: „*открыетъ имъ Євангеліе правды*" Гоаръ стр 56, пôдноситъ Іерей Євангеліе и поцѣлувавши, ставляе тое по правôй сторонѣ ôтъ себе зъ боку (лучше на серединѣ, если есть достаточне мѣстце близь кивота); проче на стр. 316 и 317 (18 и 19) Лит. слав. Гоаръ стр. 56 и 57.

Дальше *Єктенія*: „**Елицы оглашеніи изыдите**" Гоаръ стр. 57. другій продовжае дальше: „**Оглашеніи изыдите**", и знову первый: „**Елицы оглашеніи изыдите**", и заключае другій: „**Да никто отъ оглашенныхъ**" и пр. стр. 317 (19) Гоаръ стр. 57.

Іерей въ часѣ тои *Єктеніи*: „**Елицы**" роскладае при спѣванôй Службѣ Б. *илитонъ* на престолѣ, котрый до теперь лежавъ зложеный пôдъ Євангеліемъ. Слѣдуе моли-

литва: „Благодаримъ Тя Господи Боже“ и проч. стр. 317 и 318 (19 и 20) Гоаръ стр. 57. На возгласъ: „Яко да подъ державою Твоею“... стр. 319 (21) Гоаръ стр. 58. Іерей *не* обертае ся на: нынѣ и присно и пр. якъ то у насъ було въ уживаню, однакъ безъ причины, и противъ рубрикъ давныхъ Литургиконôвъ, но цѣлый возгласъ кôнчить зверненый ко Олтарю. Ажь по возгласѣ, коли зôйдуть ся Діяконы, сходить Іерей передъ степенѣ, вкладае съ благословеніемъ кадило до кадильницѣ; коли сказали Діяконы: „Благослови Владыко кадило сіе“, каже Іерей: „Кадило Тебѣ приносимъ“ и пр. стр. якъ высше було сказано и кадять, пôсля звычаю. Єсли же нема Діяконôвъ, то самъ Іерей по молитвѣ: „Никтоже“ и пр. стр. 319 и 320 (21 и 22) Гоаръ стр. 58 сходить передъ степенѣ и поблагословивши кадило, кадить. Єсли кадять Діяконы, то по обкадженю Олтаря, кадять Іерея, якъ приписують Евхологіоны грецкû.

Що до пѣсни Херувимскои, то тая мае бути зъ грецкого: Иже Херувімы тайно образующе... Гоаръ стр. 92 до кôнця, переведена такъ: Иже Херувімы тайно образующе и животворящей Троицѣ трисвятую пѣснь припѣвающе, всякую нынѣ житейскую отложимъ печаль: Яко Царя всѣхъ подъемлюще ангельскими невидимо дориносима чинми. Аллилуя. А хотя въ послѣднôмъ выданю Евхологіона Венедиктиньского, печатаного въ Римѣ, стоить: „Яко Царя всѣхъ подъимемъ“ и пр., котру то змѣну позволили собѣ выдавцѣ сего Евхологіона пôсля звычаю деякихъ новаторôвъ, однакъ въ першôмъ выданю не знаходить ся та пѣснь въ цѣлости, тôлько наводять ся першû слова: „*Οἱ τὰ Χερουβὶμ*“ однакожь пôсля тексту высше згаданого належить справити славяньскій перевôдъ тои пѣсни стр. 321 (23).

По кадженю вертають Діяконы своими дверми въ святилище, и поклонивши ся глубоко передъ степенями Олтаря, выходять къ Священнику по бокахъ его, а взявши кадильницѣ, закладають тіи же на великôмъ пальци лѣвои руки и пôднесши руки, ôтмавляють разомъ съ Іереемъ пѣснь Херувимску 3 разы, знаменуючи ся крестомъ при каждôмъ „Аллилуя“ стр. 320. 321 (22. 23).

По ôтмовленю пѣсни Херувимскои не цѣлують св. трапезы, якъ то приписуе рубрика на стр. 321 (23), но по-

клонивши ся глубоко передъ св. Дарами въ кивотѣ, сходять передъ св. Трапезу и тутъ бере Іерей ôтъ первого Діякона кадильницю, кадить передъ ôтходомъ своимъ св. Олтарь тôлько зъ переду; отходять всѣ: напередъ Діяконы, за ними Іерей въ Предложеніе ко Олтарю проскомидійному; тутъ прійшовши, покланяють ся мало, Іерей же покадивши предложенî дары, передае кадильницю Пôддіякону (другому Діяконови), котрый вкладае ю на перстенный палець т. е. другій палець зъ меншихъ, а самъ священикъ мовитъ: „Боже милостивъ бѫди мнѣ грѣшномѹ“, Гоаръ стр. 58, ударяючи ся въ груди, потôмъ взявши Воздухъ говорить: „Въ мирѣ воздежите“ и пр. Гоаръ стр. 58 Лит. стар. 321 (23), передае тойже другому Діяконови (Пôддіякону), котрый бере тойже двома первыми пальцями обохъ рукъ за оба роги т. е. краѣ лѣвою стороною къ собѣ, а правою на внѣ; потôмъ бере (Іерей) дискосъ съ звѣздою розложеною на нѣмъ и дае съ пôдложенымъ ручничкомъ, зложенымъ во двое або трое, если есть широкій, Діяконови, такъ щобы тойже тримавъ дискосъ пôднесеный до горы коло чола обома руками черезъ ручничокъ, зъ обохъ сторôнъ придержуючи заразомъ и конець орара лѣвою рукою. Самъ же (Іерей) бере чашу накрыту покровцемъ и выходять сѣверными вратами оденъ за другимъ, попередженî свѣщеносцями, и то напередъ Пôддіяконъ, потôмъ Діяконъ, Священики, если суть сослужачî и на кôнцѣ начальствуючій съ чашою; коли Діяконъ приходить ко сѣвернымъ вратамъ, то выголошуе до народа: „Всѣхъ васъ православныхъ Христіанъ да поманеть Господь Богъ“ и пр. Гоаръ стр. 59 стр. 321 (23), такъ само, если суть два Діяконы, тогды и другій и прочî сослужячî при соборнôй Службѣ выголошують то само поминане, а наконець Іерей начальствуючій выголошуе: „Святѣйшаго вселенскаго Архіерея и проч:“ стр. 321 (23) идучи поволи, ажь доки не скôнчить цѣлого поминаня; входячи въ Олтарь середными (царскими) вратами, Діяконы ожидають Іерея стоячи, оденъ съ воздухомъ а другій съ дискосомъ, внутрь царскихъ вратъ передъ степенями, лицемъ къ лицю до себе а бокомъ до Олтаря, а потôмъ злучивши ся съ Іереемъ, входять разомъ къ Олтарю, тутъ ставляе Іерей св. Чашу на Илитонѣ зъ правои стороны, потôмъ приймае ôтъ первого Діякона дискосъ и ставляе тойже съ розло-

женою звѣздою по своѣй лѣвôй сторонѣ, потôмъ бере воздухъ ôтъ другого Діякона або Пôддіякона и зробивши нимъ крестъ надъ кадильницею якобы го обкаджуючи, покрывае нимъ св. Дары, покрытî своими покровцями, т. е. покровцемъ твердшимъ чашу, а мягкимъ дискосъ съ звѣздою, говорячи: „Благообразный Іосифъ“ Гоаръ 57. Лит. стар. 322 (24) и потôмъ пріявши кадильницю ôтъ другого Діякона або Пôддіякона, кадить покрытî св. Дары три разы крестообразно, говорячи: „Оублажи Господи“ и пр. Гоаръ стр. 59 Лит. стр. 322 (24) тексту слав. Литург.

Примѣч: Єсли нема двохъ Діяконôвъ но лише оденъ Діяконъ, тогды кладе Іерей Діяконови на лѣве рамя воздухъ зложеный во трое и кадильницю, а потôмъ дае дискосъ съ звѣздою розложеною до рукъ, якъ було высше сказано. Єсли нема жадного Діякона, тогды самъ Іерей бере воздухъ зложеный во трое на лѣве рамя, а покровець въ чашѣ пôдкладае пôдъ чашу и ставляе дискосъ съ звѣздою розложеною на чаши и такъ робить Великій входъ пôсля высше сказаного, попереджений свѣщеносцями, одымъ або двома если суть, зъ котрыхъ одинъ несе и кадильницю.

При читанôй Службѣ Б. на слова: „Всѣхъ васъ православныхъ Христіанъ“ Священикъ не сходитъ, но обертае ся повнымъ кругомъ при Олтари, начинаючи зъ лѣвои стороны, щобы хоть по части выразивъ входъ. Потôмъ Іерей наклоняе ся мало къ Діякону и каже голосомъ тихимъ: „Помани мя брате и сослужителю“ и пр. стр. 322 (24); часть сего поминаня находить ся въ Гоарѣ стр. 81 и 59. По укôнченю поминаній ôтходятъ Діяконы, якъ указано выше, на свое мѣстце и оденъ зъ нихъ спѣвае Єктенію: „Исполнимъ молитву нашу“ и пр. Гоаръ стр. 59. Лит. стр. 323 (25).

Тутъ примѣтити треба, що въ Службѣ св. Василія В. въ молитвѣ по „исполнимъ“ „Господи Боже нашъ“ Лит. стр. 361 мѣсто слова слав. „виждь“ мае бути „присѣти“.

По возгласѣ Іерея: „Щедротами Единороднаго Сына Твоего“ и проч. Гоар. стр. 60 Лит. 324 (26) обертае ся Іерей ко людемъ и благословить разъ словами: „Миръ всѣмъ“, и обертае ся назадъ пôвкругомъ, лицемъ зверненымъ къ Олтарю. Діяконъ же выголошуе: „Возлюбимъ

другъ друга" Гоаръ стр. 60. Діяконы цѣлують ся взаимно въ лѣвй рамена. Іерей же цѣлуе св. Дары покрытй воздухомъ, напередъ верхъ дискоса, потôмъ верхъ чашѣ, а наконець край трапезы передъ собою, зъ правои стороны чашѣ, мовлячи при кождôмъ цѣлованю: „Возлюблю Та Господи, крѣпости" и пр. Гоаръ стр. 60 Лит. стр, 324 (26). Если есть Служба Соборна, тогды первенствуючій Іерей цѣлуе въ рамя лѣве первого Священика стоячого по правôй сторонѣ, и потôмъ первого зъ лѣвои, котрй тымъ самымъ способомъ ôтдають цѣловане прочимъ Священикамъ по обохъ сторонахъ пристоячимъ. Дальше выголошуе Діяконъ: „Двери двери" и пр. Гоаръ стр. 60 Лит стр. 324 (26), на котрй слова пôдносить Священикъ воздухъ въ гору, взявши за оба высшй краѣ и держить его надъ Дарами, властиво не надъ Дарами, лишь передъ Дарами, дещо повысше очей своихъ, бôльше меньше рôвно съ высотою свого чола мовлячи: „Вѣрую.." при словахъ: „и воплотившагося" покланяе ся спущаючи немного воздухъ надъ Олтаремъ. По укôнченю Символа дѣлае Іерей воздухомъ крестъ 3 разы передъ собою мовлячи: „Святый Боже" и пр. стр. 325 (27), потôмъ складае тойже во трое и поцѣловавши его, ôткладае зъ правои стороны чашѣ при краю Илитона.

Діяконъ выголошуе: „Станѣмъ добрѣ" и пр. Гоаръ стр. 67 Лит. 326 (28), почѣмъ Діяконы входять звычайнымъ способомъ въ Олтарь, Іерей же выголошуе: „Благодать Господа нашего Іисуса Христа" и пр. Гоаръ стр. 60. Лит. стр. 326 (28), тутъ же обертае ся священикъ и разъ благословить народъ; въ случаю же, коли есть Архіерей, тогды той три- и двусвѣчникомъ благословить людей на три стороны.

Дальше: „Горѣ имѣимъ сердца" (маймо) а не „имѣемъ"; тутъ пôдносить Іерей руки до горы не много высше надъ голову, а на „Благодаримъ Господа" спускае руки на долину, складаючи ихъ до купы; Діяконы и прочй содѣйствуючй то само творять. Належить говорити *благодаримъ* (дякуимо) а не *благодарѣмъ*. Слѣдуе роспростерте рукъ и молитва: „Достойно и праведно есть" и проч. стр. 326. (25) Гоаръ 60. Дальше выголошуе Іерей: „Побѣдную пѣснь" и пр. Гоаръ 61 стр. 327 (29). На *„побѣдную пѣснь"* бере Діяконъ въ праву руку, правый бôкъ звѣзды и дотыкае

ся нею дискоса въ горѣ, долинѣ, зъ лѣвого и правого боку, все коли выголошують ся слова Іереемъ: „поюще, вопїюще, взывающе и глаголюще“ (Гоаръ 61).

При тыхъ дѣйствіяхъ Діякона, якъ также пôдчасъ посвященя св. Дарôвъ можна для выгоды и ухиленя переверненя св. чашѣ положити дискосъ не много передъ чашею, впрочѣмъ дискосъ лежить на лѣвôмъ боцѣ чашѣ.

Слѣдуе: „вѣрніи“ и пр. Гоаръ 61 стр. 327 (29) при словахъ: „Благословенъ грядый“ Гоаръ 61. знаменуе ся Священикъ крестообразно звѣздою, цѣлуе тую и дае ю цѣловати сослужачимъ Іереямъ и Діяконамъ, если суть.

Слѣдуе рубрика: „*Здѣ Іерей и проч.*“ стор. 227. (29) тутъ належить въ сѣй рубрицѣ еще пригадати ôтправляючому св. Литургію, ôтновлене намѣреня и жалю або сокрушеня. Потôмъ молитва съ роспростертыми руками: „Съ сими и мы“ и проч, стр. 327 (29) Гоаръ 61.

Тутъ примѣчае ся, що въ молитвѣ сей: „Съ сими и мы блаженными силами“ и пр. въ Литргіи св. Василія Великого стр. 366 и стр. 367 мѣсто: „и откратилъ еси“ мае стояти „и возкратилъ еси“ дальше въ тойже самôй молитвѣ въ Литургіи на стр. 368 мѣсто слôвъ „Еже изъ мертвыхъ воскресенїемъ въ греч. текстѣ: *ὁδοποιήσας τὴν Ἀνάστασιν*“ вмѣсто слова славяньского „Путесотворивый воскресенїе“ що не есть достаточно зрозумѣле, мае стояти: „Къ еже изъ мертвыхъ воскресенїю“ такъ мяе ся розумѣти: „*и воскресши въ третій день и путь сотворивши всякой плоти къ воскресенію зъ мертвыхъ.*

Дальше на слова: „Прїемъ хлѣбъ“ и проч, 329 (31) Гоаръ 61., бере Іерей въ лѣву руку дискосъ съ предложенымъ хлѣбомъ, такъ мае бути справлена рубрика стр. 329 (31) пôдносить тойже мало до горы и приклонивши голову, коли вымавляе: „благодаривъ“, Гоаръ 61, потôмъ благословить 3 разы Агнця на дискосѣ правою рукою, говорячи: „и благословивъ + освятивъ + преломивъ + даде... и пр. стр. 329 (31) Гоаръ 61, кладе дискосъ на своѣмъ мѣстцѣ и „*абіе преклоньси зря на предъуготованный хлѣбъ*“ и пр. стр. 320 (31). По словахъ: „Прїимите“ Гоаръ 61 поклаяе ся Іерей съ Діяконами глубоко, сягаючи рукою ажь до землѣ, такъ само и потôмъ при освященю чашѣ стр. 329 (31). Въ часѣ благословенія мае ся звонити въ звôнки, якъ

и высше при пѣсни (Святъ), и потôмъ всѣ, кромѣ священодѣйствуючого (чихъ) и Діяконôвъ, приклоняють колѣна безъ розличія.

Тутъ примѣтити належить, що слова пресуществленія св. Дарôвъ: „Сїе есть“... и „сїѧ есть“.., довжнû выразно вымавляти ся и безъ змѣны. Слѣдуе молитва втай зъ розложеными руками: „Поминающе оубо“ и проч. стр. 330 (32) Гоаръ стр. 61, а по укôнченю тои, если Іерей самъ одинъ священодѣйствуе, то ôнъ самъ пôдносить правою рукою дискосъ, а лѣвою чашу, переложивши руки *навкрестъ*, праву на лѣву, пôдносить обое мало до горы выголошуючи: „Твоѧ отъ Твоихъ“ и проч. стор. 330. (32) Гоаръ стр. 72. Єсли есть одинъ тôлько Діяконъ, тогды сей пôдносить крестообразно св. Дары, якъ було высше сказано о Іерею, а Іерей стоячи на своѣмъ мѣстци, выголошуе: „Твоѧ отъ Твоихъ“... Єсли суть оба Діяконы то оба пôдносять крестообразно; лѣвый взявши чашу правою рукою, а правый дискосъ правою рукою такъ, що права рука правого Діякона, почивае на правôй руцѣ лѣвого Діякона, потôмъ положивши св. Дары на престолѣ на своѣмъ мѣстци, покланяють ся низко ажь до землѣ; потôмъ, коли Діяконъ першій накрывъ чашу покровцемъ своимъ, самъ знов поклапяе ся глубоко, що мае ся заховати также, кôлько разôвъ Діяконъ пакрывае або ôткрывае св. Дары, выручаючи въ тôмъ дѣлѣ Іерея (розумѣе ся, що Діяконъ, коли стоить при Іерею, всегда покрывае и ôткрывае покровцями св. Дары).

Слѣдуе молитва: „Єще приносимъ“ и пр. 330 (32) Гоаръ 62. Дальше тропарь: „Господи иже Пресвѧтаго Твоего Дѹха“ и пр. стр. 330., 331 (32, 33) Гоаръ 62, котрый ôтмавляе Іерей съ розложеными, троха до горы пôднесеными руками, разомъ съ Діякономъ, покланяючи ся по кождôмъ укôнченю тогожь при стихахъ: „Сердце чисто“ Гоаръ 62, дальше на „Не отвержи мене отъ лица твоего и дѹха твоего свѧтаго не отъими отъ мене“, Гоаръ 76. другій поклонъ, а третій по трикратнôмъ укôнченю того тропаря. Отцѣ рѣшили опустити примѣтку що до того призваня и лишити всьо пôсля теперѣшного звычаю и рубрикъ Литургій.

Слѣдуе дальше продовжене молитвы попередноѝ: „Єще приносимъ“ и проч. 331 (33). Молитва: „Ꙗкоже

быти причащающимся" и пр. стор. 331 (33) и друга молитва: „**Еще приносимъ ти**" якъ стр. 331 (33). По нѣй Іерей бере кадило, вкладае съ благословенемъ въ кадильницю и кадить св. Дары три разы крестообразно и ôтдае кадильницю Діякону, котрый разомъ съ другимъ, если есть, кадить „*отступившету Іерею мало на лѣвый бокъ*" св. жертôвникъ зъ переду, а потôмъ такъ само св. Олтарь зъ чотырохъ бокôвъ его и ничь бôльше, потôмъ приступають къ Олтарю на свои стороны. Іерей же читае молитву: „**О святѣмъ Іоаннѣ пророцѣ Предтечѣ**" (Святого Іоанна) и пр. Гоаръ 63. Лит, стр. 332 (34), котру то молитву належить справити що до тексту славяньского, понеже тутъ есть неправильный перевôдъ зъ грецкого въ пôзнѣйшихъ выданяхъ и вмѣсто: „**Святаго Іоанна**" и проч. мае бути въ Службѣ св. Іоанна Золотоустого: „**О святѣмъ Іоаннѣ**" и проч. (о); въ службѣ св. Василія Вел. мае бути: „**Съ святымъ Іоанномъ**", а не „**Святаго Іоанна**" и пр. стор. 372. хотя бо въ текстѣ грецкôмъ того падежа требуе предлогъ *ὑπὲρ* а въ службѣ св. Іоана Золот., а *μετὰ* (съ) въ службѣ св. Василія Вел. котрî предлоги рядять вторымъ падежемъ, но въ славяньскôмъ текстѣ рядить „о" семымъ (localis) а „съ" рядить падежемъ 6-мъ (instrumentalis) якъ и въ бесѣдѣ латиньскôй (pro u cum). Се такожь тутъ примѣтити належить, що лучше есть писати „**о святѣмъ**" не „**о святомъ**". Подôбно въ приложникахъ въ третôмъ падежи числа единич. всѣхъ родôвъ на кôнцѣ мае класти ся „*ѣ*" не „*о*": „**О Пресвятѣй**" а не: „**О Пресвятой**". Примѣчае ся тутъ, що если нема Діякона або Діяконôвъ, то на „**Изрядно**", Гоаръ 62 кадить Іерей тôлько св. Дары и ничь бôльше.

Слѣдуе дальше речена молитва: „**О святѣмъ Іоаннѣ**" и проч. стор. 332 (34) Гоаръ 63.

Потôмъ выголошуе Іерей: „**Во первыхъ помяни Господи**" и проч. стор. 333 (35) Гоаръ 63. Дальше слѣдуе молитва поминаній живыхъ: „**Помяни Господи градъ сей**" и проч. стр. 333 (35) Гоаръ 63. Слѣдуе возгласъ: „**И даждь намъ**" и пр. стр. 333 (35) Гоаръ 63, по котрôмъ Діяконы поклонивши ся глубоко, ôтходять на свои мѣстця на Ектенію; „**Вся святыя помянувше**" Гоаръ 64., котру спѣвають по выголошеню Іерея: „**И да будуть милости**" и проч. стр. 334 (36) Гоаръ 64, на котрый то выголосъ Іерей

священодѣйствуючій обертае ся лишь зъ боку и благословить людей. Іерей потôмъ склонивши мало голову, ôтчитуе молитву: „Тебѣ предлагаемъ“ и проч. стр. 334 (36) Гоаръ 64 и возгласъ по ектеніи: „И сподоби насъ Владыко“ на стр. 335 (37) Гоаръ 64. Тутъ на „Отче нашъ“ Гоаръ 64. Іерей розпростирае руки, пôдносить тіиже мало, бôльше меньше до высоты головы, ôтмовляе молитву Господню; Діяконы же уже тутъ на „Отче нашъ“ перекладають крестообразно орарь такъ, щобы перепоясаный орарь творивъ крестъ на плечахъ и на грудехъ, оба концѣ вкладають ся пôдъ перепоясане зъ переду середины орара и тое дѣе ся такъ: Діяконъ при помочи другого Діякона або служителя, бере конець орара звисаючого зъ лѣвого рамени, придержуе тойже низше грудей на передѣ, а потôмъ перепоясуе другу часть орарл ко правому боку пôдъ паху праву ко переду якъ поясъ и перекладае его черезъ плечи на праве рамя, потôмъ бере оба концѣ орара спадаючій зъ переду на груди, закладае тіиже крестообразно и пôдкладае пôдъ орарь низше грудей опоясаный такъ, щобы крестъ бувъ на передѣ и на плечахъ. Слѣдуе возгласъ: „Яко твое есть царство“ стр. 336 (38) Гоаръ 64 и заразъ по „аминь“ слѣдуе „Миръ всѣмъ“; тутъ на „Миръ всѣмъ“ обертае ся Іерей ко людемъ, однакожъ не плечима до св. Даровъ, но ôтступивши дещо на лѣву сторону Олтаря, обертае ся бôльшою частію тѣла ко людемъ и благословить ихъ разъ рукою крестообразно и тымъ самымъ пôвкругомъ обертае ся къ св. Дарамъ лицемъ ко Олтарю, и коли Діяконъ рече: „Главы ваша“ и пр. Гоаръ 64. Іерей приклонивши голову, ôтмовляе молитву: „Благодаримъ Тя Царю“ и пр. 336. (38) Гоаръ 65 а потôмъ поклонивши ся низко св. Дарамъ, выголошуе: „Благодатію и щедротами“ и проч. стор. 336 (38). Гоаръ 65, и ôтступивши мало на право, звертае ся не много на бôкъ и умывае два першій пальцѣ обохъ рукъ и обтерши тіи, обертае ся знову ко св. Дарамъ, котрымъ глубоко покланяе ся (прочіи сослужачій умывають долонѣ правои руки) и вознесши мало руки и очи до горы, — молить ся: „Вонми Господи Іисусе Христе“ и пр. стр. 337 (39) Гоаръ 65. и по молитвѣ ударяе ся три разы въ груди свои, за кождымъ разомъ выголошуючи: „Боже милостивъ буди мнѣ грѣшному“ Гоаръ 65 и ôткрывши св. чашу, покланяе ся глубоко и заразъ

бере двома першими пальцями обохъ рукъ, **Агнця** и коли діяконъ изъ свого мѣстця (въ церкви) выголосить: „**Вонмимъ**", Гоаръ 65, пôдносить Іерей Агнця мало до горы надъ **дискосомъ** а не надъ чашою и **не чертаючи нимъ креста**, выголошуе: „**Святая святымъ**" Гоаръ 65 (тутъ служачій дзвонить дзвôнкомъ) и потôмъ розламуе Агнця на врѣзахъ зробленыхъ серединою его копіемъ крестообразно, вже на проскомидіи, на двѣ части повздовжъ, мовячи: „**Раздробляется и раздѣляется**" и проч. Гоаръ 65 Лит. стор. 337 (39). Потôмъ кладе праву сторону половины на праву сторону дискоса, а лѣву половину переломлюе знову на двѣ части поперекъ и кладе горню его часть на верхнôй части дискоса, дольну половину тоже лѣвои стороны, на лѣвôмъ боцѣ дискоса, потôмъ бере праву половину цѣлого Агнця и розломлюе ю знова на серединѣ поперекъ и кладе горню часть на долѣшнôй сторонѣ дискоса, а дольну часть на правôмъ боцѣ дискоса; потôмъ бере верхню часть зъ горѣшнои стороны дискоса, пôдносить обома руками надъ чашу, робить нею знакъ креста, мовлячи: „**Исполненіе вѣры**" и проч. стор. 338 (40) Гоаръ 65 и впускае туюже легко до чашѣ, а накрывши чашу покровцемъ еи, взявши тойже межи пальцѣ 3-й и два скупленѣ, поклоняе ся глубоко, не ôтворяючи тыхъ двохъ пальцѣвъ обохъ рукъ, котрыми вкладавъ Агнця въ чашу и не дотыкаючи ся ними ничого ажь до обмытя рукъ, зъ вынятемъ св. Хлѣба въ самôмъ чинѣ причастія и почасти также при обтираню чашѣ, коли именно великимъ пальцемъ спускае частицѣ въ чашу. По впущеню верхнои части Агнця въ чашу, если суть содѣйствуючѣ священики, тогды они приступають по порядку пôсля достоинства, до принятя причастія и начальствуючій Іерей роздае кождому на долонь правои руки частицю говорячи: „**Христосъ посредѣ насъ**", а ôнъ ôтповѣдае: „**есть и будетъ**"., — потôмъ роспростирае Іерей руки и склонивши мало голову и зрячи на св. Дары, ôтмавляе молитву: „**Вѣрую Господи и исповѣдую**" и проч. стор. 338. (40), при словахъ: „**Помяни мя Господи**" и проч., котрѣ повторяе 3 разы, бье ся за кождымъ разомъ въ груди, — прочѣ же Іереи говорять тôлько молитву. Наконець есть побожный звычай тыхъ, що до тои молитвы долучають еще и другу молитву слѣдуючу: „**Вѣрую Господи и исповѣ-**

двю, ꙗко сїе, еже прїемлю" и пр. стор. 338 и 339 (40—41) Гоаръ 65 и въ кôнци молитовку мытареву: „Боже милостивъ буди мнѣ грѣшному, — Боже очисти грѣхи моѧ и помилуй мѧ, — безъ числа согрѣшихъ прости ми" и бье ся за кождымъ разомъ въ груди. Потôмъ священикъ поклонивши ся глубоко, бере першими двома пальцями правои руки всѣ три частицѣ разомъ, о скôлько се возможно, складаючи одну частицю на другу въ опредѣленôмъ порядку: зъ части долѣшнои, зъ лѣвого боку и зъ правогô боку дискоса и говорить: „Честнаго и пресвѧтаго" и проч. стор. 339. (41). Гоаръ стр. 82 и поживае тіиже съ благоговѣніемъ, розмышляючи дещо о сѣй св. Тайнѣ. Причастивши ся св. Хлѣба, ôткрывае самъ (або діяконъ, если есть) чашу, покланяе ся глубоко, згортае до чашѣ уважно и набожно великимъ пальцемъ (уживаючи также, если бы треба було, другого пальця) правои руки, держачи въ лѣвôй руцѣ дискосъ надъ чашою такъ, щобы анѣ найменша частиця не лишила ся на дискосѣ. Потôмъ поклонивши ся глубоко, бере чашу въ праву руку а дискосъ въ лѣву и пôдкладаючи тойже пôдъ бороду, причащае ся набожно мовлячи: „Честныѧ, пресвѧтыѧ" и проч. стор. 339 (41) Гоаръ 82. піючи зъ чашѣ лише разъ т. е. однымъ лыкомъ. Потôмъ поставивши чашу по правôй а дискосъ по лѣвôй своей сторонѣ на трапезѣ, бере межи третій и другій палецъ лентіонъ, утирае нимъ свои уста съ словами ангельскими, сказаными ко Исаіи пророку: „Се прикоснусѧ оустнамъ" и пр. стор. 339 (41) Гоаръ 66. потôмъ притримуючи лѣвою рукою спôдну часть чашѣ, отирае лентіемъ тое мѣстце чашѣ, котрымъ пивъ, и то лише зверху и изъ внѣ, а не внутрь чашѣ. Потôмъ приступають и прочіи сослужачіи и причащають ся зъ чашѣ такъ само якъ и первенствуючій Іерей. Потôмъ покрывае Іерей або Діяконъ чашу еи покровцемъ, ôтложивши на правый бôкъ лентій и поклонивши ся глубоко ажь до землѣ, бере чашу лѣвою рукою за еи пôдставу, а правою за спôдъ еи и обернувши ся ко народу выголошуе: „Со страхомъ Божіимъ" и проч. стор. 340 (42) Гоаръ 67. Если есть Діяконъ, тогды дае ему Іерей чашу, обертаючи ся до него зъ правого боку, котрый поклонивши ся глубоко, бере такъ само якъ Іерей чашу ôтъ Іерея, и ôтъ олтаря, а не въ царскихъ вратъ, обернувши ся лѣвою стороною ко людемъ, выголошуе: „Со страхомъ Божіимъ"

и проч., потôмъ обертае ся тымъ самымъ бокомъ до Іерея и передае ему, поклонивши ся, чашу. Тутъ, если суть міряне до Причастія, мае Іерей проводити имъ молитву: „Вѣрꙋю Господи и исповѣдꙋю“ и проч. Гоаръ 66. зачинаючи ôтъ знаку креста: „Во имѧ Отца и Сына и св. Дꙋха Аминь“; и по скôнченю молитвы додати: „Боже милостивъ бꙋди“ и проч. якъ высше сказано, и додае: „Во имѧ Отца и Сына и Св. Дꙋха А.“ *разъ*, и роздае Причастіе міряпамъ приклякнувшимъ. Тутъ принято звычаемъ, щобы передъ причастіемъ давати и крестъ цѣловати, и щобы оденъ або два свѣщеносцѣ були при Іерею, коли причащае нарôдъ, повздовжь церкви и въ порядку приклякнувшій; причащати же довженъ такъ осторожно, щобы дещо въ ложицѣ не сплыло; если суть Діяконы, тогды першій зъ нихъ бере дискосъ и иде зъ правои стороны напередъ, пôдкладаючи дискосъ пôдъ бороду причащающого ся, а другій обтирае уста ихъ лентіономъ, мовлячи: „Се прикоснꙋ сѧ оустномъ твоимъ“ и проч. а священикъ роздае св. Причастіе съ словами: „Честнаго и пресвѧтаго и пречистаго Тѣла и Крове Господа и Бога“ и проч. стр. якъ высше. Если нема Діяконôвъ, тогды самъ Іерей бере въ лѣву руку чашу бôльше меньше послѣдными пальцями меншими туюже придержуючи, а двома совокуплеными и третимъ т. е. середнымъ придержуючи дискосъ, пôдкладаючи тойже пôдъ бороду причащаючого ся, правою же рукою держачи завѣшеный на 4. и 5. пальци лентіонъ, бере межи два совокупленû и слѣдуючій третій палецъ ложицю, и причащае людей, мовлячи при кождôмъ: „Честнаго и пресвѧтаго“ и проч., а утираючи: „Се прикоснꙋсѧ“ и пр.

По причащеню входять въ святилище и поставивши чашу и дискосъ съ лентіономъ на престолѣ и поклонивши ся глубоко, выймае Священикъ ложицю зъ чашѣ, споживае останки св. Тайнъ ложичкою, если буде потреба, котру потôмъ устами обтирае и кладе на лентіонъ, а накрывши знову чашу покровцемъ, обертае ся ко людемъ (если не причащае, то заразъ взявши ôтъ Діякопа чашу), благословитъ чашою накрытою покровцемъ крестообразно людей словами: „Спаси Боже люди Твоѧ“ и пр. Гоаръ стр. 67. Лит. стр. 340, (42) и обернувши ся ко Олтарю такимъ самымъ пôвкругомъ, знимае покровецъ зъ чашѣ и поклонивши ся глубоко, говоритъ: „Вознеси сѧ на небеса

Боже" Гоаръ 67 Лит. стр 340 (42), бере обома руками чашу и стоячи при Олтарю. говорить втай: „**Благословенъ Богъ нашъ**", а знаменаючи нею (чашею) крестъ, обертае ся правою своею стороною къ людямъ и не благословячи нею а возглашаючи: „**Всегда нынѣ и присно и во вѣки вѣковъ**", Гоаръ 67 доповняе цѣлый округъ ажь до лѣвои стороны ко Олтарю и тутъ поставивши чашу, робить глубокій поклôнъ и споживае набожно и уважно, пôдложивши дискосъ пôдъ бороду лѣвою рукою. Ложицю же по причастію (если була уживана), кладе на илитонѣ, або на лентіонѣ и при обмываню рукъ вкладае ю до чашѣ а по влитю въ ню вина и воды, вертае къ серединѣ олтаря, и споживши то, обтирае лентіономъ и ôткладае на свое мѣстце и т. д. якъ сказано въ рубрицѣ стр. 340 (42): „*Іерей же*"...

На слова: „**Со страхомъ Божіимъ**" и проч., дальше по словахъ: „**Спаси Боже люди Твоя**" и „**Всегда и нынѣ**" на знакъ дзвôнка всѣ вѣрнû клякають. Пôсля тутъ высказаного належить и рубрики въ Служебнику справити.

Тутъ, если суть Діяконы, вливае той, що есть ôтъ правои стороны, Іереєви наставляючому чашу, вино при першôмъ ополоканю, а вино и воду при другôмъ а потôмъ Діяконы, роспустивши орарь, приладжують его на собѣ такъ, якъ зъ початку Литургіи и ôтходять на свои мѣстця въ церкви и поклонивши ся глубоко къ олтарю, спѣвае оденъ зъ нихъ Ектенію: „**Прости пріимше**" и проч. Гоаръ 67 Лит. стор, 340 – 341. (42 – 43).

Тутъ примѣчае ся, що, если въ церкви суть присутнû: Архіерей, крилошане, коляторъ (патронъ), або иншû знатнѣйшû особы чи то духовнû чи свѣтскû, якъ нпр. начальники власти политичнои, тогды Іерей, обтерши дискосъ, пôдкладае пôдъ него покровецъ, дае Діяконови, котрый заносить тойже до поцѣлованя реченымъ особамъ.

Дальше Іерей по обтертю чашѣ и прочихъ сосудôвъ; складае тіиже такимъ самымъ способомъ, якъ на Проскомидіи, цѣлуючи кожде зъ осôбна, напередъ обтерши чашу а потôмъ дискосъ, на дискосъ звѣзду, на звѣзду покровець малый твердый, потôмъ зложенû во трое воздухъ и илитонъ а на то покровець мягкій, если Служба Б. ôтправляе ся на якôмъ олтари меншôмъ (бо на великôмъ

Олтари повиненъ илитонъ завсѣгды зôставати пôдъ Евангеліемъ) и ложицю, если ю забирае до ризницѣ, такъ накрыту чашу ôткладае мало на бôкъ и зложивши илитонъ, кладе на него св. Евангеліе, котре повинно всегда на великôмъ Олтари оставати.

Потôмъ Іерей читае молитву: „**Благодаримъ Тя Владыко**" и пр. Гоаръ 67 Лит. стр. 341 (43) а потôмъ выголошуе: „**Яко Ты еси освященіе**" и пр. Гоаръ 67. Лит. 341 (43). По укôнченю сеи молитвы и возгласа, коли Діяконъ (если есть, если нема то самъ Іерей) выголошуе: „**Съ миромъ изыдѣмъ**" Гоаръ стр. 68, сходитъ Іерей передъ степень и поклонивши ся глубоко передъ Олтаремъ, выходить черезъ царскû врата на церковь, а Діяконы приближаютъ ся къ царскимъ вратамъ и тутъ ставши разомъ, немного ôтдаленû ôтъ царскихъ вратъ, по возгласѣ Діякона: „**Господу помолимся**" Гоаръ стр. 68, тримаютъ Служебникъ Іереєви, котрый спѣвае молитву: „**Благословляй благословящія Тя Господи**" Гоаръ стр. 68. Лит. стр. 241 (43). По укôнченю молитвы входятъ: Іерей царскими вратами, Діяконы же діяконьскими вратами ко Олтарю и тутъ ôтмовивши молитву: „**Исполненіе закона**" и пр. Гоаръ 68. Лит. стр. 342 (44) сходятъ всѣ три передъ степенѣ олтаря ко царскимъ вратамъ и поклонивши ся передъ св. Олтаремъ, стае Іерей въ царскихъ вратахъ: благословить народъ разъ словами: „**Благословеніе Господне на васъ всегда и нынѣ и присно и во вѣки вѣковъ**" и пр. Гоаръ стр. 89 Лит. стр. 342 (44) потôмъ Діяконъ зверненый ко людемъ и пôдносячи мало въ гору конецъ орара правою рукою, выголошуе: „**Премудрость**" Лит. стр. 342 (44). На слова: „**Слава Тебѣ Христе Боже нашъ**" и пр. Гоаръ 68., котрû выголошуе Іерей, обертаютъ ся до Престола, творячи глубоке поклонене и знову обертаютъ ся ко людемъ и Іерей спѣвае *Отпустъ*, не благословячи, но стоячи со зложеными руками.

При читанôй службѣ Божôй не сходить Іерей ôтъ Олтаря, ни тутъ на отпустъ, ни на „**Благословеніе Господне**", ни на входъ малый або великій, но на входѣ великôмъ на слова: „**Всѣхъ васъ православныхъ Христіанъ**" обертае ся съ предложеными Дарами до людей, творячи повный округъ, такъ само и на благословеніе и на отпустъ людей.

Потômъ слѣдуе многолѣтствіе „**На многая лѣта**“ якъ на стр. 343 (45), маюче уживати ся пôсля обставинъ и водѣ, и то при щоденныхъ Службахъ Б. лише втай и при Олтари, при торжественнѣйшихъ, надзвычайныхъ, выголошуе Іерей многолѣтствіе голосно, оберненый къ людемъ: „**Святѣйшому вселеньскому Архієрею**“ и пр. **Многая лѣта!** Ликъ повтаряе: „**Благовѣрному Императору** и пр. **Преосвященному Архіеп. Митрополиту** и пр. **Боголюбивому Епископу** и пр.“

По тôмъ бере Іерей зложенѣ сосуды, сходить передъ степенѣ Олтаря, ôтмовляючи пѣсню св. Симеона: „**Нынѣ отпущаеши раба твоего**“ Лит. стр 343 (45), Діяконы, если суть а если нѣтъ, то самъ Іерей, замыкають Царскѣ врата и поклонивши ся ôтходять до ризницѣ. Тамъ прійшовши, ставляе Іерей чашу на свое мѣстце и знимае зъ себе священнѣ ризы, такъ само и Діяконы и Іерей умывши руки, ôтмавляе молитвы по Причастіи богоговѣйно и задержуючи ся якійсь часъ въ церкви, дякуе Господу Богу за благодѣяніе Тайны Евхаристіи, а потôмъ ôтходить до дому [1]).

Титулъ VI.

О храмахъ посвященыхъ Службѣ Божôй.

„*Аще небо и небо небесе не довлѣютъ Богу*“ [2]), тымъ меньше могутъ се храмы поставленѣ людьми; задля людей однако подобало ся Богу, щобы Єму ôтдавали честь на якôмъ мѣстци освященôмъ; и то въ старôмъ завѣтѣ бувъ ковчегъ, котрого Богъ самъ бувъ строителемъ, де и всѣ святощѣ религіи переховували ся и весь нарôдъ збиравъ ся въ означеныхъ часахъ на Богослужене. Но въ пôзнѣйшихъ вѣках подобало ся Богу мешкати съ людьми, уже не въ наметахъ но въ храмѣ,

---

[1]) О Литургіи Преждеосвященыхъ зри въ додатку 33, такожъ текстъ славяньскій Литургіи св. Іоанна Златоуст. и св. Василія Вел. межъ додатками рускими 33, а. и 33, б.

[2]) II. Параліп. VI. 18.

котрый по побудженю Божому, бувъ Давидомъ приготованый а въ кôнци Соломономъ якъ найвеличавѣйше построеный; а по збуреню его бувъ другій посвященый, Зорoвавелемъ котрый хотя бувъ меньше величавый ôтъ першого, однако задля присутности Мессіи, мавъ стати ся далеко знатнѣйшимъ тамтого по предреченю Аггея[1]). Но коли той за грѣхи Юдеѣвъ бувъ оберненый въ попелъ, зôстали взнесенѝ новѝ храмы всюды по земли, новыми почитателями Бога — Христіянами, въ котрыхъ, ôтъ востока до запада сонця приносить ся Богу жертва чиста[2]) котрѝ хотя часто суть малѝ, но о много величнѣйшѝ ôтъ першого и другого храма Юдейского, и страшнѣйшѝ ôтъ мѣстця, въ котрôмъ подорожуючій Патріярхъ Яковъ стоячи, видѣвъ въ видѣню небо отверте и драбину, кôнцями своими дотыкаючу небо и землю, и Ангелôвъ Божихъ, всходячихъ по нѣй, а Господа самого утвердженого на еи вершку[3]). Нашѝ бо храмы святость свою одержують найбôльше изъ присутности воплещеного Бога, котрый въ ихъ ковчегахъ безъустанно позôстае, ублагороднені не лише зходженемъ Ангелôвъ, но самого Царя Ангелôвъ, котрого они въ зходженю и всходженю до насъ, въ Жертвѣ и Тайнѣ найсв. Евхаристіи самѝ нерозлучно и зъ почестію супроводжають. Коли се такъ есть, то довжнѝ нашѝ храмы, яко обители живого Бога и пристанища Ангелôвъ такъ будовати ся и украшати ся, якъ пристоить для такого Гостя т. е. строити ся въ всякою, о скôлько можь, якъ найбôльшою величавостію, украшати ся приборамив нѣшными и внутреными, заосмотряти ся въ святѝ сосуды и знаряды, и забезпечати ся въ достаточнѝ доходы для удержаня того.

ГЛАВА I.

О будовѣ храма.

1. Передъ всѣмъ охотно заявляемъ радôсть всему народу и духовеньству нашому, що въ послѣдныхъ сихъ часахъ, хотя несчастныхъ, побудовали якъ найбôльше хр -

---

[1]) Гл. II., 10. [2]) Малах. I., 11. [3]) Быт. 28. 12. 13.

мôвъ новыхъ, обширнѣйшихъ и тревалѣйшихъ ôтъ старыхъ при грошевôй помочи всепобожнѣйшого Цѣсаря нашого Францъ Іосифа І., котрого Богъ най хоронитъ благополучно для добра Церкви своеи на многі лѣта.

Маючи взглядъ на саму будову нашихъ храмôвъ въ частности, маютъ тіи изъ взгляду на чотыри части свѣта такъ ставляти ся, якъ Уставъ нашого обряда предполагае и до выконаня обрядôвъ есть потребно; именно такъ, щобы народъ въ церквѣ Божôй стоячій и молячій ся, зверненый бувъ лицемъ къ востоку; двери же церкви бôльшî були оберненî на западъ, бôкъ правый церкви на полудне а лѣвый на пôвнôчь. Причина сего розкладу естъ та, щобы народъ а съ нимъ и священикъ въ церкви молячи ся, були оберненî до востока именно до самого Христа, котрый въ св. письмѣ Востокъ и Свѣтъ называе ся, тому що прійшовши на сей свѣтъ, свѣтломъ правды своеи розôгнавъ тьмы ночи вѣка сего; якъ также и для того, щобы мы зверненî къ востоку, пригадували собѣ, що мы выгнанî изъ раю земного, засадженого на востоцѣ, знова до него вздыхати повиннî. Такъ бо дѣлати межи иншими учитъ св. Іоанъ Дамаскинъ [1]: „Понеже отже Богъ есть духовне свѣтло, а Христосъ есть сонце правды и называе ся Востокъ въ св. Письмѣ, протое часть та, зъ котрои сонце прозирае, мае бути призначена Ему на поклонене“. Знову: „Щобы мы съ желанемъ старого раю покланяли ся Богу звернеными къ нему очима“. А св. Василій В. въ кн. о Дусѣ св. гл. 27 говорить: „Зъ тои причины всѣ споглядаемо на востокъ, коли молимо ся, однако не многî зъ насъ знаютъ, що тое творячи, глядаемъ старои ôтчины т. е. раю, котрый засадивъ Богъ въ Едемѣ на востоцѣ“. Также: „Коли Господь висячи на крестѣ бувъ оберненый лицемъ ко западу, то и мы по тôй причинѣ такъ покланяемъ ся, щобы мы на Него очами взирали“. И знову: „Коли возносивъ ся (Господь) на небо, вносивъ ся къ востоку, и такъ прійде, якъ бачили его вносячого ся на небеса... протое, понеже выжидаемъ его приходу, покланяемъ ся къ востоку. Се же есть передане Апостольске въ св. Письмѣ выразно не записане“.

[1]) О вѣрѣ правосл. книг. 4. гл. 12.

2. При будованю же храма належить заховати стиль и розкладъ частей ôтповѣдный нашому обрядови, именно, щобы храмъ бувъ тричастный, содержачій святилище, ôтдѣлене ôтъ прочого храма стѣною Иконостаса, а храмъ самъ, ôтдѣленый ôтъ притвора.

3. Щодо сосудохранильницѣ, або закристіи, лучше єсть, щобы були двѣ, одна по правôй а друга по лѣвôй сторонѣ святилища, и въ тôй зъ лѣвои або пôвнôчнои стороны має находити ся жертôвникъ проскомидійный, но тая закрыстія якъ и жертôвникъ мають бути примѣненû къ стѣнамъ святилища а не храма, такъ щобы входъ священика на Вечерни и Литургіи приписаный, мôгъ отбувати ся пôвнôчными дверми изъ святилища. До будынку церкви належать такожь дзвôницѣ, котрû мають ся рôвножь прилично будовати, щобы безъобразностію своєю не разили при величавости храма.

ГЛАВА II.

О внутренôмъ украшеню храма.

Въ святилищи и то въ серединѣ его має находити ся передъ всѣмъ Олтарь такъ построєный, щобы можна его выгôдно обôйти, на серединѣ же олтаря належить умѣстити Ковчегъ якъ найприличнѣйше украшеный и всегда съ великою печаливостію чисто такъ внутрь, якъ внѣ удержуваный для перехованя Святѣйшихъ Тайнъ. Ковчегъ же нехай буде такожь и внутрь покрытый якою металевою плытою. Межи 6 бôльшими свѣчниками, розставлеными по обохъ сторонахъ Ковчега, повиненъ взносити ся Крестъ и то съ изъображенемъ Розпятого, низше чотыри свѣчники меньшû, по два по обохъ бокахъ; въ серединѣ Олтаря передъ Ковчегомъ положена книга св. Євангелія красно и хорошо переплетена, представляюча Христа Господа; за Олтаремъ при стѣнѣ, має бути пôдвысшене сѣдалище высше, до сидженя для священика пôдчасъ Апостола и чтеній. Въ самôмъ храмѣ, особенно передъ иконою Спасителя и Пресвятои Богородицѣ, най стоять два бôльшû свѣчники въ такôмъ ôтдаленю ôтъ Иконостаса умѣщенû, щобы было передъохоронене всяке небезпечень-

ство огня. Передъ Найсвятѣйшими Тайнами, чи то внутрь чи внѣ Иконостаса, най висить свѣтяча лямпа, або безъустанно, або по крайнôй мѣрѣ въ часѣ священодѣйствій. Кромѣ того изъ стелѣ самого храма мае висѣти многосвѣчникъ, на пôдлозѣ посередъ храма мае находити ся Тетраподъ, на котрôмъ мають лежати св. образы до цѣлованя народомъ входячимъ до церкви, именно по правôй образъ Креста, а по лѣвôй образъ храмового Святого або Праздника и то съ Крестомъ стоячимъ межи чотырма або по крайнôй мѣрѣ двома свѣчниками. По обохъ сторонахъ храма при стѣнахъ, близько Иконостаса мають находити ся лавки съ ôтдѣльними перегородами або малû Крилосы (клиросы) для пѣвцѣвъ. Въ обширнѣйшихъ церквахъ мае находити ся такожь Амвонъ для проповѣдей и то, если може выгôдно стати ся, по лѣвôй сторонѣ т. е. ôтъ иконы Преч. Дѣвы Маріи. Въ кôнци належить постарати ся, щобы були сповѣдальницѣ кратами заосмотренû. Въ части якôй близшôй къ иконостасови, мають находити ся такожь сѣдалища або лавки для коляторôвъ або патронôвъ церкви; а по сихъ и для иншихъ поважнѣйшихъ осôбъ. Похваляе ся побожный звычай, принятый въ знаменитшихъ церквахъ, въ притворѣ або внутренôмъ дворѣ церковнôмъ, удержувати сосудъ съ священою водою, котрою вѣрнû, вступаючи до церкви, себе знаменують [1]).

ГЛАВА III.

О священыхъ сосудахъ и снарядахъ церковныхъ.

Передъ всѣмъ упоминае сей Синодъ, щобы парохи старали ся Церковь свою заосмотрити во всѣ священû сосуды, передовсѣмъ же, що найменше въ двѣ чашѣ, а если бы одна зъ нихъ уже такъ була вытерта, що въ серединѣ кубка позолочене стерло ся, сейчасъ най старають ся ю наново позолотити и поблагословити. Въ обще же

---

[1]) Зр. Син. Зам. О церкви и въ вопр. о изслѣд. визит. — Такожь постанов. и кан. син. греко-мельхит. (Маронитôвъ) на горѣ Лив. р. 1736. часть IV гл. I въ колекціи Ляцено.

всѣ тӣ сосуды св. котрӣ безпосередно дотыкають ся Пречистого Тѣла и Крови Господа, мають передати ко посвященю Ординарієви, або ôтъ Него особенною властію заосмотреному, протов кромѣ чашѣ, дискоса або патены и пушки, мають ôтдавати ся до освященя священӣ ложицѣ, дароносиця для несеня святѣйшихъ Тайнъ и сосудець монстранційный до закладаня Агнця, такъ званый Мелхиседекъ, служачій до умѣщеня Найсвятѣйшого Тѣла въ монстранціи; прочіи же могуть благословити ся звыклымъ священикомъ. Най же старають ся, щобы св. сосудôвъ не куповано або не направлювано у жидôвъ, що розумѣти ся мае о всѣхъ священыхъ снарядахъ. Що до снарядôвъ св. най также старають ся, щобы не лише было ихъ по достаткомъ, но щобы були такожь приличнӣ и чистӣ, и най що до нихъ все то докладно заховують, що уже было приписано Синодомъ Замостьскимъ [1]).

ГЛАВА IV.

О барвахъ церковныхъ ризъ.

1. Хотя въ уставахъ церковныхъ лише о двохъ барвахъ приходить згадка, нынѣ же употребляють ся часто ризы якои будь, такожь и мѣшанои барвы; все таки нынѣшный Синодъ, бажаючи такожь и въ тôй точцѣ запровадити однообразнôсть, судить за ôтповѣдне, предложити Священикамъ слѣдуюче правило:

2. а) Щобы барва свѣтла т. е. бѣла и до неи найбôльше зближенӣ, якъ золота, срѣбна або бѣлоцвѣтиста, однако такъ, щобы бѣла переважала, употребляла ся въ дни недѣльнӣ, въ праздники Господскӣ, Преблагослов. Дѣвы и Святыхъ полиелейныхъ не мученикôвъ, вынявши однако празникъ Сострраданія Преч. Дѣвы Маріи, Честного Креста и Усѣкновенія св. Іоана Крестителя, въ котрӣ належить употребляти барвы фіолетовои (фіялковои).

---

[1]) Тит: III. О Тайнахъ и ихъ строеню § 4. О служеню Литургіи и вопр. о Найсвятѣйшôй Євхаристіи.

3. б) Ризы червонои барвы належить употребляти въ праздники св. Мучениковъ, кромѣ если припадуть въ день недѣльный, тогды бо задля переважаючои службы воскресной, належить употребляти барвы свѣтлои.

4. в) Ризы фіолетовои барвы въ навечеріє Рождества и Богоявленія Господнього, єсли припадають въ дни постнѝ, въ дни великои Чотырдесятницѣ, також и Страстнои седмицѣ, ажь до чтенія Євангелія на Литургіи великои Суботы, передъ котрымъ мають ôтложити ся ся фіолетовѝ и взяти свѣтлѝ, розумѣє ся кромѣ недѣльных дней (вынявши недѣлю 3-у крестопоклонну и суботъ, въ котрѝ мае ся употребляти барва свѣтла, кромѣ єсли бы припавъ чинъ дневный о усопшихъ якъ въ Суботу 2-у, 3-у, 4-у Чотырдесятницѣ.

5. д) Ризы чорнои барвы належить употребляти при Чинахъ и Литургіяхъ о усопшихъ задля перемагаючого нынѣшного звычаю такъ Грековъ якъ и всѣхъ исповѣдниковъ сего обряду, вынявши дни цѣлои свѣтлои седмицѣ, тогда бо належить употребляти барвы бѣлои.

6. е) Пôдчасъ службъ дневныхъ або седмичныхъ належить употребляти барвы мѣшанои, задля службы подвôйнои Октоиха и Минеи, вынявши Середы и Пятницѣ, въ котрѝ задля службы Кресту и поста, належить употребляти фіолетовои.

Що до дней прочихъ постôвъ, кромѣ великои Чотырдесятницѣ, вже не єсть въ употребленю ôтправа характеру постного, протоє дни тіи що до употребленя ризъ, належить уважати яко непостнѝ.

Таке отже определене барвъ, хотя червона барва була колись властива днямъ постнымъ и о усопшихъ, задля перемагаючого нынѣшного звычаю такъ Грековъ якъ и всѣхъ католицкихъ Церквей всякого обряду, Синодъ судивъ ôтповѣднымъ узаконити для будучои практики. Понеже однако що до розрôжненя барвы червонои отъ фіолетовои ризы тои послѣднои барвы нынѣ дуже рѣдко употребляють ся, протоє, гдебы такихъ не було, можна буде тымчасово употребляти также червонои.

7. При погребеніяхъ дѣтей, котрѝ передъ употребленемъ розуму переселили ся зъ житя сего до Господа, на-

лежить приняти той розумный звычай, нѣкоторыхъ мѣсцевостей щобы пôдчасъ тыхъ употребляли ся свѣтлиї ризы для указаня незинности и радости небесной славы, котрои стали ся участниками.

Титулъ VII.

О Ієрархіи церковнôй.

Церковь Христова воинсвуюча иде черезъ пустыню вѣка сего до вѣчнои щасливости, — до пріобѣцяной земли — не въ неладѣ и несвѣдомо, но въ порядку — и съ величавостію, страшна ворогамъ своимъ; *„ужасъ яко вчиненны“* [1]). — Той то походъ народу Божого до вѣчного спокою и *суботства небесного* [2]), предъуготовивъ самъ собою и розпочавъ ôтъ себе Єдинородный Сынъ Божій ставши ся чоловѣкомъ.

Маючи же ôдôйти и самъ черезъ *завѣсу плоти свои* [3]) *во святая нерукотворенна, Архіерей во вѣки* [4]), щобы ходатайствовати за нами у Отця небесного, и предтеча нашого входа до неба, оставивъ мѣсто себе тутъ на земли товариство учаще, и то такъ крѣпко звязане и устроене, щобы складало ся и зъ головы видимои и зъ прочихъ видимыхъ членôвъ на подобу тѣла чоловѣчого Оставивъ имѐнно: найвысшу Голову Церкви, Римского Архіерея Папу и Епископôвъ, потôмъ Презвитерôвъ и Діяконôвъ, такъ отже, щобы кождый низшій степень бувъ пôдчиненый высшимъ.

Но, понеже съ бѣгомъ часу, громада вѣрныхъ розширила ся по цѣлôй вселеннôй, Церковь Христова, ведена Духомъ Єго, для лучшого завѣдованя святымъ урядомъ, кромѣ тыхъ степеней, котрї назначивъ самъ Господь, установила такожь другї такъ высшї, якъ и низшї степени; а то высшї такъ, щобы межи Епископами деякї въ провинціяхъ передовали передъ другими такъ честію, якъ и *властію*, якими по перше суть: Патріархи, потôмъ Митрополиты и наконець Архіепископы. Понеже, якъ каже

---

[1]) Пѣснь пѣсней 6. 3, 9. — [2]) Євр. 4. 9. — [3]) Євр. 10. 20. — [4]) Євр. 7. 25.

св. Левъ Вел., и межи всеблажеными Апостолами, при подôбности чести була певна рôжниця во власти, и коли рôвный бувъ выбôръ всѣхъ, одному однако дано, щобы прочимъ верховодивъ. Зъ того образця повстало такожь розличіе мѣжь Епископами, и высокимъ роспоряджененемъ установлено, щобы не всѣ присвоювали собѣ всего, но щобы въ поодинокихъ провинціяхъ були поодинокî, котрî малибы першій голосъ межи братьми[1]). Яко низшîи же постанленîи суть такожь Пôддіяконы, Пѣвцѣ и Четцѣ въ нашôй Церкви.

ГЛАВА I.

О Папѣ Римскôмъ.

Хотя Господь всѣмъ Апостоламъ удѣливъ власть управляти видимымъ царствомъ Божимъ, то однако задля вбереженя единости надавъ, безпосередну, порядочну найвысшу власть одному Петрови. Колибо Спаситель, посылаючи Апостолôвъ въ весь міръ, заосмотривъ ихъ тою самою властію, яку Онъ самъ ôтъ Отця своего отримавъ: „*Дадеся ми всяка власть на небеси и на земли*[2])„, и имъ пріобѣцявъ, що буде съ ними ажъ до кôнця вѣкôвъ[3]): „*се азъ съ вами есмь по вся дни до скончанія вѣка*“; но, понеже задля смерти не дозволено було Апостоламъ оставати ажъ до *скончанія вѣка*, то — слѣдуе зъ того, що Христосъ ажъ до кôнця вѣкôвъ позôстае зорôвно съ ихъ наслѣдниками, котрыхъ слухяти, такожь зобовязавъ всѣхъ вѣрныхъ: „*Слушаяй васъ, мене слушаетъ*“[4]).

Мѣсто отже князя Апостолôвъ Петра, держать найвысшу власть управы церковнои пôсля права Божого, ихъ законнîи наслѣдники. Но понеже Петро тому, що державъ въ Римѣ Епископство, тамъ померъ, а по нѣмъ тамже слѣдовали Римскî Архіереи Папы; то тымъ самымъ, некто иншій, тôлько они уважають ся наслѣдниками Петра въ Церкви Божôй. Належить протое, щобы всяка душа, до громады Господньои належача, пôдлягала тôй найвысшôй власти, и то такъ въ тôмъ, що належитъ до вѣры

---

[1]) Посл. 84. [2]) Мат. 28. 18. [3]) Мат. 28, 20. [4]) Лук. 10. 16.

и добрыхъ обычаѣвъ, якъ и во всѣмъ другômъ, що ôтносить ся до внѣшнои управы Церкви, и хотя въ Церквѣ католицкôй процвитае розличнôсть такъ обрядôвъ якъ и дисциплины, то не инакше се дѣе ся, якъ пôдъ тымъ найвысшимъ управителемъ. Цѣлковита отже самоуправа Церквей, котрî рôжнять ся чи то обрядомъ, чи бесѣдою, чи народностію, мусить бути зовсѣмъ выключена ôтъ сеи формы управы церковнои. Протое уважае сей Синодъ своимъ обовязкомъ наставати, щобы то, що о найвысшôй власти и правахъ Римского Архіерея выложивъ въ Тит. I, всѣ мали передъ очами и старанно заховували такъ, якъ о тôмъ самôмъ и свѣдоцтва церковнî, особенно зъ книгъ нашихъ литургичныхъ, ôтносячî ся до тои справы, а зôбранî бл. п. Єго Єминенціею кардиналомъ Мих. Левицкимъ, Митрополитомъ Галицкимъ, въ Єго пастыр. посл. зъ д. 10. марта 1841 насъ ясно поучаютъ [1]).

ГЛАВА II.

О Митрополитѣ.

1. Пôсля старинного звычаю Церкви, помѣщали ся священî Настоятелѣ виднѣйшî помежи другими, въ городахъ виднѣйшихъ, такъ що уже за часôвъ Апостольскихъ въ центрѣ державы вселеньскои самъ Петро и Єго наслѣдники заложили свое сѣдалище, по нѣмъ въ Александріи, городѣ другôмъ по Римѣ, патріархъ Александрійскій; въ Антіохіи, третôмъ городѣ — патріархъ Антіохійскій; въ Іерусалимѣ, четвертôмъ городѣ по Римѣ — патріархъ Іерусалимскій, — Коли же Константинъ Вел. перенѣсъ осередокъ свого панованя политичного зъ мѣста Риму до Константинополя, зачала задля высшости осередку политичного, взрастати також Церковь Константинопольска, и зъôтси Епископъ Константинопольскій намагавъ ся присвоювати собѣ титулъ Патріарха. Но хотя зъ початку задля поваги Настоятетя старого Риму, той титулъ загально не бувъ узнаный, то съ бѣгомъ часу, а особенно

[1]) См. Додатокъ III., 1. 6.

за згодою римского Архіерея, достоинство патріарше и титулъ патріарха бувъ признаный Епископамъ Константинопольскимъ, однако пôдъ тымъ условіемъ, щобы заховали общеніе съ престоломъ Петра, и узнавали первеньство Архіереѣвъ Римскихъ.

Но не лише сей патріархатъ, але и прочіи три, высше реченіи були установлении не иначе, якъ лише властію найвысшого Архіерея т. е. за его згодою и одобренемъ, пôсля свѣдоцтва Венедикта XI, котрый такъ о тôмъ учить: „Свята Римска Церковь, котра пôсля установы Господа, надъ всѣми прочими держить начальство власти порядочнои ôтъ Бога, яко матерь всѣхъ вѣрныхъ Христовыхъ и учителька, установила чотыри патріархальніи сѣдалища, межи котрыми хотѣла, щобы по самôйже Римскôй Церквѣ, Константинопольска перше, Александрійска друге, Антіохійска трете, а Іерусалимска четверте мѣстце держала, и пріукрасила тіиже многими преимуществами, почестями и привилеями[1]).

2. Правило тое, поставляти виднѣйшихъ священыхъ Настоятелѣвъ по городахъ значнѣйшихъ пôдъ взглядомъ политичнымъ, було захованe такожь въ нашихъ рускихъ земляхъ, такъ що въ головнôмъ городѣ всеи Руси, заразъ ôтъ наверненя Русинôвъ до вѣры Христіяньской, въ X. столѣтію и потôмъ, коли еще тревало соединеніе съ св. Апостольскимъ Римскимъ престоломъ, начальный Епископъ цѣлои Руси поставленый бувъ въ Кіевѣ, пôдъ титуломъ Митрополита всеи Руси. Хотя, задля змѣнъ политичныхъ и махинацій Константинопольскихъ патріархôвъ, престолъ той утративъ свôй первѣстный титулъ и свои права, то Церковъ Руска, соединена съ осередкомъ единства церковного, Папою римскимъ, ôтзыскали знову достоинство Митрополиче зъ провидѣнія Божого и милостію самыхъ же Римскихъ Архіереѣвъ, при змѣненôмъ мѣстцѣ резиденціи а тымъ самымъ такожь и титуломъ Кіевского на Галицкій. Коли бо области рускихъ володѣтелѣвъ черезъ напады Татаръ зôстали роздѣленіи и отлучене Кіева ôтъ княжества Галицкого довершило ся, за причиною Галиц-

[1]) Extrav. de elect. зри собор Лат. IV пôдъ Иннок. II. III гл. „Antiqua".

кихъ князѣвъ зôставъ головный городъ ихъ политичного панованя — Галичъ — пôднесеный до достоинства Митрополіи и тую знову потвердивъ Апостольскій Престолъ разомъ съ святымъ Соединеніємъ, и привернувъ ѣй всѣ давнѣйшû права, якû мавъ Митрополитъ Кіевскій. Въ Буллѣ бо Пія П. VII. „In universalis“ зъ дня 22. лютого[1]) 1807 такъ читаємъ: „Мы томужъ Францішкови Цѣсареви и Королеви и Єго наслѣдникамъ въ королевствѣ Галицкôмъ удѣляемъ изъ особенного дару ласки власть, въ кождôмъ случаѣ опорожненя, именовати на высше згаданû Львôвску и Галицку вспôльно злученû Архіепископскû Церкви, и на Холмску и Перемыску Церкви Епископскû въ часѣ, означенôмъ правомъ, особы церковнû, способнû, такими свойствами заосмотренû, якû пôсля приписôвъ св. Канонôвъ и пôсля постановленій... Синоду Замостьского вымагають ся, съ тымъ однако розпорядженемъ, що кождый, для митрополитальнои Церкви именованый, о потверджене свого именованя, введеня и обнятія Церкви тоже, якъ такожь и о позволене чина посвященя, ôтъ Насъ и ôтъ Римского Архіерея тогочасного, просити и получити, и письма Апостольскû въ звыклôй формѣ тайною дорогою, ôтъ Куріи всказаною, споводовати єсть обовязаный.. Тому... Митрополиту, маючи взглядъ на особеннû обстоятельства, и изъ особеннои благосклонности признаемо власть именованыхъ до своихъ суфраганьскихъ Епископскихъ Церквей Холмскои и Перемыскои, єсли лише заосмотренû суть тыми свойствами, котрû, якъ высше сказано, требують ся, властію и именемъ Апостольского Престола потверджати и вводити и посвященя тымъ же удѣляти, способомъ и образомъ, якими тая власть надана зôстала Митрополиту Кіевскому ôтъ вышеназваного Климентія Папы VIII, тогожъ Апостольскимъ посланіємъ: „Decet Rom. Pontificem“[2]).

3. Дальше, хотя давнû права митрополичû, высше наведенû, Климентіємъ П. VIII. наданû, а Піємъ VII. потвердженû зôстали, то таки, понеже теперѣшна управа Церквей такожь и нашихъ, майже примѣнена зôстала до припису

---

[1]) Ист. изслѣд. Петрушевича ставитъ 15. Апр. [2]) D. 7. Kal. Martii 1595.

Собору Тридентійского, для того то и права Митрополита Галицкого суть меньше бôльше такû самû, якû пôсля общого права прилежать всѣмъ Митрополитамъ, вынявши то одно, що по нынѣ Митрополитъ Галицкій мае власть именемъ Апостольского Престола потверджати и институовати и чинъ посвященя удѣляти Епископови Перемыскому[1]) а пôсля найновѣйшого зôзволеня св. Апостольского Престола, такожь и щодо Епископа Станиславôвского.

4. Зъ привилеѣвъ же почестныхъ, кромѣ тыхъ, котрû пôсля общого права Митрополитамъ прислугують, придержуе Митрополитъ Галицкій то именно, що передъ нимъ несе ся крестъ съ двома поперечными раменами; дальше мае уживане Паліюма и Сакоса и право поминаня своего имени при богослуженю во всѣхъ Церквахъ провинціи, якъ такожь на верху митры, жезла и дикиріона, носити двораменный крестъ.

5. Впрочѣмъ, оставляючи въ ненарушимости постановленя Синоду Замостьского дотычно обовязкôвъ Митрополитôвъ, довжна тутъ зроблена бути змѣна що до завѣдованя Діецезій, коли престолъ опорожнить ся въ тыхъ капитулахъ, котрû узыскали свое затверджене и одобрене своихъ статутôвъ ôтъ св. Престола, дотычно двохъ Викаріѣвъ, котрыхъ про тое Капитулы заразъ по смерти Епископа обовязанû суть выбрати, одного до управы духовнои Епархіею, а другого до управы темпоралій т. е. дôбръ столовыхъ Епископскихъ. Однакожь о потверджене тыхъ Викаріѣвъ належить просити Митрополита.

ГЛАВА III.

О Епископахъ.

1. Якъ Римскій Архіерей поставленый на найвысшôй сторожницѣ, зъôтки наглядавъ бы виноградъ Господа воинствъ, роспростороненый по цѣлôй вселеннѣ, такъ Епископъ поставленый есть Духомъ св. яко надзиратель своего частного винограда, котрый, по приказу Господа, ему пôдъ

[1]) зри Бул. Пія VII. „In universalis" 22. лютого 1807".

сторожу зôставъ ôтданый. Яко надзиратель отже повиненъ день и нôчь чувати, щобы якій чужинецъ не ушкодивъ винограду, що бôльше, — повиненъ кождого ворога винограда уже зъ далека повздержувати своею чуйностію, щобы въ своѣмъ часѣ ôтдати плоды винограда, Господу винограда. Кромѣ того есть Епископъ пастыремъ тои части стада Господнього, котра его особеннôй печаливости ôтъ Господа зôстала повѣрена. Яко такій отже най по примѣру самого Христа Господа, не ôтказуе ся и душу свою положити *за овци своя*, если бы потреба було; днемъ и нôчію, якъ высше уже сказано було, чуваючи, най охороняе тѝже ôтъ вовкôвъ, най провадить ихъ на найздоровѣйше пасовиско а ôтвертае ôтъ шкодливого. Ôнъ самъ обовязаный „*изнемогшаго подъяти, и болящаго уврачевати и сокрушеннаго обязати, и заблуждающаго обратити и погибшаго взыскати и властію наказати я безъ наруганія*[1]). Єсть кромѣ того Епископъ Ангеломъ своеи Церкви, якъ называе ся въ книзѣ Откровенія. Яко такій повиненъ про то держати якъ найточнѣйшу сторожу именемъ Бога около своеи Церкви, и ôтъ пôдступôвъ сатаны и его ангелôвъ хоронити ю съ найпрозорливѣйшою обачностію и то не недбало або млаво, щобы случайно не пôдпавъ тымъ самымъ грозьбамъ, якѝ Господь такимъ ангеламъ. черезъ слугу свого пророка нового завѣта св. Іоана Евангелиста обвѣстивъ[2]).

2. Що до правъ и обовязкôвъ Епископôвъ, тѝ права досыть обширно вычисливъ Синодъ Замостьскій Тит. VI. о Епископахъ, котрѝ про то належить заховати, кромѣ змѣнъ, якѝ изъ взгляду на обставины часу, теперѣшный сей Синодъ въ нихъ зробити за ôтповѣдне узнае; и то: 1) що до свойствъ тыхъ, що мають двигати бремя епископске.

Хотя пôсля закона Грекôвъ прислугуе се право лише лицямъ, выбранымъ изъ монахôвъ, то задля змѣны обставинъ клира такъ иночого, якъ и свѣтского, заявляе Синодъ на основѣ розрѣшеня, по крайнôй мѣрѣ мовчаливого, ôтъ того права такъ Митрополитови Спиридону Литвиновичеви, якъ и его наслѣдникамъ удѣленого б. п. Піемъ

[1]) Іезек. 34. 4. [2]) Апок. III и IV.

П. IX. ажь до нынѣшного дня, що ôтъ теперь могутъ бути на Епископство взнесенû также выбранû изъ духовеньства мірского, зôстаючû въ станѣ безженнôмъ, безъ упрошеня якого нибудь бôльше розрѣшеня. 2) Що до каноничного осмотру епархіи: То, що Синодъ Замостьскій приказуе, щобы той ôтбувавъ ся кождого року, або задля розляглости епархіи, по крайнôй мѣрѣ що два роки, або самымъ Епископомъ, або визитаторами, ôтъ него спеціяльно вызначити ся маючими, сей Синодъ уважае въ той спосôбъ змѣнити, щобы, задля надто великои розляглости нашихъ епархій, осмотръ каноничный ôтбувавъ ся що пять лѣтъ, або через Епископа, або черезъ иншихъ. Се Синодъ дозваляе тымъ бôльше, що уважае ся, що Епископы уже черезъ деканôвъ мовбы черезъ своихъ заступникôвъ звидджуютъ цѣлу епархію, именно черезъ осмотры декальнû, котрû, що найменьше, разъ въ рôкъ въ кождôй парохіи ôтбуваютъ ся. Справозданя же такихъ осмотрôвъ деканальныхъ черезъ деканôвъ, най прикажутъ сейчасъ собѣ пересылати и най старають ся безъ проволоки запобѣчи всякимъ надъужитямъ, если бы якû случили ся.

3. Що до дôбръ помершого Епископа, вмѣсто того роспоряджeня, котре Синодъ Замостьскій приписуе, належитъ припяти приписъ новѣйшого закона, якъ то въ попереднôй главѣ о Митрополитѣ було выложено, и то само въ статутахъ Капитулъ выразно есть опредѣлено [1]).

Въ кôнцѣ же уважае Синодъ препоручити Епископамъ, щобы, понеже теперѣшній вѣкъ гôрше потомство выдавъ и вкрадаютъ ся зôпсутя обычаѣвъ и переворотнû засады, старали ся молодшій клиръ уже ôтъ молодости наставляти въ побожности и науцѣ умѣетностей, щобы выхованe питомцѣвъ, ôтдаючихъ ся уже наукамъ богословскимъ, не ставало ся занадто труднымъ, и щобы задля того, съ якъ найбôльшимъ усилованемъ, заводили семинаріи такъ званû для хлопцѣвъ, а запроваджeнû, щобы заосмотрили добрымъ зарядомъ.

---

[1]) См. въ Гл. IV. о Капитулахъ.

ГЛАВА IV.

О Капитулахъ катедральныхъ.

1. Головнымъ священымъ соборомъ, котрымъ кождый дiецезальный Епископъ вѣнчае ся, якъ Господь самъ соборомъ Апостолôвъ, есть безъ сумнѣву Капитула катедральна, зложена у насъ звычайно изъ Канониковъ (Крилошанôвъ), котра, якъ зъ одной стороны ôтдае ся публичнôй хвалѣ Бога, такъ зъ другой стороны подае свою помôчь Епископови въ управляню дуже розлеглыхъ дiецезiй, котрыми завѣдовати иначе Епископамъ самымъ було бы майже неможливо. Що отже на таке становище палежитъ выбирати лише мужей, побожностiю и наукою надъ иншими ôтличаючихъ ся, есть яснымъ, щобы такимъ способомъ вѣнець епископскiй сiявъ якобы найдорогоцѣннѣйшими якими камѣнями.

2. Що до першого установленя такого рода Капитулъ въ нашôй Церквѣ, належитъ знати, що они позаякъ составляли презвитерiю Епископа, въ Церквѣ рускôй существовали уже ôтъ давныхъ часôвъ, пôдъ именемъ „крилосъ" (клиросъ), зъ ôтки и назва руска „крилошанинъ" мае початокъ. А позаякъ тымже Капитуламъ доданый бувъ чинъ и имя Каноникôвъ якъ и Референтôвъ консисторскихъ, пôсля правила Капитулъ обр. лат. находячихъ ся въ сихъ нашихъ пôвнôчныхъ сторонахъ, то першу ихъ докладну организацiю — именно Капитулы львôвской, довершивъ Епископъ Iосифъ Шумляньскiй р. 1700, а що до Капитулы перемыской, Иннокентiй Винницкiй р. 1687. Тй двѣ Капитулы, мало помалу пôдупадаючи̂, зôстали поновно зъорганизовани̂, и то перша р. 1771. п. д. 11. Марта, Епископомъ Львомъ Шептицкимъ, котра то нова организацiя зôстала затверджена правительствомъ Австрiйскимъ силою надворного декрету п. д. 15 липня 1774 за Цѣсаревой Марiи Терессiи, що до своей формы, однако не такъ, щобы тое затверджене узыскало було выконане. Се бо стало ся наконець р. 1813 п. д. 25. лютого дипломомъ Цѣсарскимъ Єго В. Цѣсаря б. п. Франца I; друга же, або Перемыска, пôдъ тымъ самымъ Цѣсаремъ, дипломомъ цѣсарскимъ зъ дня 20. цвѣтня 1816, на вставлене ся Михаила Левицкого

тогдашного Епископа Перемыского. Капитула Станиславôвска основана въ тôмъ самôмъ роцѣ, коли установлено Епископство т. е. 1885, властію, наданою самому першому Епископови О. Юліянови Пелешови, въ Буллѣ основаня.

3. Всѣ тѝ Капитулы одержали въ нашихъ часахъ затверджене свое ôтъ св. Престола, и то: Капитула львôвска и Перемыска черезъ бреве, выдане св. О. Н. Піемъ П. IX. въ Римѣ при св. Петрѣ пôдъ печатію рыбаря дня 12 липня 1864. — Потôмъ львôвска Капитула получила также затверджене своихъ статутôвъ ôтъ тогоже св. Апостольского Престола, декретомъ, выданымъ ôтъ св. Зôбраня о розширеню вѣры для справъ Обрядôвъ Восточныхъ п. д. 4. вересня 1875, въ тôй формѣ: „Коли Пр. О. Іосифъ Сембратовичь Архіепископъ Львôвскій обряду греко-руского, пôсля припису Апостольского посланія зъ дня 12. липня 1864, котрымъ св. О. Н. Пій П. IX. установивъ Капитулы при Церквѣ митрополитальнôй Львôвскôй и катедральнôй Перемыскôй, предложивъ уставы згаданои митрополитальнои Капитулы, задля пôдданя ихъ испытаню и одобреню св. Зôбраня, Ихъ Еминенціи Ôтцѣ того св. Совѣту о розширеню христіяньского имени для справъ Церквей Обряду Восточного, на загальнôмъ зôбраню, державôмъ дня 21. серпня що ино минувшого року 1875, розслѣдивши все докладнô, рѣшили, що тѝ, пôсля формы, въ якôй находять ся въ доученôмъ примѣрнику, мають бути затверджені. Се то рѣшене Ихъ Еминенцій Ôтцѣвъ, Его Святôсть, на предложене Секретаря нижше пôдписаного, на авдіенціи дня 31. тогожь мѣсяця и року, благосклонно одобривъ и зволивъ ихъ узнати важными. Дано въ Римѣ въ палатѣ св. Зôбраня о розширеню вѣры для справъ Обряду Восточного дня 4. вересня 1875. Александеръ Кард. Франки, префектъ. — Каетанъ Альойзій Маселля — Секретарь[1]). — Перемыска же Капитула, для того, що до сего часу не предложила ко затверджену св. Престолу своихъ статутôвъ, не тѣшить ся до теперь послѣдствами затверджена свого, понеже еи установлене стало ся съ тымъ выразнымъ застереженемъ, если — до

[1]) Додатокъ 34. Статуты Капитулы Львôвскои.

шести мѣсяцѣвъ предложенû зôстануть св. Престолу статуты капитульнû ко затверджению.

Щобы проте тая Капитула не була лишена своихъ правъ, розпоряджае Синодъ, щобы речена Капитула въ протягу одного року ôтъ ôтправленя Синоду, статуты свои до затверджения св. Престолови переслала[1]). Станиславôвска же Капитула узыскала вправдѣ затверджене свое и своихъ статутôвъ ôтъ св. Престола властію, удѣленою до того самому Епископови Станиславôвскому, самою Буллею основаня, однакожь и ту Капитулу упоминае Синодъ, щобы чимскорше постарала ся предложити свои Статуты до затверджения[2]).

4. Що до правъ, обовязкôвъ и привилеѥвъ Капитулъ, то тû докладно опредѣленû находять ся въ статутахъ капитульныхъ, котрû также тутъ при кôнцѣ Синоду долучають ся[3]). При тôмъ Синодъ взывае о Господѣ поодинокихъ членôвъ Капитулъ, щобы они, якъ достоинствомъ и почестями превосходять весь Клиръ, такъ само и примѣрами честнотъ прочій Клиръ перевысшали, пôсля слôвъ Господа: *„Ємуже будетъ дано много, много взыщется отъ него“*[4]).

5. Найбôльше же поручае имъ реченый Синодъ пôдчинене власному Епископови, якъ своему Владыцѣ, щобы межи Епископомъ и членами Капитулы заходила та згода, яка заходить межи рôжными струнами того самого инструменту, якъ въ посланію своѥмъ до Ѥфесеѥвъ упоминае св. священомученикъ Игнатій говорячи: „Кого будь пôшле Отець родины ко управленю своеи родины, того повиннû мы такъ приняти, якъ того самого, котрый посылае. Явнымъ отже есть, що належить Епископа уважати якъ самого Господа“; щобы такимъ способомъ могла и Каноникамъ нашихъ Капитулъ бути удѣлена та похвала, котру удѣливъ колись тойже богоносный Мученикъ Презвитеріи Церкви Ѥфескои мовячи: „Достойна, гôдна згадки бо есть ваша Презвитерія, Богуугодна, такъ согласна съ Епископомъ, якъ струны цитры. Про то въ согласію ва-

---

[1]) Що и стало ся вже р. 1894. [2]) Се также вже стало ся 1894 р. Статуты обохъ еписк. Капитулъ потверджени. [3]) зри статуты Капитулы Церкви Митроп Львôвскои Додат. 34. [4]) Лука XII. 48.

шômъ и въ згôднôй любови Іисусъ Христосъ нѣспословить ся". Щобы же тое осягнуло ся, най Каноники (Крилошаны) свого Епископа своими совѣтами и дѣломъ совѣстно вспомагають, приказы его точно заховують и всегда готовыми оказують ся до предпринятя всѣхъ справъ и до допроваджения ихъ до кôнця.

ГЛАВА V.

О замѣстцевыхъ заступникахъ або о Деканахъ.

1. Хотя управляти Церквою Божою належить властиво до Епископôвъ, котрыхъ на то поставивъ самъ Духъ св., однакожь, понеже задля розлеглости церковныхъ областій, Епископъ не есть въ станѣ самъ безпосередно сповняти сей свôй небесный урядъ, для того потреба ему прибрати собѣ до участи въ сихъ трудахъ декотрыхъ изряднѣйшихъ изъ свого клира, котрî для того, що представляють самого Єрарха своеи діецезіи въ урядованю, довжнî также самî въ собѣ представляти его свойства и честноты; а зôставши настоятелями всего духовеньства свого деканату, довжнî стати ся примѣромъ всѣхъ церковныхъ приписôвъ, до котрыхъ захованя духовеньство направляти суть выбранî. Задержуючи се въ памяти, що якъ стали ся разомъ съ Епископомъ участниками трудôвъ въ винградѣ Господнѣмъ маючихъ ся поносити, — такъ такожь стане ся, що колись передъ прочими, станутъ ся участниками плодôвъ изъ трудôвъ своихъ, по словамъ Апостола: *„Достоинъ дѣлатель мзды своея"* [1]).

Обовязки же Деканôвъ суть слѣдуючî:

1. Чуване надъ наукою вѣры, обычаями, и святою карностію, особенно же, що до ôтправы богослужень, строеня св. Тайнъ, посѣщеня хорыхъ, проповѣданя слова Божого, посѣщеня шкôлъ и объучаня науки христіяньскои въ тыхже, передовсѣмъ розумѣе ся що до духовеньства, а потôмъ що до народа свого деканату, такъ що, если бы дôзнали ся, що дещо противить ся правилу святыхъ канонôвъ и роспорядженямъ Еписокопа, най сейчасъ старають

---

[1]) І. Тимоө. 5. 18.

ся самѣ ôть себе зарадити тому, а если бы имъ то труднымъ выдавало ся, най цѣлу справу безъ проволоки донесуть свому Ординаріеви.

2. Надзôръ надъ управою дôбръ и фундацій поодинокихъ Церквей деканату, перестерѣгаючи, щобы зъ нихъ нѣчого не убуло, або не погôршило ся, або не змѣнило ся, и въ тôй цѣли буде важкимъ обовязкомъ Деканôвъ рôчнѣ рахунки тыхъ дôбръ и фундацій переглядати.

3. Введене въ каноничне посѣдане душпастырѣвъ и ôтдане имъ въ имени и заступствѣ Ординаріѣвъ Церквей, дôбръ, легатôвъ, фундацій, всѣхъ актôвъ и книгъ, якъ также всѣхъ посѣлостей Церквей, до котрыхъ управы пріймають ся.

4. Справоздане до Епископа о важнѣйшихъ справахъ и ôтворотно повѣдомлене клира о приказахъ Епископа и пересылане письмъ о бѣжучихъ справахъ, маючихъ ся взаимно сообщати, долучивши также свое мнѣніе о заходячôй справѣ.

5. Ôтправляне кождого року соборчикôвъ деканальныхъ съ духовеньствомъ свого деканату, пôсля правила, діецезальнымъ Ординаріемъ приписаного, и справоздане о справахъ на нихъ оговорюваныхъ до Епископа чимъ скорше по ôтправленю кождого соборчика.

6. Осмотръ всѣхъ парохій свого деканату кождого року и точне справоздане о ихъ станѣ.

7. Заряджене що до душпастыря, ôтходячого до Бога, именно щобы удѣливъ ему св. Тайны и иншѣ духовнѣ помочи, або щобы постаравъ ся, щобы тіи другимъ кимъ удѣленѣ зôстали, щобы его по смерти съ обрядами, властивыми священникамъ, разомъ съ кондеканальными священниками, похоронивъ, а потôмъ всѣ документы парохіяльнѣ перенявъ, завѣдателя тымчасово поставивъ, и о тôмъ всѣмъ не залишивъ завѣдомити Ординарія.

8. Позволене парохамъ ôтдалити ся изъ своихъ парохій до осьми дней задля якои важнои причины.

2. Що до правъ почестныхъ Деканôвъ, то они суть слѣдуючѣ:

Деканъ побирае зъ фонду религійного за выповнене свого уряду и на выдатки канцелярійнѣ найменьше 100 гульденôвъ рôчно. Мае привилей носити ревереренду съ такъ званою пелеринкою и съ подвôйными рукавами и чорнымъ поясомъ съ золотыми френзлями. При въѣздѣ на осмотръ деканальный урядовый, мае пріймати его въ Церквѣ парохіяльнôй душпастырь мѣстцевый и брацтво тои Церкви, при ôтголосѣ дзвонôвъ. — Деканы почитають ся титуломъ: „Всечестнѣйшій Отецъ". Для того, що сповняють чинъ въ имени свого Епископа, належить ся имъ честь, почитане и послухъ ôтъ духовеньства, ôтповѣдне ихъ чинови и першеньство, такъ въ Церквѣ, якъ и внѣ, коли суть въ своѣмъ урядованю.

ГЛАВА VI.

О Парохахъ.

1. Парохôвъ прибирають собѣ Епископы до участи въ старанности около спасенія душь діецезій собѣ повѣреныхъ, однакожь они мають управляти повѣреною имъ парохією въ зависимости ôтъ Епископа. А понеже они безпосередно сполучають ся съ своимъ народомъ, и задля того успѣшнѣйше могуть дѣйствовати для ихъ спасенія — довжнѣ они знати, яке бремя имъ вложене и якій ôтвѣтъ мусять здати Богу. Съ тымъ отже ôтличнымъ ихъ чиномъ и достоинствомъ довжнѣ сполучити ся и ôтповѣднѣ честноты духа, котрѣ мають являти свому народови не лише словомъ, но и примѣромъ, такъ щобы тото, чого учать народъ словомъ, впередъ дѣломъ сповняли, пôсля того, що о Господѣ св. Евангелистъ Лука пише: „*Начатъ Іисусъ творити же и учити*" [1]).

2. Дальше, чинъ пароха заключае ся въ трехъ главахъ: именно, щобы бувъ учителемъ, служителемъ и пастыремъ.

Яко учитель прикладати ся повиненъ до проповѣданя слова Божого и научаня науки христіяньской (катехиза-

[1]) Дѣян. Ап. 1, 1.

ціи), щобы тыми учивъ стадо свое дороги до вѣчного спасенія. Яко проповѣдникъ и учитель христіяньскои науки, най заховуе докладно приписы св. Канонôвъ, именно, щобы кождои недѣлѣ и праздника державъ всегда проповѣдь пôдчасъ Литургіи, а по Вечерни удѣлявъ науку христіяньску; а также при иншихъ способностяхъ догôдныхъ най старае ся выконывати той обовязокъ, и такожь приватно и *благовременнѣ и безвременнѣ* най старае ся вводити добрî обычаѣ мѣжь вѣрными [1]).

Яко служитель, дѣйствуючій въ заступствѣ Христа, довженъ передовсѣмъ приносити и привмѣняти за овцѣ свои жертву св. Литургіи въ дни недѣльнî и праздники приказанî, а кромѣ того пôсля звычаю и припису, у насъ ôтъ давна существуючого, кождои недѣлѣ и праздника приказаного ôтспѣвати Утреню и Часъ первый, а пополудни, Вечерню, кромѣ иншихъ надпорядочныхъ священодѣйствій, пôсля приписôвъ Типика и пôсля потребъ вѣрныхъ, чи то въ церкви, чи внѣ церкви ôтправляемыхъ.

3. Яко строителѣ Тайнъ Божихъ обовязанî суть парохи удѣляти св. Тайны вѣрнымъ, коли лише того зажадають, або коли они самî спостерегуть того потребу, и то съ тою повагою, вѣрою и набожностію, яка пристоитъ рѣчамъ такъ святымъ: и съ такимъ внѣшнымъ выголошенемъ слôвъ и супроводомъ обрядовыхъ дѣйствъ, щобы вѣрнî получили плоды св. Тайнъ, походячî не лише изъ самого дѣйства, но такожь изъ дѣйства дѣйствуючого, и щобы совершенно переняли ся Таинствами небесныхъ рѣчей. — Особенно же що до Тайны Покаянія и пресв. Евхаристіи мають заявляти себе печаливыми и охотными тіижъ вѣрнымъ якъ найчастѣйше удѣляти, не щадячи нiякихъ трудôвъ, ни прилѣжности, ни терпеливости въ св. Судилищу Покаянія, особливо же въ часѣ пасхальнôмъ, въ котрôмъ, пôсля права каноничного, обовязаный есть парохъ удѣляти свому народови св. Евхаристію. — Тую свою печаливôсть такожь объявляти довженъ около тяжко хорыхъ по домахъ, щобы случайно въ послѣднôмъ подвизѣ

---

[1]) II. Тим. 4. 2.

изъ всѣхъ найстрашнѣйшôмъ, не лишили ся безъ помочи и покрѣпленя сихъ Тайнъ.

4. Яко пастырь або управитель стада, довженъ всесторонно чувати надъ карностію обычаѣвъ свого стада, и про то, если бы довѣдавъ ся, о чѣмсь моральности противнôмъ, повиненъ спѣшити сейчасъ тому зарадити, — стараючи ся особенно, щобы не було незаконныхъ або подозрѣныхъ сожитій, щобы не ширили ся піятики и танцѣ по корчмахъ, щобы задля своей недбалости въ выкореню тыхъ блудôвъ не стягнули каръ на себе, загроженыхъ Ангелови Пергамскому[1]), щобы крадежи и сварнѣ и иншû споры не взмагали ся, а если бы коли лучили ся, най старае ся мирно и со всякою терпеливостію ихъ полагодити, уникаючи суперечокъ и най усилуе ся съ поватою, ôтповѣдною свому чинови, ихъ покôнчити. Въ случаяхъ же труднѣйшихъ, котрû бы не мôгъ самъ полагодити, належить ôтнести ся до свого Ординарія.

5. Впрочѣмъ парохи повиннû мати печаливôсть о всѣмъ, що провадить до спасенія народа, ставши ся всѣмъ для всѣхъ, учителями молодежи, ôтцями убогихъ, порадниками нещасливыхъ и хорыхъ, покровителями сирôтъ и вдовиць, оборонителями утисненыхъ, поспѣшниками побожныхъ товариствъ и защитниками религійныхъ звычаѣвъ.

6. Щобы же всѣмъ тымъ своимъ обовязкамъ могли вдоволити, належить парохамъ въ парохіяхъ своихъ майже всегда перебувати, а если бы задля якои важнои причины приневоленû були ôтдалити ся, не повиннû того дѣлати безъ позволеня свого декана, предложивши ему поводъ и цѣль свои подорожи, такъ, щобы деканъ тымчасово повѣривъ парохію тую котрому изъ сусѣдныхъ парохôвъ, котре однако позволене деканъ лише на ôсьмь дней удѣлити може, а если поводъ неприсутности вымагавъ бы довшого протягу часу, въ тôмъ случаю повиненъ посредствомъ свого декана удати ся до свого Ординарія.

7. Кромѣ того повиненъ парохъ въ домѣ своѣмъ мати шафу, заосмотрену належитымъ замкомъ, въ котрôй обе-

---

[1]) Апок. II. 14—16.

режно мають ся переховувати всѣ акты парохіяльнѣ; насамперед чотыри книги, о котрых споминае Синодъ замостьскій[1]), а кромѣ того всѣ приказы и роспоряджена власти такъ церковнои, якъ и свѣтскои, ôтносячѣ ся до справъ церковныхъ.

8. Понеже отже такѣ и такъ великѣ суть обовязки пароха, безперечно потреба ему до належитого ихъ выповненя особеннои помочи и высшои силы, котру прото парохъ най усилуе ся отримати неутомимыми молитвами, чуванємъ и постами, употребляючи найбôльше молитвы до своихъ проповѣдей, памятаючи, що ни однои душѣ не мôгъ бы уловити въ таинственну сѣть Христову, *аще не по глаголу Господа*[2]). Въ особенности же получить тую помôчь зъ высше, ôтправляючи достойно и богоговѣйно Божественну жертву, если не щоденно, то по крайнôй мѣрѣ якъ найчастѣйше, ôтчитуючи щоденно и побожно часы канонично, сповѣдаючи ся часто, привыкаючи щоденно до розмышлень о рѣчахъ небесныхъ и читаня духовного, особенно св. Письма, котре св. Амврозій называе „книгою священичою", а св. Атанасій „раемъ, въ котрôмъ находять ся всѣ дерева..." Уникаючи збѣговискъ публичныхъ свѣтовыхъ, якъ такожь уникаючи танцѣвъ галасливыхъ въ домѣ своѣмъ, хотя бы и въ часахъ праздникôвъ.

9. По силамъ повиннѣ такожь парохи заводити брацтва, особенно тверезости, допускаючи однако до присяги, досвѣдченыхъ передъ тымъ и чуваючи надъ кружками, призначеными до литературного читаня (читальнями) въ парохіи, щобы случайно не принимали ся тамъ книжки и часописи, ворожѣ набожности и Церкви католицкôй або добрымъ обычаямъ; и самѣ повиннѣ въ рукахъ своихъ держати якобы ключь такихъ товариствъ, такъ щобы стали ся орудіемъ Церкви до пôднесеня добра религіи и суспôльности.

---

[1]) Тит. X. о парохахъ [2]) Лук, V. 5.

ГЛАВА VII.

О помôчникахъ парохôвъ.

1. Надъ таинственною ловитвою ночи сего вѣку словомъ Господнимъ поставляе ся одинъ Петро, ему додають ся помôчники Апостолы, а тымъ другû сотрудники. По смерти Петра и Апостолôвъ и ученикôвъ Христовыхъ пôсля тоиже волѣ Христа и роспорядженемъ Єго продовжають ту таинственну ловитву ихъ законнû наслѣдники, именно князь всѣхъ и управитель корабля церковного Архіерей Римскій, его помôчники — Епископы, Епископôвъ — парохи, парохôвъ — сотрудники; тû всû яко служителѣ Христовû зъ своей стороны причиняють ся до труду ловленя душь, що мають ся перевезти до берегу вѣчности. Где отже Парохъ самъ не есть въ силѣ управляти своею парохіею, довженъ ему надати Епископъ помôчникôвъ, котрû, хотя не мають порядочнои власти въ парохіи, лише пôдчиненû суть парохови, однако задля вспôльности чина годить ся, щобы они яснѣли подôбными свойствами якъ парохи. Щобы же межи Парохомъ а Сотрудникомъ заходила якъ найбôльша згôдливôсть, въ недостатку котрои повстае въ парохіи мерзке запустѣне, чуе ся Синодъ о Господѣ обовязанымъ, приписати взаимне правило обовязкôвъ для обохъ. А то: пароховы, щобы обходивъ ся съ сотрудникомъ своимъ, якъ съ товаришемъ своимъ въ Христѣ, съ добротою, лагôдностію и благоволеніемъ, хоронячи ся ôтъ гордого старшованя надъ нимъ, що бôльше, стараючи ся, щобы такъ домашнû его, якъ и всѣ парохіане обходили ся съ нимъ, со всякимъ поважанемъ; самого же сотрудника, щобы яко молодшого служителя, при нагодѣ своими совѣтами до веденя душь и завѣдованя парохіею поволи наставлявъ.

2. Кромѣ того мае Парохъ уважати на жите и поведене свого сотрудника такъ дома якъ и по за домомъ, однако не повиненъ сейчасъ противъ блудôвъ его строго, а тымъ меньше, прилюдно выступати, но лише приватно въ чотыри очи по ôтцѣвски упôмнути, а лише о непоправнôмъ до декана або Ординарія донести.

3. Въ кôнцѣ, понеже викарій пароха не есть властиво дѣлателемъ, но сотрудникомъ его, и участникомъ въ тру-

дахъ въ виноградѣ Господнѣмъ, про то не повиненъ парохъ весь тягарь труду складати на его плечи, лише подѣлити справедливымъ роздѣломъ межи собою и нимъ такъ, щобы ярмо Господне спôльно оба носили, щобы однако пôдъ предлогомъ труду, для полученя бôльшого зыску, не задержавъ собѣ парохъ всѣхъ майже служенъ, заосмотреныхъ стипендіями, а сотрудники лишенî були своихъ плодôвъ.

4. Въ кôнцѣ, щобы задля матеріяльныхъ доходôвъ межи Парохомъ и Сотрудникомъ не було суперечôкъ, то приказуе Синодъ Парохамъ, щобы такъ для добра взаимного спокою и парохіянъ, якъ также для доброго примѣру и для оказаня справедливости, заховували звычай тыхъ побожныхъ парохôвъ, котрî зъ всѣхъ доходôвъ, вспôльно зôбраныхъ, дають сотрудникамъ своимъ трету часть тыхъ же. Именно же що до Службъ Божихъ, то ихъ стипендіи най належать выключно и въ цѣлости до тыхъ, котрымъ вѣрнî, безъ застереженя приносять и котрî ôтправляють Службы Божî, однако такъ, щобы ани Парохъ не перешкаджавъ, а тымъ меньше, взборонявъ стипендіи литургійнî приносити Сотрудникамъ, ни Сотрудники не перешкаджали такî стипендіи приносити Пароховй.

5. Сотрудникамъ же приписуе сей Синодъ, щобы они добре памятали, що суть низшими въ урядѣ, звычайно также вѣкомъ и досвѣдченемъ ôтъ Парохôвъ, прото мають имъ ôтдавати почесть привязаня сынôвского зъ сердця, и своимъ способомъ поступованя старати ся также другихъ поважане, любовь и довѣріе для парохôвъ зъеднати [1]).

6. Сотрудникъ мае Пароховй свому заявляти послушеньство и бути всегда готовымъ къ заступленю мѣсця Пароха; кромѣ того най памятають Сотрудники, що порядочна власть въ завѣдованю парохіею не належить до нихъ, но до Парохôвъ, и прото най не присвоюють собѣ нiякои власти роспоряджати пôсля уподобаня справами парохіи, и най не важать ся що нового запроваджувати въ парохіи безъ ихъ згоды.

7. Но если бы имъ здавало ся, що для добра и спасенія вѣрныхъ що лучшого або пожиточнѣйшого треба бы здѣлати, то мають тое со всякою скромностію и пôдчиненемъ Пароховн предложити, и старати ся его до згоды на то наклонити.

8. Наконець, най не важать ся ôтдаляти зъ мѣстця безъ позволеня Пароха, но лише за его вѣдомостію и позволенемъ, и то за кождымъ разомъ; Парохъ буде мôгъ самъ дати позволене на три дни, щобы такимъ способомъ ни Парохъ, ни парохіяне не були лишенѝ помочи Сотрудника въ справѣ вѣчного спасенія.

Титулъ VIII.

О Семинаріяхъ духовныхъ.

Єсли завсѣгды найбôльшои чуйности и особлившои старанности треба було ужити, щобы тѝ всѣ, котрѝ въ таборѣ Господнѣмъ воинствовати бажають, побожно и свято выховывали ся, и въ найлучшихъ наукахъ були объученѝ, то певно нѣкому не есть тайно, якъ дуже Христовôй и свѣтскôй державѣ на тôмъ залежить, щобы такъ спасенне дѣло всюды подвоеною ревностію вспирати, особливо въ тыхъ дуже прикрыхъ часахъ, въ котрыхъ добро Церкви конечно жадае, щобы съ кождымъ днемъ число найлучшихъ священикôвъ росло, котрѝ окрасою всѣхъ чеснотъ свѣтячи, и здоровою та основною наукою владѣючи, змогли бы обовязки свого чина побожно и со знанемъ сповняти, христіяньскій нарôдъ прилѣжно поучати, ô спасеніе душъ докладно старати ся, заблуджаючихъ на дорогу правды и праведности наводити, та Божу и церковну справу бодро и искусно боронити; и пôдступныхъ людей ошуканьства вôдкрывати, блуды опровергати, нерозумъ и нерозвагу вбивати и напасти ломити[1]).

---

[1]) Посл. Апост. Пія IX. установ. Семинаріи Пія IV. д. 1. Юлія 1873.

Щобы мы тымъ певнѣйше а заразомъ и успѣшнѣйше се осягнули, щобы по мысли С. Столицѣ Апостольскои Церковь Божа въ сѣй Провинціи церковнôй рускôй завсѣгды мала достаточне число мужей церковныхъ, котрî сильнî въ дѣлѣ и бесѣдѣ бодро и старанно бороли бы борбу Господню, и щобы всѣ свого обовязку части такъ розличнî и тяжкî побожно и искусно сповняли, уважали Отцѣ сего Собора за найлучшу рѣчь, установити якъ найточнѣйшî правила о выхованю клирикôвъ; позаяк ôтъ правого выхованя клирикôвъ зависить праве выхованє христіяньского люду.

ГЛАВА I.

О семинаріяхъ хлопцѣвъ.

1. Позаякъ священикъ по найбôльшôй части такій має конець въ житю, якій мавъ початокъ ôтъ дѣтиньства, и: *„Суть путіе предъ мужемъ, и не любить возвратити ся отъ нихъ“* [1]), або пôсля Вульгаты: „Молодець ôтъ дороги своеи, хотя зôстарѣвъ ся, не ôтступить ôтъ неи“ [2]), прото безперечно много на тôмъ залежить, щобы будучî служителѣ Церкви ôтъ дѣтинныхъ лѣтъ особлившою старанностію накланяли ся до побожности и науки. Для того сей Синодъ постановляє, щобы въ сѣй нашôй Провинціи церковнôй що найменьше одна семинарія хлопцѣвъ була основана, до котрои приступъ мати могуть молодцѣ зъ діецезіи Митрополичои и зъ діецезій другихъ Суфраганôвъ.

2. А щобы же, якъ того звычай и потреба часу вымагає, Семинарія хлопцѣвъ до докладнѣйшого правила була примѣнена и прото бôльшій пожитокъ Церкви могла принести, узнає сей Синодъ за добре, доложити то, що ôтносить ся до управы и заряду такого заведенія, якъ и до способу наукъ и религійного наставленя житя.

3. Понеже Семинарія хлопцѣвъ, якобы розсадникъ плекати ся маючои побожности и выробити ся маючого характеру священичого, въ тôй цѣли єсть заложена, щобы хлопцѣ до невинности житя, богочестія, скромности и цер-

---

[1]) Притч. 22, 15. [2]) Притч. 22, 6.

ковного духа заправляли ся, а заразомъ учили ся умѣетностей и высшихъ наукъ, — то Епископы най доложать передовсѣмъ всякои старанности и уваги, щобы въ семинаріи приготовляючôй були поставленй управителѣ и учителѣ ôтзначаючй ся чеснотою и обычаями, ревностію и мудростію не меньше якъ и здôбностями и наукою[1]).

4. Управителѣ же и учителѣ най стараютъ ся съ всею усильностію и всѣмъ трудомъ, щобы питомцѣ зъ дня на день взрастали въ правдивôй и докладнôй наукѣ, въ вѣрѣ и побожности, най стараютъ ся вбуджати въ ученикахъ любовь до науки, а заразомъ плекати духа карности и працѣ. Надто, най съ всею старанностію до того прямують, щобы молодцѣ ôтъ першого дѣтиньства, вызуваючи ся що разъ бôльше зъ духа свѣтового, переймали ся духомъ церковнымъ; най ихъ духови вбиваютъ належите поважане, любовь и почесть стану духовного, най прилѣжно докладаютъ працѣ, щобы не меньше примѣромъ, якъ и наставленями выробити и утвердити въ нихъ правдиву и крѣпку здôбнôсть молитвы, любви, покоры, послушеньства, правости и непорочности; ôтъ самого порога духовного теченія най имъ будутъ провôдниками въ всѣхъ дѣлахъ своихъ, зъ любви Бога своиювати ся маючихъ такъ, щобы старраннôсть о карнôсть, була любовію, а любовь сторожемъ законôвъ[2]), най ихъ выучать до св. Тайнъ побожно приступати, Пресв. Тайнамъ поклôнъ ôтдавати, Преблаг. Дѣву побожно чтити, при жертвѣ Євхаристійнôй уважно и побожно присутными бути, съ пожиткомъ розмышляти и духовнй книжки читати. Прилѣжно най стараютъ ся, щобы правила для управы Семинарій, ôтъ сего Синоду установити ся маючй, були всѣми докладно захованй; черезъ що стане ся, що въ питомцяхъ выобразуе ся такожь змыслъ порядку, и они вчасно призвычаятъ ся заховати порядокъ во всѣхъ рѣчахъ якъ найпильнѣйше. — Прилѣжно най надзираютъ ученикôвъ собѣ повѣреныхъ, чи то, коли занимаютъ ся наукою чи, коли ôтдаютъ ся забавамъ, бо ôтъ неусыпнои

---

[1]) Соб. Балтимор. III. [2]) Прем. VI, 19.

чуйности найбôльше зависить захованє моральности, поправа успособленя и поступъ въ наукахъ[1]).

5. Управителѣ Семинаріи най также въ тôмъ доложать старанности, щобы хлопцѣ научили ся правилъ приличности и вправляли ся въ всякôй вѣчливости. Єсли бы про то въ ихъ обычаяхъ дещо негладкого и грубого, неприличного и незгôдного зауважали, то най старакть ся на лучше поправити и усунути. Дѣйстно христіяньска приличнôсть и лагôднôсть обычаѣвъ, котрѣ зъ любови и покоры походять, суть для клирикôвъ окрасою и достойностію и не мало блеску приносять ихъ науцѣ и побожности, а въ кôнци то справляють, що служителѣ Бога стають ся милѣ людемъ и ихъ тымъ лекше для Христа змогуть позыскати.

6. Єсли бы найшли ся деякѣ, не маючѣ здôбностей або духа, згôдныхъ зо станомъ священичимъ, набожности, чеснотѣ не ôтданѣ — не знаючѣ карности, оказуючѣ зарозумѣле або упôрне успособленє або даючѣ другимъ соблазнь чи то словами, чи дѣлами, — а частѣйше напôмненѣ, не поправляли ся на лучше, най будуть зъ Семинаріи выдаленѣ[2]).

7. Щобы уже ôтъ молодости призвычаили ся до священичихъ обычаѣвъ и въ обрядахъ, котрѣ мають ся строго и докладно заховати, вправляли ся, питомцѣ най служать при св. чинахъ въ хорѣ каплицѣ, а кромѣ того най вправляють ся въ спѣвѣ литургичнôмъ черезъ цѣлый пробѣгъ выхованя.

8. Впрочѣмъ Епископы, коли схотять Семинарію хлопцѣвъ заложити, най стараютъ ся съ всякимъ усиліемъ о средства потребнѣ до выконаня сего дуже спасенного дѣла. Понеже однакожъ дуже есть трудно, щобы выдатки на то потребнѣ власными силами змогли понести, то най живять крѣпку надѣю, що св. Зôбранє розпр. вѣры котрому дѣло высше сказанє дуже лежить на серци, прійде имъ въ помôчь.

---

[1]) Зрôвн. Соб. Пров. Колон. Турон. Бальтимор. [2]) Тамже.

ГЛАВА II.

О Семинаріяхъ бôльшихъ.

1. Въ малôй Семинаріи питомцѣ понѣкуда починають жите клирикальне, въ бôльшихъ же якобы до совершеньства приводять ся. Въ сихъ бо найблизше приготовляють ся тѣ, що мають бути свѣтломъ свѣта и солію землѣ, та вождами народôвъ, котрѣ мовъ подвôйнымъ мечемъ побожности и науки, бороли бы ся за правду крѣпко и заблудженя поборювали бы непобѣдимо, котрѣ, сильнѣ дѣломъ и словомъ, змогли бы виноградъ Господень управляти и стеречи. Передовсѣмъ прото Епископы най на серцѣ мають старанность о бôльшѣ Семинаріи, най ихъ ôдзначують ôтцѣвскою печаливостію и най хоронять ихъ мовъ ока.

2. Но понеже въ сѣй нашôй провинціи церковнôй есть одна бôльша Семинарія для всѣхъ Діецезій, про то Преосв. Митрополитъ разомъ съ Епископами Суфраганами, потрудить ся съ всякою старанностію, щобы все, що належить до еи управы и карности, пôсля вымогôвъ часу и въ духу всел. Собора Тридентійского точно и скоро було заряджене.

3. Задля того Епископы най прилѣжно чувають, щобы управа обохъ Семинарій була повѣрена мужамъ, котрѣ бы ôтзначали ся непорочностію обычаѣвъ, повагою, досвѣдомъ и мудростію и ôтличали ся побожностію, ревностію и всѣми чеснотами священичими, котрѣ бы крѣпость духа въ удержаню карности сполучали съ лагôдностію и любезностію, котрѣ бы докладали всеи старанности и чуйности, щобы всѣ настоятелѣ и слуги Семинаріи, свои обовязки сповняли належито.

4. Щобы же то все особенно Ректоръ Семинаріи належито мôгъ сповнити, най не пріймае жадныхъ инших обовязкôвъ, чи то церковныхъ, чи свѣтскихъ, лише най буде цѣлый переданый управѣ Семинаріи, жаднымъ инымъ занятемъ не розôрваный. Рôвножь Епископы най

¹) Зри Соб. Балтиморск. III.

прилѣжно старають ся о то, щобы управитель духовный або Духовникъ бувъ якъ найздôбнѣйшій до правленя совѣстію и обычаями питомцѣвъ. Єго обовязкомъ буде объучати питомцѣвъ о обовязкахъ, належачихъ до стану священичого, о святости житя, о ревности душъ, о ôтверженю власнои волѣ, о правдивôмъ послушеньствѣ, довжнôмъ настоятелямъ, о любви къ ближньому, а найбôльше къ товаришамъ, о любви къ Богу, пресв. Дѣвѣ Маріи и Святымъ, и о обовязкахъ побожности взглядомъ нихъ. Кромѣ того Духовникъ най учить питомцѣвъ, щобы не убѣгали ся за достоинствами и почестями, и що рѣчи свѣтовѝ суть марнѝ. Передовсѣмъ довженъ ôнъ собѣ душѣ питомцѣвъ такъ привязати, щобы самѝ отверто ему свои внутрѣшнѝ мысли выявляли, и щобы, коли тôлько суть притисненѝ несупокоемъ духа, знали, що мають вселюбезнѣйшого ôтця, котрый подати може правдиву потѣху.

Кромѣ того най преосв. Митрополитъ разомъ съ преосв. Епископами постарае ся, щобы въ обохъ семинаріяхъ бувъ прилѣжный завѣдатель дому, котрый бы старавъ ся ôтповѣдно о належите утримане питомцѣвъ и другихъ въ Семинаріи живучихъ, якъ также о иншѝ потребы дочаснѝ сего заведеня. Довжнôсть свою нехай такъ управить, щобы коли о особахъ ôтвѣтно промышляе, доходы Семинаріи обертавъ въ еи пожитокъ.

5. Зъ причины своихъ довжностей, Ректоръ Семинаріи, Духовникъ и иншѝ Настоятелѣ суть обовязанѝ до мешканя въ Семинаріи, ôтъ котрого удержанемъ и инными до житя потребными рѣчами заосмотренѝ, жаднымъ иннымъ занятіямъ ôтдавати ся не могуть, вынявши, наколи бы задля дуже важныхъ причинъ Преосв. Митрополитъ инакше розсудивъ.

6. До довжности научаня, най Епископы выберуть учителѣвъ наукъ (Професорôвъ богословія), котрѝ ôтзначають ся талантомъ, наукою, побожностію и статочностію обычаѣвъ, котрѝ бы постôйно наукамъ ôтданѝ, ярмо правила и бремя трудящого житя веселымъ духомъ переносили и въ точнôмъ захованю порядку, провôдъ давали питомцямъ, котрѝ бы молодыхъ питомцѣвъ учили такъ примѣромъ, якъ и словомъ, покоры, уникання свѣта, любви до працѣ и до самоты, прилѣжнои вправы въ молитвѣ, котрѝ бы найбôльше здôбными оказали ся не тôлько до препо-

даваня науки, вôльнои ôтъ всякого поблудженя, але также до запаленя духа ученикôвъ ревностію о славу Божу и спасене душъ.

7. Щоже до управителѣвъ низшои Семинаріи або Вицеректорôвъ и Префектôвъ карности, тыхъ най выберуть и поставлять Преос. Епископы, засягнувши рады Ректора. Вицеректорôвъ обовязкомъ буде, Ректорови во всѣмъ помагати и въ его неприсутности его особу заступати. Обовязкомъ же Префектôвъ есть, въ тôмъ самôмъ помешканю разомъ съ питомцями день и нôчь пробувати. А щобы ихъ чуйнôсть була корыстна, то поодинокѝ ôтдѣлы (комнаты) не повиннѝ бôльше, нѣжъ около 15 питомцѣвъ мѣстити. Ихъ довжностію есть чувати надъ захованемъ правилъ, стеречи подѣлу годинъ, призначеного для поодинокихъ занятій, а щобы тойже якъ найточнѣйше бувъ захованый, никому не дозволяти выходити зъ комнаты безъ важнои потребы. Префекты най чувають, щобы въ часѣ призначенôмъ для науки и супокою, питомцѣ заховали мовчане, и щобы въ часѣ рекреаціи не провадили бесѣдъ непотребныхъ, або нечесныхъ або политичныхъ, лише такѝ, якѝ годять ся побожности и житю клирикôвъ, и щобы не занимали ся забавами, котрѝ особамъ, Богу посвященымъ, не суть приличнѝ. Но, если бы въ ôтдѣлѣ (комнатѣ) вкрали ся якѝ надъужитя, най старають ся тѝ чимъ скорше усунути, а если бы то стало ся неможливымъ, най донесуть Ректорови, котрый пôсля своеи довжности повиненъ тому зарадити. Въ тôмъ всѣмъ заступае Префекта, въ его неприсутности, за призволомъ Ректора, такъ званыи Цензоръ.

8. Коли тôлько питомцѣ зъ семинаріи на публичне мѣстце вюходити мусять, чи то задля взятя участи въ хорѣ катедральнои церкви, чи то задля проходу, въ розкладѣ годинъ означеного, чи то на посѣщеня лекцій на университетѣ для котрогобудь ôтдѣлу, най поступають въ парахъ по два, въ супроводѣ Префекта.

9. Належить конечно старати ся, щобы питомцѣ въ часѣ ферій зôставали въ Семинаріи съ настоятелями такъ, якъ то въ початкахъ заховувало ся. Але, якъ довго сего осягнути не можно, то щобы питомцѣ въ часѣ вакацій не втратили оного пожитку правого наставленя, ко-

трый въ Семинаріи осягнули, най Настоятелѣ при зближаючôмъ ся часѣ ферій объучать ихъ старанно, въ якій способъ, въ всякôй скромности и святости мають межи сродниками и сожителями пробувати, якихъ небезпеченьствъ уникати, щобы заховали ся непорочными ôтъ сего свѣта; якимъ занятемъ духа въ часѣ свобôднôмъ отдавати ся мають, щобы не ныдѣли въ бездѣльности, зъ чого такъ много блудôвъ выростае, якими въ кôнцѣ вправами побожности що дня занимати ся довжнû, щобы не выставляли ся на небезпеченьство переворотности. Парохôвъ напоминаемъ, щобы въ часѣ ферій питомцѣвъ надзирали и ихъ уживали до преподаваня началъ вѣры христіяньскои дѣтемъ, въ хоральныхъ чинахъ и инныхъ того рода службахъ, належачихъ до хвалы Божои. По скôнченю ферій Парохъ въ совѣсти обовязаный донести въ запечатанôмъ письмѣ Преосв. Митрополитови о обычаяхъ питомцѣвъ, котрû въ его парохіи перебували, и о ихъ способѣ житя, о приступованю до св. Тайнъ и о прилѣжности въ инныхъ святыхъ чинахъ, и чи носили одежу, яка клирикамъ есть ôтповѣдна. А щобы то все вѣрно и точно заховувало ся, Епископы въ сѣмъ Синодѣ зôбранû приказують, щобы ôтъ Митрополичого Ординаріята уложенû и въ сѣмъ Синодѣ предложенû, на загальнôй нарадѣ испытанû и повагою сего Синоду заосмотренû правила були захованû всѣми и поодинокими, котрû Семинаріею завѣдують. Задля вѣрного выконываня всѣхъ правилъ, особливо задля усуненя надъужить, если бы такû вкрали ся, задля крѣпкого и боговѣйного захованя карности въ Семинаріяхъ, Митрополитъ зволить часто въ роцѣ Семинарію посѣтити [1]).

11. Но понеже никто не повиненъ собѣ пріймати чести, если ôтъ Бога не зôставъ званый, якъ Ааронъ [2]), що бôльше, якъ самъ Христосъ Господь, прото при припущеню молодежи до Семинарій духовныхъ, належить передовсѣмъ мати пересвѣдчене о ихъ званію до стану духовного, до узысканя котрого, Епископы зажадають ôтъ Катехитôвъ гімназіяльныхъ якъ найдокладнѣйшого доне-

---

[1]) Статутъ або Правила Семинаріи предкладають ся въ прилозѣ Ч. XXXV. [2]) Євр. V, 4.

сеня о моральности, здôбности и всестороннôмъ ихъ захованю, якъ и о ознакахъ, свѣдчачихъ о ихъ склонности и напрямѣ до стану духовного. Кромѣ того парохи мѣстцевŷ най придѣжно слѣдять и справляють жите, здôбности и обычаѣ тыхъ молодцѣвъ, котрŷ въ часѣ ферій въ ихъ парохіи перебувають, а въ случаю, коли тŷ мають бути принятŷ до стану клирикального, а они бы ихъ узнали за неспособныхъ до такого званія, довжнŷ Ординаріятъ черезъ свѣдоцтва повѣдомити.

12. Впрочѣмъ, щобы о такôмъ покликаню тымъ докладнѣйше переконати ся, управителѣ Семинарій будуть чувати надъ поодинокими молодцями, а также надъ ихъ житемъ, щобы було ôтповѣдне и согласне со званемъ, задля чого также управителѣ довжнŷ знати, що суть въ совѣсти обтяженŷ що до докладного зпаня житя питомцѣвъ, и въ тôй цѣли мають въ означеныхъ часахъ здати справоздане о каждôмъ зъ нихъ на вспôльныхъ нарадахъ ректорату и спорядҗати о поведеню кождого поодинокого письменнŷ табелѣ, котрŷ що року Ординаріеви предкладати ся мають; если бы же переоwѣдчено ся, що котрый зъ питомцѣвъ не заявляе ознакъ званія священичого, або оскверняе тоеже дѣлами сему званію противными, то такŷ, если бы показали ся непоправными, най будуть выдаленŷ завчасу зъ семинаріи.

13. Синодъ сей вправдѣ крѣпко вызнае, що станъ безженный есть совершеннѣйшій ôтъ стану супружеского, пôсля слôвъ Апостола: *„не оженивый ся печется о Господнѣхъ како угодити Господеви: а оженивый ся печется о мірстѣхъ, како угодити женѣ, раздѣлися“* [1]). Понеже однакожь Церковь католицка зъ важныхъ причинъ дозволяла и дозваляе, щобы клирики нашого обряда передъ рукоположенемъ, або поставленŷ въ низшихъ чинахъ, мали свободу, пôсля благодати данои имъ Богомъ, або въ безженьствѣ завсѣгды перебувати, що будобы найлучше, або женити ся зъ дѣвицею, Синодъ, признаючи сю свободу и полишаючи ю ненарушеною, всетаки вô взгляду на пожитокъ и потребу нашои Церкви, упоминае настоятелѣвъ Семинарій, щобы питомцѣвъ добре розположеныхъ до принятя

[1]) Кор. VII. 32. 33.

безженьства, благосклонною и розумною радою въ тôмъ постановленю удержували и утверджали.

14. Тѣ же зъ питомцѣвъ, котрѣ хотять приняти станъ супружескій, най не ôтважують ся сего скорше здѣлати, ажъ по належито укôнченыхъ всѣхъ наукахъ богословскихъ, и уже ôтпущенѣ зо Семинаріи; що также и о самыхъ заручинахъ мае ся розумѣти, и то пôдъ карою ôтверженя ôтъ принятя св. чинôвъ. Двохъ бо рѣчей въ такого предвчасного заключеня супружества обавляти ся належить, именно ôтверненя умôвъ ôтъ прилѣжного ôтдаваня ся наукамъ, и отчуженя ôтъ належитого плеканя побожности, бо духъ, розвлеченый похотьми, тымъ прилѣжно ôтдати ся не може. Дальше, занадто сильне бажане оженити ся передъ принятемъ св. чинôвъ, творить посвящене ся станови безженьства що найменьше неôтповѣднымъ, а може также ненавистнымъ.

15. Що до захованя карности, се точно выложено въ самыхъ правилахъ, котрыми прото мовь сильною махиною правити ся мае до повного и совершенного наставленя питомцѣвъ; въ особенности же управителѣ Семинарій будуть чувати, щобы питомцѣ часто, и, если буде можливымъ, кождого тыжня, якъ то въ Семинаріяхъ загально дѣе ся, або по крайнѣй мѣрѣ два разы въ мѣсяцю приступали до Тайны Покаяня и пресвят. Евхаристіи, щобы щоденно ôтправляли розмышленя по крайнѣй мѣрѣ черезъ пôвъ годины, читане духовне и испытъ совѣсти, и въ своѣмъ часѣ ôтбували вправы духовнѣ, а въ кôнцѣ щодня набожно були присутнѣ на Службѣ Божôй и не залишали посѣщати Святѣйшихъ Дарôвъ, що все вспôльно дѣяти ся мае. Но понеже всего добра повноту Господь положивъ въ Маріи[1]) и понеже стôлько ѣй удѣливъ благодати, скôлько для спасенія всѣхъ выстарчить[2]), для того усильно бажае сей Синодъ, щобы питомцѣ до правдивои набожности до тоижь преславнои Матери Господа нашого загрѣвали ся; и поручае управнтелеви духовному якъ найбôльше, щобы ихъ до тои дорогоцѣнной набожности часто ôтповѣдными бесѣдами наставлявъ, и старавъ ся на все

---

[1]) Св. Берн. Бесѣда о водоводѣ „de Aquaeductu". [2]) Св. Ѳома дѣло 8.

удержувати и въ своѣй силѣ утримувати Стоваришене въ Львôвскôй Семинаріи недавно засноване пôдъ титуломъ: „Входа въ храмъ Пр. Дѣвы“, — котре ôтъ Святѣйшого Отця Папы Льва XIII. надѣлене зôстало многими ôтпустами и олтаремъ привилейованымъ, въ тôй цѣли, щобы пôдъ покровомъ Пресв. Дѣвы, колись въ храмѣ выхованои, питомцѣ подôбнымъ духомъ набожности въ Семинаріи напавали ся, а потôмъ выйшовши въ неи, змогли примѣромъ, словомъ и дѣломъ производити въ сердцяхъ людей Христа Господа.

16. Що до занятій науковыхъ, то кромѣ тыхъ, котрî въ школахъ публично професоры преподають, будуть старати ся тîжъ управителѣ, щобы питомцѣ по порядку вправлювали ся въ вырôблюваню и выголошуваню проповѣдей, а кромѣ того въ частôмъ читаню св. Письма въ бесѣдѣ церковно-славяньскôй, также въ граматицѣ тои бесѣды, а не меньше въ науцѣ и ôтправѣ обрядôвъ и спѣву церковного нашои Церкви совершено обученî зôстали.

Понеже ôтъ докладного захованя карности Семинаріи зависить правѣ цѣлый плôдъ и успѣхъ вѣрныхъ и цѣлого народа, для того такъ Епископы якъ и прочî управителѣ Семинарій весь трудъ свôй и усиліе до того най звернуть, щобы карнôсть та належито була захована, и самî и словомъ и дѣломъ питомцѣвъ до тоижъ най побуджають, всѣ то въ духу розважаючи, що нема ничого Богу милѣйшого, Церкви и суспôльнôсти пожиточнѣйшого, якъ належита печаливôсть о Семинаріи и зручне та належите выобразоване клирикôвъ во всѣхъ чеснотахъ, умѣетностяхъ и христіяньскôй огладѣ.

Титулъ IX.

ГЛАВА I.

О достоинствѣ священика нового завѣта.

1. Що о высотѣ и славѣ першого Архіерея закона тѣни, въ книзѣ Премудрости пише Боговдохновеный Сірахъ, се ôтносить ся до кождого священика закона Еван-

гельского — якъ твердять св. Отцѣ Августинъ [1]) и Григорій Вел. [2]). Такъ бо пише о Аронѣ братѣ Мойсея Сірахъ [3]): „*Аарона возвыси свята, подобна ему брата его.... даде єму ієрейство людей, ублажи его благоукрашеніємъ*". А потôмъ, коли описавъ чудесну дорогоцѣннôсть и красоту святыхъ ризъ, такъ дальше продовжає: „*жертвы ихъ приносими бяху по вся дни непрестанно дважды.. избра его ôтъ всѣхъ живыхъ, принести жертву Господеви, ѳиміамъ и благоуханіє на память на очищеніє людемъ своимъ. Даде єму заповѣди своя, власть въ завѣтѣхъ судебъ, научити Іякова свидѣніямъ, и въ законѣ Єго просвѣтити Израиля* [4])". Що бôльше, кождый священикъ нового завѣта о стôлько есть высшій и славнѣйшій ôтъ Арона, о скôлько дѣйстнôсть перевысшає тѣнь. Зъ общого бо загалу рода людского выбраный есть ôтъ Бога, щобы приносивъ Єму жертвы и то не телцѣвъ, або козлôвъ, або благовонного кадила вещественного, маючихъ ся сожечи, вправдѣ огнемъ зъ неба сходячимъ, але вещественнымъ; но жертву непорочного Тѣла и найдорогоцѣннѣйшои Крови самого Єдинородного Сына Божого во воню благоуханія, проникаючого облаки и взносячого ся ажъ до престола Божого, маючу ся сожечи огнемъ о много чудеснѣйшимъ, якъ мовить св. Хризостомъ [5]) т. е. Духомъ святымъ, перетворяючимъ предложенѝ дары Отвергаючи бо Господь жертвы старого завѣта разомъ съ его священиками, о сѣмъ лише славить ся, у Малахіи [6]), мовячи: *Нѣсть воля моя въ васъ, глаголетъ Господь Вседержитель, и жертвы не-пріиму ôтъ рукъ вашихъ; зане отъ востокъ солнца и до западъ имя мое прослави ся въ языцѣхъ, и на всякомъ мѣстѣ ѳиміамъ приносится имени моему, и жертва чиста: зане веліє имя моє въ языцѣхъ, глаголетъ Господь Вседержитель*". Также и при перемѣненю хлѣба и вина въ пречестне Тѣло и Кровь Господа, священикъ оказує ся далеко бôльшимъ и частѣйшимъ чудотворцемъ, нежели Мойсей при перемѣненю рѣкъ егиnетскихъ въ кровь, а палицѣ въ змію. Се подивляючи, славный Учитель Африки св. Августинъ вскликує: „О по-

---

[1]) IX. 119. [2]) кн. I. Регист. пос. 24. [3]) Сір. 45. с, 7. 8. 17. 20. 21. [4]) ст. 70 зъ код. Ватик. [5]) Гом, 10 до посл. къ Євр. [6]) I. 10—11.

чести гôдне достоинство священикôвъ, въ рукахъ котрыхъ Сынъ Божій, мовъ въ утробѣ Дѣвы воплощае ся". И знову: „О почтена святôсть рукъ! о щастливе дѣйствоване! Той, що сотворивъ мене, если годить ся сказати, „давъ менѣ, сотворяти Себе; и Той, що сотворивъ мене безъ мене, сотворивъ Себе посредствомъ мене" [1]). Но щожь о власти священика до Тѣла таинственного Христового, або до Церкви? Коли оправдане печестивого, якъ поучае св. Ѳома, есть найбôльшимъ дѣломъ Бога, то священикъ, розрѣшаючій чоловѣка ôтъ грѣхôвъ, бôльше творить дѣло, нѣжь сотворяти небо и землю, якъ то также передъ тымъ учивъ св. Августинъ мовячи: „Єсть бôльшимъ дѣломъ зъ нечестивого здѣлати праведного, якъ сотворити небо и землю" [2]).

2. То все зôбравши, Кирилъ III. Митрополитъ Кіѣвскій въ половинѣ 13. вѣка на своѣмъ Синодѣ такъ зазывае священикôвъ: „Слухай святый соборе священикôвъ, до Васъ бо слова звертаю; Вы названî земскими Ангелами и небесными чоловѣками, Вы разомъ съ Ангелами стоите при олтарю Господнему, Вы съ Серафимами носите Господа, Вы спроваджуете Духа св. зъ неба, и перемѣняете хлѣбъ въ Тѣло Христове, а вино въ Кровь Христову!.... Вы вяжете на земли, а Богъ не розрѣшае въ небѣ, Вы розрѣшаете на земли, а Богъ не вяже въ небѣ; Черезъ Васъ довершае Богъ таиньство спасенія роду людского; Васъ Ôнъ самъ поставивъ сторожами и пастырями своихъ овець, за котрыхъ пролявъ свою найдорогоцѣннѣйшу кровь" [3]).

3. Но, хотя священикъ нового завѣта не одѣвае ся такъ красными одежами матеріяльными, якъ Аронъ, то одѣвае ся въ одѣжь далеко дорожшу нематеріяльну, котрои творцемъ не есть чоловѣкъ, но самъ Духъ св., и котрого то одежою одѣтымъ, исповѣдуе себе священикъ въ молитвѣ пѣсни Херувимскои молячи ся: *„И удовли мя силою св. Духа, облеченна благодатію священьства"*: а передъ св. Литургіею, при убираню стихаря, въ особѣ Церкви, обручницѣ Христовои и въ особѣ Христа, Обручника

---

[1]) До пс. 27. [2]) У св. Альфонса Sylv. cap. 1. n. 15. [3]) Kulczyński Specimen Eccl. Ruth. Nazianz Msc. Exercit. p. 210.

Церкви[1]) мовячи: „*возрадуется душа моя о Господѣ, облече бо мя въ ризу спасенія и одеждою веселія одѣя мя, яко жениху возложи на мя вѣнецъ, и яко невѣсту украси мя красотою*[2]).

4. Но достоинству такъ высокои превосходности повинна ôтповѣдати превосходнôсть житя т. е. збôръ чеснотъ и сокровище священои науки, котрыми, мовъ бы двома крылами, заосмотреный священикъ, въ выповненю своего чина, взносить ся, и котрî въ самыхъ ризахъ Арона були прообразованî.

ГЛАВА II.

О праведности житя священика.

1. Збôръ чеснотъ, котрыми довженъ сіяти священикъ, выводить св. Θома въ осьми св. одежий Арона, такъ, що *надраги* (штаны) означають цѣломудріе, *хитонъ льняный*, чистоту житя, *поясъ* — выбôръ зъ умѣреностію; *тіяра* або *митра* — правôсть намѣреня; *таблички золотî* на челѣ — безустанну память на Бога въ розважаню; *нараменникъ* — двигане на собѣ немочей народа; *нагрудникъ* — печаливôсть о любви, котрою мають мати въ сердцѣ и въ утробѣ народъ. *Хитонъ якинтовый* (синій) — общеніе небесне черезъ дѣла совершеньства. Потôмъ додае мовячи: задля того и причѣпляють ся на кôнцѣ хитона якинтового *дзвôночки золотî*, черезъ котрî означае ся наука Божественыхъ рѣчей, котра довжна сполучити ся съ небеснымъ общенемъ Архіерея; долучують ся также *яблока гранатовî*, черезъ котрî выражае ся еднôсть вѣры и згôднôсть въ добрыхъ обычаяхъ, понеже такъ довжна бути сполучена его наука, щобы черезъ ню не зôрвала ся еднôсть вѣры и мира[3]). Также вселенскій учитель св. Кирилъ Александрійскій подôбно поясние значене дзвôночкôвъ и яблокъ гранатовыхъ (въ книзѣ: de adorat. in spir. et verit.) пишучи: „Суть же цѣлкомъ не темною загадкою и то проповѣданя спасительного онî зъ золота здѣланî дзвôночки, а городôвъ яблока гранатнî. Якъ бо оный

---

[1]) Авг. до пс. 30 и Ис.. 40. 10. [2]) LXX пôсля кодексу Ватиканьского. [3]) Sum Theol. p. 1, 2. qu. 102. a. 5, ad 10 in fine.

городъ вправдѣ однымъ муромъ зъ внѣ есть обведеный, но далеко бôльше мѣстить въ собѣ домôвъ, такимъ самымъ способомъ яблоко гранатне есть обведене одною лише зверхною лупиною, но внутрь зерната суть ôтдѣленû межи собою тонкими болонками, якобы мурами, а майже сказавъ бы я скупляють ся домиками. Дзвôночокъ отже есть долученый до кождого яблока гранатного, бо и кождый городъ мае свого Учителя, котрый бы звукомъ и гармонiйностiю божественныхъ наукъ звѣщавъ всѣмъ входъ Спасителя нашого во Святая Святыхъ. Грозивъ бо страхъ смерти тымъ, котрымъ поручено було сповняти чинъ священичiй въ ковчезѣ, именно Аронови, если бы дзвôночки не ôдзывали ся якъ найбôльше. Есть бо мовчане для Учителѣвъ особенно небезпечнымъ; а се очевидно есть то, о чѣмъ говорить св. Павелъ: „*Горе бо мнѣ, аще не благовѣствую*“. А св. Iеронимъ додае: „Такû повиннû бути науки и вѣдомости Архiерея Божого, щобы и хôдъ его и рухи и все було проповѣдiю. Правду най умомъ понимае, а цѣлою поставою и строемъ тую най голосить, щобы все, щонибудь дѣлае, щонибудь говорить, було наукою для народôвъ: безъ дзвôночкôвъ бо и рôжнородныхъ барвъ, и дорогихъ каменей и цвѣтôвъ честнотъ, не може входити во *Святая*, ни имя Настоятеля посѣдати [1]).

Въ частности же що до праведности житя, предкладае Синодъ священикамъ до захованя слѣдуючû сказôвки: по перше въ домѣ Божôмъ, потôмъ въ своѣмъ домѣ, а въ кôнцѣ по за домомъ, щобы знали, чого имъ найбôльше уникати треба, и що выконувати.

2. „Всѣхъ священикôвъ“, говорить св. Левъ В., „есть выбôръ такъ превосходный, що то, що у другихъ членôвъ Церкви есть вôльнымъ ôтъ вины, у нихъ однако уважае ся непозволенымъ“ [2]). Прото справедливо св. Соборъ Тридентiйскiй [3]) о житю священикôвъ такъ мудро высказуе: „Нема ничого, щобы другихъ безнастанно бôльше успособляло до набожности и богослуженя, якъ жите и примѣръ тыхъ, котрû посвятили ся служеню Богу. Колибо видить ся ихъ ôтъ справъ вѣка сего вынесеными на высше мѣ-

---

[1]) Посл. 128 до Фабiол. [2]) Cap. Omnium I. de distinc. 32. [3]) Sess. XXII de Ref. cap. 1.

стце, то прочі̂, мовъ бы въ зеркало, звертають на нихъ очи, и ôтъ нихъ пріймають то, що наслѣдовати мають. Прото належить клирикамъ, званымъ въ *жребій служби Господа,* жите и обычаѣ свои всѣ уложити такъ, щобы одежою, рухомъ, ходомъ, бесѣдою и всѣми прочими рѣчами оказували лише то, що есть поважне, умѣрковане и повне религіи, даже легкихъ погрѣшностей, котрі̂ у нихъ були бы дуже великими, най уникають, щобы ихъ дѣйства будили у всѣхъ почитане". А щобы зачати ôтъ того, чого священикъ мае уникати, то — по перше: въ домѣ Божôмъ и Церквѣ, або пôдчасъ священодѣйствъ, щобы не розмавляли, на вѣрныхъ цѣкаво не споглядали; поверховно, розсѣяно, поспѣшно и съ духомъ непритомнымъ, розвлеченымъ, священодѣйствъ, особенноже страшной Жертвы, щобы не ôтправляли; самі̂ же святі̂ обряды, щобы однообразно совершали, и выконували точно пôсля образця, якій сей Синодъ до захованя представляе, въ особеннôмъ на то выготовленôмъ правилѣ. Дальше, щобы пôдчасъ священодѣйствъ на никого не сварили, щобы не забували також ôтдавати почести, або поклоненя (метаніи) передъ Святѣйшими Дарами, не які̂будь, но глубокі̂, щобы безъ приготовленя и розсѣяні̂ до служеня св. Литургіи не приступали, або безъ реверенды и безъ обойчика, або съ розчухранымъ волосемъ, або съ бородою ôтъ кôлькохъ дней не голеною, або въ подертыхъ одежахъ и брудныхъ ризахъ, и на нечистыхъ сосудахъ не важили ся совершати священодѣйства, а въ кôнцѣ, щобы въ домѣ Божôмъ, где самъ Єго Єдинородный Сынъ съ численымъ присутствомъ Ангелôвъ обитае, не заховували ся мовъ въ мешканяхъ людскихъ.

3. Дома най не занедбують ôтчитуваня Часôвъ каноничныхъ и до стола най не приступають безъ молитвы и не ôтходять ôтъ него не подяковавши; и най священики не залишають чувати, щобы всѣ члены родины и челядь, безъ щоденныхъ вправъ побожности житя не провадили, щобы въ днѣ святочні̂ не залишали бути на богослуженю и въ установленыхъ часахъ приникали св. Тайны, най старають ся миръ и згоду въ своѣмъ домѣ межи всѣми членеми заховати, памятаючи на слова св.

Апостола говорячого[1]): *„Аще кто своего дому не умѣетъ правити, како о церкви Божіей прилѣжати возможетъ?“* Надто якъ найстрожше приказуе настоящій Синодъ, щобы въ днѣ постнŷ, особенно же въ днѣ праздничнŷ и храмовŷ, въ котрŷ приписуе ся пôстъ, якъ: въ день Воздвиженія честного Креста, Усѣкновенія главы св. Іоана Крестителя и иншŷ, мяса, чи то явно, чи тайно, ни самŷ священики не ѣли, ни не терпѣли, щобы другŷ ѣли и щобы въ такихъ дняхъ въ своѣмъ домѣ, або у вѣрныхъ танцѣ и музыки справляти не позволяли. Злый въ тôй рѣчи примѣръ, поданый душпастыремъ, вѣрныхъ чрезмѣрно соблазняе и допроваджуе ихъ до маловаженя религіи и поваги самого священика; также най не забуваютъ самŷ священики, при способности забавы пôдчасъ якого празднику, що онŷ будутъ слѣдуючого дня ôтправляти Службу Божу, и що належить имъ ôтъ пôвночи натщо бути; також маютъ уникати игръ въ карты газардовыхъ, полученыхъ съ превеликою ставкою и для осягненя зыску, також най не вдаютъ ся въ польованя, такое бо занятіе здраджуе мірского духа и легкодушнôсть, незгоднŷ съ достоинствомъ тыхъ, котрŷ при кождôй случайности, довжнŷ бути ловцями душъ, непорочностію житя, по примѣру св. Іосафата и Каетана, котрŷ у народа заслужили собѣ на имя душеловцѣвъ и душехватôвъ. Театральныхъ представлень, танцѣвъ и иншихъ зрѣлищь публичныхъ, котрŷ нерѣдко не дадутъ ся погодити съ святостію житя священичого и безъ соблазни для народа не могутъ посѣщати ся — треба священикамъ уникати. Выступаючи публично, маютъ заховати такъ въ одѣню, якъ и въ ходѣ, таку скромнôсть и статочнôсть, яка ôтповѣдае ихъ станови; въ частности же, що до одежи, най носятъ священики одѣжь довгу т. е. реверенду съ обойчикомъ, не лише пôдчасъ священодѣйствъ, но такожь и поза таковыми, если коли сходятъ ся на чинности публичнŷ, чи то духовнŷ, чи мірскŷ; выступаючи же при иншихъ случайностяхъ публично, могутъ носити одѣжь коротшу вправдѣ, но не пôсля крою мірского, але пôсля припису, указаного клирови ôтъ Ординаріатôвъ сеи нашои провинціи, котрои то одежи барва

---

[1]) Къ Тим. I. 3, 5.

мае бути чорна, або темнава, що також належить заховати и що до накрытя головы; и въ тôй рѣчи якъ зъ однои стороны належить уникати безмѣрнои, збыточнои елеганціи, такъ зъ другои, всякого занедбаня; но до такои одежи приналежати мае обойчикъ священичій, а не що инного пôсля звычаю мірянъ. Кромѣ того най не важать ся священики носити бороду або бокобороды. Идучи публичными дорогами, особенноже въ мѣстахъ, най не позваляють собѣ остентаційно такихъ чинôвъ творити, котрыхъ бы, чи то посередъ стѣнъ домовыхъ — въ хатѣ, чи въ обрубѣ селъ, безъ соблазни другихъ, не могли дѣлати, на пр. курити, галасливо розмавляти, надмѣрнѝ и неприличнѝ гестикуляціи робити.

4. Дома у себе най не выконують такихъ робôтъ, котрѝ властивѝ суть найнизшимъ слугамъ, и най не вдають ся занадто въ справы чисто свѣтскѝ, хотя бы впрочѣмъ честнѝ, якими суть штука лѣкарска або хирургична и проч., и най не завзывають вѣрныхъ, безъ дуже важнои причины и позволеня Ординаріяту, до публичныхъ свѣтскихъ судôвъ; на публичныхъ торгахъ мають такъ заховати ся, щобы ничого такого передъ народомъ не орудували, або такимъ способомъ справъ, при продажѣ або купнѣ, не переводили, що выдавали бы ся бути купцями дочасныхъ рѣчей; но въ того рода потребахъ най приберуть собѣ якого честного чоловѣка, котрый бы мѣсто нихъ тѝ справы полагодивъ, памятнѝ на слова Апостола до Тимоѳея[1]: *„Никтоже бо, воинъ бывая, обязуется куплями житейскими, да воеводѣ угоденъ будетъ“.*

5. А хотя есть справедливымъ, щобы тѝ, що служать Олтареви также зъ Олтаря жили, а и Синодъ також не противить ся, щобы того, що правнымъ титуломъ священикамъ належить ся, они прилично требовали, строго однако забороняе, щобы належитости права епитрахиля не пôдносили по надъ то, що есть слушне и звычайне, або свое лакôмство и найогиднѣйшій торгъ о святѝ рѣчи не покрывали якимъ на позôръ краснымъ титуломъ.

6. Священики най розважують, що имъ, якъ мовить св. Амврозій, повѣреный чинъ позыскуваня не грошій,

---

[1]) II. 2. 4.

а душъ[1]) и най маютъ передъ очима выречене св. Апостола, упоминаючого: „*Имѣюще же пищу и одѣянія, сими довольнѣ будемъ*[2])“. Кромѣ того най священики стерегуть ся якихъ будь лихвъ, и най не марнують своихъ дôбръ, а тымъ меньше церковныхъ, на збытокъ въ одѣню для себе або своеи родины, и най не затягають довгôвъ, котрыхъ съ шкодою вѣрителѣвъ не були бы въ станѣ сплатити.

7. Що до честнотъ, передовсѣмъ щодо себе самыхъ, необходиме есть для священикôвъ цѣломудріе, чи они суть жонатѣ, чи вдôвцѣ, чи безженнѣ; длятого упоминае Синодъ тыхъ же священикôвъ, щобы вздержностію, постомъ и иншими побожными дѣлами вооружали себе, мовъ оружіемъ противъ покусъ плотскихъ похотей, послѣдуючи примѣрови св. Апостола, котрый говорить: „*умерщвляю тѣло мое и порабощаю, да не како, инымъ проповѣдуя, самъ неключимъ буду*[3])“. Передовсѣмъ же най уникають фамиліярного пожитя съ чужими женщинами, котре, якъ досвѣдчене учить, до зôпсутя обычаѣвъ якъ найбôльше приводить, якъ о тôмъ кождый поучити ся може зъ упôмненя, даного Паладію, Епископови, св. Исидоромъ Пелюзіотскимъ: „Зборôвъ женщинъ, о добрый мужу, о скôлько можь уникай... если же тебе приневолить яка необходимôсть, щобы ты съ ними зôйшовъ ся, май очи спущенѣ къ земли... а коли ты высказавъ коротко то, що може душѣ ихъ покрѣпити и просвѣтити, сейчасъ утѣкай, щобы случайно довше сообщене ся не ослабило и не скрушило твоихъ силъ... но, якъ нибудь тая рѣчь мае ся, то не май ніякихъ зносинъ съ женщинами, а тогды позыскаешь у нихъ почитане,... а колибы ты менѣ сказавъ, що часто съ ними зносишь ся, а таки зъ того жаднои николи не потерпѣвъ шкоды, то вправдѣ може бы я позволивъ дати ся переконати, але и хотѣвъ бы, щобы всѣ дали тому вѣру: кажуть що каменѣ водою розмягчують ся, а скала падаючими безнастанно каплями выжолоблюе ся[4]). Часте повторюване поконуе природу. Если отже природа, котра не радо дае ся усунути, усувае ся и стер-

---

[1]) Гом. до гл. І. Іс, [2]) І. Тим. 6, 8. [3]) І. Кор. 9, 27. [4]) Іов. 14, 19.

пити то, що найменьше довжна, якимъ же наконець чудомъ и способомъ воля, котра такъ легко дае ся порушити, не дала бы ся привычкою перемочи и змѣнити[1]).

8. Священикамъ безженнымъ и вдôвцямъ въ особенности накладае Синодъ, щобы старалися до провадженя домового господарства мати таку, женщину котора бы або належала до близшои родины, або, еслибы такои мати не могли, чужу вправдѣ, но вѣкомъ старшу, и ôтличаючу ся честностію обычаѣвъ. Такожь служницѣ, помôчницѣ тои же въ роботахъ, най прійманоть рôвно побожнî и норовственнî и най безперестанно чувають надъ захованемъ ихъ моральности и побожности, а подозрѣныхъ и зле провадячихъ ся най сейчасъ зъ дому свого ôтдаляють.

9. Въ ôтносинахъ до другихъ, передовсѣмъ повиненъ священикъ заховати лагôднôсть, особенно взглядомъ своихъ домашныхъ и парохіянъ; частî бо надають ся случайности до выконаня тои честноты, то въ переношеню вадъ людскихъ, то въ справляню ихъ блудôвъ и усмиряню пристрастей, неразъ острыхъ и упôрныхъ. Священикъ прото повиненъ сердце свое якобы въ рукахъ мати, щобы змôгъ безъ гнѣву, въ духу кротости съ ближнимъ поступати. Лагôднôсть бо не лише передъ иншими честнотами творить насъ Богу сообразными[2]), но кромѣ того найбôльше причиняе ся до помиреня сердецъ людскихъ. Зъ того однакожь не слѣдуе, що наказаня не належить николи употребляти, понеже и самъ Христосъ Господь деколи строжше промовлявъ до своихъ ученикôвъ. Но запалъ той не повиненъ походити зъ гнѣву або зъ пристрасти, лише зъ тои любви, котра всѣхъ просвѣчае и огрѣвае, якъ мовить св. Θома: „пôсля здорового розуму гнѣвати ся есть похвальнымъ“[3]), а св. Григорій В.: »Най буде любовь, но не знѣжаюча, най буде милосердіе, но не бôльше якъ належить, поблажаюче[4])“.

10. Щодо настоятелѣвъ церковныхъ, першимъ такъ парохôвъ якъ и прочихъ священикôвъ обовязкомъ, котрый приректи уже при своѣмъ рукоположеню и обнятю своеи довжности, есть правдиве и щире почитане и послушень-

[1]) Кн. II. пос. 284. [2]) Іоан. Золотоуст. гом. 19, на посл. къ Римл. [3]) Quaest. 158. art. I ad III. [4]) Mor. L. 20. c. 8.

ство для нихъ. И передовсѣмъ най оказують найбôльше почитане и послушеньство Римскому Архіереєви, Намѣстникови Христа на землѣ и Головѣ всеи Церкви, молячи ся за него, защищаючи и боронячи Его достоинство и принимаючи и заховуючи роспоряджения Апостольского Престола въ покорѣ. Такимъ самымъ сорозмѣрно чувствомъ мають бути одушевленѣ къ свому Епископови, не забуваючи на слова св. Кипріяна: „Діецезія есть: нарôдъ, соединеный коло свого Священика, и стадо привязане до свого Пастыря; прото маешь знати, що Епископъ есть въ Церквѣ, а Церковь въ Епископѣ, и если кто не стоитъ съ Епископомъ, не есть въ Церквѣ". Епископъ бо, якъ мовить Апостолъ, поставленый есть Духомъ св. управляти Церквою Божою. Прото пôсля упôмненя св. Іеронима: „Настоятеля боячи ся, яко Господа, и любячи яко ôтця". Всѣ священики повиннѣ уникати якогобудь объяву, упору а въ первыхъ будуть старати ся: 1) щобы всѣ приказы Епископа або заступникôвъ его були вѣрно выконанѣ; 2) щобы задля совѣсти такъ въ приватнôмъ житю, якъ и при справованю своихъ обовязкôвъ, приписы (права) діецезальнѣ, а особенно уставы щиро и цѣлковито заховували; 3) щобы вздержували ся ôтъ всякого осуджуваня дѣйствъ и постановлень настоятелѣвъ; 4) щобы во всѣхъ сумнѣвахъ або рѣчахъ, въ котрыхъ чують ся обтяжеными, со всякимъ сынôвскимъ довѣріемъ и уляглостію удавали ся до свого Епископа; 5) щобы николи не наставали ани самѣ, ани черезъ другихъ, щобы, противъ ореченя и рѣшеня настоятелѣвъ, получили яке мѣстце, або приходъ, або щобы зъ власнои волѣ, неправными заходами, тайными умовами, непокоенемъ вельможь, узбираными просьбами, або инными того рода способами, несхôдными съ св. канонами, не єднали собѣ успѣха. Однакожь зовсѣмъ не взбороняемъ, трудности и замѣты, если бы якѣ по обстоятельствамъ существовали, пôсля приказу совѣсти, настоятелямъ выложити; но гдебы выложенѣ причины не були узнанѣ за достаточнѣ, задля котрыхъ малобы ся ôтъ рѣшеня ôтступити, тогды певно буде мѣстце св. Писанію: „*Мужъ послушливъ сохраняемъ* (т. е побѣды) *возглаголетъ*"[1]).

---

[1]) Прит. 21, 28 зри Instr. Past. Eppi Eystetti Tit. XIII. cap. 1. §§ 6. de Obedientia et reverentia.

11. Но понеже всяка власть есть ôтъ Бога, повиннŷ Священики оказувати послушеньство и почитане также найвысшому Володѣтелеви, ôтдаючи Цѣсареви, що есть Цѣсаря, и молитвами, особенно публичными, именно же въ день имянинъ и уродинъ, разомъ съ цѣлымъ народомъ Єго особу поручати Богу. Областнŷ власти, судіѣвъ, зверхнôсть и передовыхъ мешканцѣвъ повиннŷ старати ся для себе позыскати, щобы ихъ власна повага пôднесена була тыхъ же повагою, по крайнôй мѣрѣ, щобы зъ поводу ихъ образы не вытворили собѣ безчисленыхъ трудностей въ урядованяхъ парохіяльныхъ. Заходити же въ такъ велику зажилôсть, що выдавало бы ся, якобы хотѣвъ приподобати ся лише славетнымъ и о ихъ ласку убѣгати ся, ôтвергаючи низшихъ и убогихъ своихъ парохіянъ, оскорбляе пастырске достоинство и любовь, и въ нiякій способъ не може бути вôльнымъ ôтъ небезпеченьства. — Єсли бы же случайно не мôгъ здѣлати собѣ приклонными сердець реченыхъ настоятелѣвъ, то однакъ такъ мае ся къ нимъ заховати, щобы не прійшло до явнои незгоды и щобы не подавъ имъ поводу до справедливои жалобы, вздержуючись также такъ приватно, як и публично ôтъ всякого ображаючого слова. Єсли бы коли совѣсть зневоляла ôтповѣсти имъ съ Апостолами: „не можемо“ то най то дѣе ся безъ всякои зарозумѣлои гордости, но съ мудростію и умѣркованемъ [1]).

12. Кромѣ того най священики удержують взаимну любовь и згоду особенно межи собою, памятнŷ на то, що признакомъ ученикôвъ Христовыхъ есть саме взаимна любовь, якъ то самъ Господь на Тайнôй Вечерѣ посвѣдчае словами: *„по семъ познаютъ вси, яко мои ученици есте, аще любовь имате между собою“*, котру также три разы въ тôй самôй бесѣдѣ приказавъ, мовъ бы послѣднымъ завѣщанемъ, оставляючи имъ той свôй и новый приказъ [2]). Уникати же повиннŷ всякихъ суперечокъ, соперництвъ и незгôдъ межи собою. Въ тôй справѣ не належить брати нiякого взгляду на рôжницю обряду, на розличнôсть народности, нема бо рôжницѣ мѣжь Іудеемъ а Грекомъ; той бо самъ Господь всѣхъ, щедрый для всѣхъ призываючихъ

---

[1]) Зри Instr. Eystett. Tit. XIV cap. II. §. 8. [2]) Ioan. 16, 35.

Єго, Прото, получені взаимнымъ и дружнымъ союзомъ, повинні католицкі священики всѣхъ обрядôвъ то одно особенно мати передъ очами, щобы незважаючи на власні выгоды и личні зыски, ставали ся всѣмъ для всѣхъ, позыскали всѣхъ для Царста Божого. Ко взбудженю же, плеканю и захованю того мира и згоды священикôвъ, причинить ся найбôльше згода и дружба Епископôвъ розличныхъ обрядôвъ. О тôмъ належить спôмнути и всѣмъ ôтъ часу до часу заявити, що ворогъ чоловѣкъ т. е. діяволъ, надсѣвае куколь, взбуджуе и плекае незгоды, щобы при розъеднаныхъ умахъ зменьшила ся сила и успѣхъ священичого урядованя, бо где миръ и любовь, тамъ изъобилуе благодать св. Духа. — Не меньше повинні священики оказувати любовь къ вѣрнымъ, ôтданымъ ихъ стараности, котрі колись, при приходѣ Господа, будуть ихъ вѣнцемъ славы; бо заповѣдь любви вливае Епископъ рукополагаемымъ священикамъ, одѣваючи ихъ въ фелонъ, говорячи: „*пріими одежду священическую, еюже любовь разумѣется; силенъ бо есть Богъ умножити въ тебѣ любовь и дѣло совершенно*".

13. Любовь же есть двояка, именно Бога и ближнього. Оказуе ся же любовь Бога особенно въ любви душъ; жадному бо священикови не скаже Христосъ: „*паси овцы моя*", лише тому, котрый буде мôгъ потвердити съ Петромъ: „*Ты вѣси Господи, яко люблю тя*". Тую любовь довженъ кождый священикъ доказати не лише словомъ и языкомъ, но дѣломъ и истиною. Ревнôсть прото дому Божого повинна снѣсти его и по причинѣ уряду свого най буде цѣлый ôтданый выеднаню спасенія душъ, не упадаючи пôдъ ніякимъ тягаромъ, не устрашеный ніякими людскими взглядами, розсудный вправдѣ и умѣрковано мудрый, однакожь сильный, якъ смерть и готовъ самого себе ôтдати за спасеніе душъ. Кто отже грѣшника ôтъ блуду его беззаконія ôтклонить, колебаючого ся и малодушного ободрить, невѣжу и сумнѣваючого ся наставить и поучить, якъ мае на дорозѣ Господа ходити, и прочихъ блудячихъ справить на дорогу праву, сей ôтдасть милу службу Богу и принесе жертву Єму пріятну, и тымъ способомъ своею старанностію и прилѣжностію осягне то, за що Христосъ принѣсъ самъ себе Богу Отцю въ жертву всесожженія.

14. Не запôзнавайио великости працѣ и важкости бремени, якî дуже часто священикамъ, особенно душпастырямъ, накладаютъ ся въ цѣли усуненя надъужить, и ôтновленя добрыхъ обычаѣвъ въ народѣ. Передъ всѣмъ бо треба бороти ся противъ супротивляючихъ ся и бороняча безправныхъ звычаѣвъ, довго уживаныхъ. Никто бо самъ о собѣ не хоче зле мыслити, не многî пôзнаютъ свои блуды, що бôльше, частѣйше боронять похибокъ, а если що лучшого предкладае ся, ôтвертаютъ ся ôтъ того, приманенî давнымъ звычаемъ. Дуже трудно есть у такихъ знищити ество грѣха, щобы бôльше не служили грѣху, однакожь не есть то неможливымъ, може бо Богъ изъ каменей воздвигнути сынôвъ Авраама. И управитель винницѣ засаджуе новî лозы, а старî обтинае, окопуе, обôрнику докладае, щобы тымъ допровадити, дабы выдали бôльше плоду. Такъ и Господь хоче, щобы мы всѣ доложили прилѣжности, и ничого не лишило ся неуправленымъ въ Єго виноградѣ.

15. Но никого най не ôтстрашуе тая труднôсть, Той бо самъ допомагати буде, котрый каже: „*во время пріятно послушахъ тебе, и въ день спасенія помогохъ тебѣ*" [1]); не стерпить, щобы труды тî дармо пôйшли, бо „*Онъ подае*", якъ мовить Апостолъ, „*сѣмя сѣющему и умножитъ сѣмя ваше, и возраститъ жита правды вашея*", а въ кôнцѣ воздасть намъ заплату трудôвъ святыхъ своихъ [2]).

16. Кромѣ того щодо обовязкôвъ къ Богу, належить передовсѣмъ, щобы священикъ Божій, если то бути може, щоденно приносивъ жертву Службы Божои, попередивши туюжь ôтповѣднымъ до того приготовленемъ черезъ молитвы каноничнî и побожне розмышлене, котре най тревае хоть пôвъ годины, розмышлене бо, по словамъ св. Бернарда: „Управляе чувствами, простуе дѣла, исправляе проступки [3])"; а св. Кирилъ Александрійскій до слôвъ псалма; „*И въ поученіи* (розмышленіи) *моемъ разгорится огнь*" мовить: „Розмышлене (*поученіе*) есть кременемъ, котрымъ въ насъ выкрешуе ся огонь св. Духа"; и долучивши по Службѣ Божôй побожнî и горячî благодареня. Такожь испы-

---

[1]) II. Кор. VI, 2. Ис. 49, 8. [2]) Instr. Eystett, Tit. XIII, cap. 7. §. 1. [3]) Lib. I. cap. 7. de consid.

томъ совѣсти себе щоденно най обезпечають, по крайнôй мѣрѣ разъ въ день, коли мають ити спати, що также бл. Іоанъ Золотоустъ поручае и пожитокъ того поясняе въ коментарѣ до слôвъ псальма IV, с. 5. *„Яже глаголете въ сердцахъ вашихъ, на ложахъ вашихъ умилитеся"*. „По вечери, говорить, коли идете спати, коли маете лягати, и коли никого нема, есть великій спокôй, и коли никто не перешкаджае, есть глубока тишина, взбуди судъ твоеи совѣсти, требуй ôтъ неи испыту и якû черезъ день повзявъ еси злû намѣры, або приготовлювавъ пôдступы, або обманюючи ближнього, або взбуджаючи злû пожаданя, коли се въ часѣ тои тишины выведешь передъ себе и на нечестнû тû помышленя совѣсть судіею поставишь, проколи ихъ и розôдри и укарай ихъ, мучи мысль котра согрѣшила".

17. Такожь щоденно най занимае ся читанемъ духовнымъ, особенно зо св. Писанія и житя Святыхъ, держачись въ тôй справѣ напôмненя реченого Учителя вселеньского св. Іоана Золотоустого, утверджаючого, що таке читане есть необходиме для спасенія, и то не лише людемъ, Богу посвяченымъ, но такожь жонатымъ и въ свѣтѣ жіючимъ: „Мовь до спокôйнои якои пристани — говорить — приводимо нашу душу читанемъ св. Писаній. Пристанію бо есть, не непокоеною ніякими филями, стѣною непоборимою, вежою невзрушимою, славою, котра не може бути выдерта, зброуею непроникаемою, спокоемъ душѣ непобѣдимымъ, роскошію безъустанною, всякимъ добромъ, яке лишь згадаешь, збôръ божественного Письма. Сей и смутокъ ôтганяе, и хоронить спокôй духа, убогого дѣлае богатшимъ, а заможнымъ и богатымъ позыскуе обезпечене, грѣшника дѣлае праведнымъ, праведного охороняе безпечнымъ покровомъ, злое, котре есть, вырывае, доброе, котрого нема, засаджуе, злобу проганяе, не тôлько до честноты приводить, но такожь укрѣпляе коренями и дѣлае, щобы безъустанно позôстала, понеже есть духовнымъ лѣкарствомъ и якимсь божимъ и невысказанымъ чародѣйствомъ, котре нищить пристрасти[1]). Такожь гом. III, до Мат. и бес. III. о Лазарѣ, де межи иншими каже: „О се сегда упоминаю и упоминати не перестану, щобы вы не

---

[1]) Іоан. Зл. бес. до Пс. 48.

лише ту уважали на то, що говорить ся, но также, коли будете дома, безъустанно прикладали ся читаню св. письма".

18. Посѣщеня св. Тайнъ най не опустить священикъ жадного дня: совѣсть свою най частою сповѣдію очищае, и наконець, най по крайнôй мѣрѣ, черезъ ôсьмь дней въ якôмсь ôтъособненôмъ мѣстцѣ, що року, ôтдае ся вправамъ духовнымъ. Щобы же такî вправы змогли священики лучшимъ, о скôлько то статись може, способомъ ôтправляти, постараютъ ся Епископы, щобы для взятя участи въ нихъ, находили ся въ діецезіяхъ призначенî якî домы духовнî або монастырѣ, где могли бы поблизькî священики на вправы зôйти ся, и къ тому най постараютъ ся вызначити духовныхъ управителѣвъ, собою выбраныхъ. Доки же то все не буде устроене, самî священики, роздумуючи о короткости и скоротечности житя сего, и въ духу переходячи безмѣрну просторонь вѣчности и тревалôсть вѣчныхъ нагородъ, и надѣючи ся свого и стада свого вѣчного спасенія, самî по своѣй волѣ най удаютъ ся въ яке уединене мѣстце, если не маютъ дома ôтособненои комнаты, для ôтправленя кождого року вправъ духовныхъ; выбираючи до того дѣла такî дни въ роцѣ, котрî були бы для нихъ вôльнѣйшî ôтъ обовязкôвъ свого стану и занятія.

ГЛАВА III.

О умѣетности священика.

1. Священикъ, до выповненя свого уряду, повиненъ бути заосмотреный мовъ бы въ два крыла; въ святôсть житя и въ св. науку. До того то поясненя явно ведутъ одежи святî Арона, зъ котрыхъ деякî, якъ высше мы упоминали, прообразуютъ святôсть житя, а деякî обѣученe въ вѣдомостяхъ; и кромѣ того власть удѣлена Аронови учити Израиля заповѣдей Господа, и законôвъ Єго. Длятого и черезъ Малахію Господь, называючи священика Ангеломъ, с. е. вѣстникомъ Бога, додае: *„Понеже устнѣ іереовѣ сохранятъ разумъ, и закона взыщутъ ôтъ устъ*

его[1]).“ А въ новôмъ завѣтѣ сосудъ избранный Павелъ, упоминае Тимоѳея словами: „*Внимай себѣ и ученію: и пребывай въ нихъ: сія бо творя и самъ спасешися и послушающія тебе*“ [2]).

2. Но понеже межи людьми находять ся такожъ свѣтовѝ, котрѝ правдиву религію ложными розумованями межи вѣрными поборюють, для того той самъ Апостолъ требуе ôтъ священика такои науки, „*да силенъ будетъ и утѣшати въ здравѣмъ ученіи и противящіяся обличати*“ [3]).

3. Протое Господь тыхъ, котрѝ занедбують набути тую науку, ôтвергае ôтъ священьства словами: „*Яко ты умѣнія отвергль еси, отвергу и азъ тебе, еже не жречествовати мнѣ*[4]).

4. Понеже однако межи книгами, зъ котрыхъ черпае ся наука безпечна, перше мѣстце занимае св. Письмо, яко ôтъ Бога натхнене, и якъ говорять св. ОО. Августинъ и Григорій В. есть мовъ бы листъ, пôсланый ôтъ Бога ко людемъ, и котре св. Амврозій называе книгою священичою[5]) а Оригенъ: манною, мѣстячою въ собѣ весь смакъ[6]), протое належить священикови Божому головно прикладати ся науцѣ св. Письма, „щобы небесный той скарбъ священыхъ книгъ, котрый Духъ св. съ найбôльшою щедростію подавъ людямъ, не лежавъ занедбаный“ [7]). Особенно най буде священикъ бѣглый въ Четвероевангелію, понеже особенно зъ ôтси довженъ брати предметъ до святыхъ проповѣдей для народа.

5. Но понеже св. Письмо зъ тексту грецкого переведене зôстало на языкъ старословеньскій або святый, протое въ тôй бесѣдѣ належить ся священику тоеже читати и въ тôй цѣли повиненъ набути собѣ достаточне знане граматики языка церковного, до науки котрои довжнѝ уже въ Семинаріи прикладати ся. Къ тôй цѣли повиннѝ справити собѣ також деякѝ коментарѣ, хоть бы коротшѝ, якъ: Массля, Аліолія, Брентана, Серватовского, Пельцля и пр. Съ читанемъ св. письма най беруть часто на перемѣну читане житя Святыхъ, котрѝ подадуть дуже вкусну поживу духову и имъ самымъ и зъ ихъ устъ также народови, ихъ ста-

---

[1]) Гл. I. 7. [2]) I. Тим. гл. 4, 15. 16. [3]) Тит. I, 9. [4]) Ос. 4, 6. [5]) de fide 1. 3. [6]) Гом. 7. до Исх. [7]) Соб. Трид. зас. V. о Реф. г. I.

ровництву повѣреному. Друге мѣстце най займае Догматика и Моральна, котрыхъ наука есть для душпастырѣвъ передовсѣмъ потрѣбна, и котрои то послѣднои, найпевнѣйшимъ жереломъ суть дѣла св. Альфонса зъ Лигорі, а яко бы скороченя тыхъ же лоично уложенû суть Моральнû: Гурого (Gury) и Миллера (Müller). Трете мѣстце най занимае Катехизмъ, выданый зъ уповажненя Собору Тридентійского, котрый, кромѣ науки догматичнои, содержить найповнѣйшій выкладъ всего христіяньского Катехисма. — Четверте мѣстце най занимае наука Права каноничного въ скороченю зôбрана, понеже наше духовеньство майже цѣле ôтдае ся душпастырству, такъ що безъ такои науки, особенно въ справахъ супружескихъ, парохъ не мôгъ бы належито выконувати свого урядованя.

6. Но не послѣдне мѣстце довжна занимати наука Литургики, получена съ безъустанною практикою, а понеже она тѣсно звязана съ догматами, повиненъ священикъ и букву и духа обрядôвъ прилѣжно доходити, щобы зъ тыхъ скарбôвъ, мôгъ предкладати народови въ своихъ наставленяхъ духовнû стравы. Въ тôй то рѣчи повиненъ не лише знати обряды и церемоніи, якъ они въ книгахъ литургичныхъ суть положенû, но также, якъ употребляють ся, пôсля давного узаконеного уживаня, а щобы усунути непевнôсть ихъ, будуть священики заховувати и выучувати ся точно передовсѣмъ того, що сей Синодъ вже составлене и нимъ одобрене, всему духовеньству сеи провинціи до захованя предкладае[1]).

7. Загально же и другû вѣдомости, чи то священнû, чи то свѣтскû, котрû могуть бути помôчными до доповненя вѣдомостей священичихъ, не повиннû бути залишенû.

8. Упôмнути однако ту не залишае Синодъ священикôвъ, щобы занедбуючи поважного и побожного читяня, не марнували часъ на читаню новинокъ шкôдливыхъ и пустыхъ, также щобы не читали часописей, котрû поборюють повагу Церкви, досаджують настоятелямъ церковнымъ и ихъ роспорядженямъ и уставамъ, и оплюваютъ слиною нечистого сердця.

---

[1]) Додат. 36,

9. Дальше, для успѣха св. науки и усовершеня духа дуже много могуть причинити ся такъ соборчики деканальнѣ, якъ и библіотики. Для того, щодо соборчиковъ, одобряе Синодъ и на будуче уважае позоставити и чимъ разъ больше усовершати звычай — держати такѣ въ означеныхъ часахъ въ поодинокихъ деканатахъ, посля правила, предложсного и одобреного симъ Синодомъ. Що до библіотикъ, приказуе Синодъ, щобы поодинокѣ душпастырѣ старали ся мати при своѣй церкви малу яку библіотичку, котрои книжки або дѣла мають мати записанѣ въ инвентарѣ церковномъ. Въ той справѣ належить уважати, щобы кто не выймивъ якои книжки, въ цѣли забраня собѣ до дому, не зложивши реверсу, котрый мае ся переховати въ якомъ безпечномъ мѣстцѣ самои библіотики парохіяльнои. Кромѣ такихъ библіотикъ парохіальныхъ отновляе Синодъ постановленя або роспоряджения окружнѣ Ординаріятовъ, посля котрыхъ въ кождомъ деканатѣ мае бути заложена въ отвѣтнѣйшомъ якомъ мѣстцѣ библіотика деканальна для выгоды цѣлого деканального духовеньства и то подъ якимъ способнымъ куратором або кустосомъ, котрый мавъ бы старанность о книгахъ, въ каталозѣ выразно и докладно описаныхъ и приходячимъ до библіотики признячити яке мѣстце до читаня, а въ случаю, если бы потреба було выдати зъ тоиже до дому яку книжку, тое на означеный лише часъ, и то подъ обезпекою за реверсомъ позволявъ. Для помноженя же библіотики буде старати ся зобрати межи содеканальными священиками, яко членами тоиже, датки, за котрѣ закуповало бы ся новѣ книжки[1].

ГЛАВА IV.

О Конкурсѣ парохіяльномъ.

Правлене душъ есть штукою надъ штуками, святость отповѣдна сему чинови, такъ превосходна, що Церковь до

---

[1]) До основаня и удержаня библіотикъ относять ся посланія пастырски, выданѣ 4. мая 1826 черезъ бл. п. Кард. Михаила Левицкого Ч. 1995, и обѣжникъ Ордин. Митр. зъ дня 20. Сѣчня 1876 Ч. 273.

его справованя не лише священикôвъ ученыхъ и праведныхъ, но и межи тыми наукою и святостію надъ прочихъ ôтличаючихъ ся, всегда выносила. Для выслѣдженя же бôльшои науки и праведности, звыкли употребляти ся и то пôсля припису Собору Тридентійского, такъ званû испыты конкурсовû парохіяльнû, а кромѣ того иншû мѣры, котрыми бы святôсть и способнôсть священникôвъ на означенû парохіи докладнѣйше выслѣдили ся. Сему отже приписови Собору вселеньского, о скôлько обстоятельства теперѣшнû нашои Церкви рускои позволяють, послѣдовати бажаючи, слѣдуюче правило для одержаня парохіяльныхъ приходôвъ предкладае и для цѣлои провинціи нашои Галицкои одобряе сей Синодъ, котре уже посланіемъ пастырскимъ Ординаріяту Митрополитального зъ дня 20. Сѣчня 1890 ч. 1018 зъ 1889. Архіепархіяльному духовеньству зôстало обвѣщене, котре протое посланіе тутъ поновно навести Синодъ уважае пожиточнымъ. Такъ отже начинае ся речене посланіе:

Мы[1]) . ; . , .

Титулъ X.

О Монахахъ.

1. Не годить ся спорити, що Чины иночû належить держати въ дуже великôй цѣнѣ, особенно, коли свѣдомо есть, що Церковь ихъ всегда пôдносила. Тû однако зъ Чинôвъ иночихъ звычайно ôтличнѣйшими належить уважати, котрû жите дѣяльне съ духовымъ сполучають; понеже, збираючи обильнôсть небесныхъ скарбôвъ собѣ, переливають ихъ на другихъ.

Межи такими Чинами ôтличнѣйше мѣстце занимае Чинъ Василіянъ, такъ названый ôтъ св. Василія Вел. въ котрôмъ одно и друге жите удивляючимъ союзомъ сполучуе ся; зъ котрого выйшли найславнѣйшû свѣтила науки и святости въ найбôльшій пожитокъ Церкви и свѣтскôй

---

[1]) Додат. 37.

суспôльности. Понеже однакъ въ послѣднихъ сихъ часахъ сей Чинъ ôтъ первѣстного своего блеску ôтступивъ, то неусыпно печаливый Папа Левъ XIII. выданою Конституцiею, котра зачинае ся „Singulare praesidium" зъ дня 12. мая 1882. призвавъ его до первѣстнои карности, уживши до того членôвъ Товариства Iисусового, котрыхъ самъ св. Iосафатъ и Митрополитъ Велиминъ Рутскій вже ôтъ своихъ часôвъ яко найлучшихъ помôчникôвъ досвѣдчили. Та реформа щасливо розпочата, якъ знаемо, принесла вже богатû плоды и присвѣчае певна надѣя, що сей знаменитый Чинъ чимскорше ôтжiе.

Упоминае прото Синодъ сей вѣрныхъ, щобы, если кто чуе ся бути ôтъ Господа званымъ до сего Чина, съ довѣрiемъ дѣлали и небесному званiю радо повиновали ся, знаючи, якъ многû и якъ великû зла въ сихъ часахъ проникають суспôльнôсть свѣтску, щобы тымъ способомъ такожь черезъ спасительный ихъ вплывъ суспôльнôсть ôтъ гниливны була охоронена. Хотя же Чинъ сей згаданою Конституцiею вынятый есть зъ пôдъ судовластiя Ординарiѣвъ, то задля дуже великихъ корыстей, якû изъ вспôльного зближеня одного и другого духовеньства на Церковь сплынути могуть, поручае Синодъ Ординарiямъ, щобы зъ своеи стороны сей Чинъ своею благосклоннôстiю и покровительствомъ надѣляли, а Настоятелямъ Монастырей, — щобы до несеня помочи духовнои Епископамъ, оказовали ся охочими, удѣляючи позволене своимъ пôдчиненымъ до проповѣданя слова Божого, найбôльшежь до слуханя сповѣди молодшого клира.

2. Наконецъ ставляючи передъ очи всѣмъ вѣрнымъ нашого обряду цѣннôсть сеи реформы, Синодъ упоминае ихъ о Господѣ, щобы, уповаючи на особенну прозорливôсть державчого щасливо кормило вселеньскои Церкви, Найвысшого Архiерея Льва П. XIII. о нашу Церковь, оказовали ся не лише не противными, но также приклонными ôтновленю сего славного Чина, и если бы коли учули, що противъ сего зарядженя найвысшого Пастыря гдеякû малодухи або такожъ лихо успособленû, ôтважують ся пôдносити якû докоры, най на нихъ не зважають и довѣрiе свое положать въ старанность Епископôвъ своихъ о добро Церкви и обряду нашого, а се тымъ бôльше, що о ихъ безустаннôй чуйности около добра нашои Церкви,

обряду и вѣрного народу рускаго не можь пôднести нiякого розумного сумнѣву.

3. Щожe до Инокинь, то Монастырѣ ихъ, такъ пôсля права общого, якъ и нашого звычаю, пôдлягають безпосередно судовластiю Ординарiѣвъ. Щобы же карнôсть иноча въ тыхъ же чимъ разъ бôльше процвитала, предкладае Синодъ почастнû правила, уложенû для нихъ до испытаня и одобреня Отцѣвъ, Синодъ сей составляючихъ, котрû потôмъ, по заключеню Синода, Преосвященый Митрополитъ постарае ся выпечатати и въ практику ввести. Кромѣ того, для лекшого и успѣшнѣйшого приготовленя кандидатокъ до житя иночого, роспоряджае сей Синодъ, щобы установленый бувъ для нихъ новицiятъ въ монастырѣ словитскôмъ, и то для членôвъ всѣхъ дiецезiй, доки съ часомъ що ôтповѣднѣйшого Епископы не постановлять. Но, понеже монастырь словитскiй есть занадто скромными доходами заосмотреный, котрû заледво могуть выстарчити на удержане власныхъ членôвъ, для того за спôльнымъ порозумѣнiемъ, постараютъ ся Ординарiи вырôвнати выдатки монастырѣвъ всѣхъ дiецезiй такъ, щобы нагорода была справедлива.

4. Хоче такожь Синодъ, щобы монахинѣ занимали ся воспитанемъ дѣвчатъ и по можности, до того дѣла приспособляли своихъ членôвъ, съ выключенемъ чужихъ, вынявши лише до тыхъ предметôвъ, котрû званiю монахинь не ôтповѣдають. Впрочѣмъ що до захованя карности монастирскои, задержуе Синодъ то, що Синодъ Замостьскiй мудро постановивъ, Тит. XII. о Инокиняхъ и постановивъ лише то змѣнити, щобы задля ôтмѣненыхъ обставинъ часу, не вымагало ся ôтъ кандидатокъ вѣно або такса найменьше тысячу пятьсотъ або такожь трехъ тысячѣвъ гульденôвъ, но лише якесь пôсля состоянiя особы и суду Ординарiя.

5. Що до выбору Игуменѣ, доки число ихъ не досягне до десяти професокъ або хоральныхъ, котрû лише мають право до выбору Игуменѣ голосованемъ, постановляе Синодъ, щобы въ нынѣшнôмъ положеню было захованe загальне право, и самъ Ординарiй предпринимавъ выбôръ Игуменѣ.

Дальше, хотя належить всѣми способами усиловати ся, щобы въ такихъ Монастыряхъ инокинь передовсѣмъ процвитала иноча карнôсть, мимо того для доповненя не-

достатку средствъ, будуть старати ся Ординаріи вспирати на теперь всѣми, якѝ пôдъ рукою суть способами, тое правило, доки съ часомъ за благословеніемъ Божимъ, ôтъ котрого походить початокъ, середина и конець добра, не прійде ся до цѣлковитого совершеня дѣла.

Титулъ XI.

О постахъ.

1. Що пôстъ налележить держати въ найбôльшôй цѣнѣ, знаемъ не лише зъ припису самого Бога свому народови частѣйше приказаного и примѣру Мойсея[1]) и народа Израильского[2]) но также зъ того, що примѣромъ Господа н. Іисуса Христа черезъ 40 дней въ пустыни, зôставъ освященый, а потôмъ ôтъ часôвъ Апостольскихъ ажь до нашихъ бувъ захованый.

2. Однако кромѣ найбôльшого и найсвятѣйшого посту великои Чотыродесятницѣ, котрый начинае ся ôтъ понедѣлка по недѣлѣ сыропустнôй, а кôнчить ся пятницею передъ недѣлею Вайй, такъ однако, що пôсля теперѣшного звычаю народа, также суботы и недѣлѣ яко постнѝ дни заховують ся, приписують ся въ нашихъ литургичныхъ книгахъ также другѝ посты и то слѣдуючѝ:

1. Шѣсть дней межи недѣлею Вайй и Пасхи, однако такъ, що и попереджаюча недѣля Вайй и субота Лазарева, пôсля звычаю народа яко постнѝ уважають ся.

2. Пôстъ чотыродесятный т. е. 40 дней передъ Рождествомъ Господнимъ.

3. Пôстъ передъ праздникомъ верховныхъ Апостолôвъ Петра и Павла, котрый начинае ся съ понедѣлкомъ по недѣлѣ всѣхъ Святыхъ, або першôй по Пятьдесятницѣ, а кôньчить ся навечеріемъ самого праздника.

---

[1]) Исх. 24, 18. [2]) Суд. 20, 26. I. Цар. 7, 6 Іосафата, II Пар. 20, 3. Есдры, I. Ездр. VIII, 21. 23. Естиры 4, 3. Іереміи 36, 9. Дан. 10, 3.

4. Пôстъ до Успенія Пречистои Дѣвы, котрый зачинае ся съ днемъ 1. Серпня, а кôнчить ся съ навечеріемъ самого праздника.

5. Въ праздникъ Усѣкновенія главы св. Іоана Крестителя 29. Серпня.

6. Въ праздникъ Воздвиженія Честного Креста 14. Вересня.

7. Кождои середы и пятницѣ цѣлого року, если тіи не припадають межи праздникомъ Рождества и Богоявленія Господа; и межи недѣлею Мытаря и Фарисея а недѣлею о Блудномъ сынѣ; межи недѣлею Воскресенія и Ѳоминою, а кромѣ того межи недѣлею Пятьдесятницѣ и недѣлею всѣхъ Святыхъ; въ тіи бо часы уставъ розрѣшае цѣлкомъ ôтъ посту и воздержаня.

8. Цѣлый тыждень Сыропустный т. е. ôтъ понедѣлка по недѣлѣ Мясопустнôй до самои недѣлѣ Сыропустнои включно. Хотя зъ однои стороны взбороняе ся во всѣ тû 7 дней ѣсти мясо, то зъ другои стороны позваляе ся набѣлъ такожь въ середу и пятницю.

3 Навѣрно се звѣстно, що заходить рôжниця межи постомъ а воздержанемъ. Кождый знае, що до посту стисло такого допускае ся одно лише на день насычене; однакожь въ тôмъ дѣлѣ треба мати передъ очима звычай и потребу мѣстцевостей.

4. Точне захованe всѣхъ постôвъ въ Церквѣ нашôй приписаныхъ, Синодъ вправдѣ поручае вѣрнымъ и похваляе строге захованe многихъ изъ нихъ; обовязуе такожь душпастырѣвъ, щобы тыхже превосходнôсть и пожитокъ часто въ проповѣдяхъ народови належито поясняли, а що бôльше, самû примѣромъ своимъ тое захованe пôдносили, щобы тымъ способомъ, о скôлько то стати ся може, змогли приближати ся ко пресвѣтлымъ примѣрамъ предкôвъ нашихъ и къ ревности першихъ Христіянъ. Мимо того однако, понеже въ послѣдныхъ тыхъ часахъ, ревнôсть многихъ Христіянъ охолоднѣла и силы тѣла помалу здають ся ослабляти ся такъ, що посты церковнû дуже часто переступають ся, то, щобы грѣхи народа не множили ся задля такого переступленя, Синодъ отримавши ôтъ св. Престола власть, судить о Господѣ, звôльнити дещо изъ первѣстнои строгости посту, и то пôсля слѣдуючого правила:

а) Въ постѣ сорокодневôмъ, такъ передъ Пасхою, якъ также передъ Рождествомъ Господнимъ и передъ праздникомъ св. Ап. Петра и Павла, также передъ праздникомъ Успенія Пр. Богородицѣ, належить заховати пôстъ кождого понедѣлка, середы и пятницѣ, въ которû позваляе ся набѣлъ, въ прочû чотыри дни тыждня, розрѣшае ся на ѣджене мяса, но такъ, щобы въ тыхъ чотырохъ дняхъ надоложили пôстъ и то Духовнû ôтмовленемъ псальма 50, прочіи же: 5 Отче нашъ и Богородице Дѣво; и то такъ передъ обѣдомъ якъ и передъ вечерою.

б) Высше выложена постанова о позволеню набѣлу, важна также що до всѣхъ прочихъ постôвъ року.

в) Ôтъ того загального закона, належить однако выняти: цѣлый першій тыждень Чотырдесятницѣ, т. е. 6 дней ôтъ понедѣлка до суботы включно, якъ также великій тыждень, ôтъ понедѣлка ажъ до суботы передъ недѣлею Воскресенія, въ которû цѣлкомъ забороняе ся ѣджене мяся, — позваляе ся же на уживане набѣлу въ вôвторокъ, четверъ и суботу, въ прочіи три дни мають уживати ся всѣ стравы звыклû т. е. безъ набѣлу.

г) Въ тыждни масляничнôмъ, званôмъ Сырнôмъ, мае такъ заховувати ся пôстъ такъ, що въ понедѣлокъ, середу и пятокъ уживають ся стравы молочнû, въ прочû чотыри дни допускае ся ѣджене мяса по ôтмовленю высше наведеныхъ молитвъ.

5. Єсли бы же кто, помимо сего звôльненя ôтъ строгости поста, задля якои справедливои причины потребувавъ дальшого розрѣшеня, тогды выложивши поводы, обовязаный просити о тое свого Ординарія.

6. Злагодивши такимъ способомъ законъ о постахъ, надѣе ся Синодъ, що вѣрнû не залишать прикладати ся до захованя тыхъ же, особенно же, душпастырѣ доложать старанности, щобы тіи же не були нарушенû задля якои обставины, котра здавалабы ся радити ихъ опущене; щобы припадкомъ вѣрнû не соблазнили ся, особенно, если до переступленя постôвъ прилучать ся также таньцѣ.

7. Наконецъ мають душпастырѣ поучити вѣрныхъ, собѣ порученыхъ, о способѣ захованя посту, т. е. щобы не ограничали ся на вздержане ôтъ стравъ, а не повстягали уздъ блудôвъ; кромѣ того мають наставати на по-

множене дѣлъ спасительныхъ, особливо любви, якими суть милостынѣ и иншѣ дѣла побожности, пôсля науки св. Василія В.: „Пожитокъ посту не мае ся мѣрити самымъ вздержанемъ ôтъ стравъ, бо правдивый пôстъ есть, бути вôльнымъ ôтъ всѣхъ грѣхôвъ; розрѣши всяку связь беззаконія, даруй кривду ближньому и ôтпусти довгъ. Не пости задля сварнѣ и суперечокъ. Мяса не ѣси, а тымъ часомъ пожираешь брата своего. Вздержуешь ся ôтъ вина, а тымъ часомъ не вздержуешь ся ôтъ кривдъ. Горе тымъ, котрѣ суть пянѣ не ôтъ вина; гнѣвъ духа есть піяньство, не менше ôтбираюче ему розсудокъ, якъ вино“ [1]).

Титулъ XII.

О ôтправахъ за усопшихъ.

ГЛАВА І.

О Службахъ Божихъ и другихъ ôтправахъ за усопшихъ.

1. Если спасительною и святою була вже въ старôмъ завѣтѣ гадка: умоляти Бога за усопшихъ, щобы освободили ся ôтъ бремени грѣхôвъ, — то далеко бôльше належить то уважати въ новôмъ завѣтѣ, особенно ôтъ коли Христосъ побѣдивши смерть, отворивъ намъ въ крови своѣй дорогу въ Святая нерукотворена т. е. до неба, за котрого проводомъ нарôдъ Святыхъ изъ сеи долины смертнои подорожи, не перестае входити въ оный вѣчный супокôй. Коли отже той вѣчный супокôй по найденю вѣчного ôткупленя Христомъ [2]) уже есть отвореный, а тымъ часомъ многѣ душѣ задержанѣ въ чистилищ" до него вздыхають найбôльшою жаждою, то выдае ся бути найôтповѣднѣйшимъ, щобы имъ зъ стороны Церкви воинствуючои подана була спасительна помôчь до освободженя ся зъ тогоже, що особенно и найбôльше стати ся може черезъ жертву св. Литургіи, милостынѣ и молитвы, такъ пу-

---

[1]) Гом. І. о пост. [2]) Евр. 9, 12.

бличнѣ Церкви, якъ и приватнѣ вѣрныхъ, якъ то зъ вѣры знаемъ и вѣруемъ. О тôмъ св. Іоанъ Золотоустъ[1]) такъ выражае ся: „Оплакуймо отже тыхъ (умершихъ), приносѣмъ ратунокъ по силамъ, зготовѣмъ имъ яку помôчь, мала она вправдѣ, однако така, що може помочи. Якъ, або якимъ способомъ? То самѣ выливаючи молитвы, то другихъ просячи, щобы за нихъ выливали молитвы, и даючи часто за нихъ милостынѣ убогимъ. Тое дѣло приносить дещо потѣхи. Бо слухай Бога такъ говорячого: „Защищу градъ сей мене ради и Давида ради раба моего[2])". Єсли сама память праведного стôлько значила, то, где кромѣ того творять ся дѣла за умершихъ, чого они не зможуть? Не дармо есть се установлено законами ôтъ Апостолôвъ, щобы въ честныхъ, кажу, и страшныхъ Тайнахъ творила ся память о тыхъ, котрѣ переставили ся; знали, що ôдси много для нихъ прійде зыску, много пожитку. Въ тôмъ бо часѣ, коли весь народъ и соборъ Священикôвъ стоить съ розпростертыми руками и тая страхомъ переймаюча Жертва, якъ бы мы не мали умилостивити Бога за нихъ молячи ся? И то за тыхъ, котрѣ въ вѣрѣ переставили ся?

А въ Гом.[3]) до Ев. Іоана говорить той самъ Святый: „Єсли грѣшникомъ бувъ той, що умеръ... не мае бути лише оплакуваный, бо то не принесе ему ніякого пожитку, лишь належить творити то, що могло бы ему помочи, якъ милостынѣ, приношеня... Хочешь почтити умершого? Уживай чого иншого, милостынѣ, добрыхъ дѣлъ, Службы Б.". А до Дѣяній Апост. такъ говорить св. Іоанъ Золотоустый[4]): „Не дармо бувають приношеня за усопшихъ; не дармо молитвы, не дармо милостинѣ; то все розпорядивъ Духъ св., хотячи, щобы мы взаимно собѣ помагали. Диви бо: ôнъ черезъ тебе получае пожитокъ, ты задля него спомогаешь ся; погордивъ еси маеткомъ, щобы здѣлати дещо благородного и ты бувъ ему причиною спасенія, а ôнъ тобѣ причиною милостынѣ. Не сумнѣвай ся, що ôнъ зъ того дещо доброго ôтнесе. Не дармо выголошуе Діяконъ: *„О иже во Христѣ преставившихъ ся, и иже о нихъ память творящихъ"*; не Діяконъ произносить сей го-

---

[1]) Гом. III. на посл. къ Филип. ч. 4. [2]) 4. Царст. 20, 6. [3]) 62 въ другихъ выд. 61. [4]) Гом. 21.

лосъ, но Духъ св,, говорю же, даръ Єго... Се коли знаемо, розважмо, якъ великй потѣхи можемъ подати усопшимъ, замѣсть слезъ, замѣсть плачѣвъ, замѣсть памятникôвъ, именно: милостыню, молитвы, приношенія, щобы и они и мы наслѣдили обѣцянй блага".

2. Тую спасительну и святу мысль молити ся за усопшихъ заховувала всегда св. Божа Церковь; то розпоряджуючи приносити за нихъ жертвы св. Службы Б., то установляючи особеннй и властивй ôтправы о усопшихъ; именно же Церковь нашого обряду приписуе и жертву Службы Божои и весь Чинъ о усопшихъ ôтправляти въ определеныхъ часахъ въ роцѣ, и то цѣлковито два разы въ роцѣ, именно: въ суботу мясопустну и въ суботу передъ Сошествіемъ св. Духа; частично же также кождои суботы цѣлого року, особенно же въ 2. 3. и 4, суботу Чотырдесятницѣ великои; въ кôнци роспоряджае ся въ нашôмъ Уставѣ творити память о усопшихъ 3. 9. и 40. дня по смерти[1]), а пôсля уставôвъ Апостольскихъ также въ рôчницю смерти[2]). Пôсля же набожного обычаю нашихъ рускихъ Церквей, звыкло ôтправляе ся також торжественно Литургія и Чинъ о усопшихъ безпосередно слѣдуючого дня по празднику храмовôмъ, если не припаде въ якій зъ тыхъ дней, коли Литургія о усопшихъ заборонена, а въ котрôмъ то случаю належить перенести тое на найблизше слѣдуючій день не перешкодженый. Надпорядочно же обовязанй суть парохи ôтправляти богослужене о усопшихъ въ дняхъ догôдныхъ, скôлько разôвъ вѣрнй зъ власнои своеи святои набожности за дану стипендію того собѣ жадають.

3. Но понеже богослужене о усопшихъ въ протягу року дуже часто въ столкновеніе приходить съ богослуженемъ праздникôвъ, такъ недвижимыхъ якъ и движимыхъ, для рѣшеня котрыхъ уставы книгъ литургійныхъ суть або дуже скуднй, або часомъ ніякихъ на готовѣ нема, такъ що въ многихъ случаяхъ Священики для выробленя собѣ въ сѣмъ вопросѣ певного суду, часто лишенй суть всякого руководства, протое Синодъ для захованя совершен-

---

[1]) Тріодь пост. Суб. Мясоп. [2]) кан. 42.

нои одноообразности въ священодѣйствіяхъ, выскавуе и опредѣляе правило, щобы именно священики знали, коли можуть св. Литургію и Чинъ о усопшихъ отправляти а коли нѣ.

§. I.

О Службѣ Божôй за усопшихъ.

1. Торжественнû Службы Божû за усопшихъ заборонюють ся и то также въ присутности тѣла, во всѣ недѣлѣ и нарочитû праздники, потôмъ черезъ три дни смерти Христа, якъ также и въ тыхъ случаяхъ, въ котрыхъ обовязаный парохъ ôтправляти св. Литургію дня, або совершену, або Преждеосвященныхъ, однако въ важнѣйшихъ случаяхъ, если есть другій священикъ, буде мôгъ той по при Службѣ Б. парохіяльнôй дне текучого, спѣвати Литугію о усопшихъ такъ въ дни недѣльнû, якъ также въ три праздники приказанû, именно: св. Димитрія, св. Стефана и св. Трехъ Святителѣвъ, однакожь не въ ризахъ чорнои барвы.

2. Тому самому правилу пôдлягае ôтправлене Службы Б. о усопшихъ 3. 9, 40. дня, якъ и въ рôчницю смерти, або погребенія умершого, и про то въ тыхъ случаяхъ належить, або въ день напередъ ôтправити Службу Б., або перенести на день найблизшій не перешкодженый.

3. Що до Литургій приватныхъ, тіи заборонюють ся кождого дня недѣльного, въ нарочитû праздники и полиелейнû, якъ также въ три дни смерти Христа, якъ высше сказано. Въ всѣхъ же случаяхъ, въ котрыхъ ôтправляе ся Служба Б. о усопшихъ, не належить вмѣшивати частій змѣнныхъ (якъ тропарѣвъ, кондакôвъ и пр.) якогось настоячого праздника, або послѣдованія о Святôмъ, но брати лише то, що есть властиве усопшимъ, вынявши Апостолъ и Евангеліе дня седмичного, понеже тіи не мають характеру праздничного, протое можуть ити передъ Апостоломъ и Евангеліемъ о усопшихъ.

§. II.

О ôтправѣ за усопшихъ.

1. Кромѣ того повного послѣдованія о усопшихъ, котре въ Уставахъ нашихъ предкладае ся и котре въ опредѣленыхъ дняхъ въ церквѣ отправляе ся; употребляе ся у насъ также особенна изъ повного чина часть, вынята зъ утренѣ о усопшихъ, котра приходитъ пôдъ именемъ Паннихиды або звычайно Парастаса, и котра звыкла ôтправляти ся такъ въ церквѣ якъ и внѣ церкви, въ котрôй пôсля приписôвъ уставу ставляе ся на тетраподѣ коливо, то есть варена пшениця съ медомъ, яко символъ будучого воскресенія и солодости небесной славы, умоляемои для усопшого. Пôсля же нынѣшного обычаю звыкло класти ся у насъ також съ коливомъ хлѣбы, або самî хлѣбы. Тû высше наведенû звычаѣ и сей Синодъ похваляе и одобряе.

2. Що до часу, въ якôмъ мае ся ôтправляти сей Чинъ о усопшихъ, постановляе Синодъ, що можна тойже ôтправляти въ цѣлôмъ крузѣ року, вынявши дни высше наведенû, въ котрыхъ заборонюе ся Служба Б. о усопшихъ. Однако, понеже день церковный у насъ звыкъ числити ся ôтъ першои вечернѣ дня, то стисло сказавши, не заборонюе ся чинъ сей въ самъ день якогось праздника по ôтправленю торжественнои Литургіи, именно ôтъ другои тогожь вечернѣ; но николи рано, чи то передъ чи середъ торжественнои Литургіи, но по крайнôй мѣрѣ по укôнченю тоиже[1]).

3. Неразъ же у насъ а у Грекôвъ всегда, употребляе ся послѣдна часть послѣдованія Утренѣ о усопшихъ, пôдъ именемъ Панихиды, состояча особенно зъ Тропарѣвъ и Ектеній о усопшихъ, о котрôй то части ôтправы, если заходить вопросъ о часѣ, заявляе Синодъ, що належить тутъ держати ся того, що постановляе ся о Парастасѣ.

4. Що до способу ôтправленя Чина Парастасу, мають Священики, ôтправляючи тойже, точно держати ся приписôвъ уставу, указаныхъ въ книжочцѣ Парастаснику, ничого не опускаючи ани не поспѣшаючи, но съ набож-

---

[1]) Посл. паст. бл. п. Митр. Спирид. Литвиновича зъ дня 9. Лютого 1865. Ч. 5722.

ностію и при внѣшнôмъ уложеню мають все и кожде поодиноке отправляти, протое на перемѣну съ хоромъ, кромѣ ирмосôвъ, будуть отчитувати также всѣ тропарѣ. Понеже однакожь сей Чинъ въ той способъ, якъ приписано и якъ пристоитъ отправленый, вымагае досыть довгого часу, прото Священникъ за совершене тогожь може побирати таксу около одного гульдена.

5. Въ кôнци хотя въ однои стороны Синодъ съ похвалами препоручае вѣрнымъ часто ôтновляти память о своихъ усопшихъ, то зъ другоии стороны не залишае зганити надъужитій въ піятицѣ при гостинахъ, котрî въ нѣкоторыхъ мѣстцевостяхъ, при способности чи то похоронôвъ, чи поминокъ, звыкли дѣяти ся въ домахъ померших, и проте, где парохъ спостереже такî надъужитя при гостинахъ, най не важить ся на нихъ бути присутнымъ, що бôльше, най упоминае своихъ парохіянъ, щобы ôтъ справляня такихъ зовсѣмъ вздержували ся, понеже такими піятиками св. Чинъ погребеня усопшихъ и помаганя имъ, оскверняе ся и обезчещае ся, а то тымъ бôльше, що такî угощеня за для значныхъ выдаткôвъ, котрî часомъ звыкли на то дѣяти ся, ôтстрашаютъ вѣрныхъ менше заможныхъ, ôтъ несеня помочи душамъ своихъ померших, черезъ ôтправы церковнî, котрыми особенно помершимъ помагае ся; о тôмъ належитъ поучити вѣрныхъ.

6. Въ кôнци мають знати вѣрнî и ихъ пастырѣ, що не належитъ тѣла умершихъ въ трехъ дняхъ смерти Христои и въ самъ день торжественный Пасхи, спроваджувати до церкви, но зъ домôвъ просто на кладбище и тамъ заразъ до похороненя перенести.

7. Понеже нашî руски Требники що до совершеня погребенія умершихъ, черезъ цѣлу свѣтлу седмицю т. е. черезъ сѣмъ дней ôтъ Пасхи, предкладаютъ лишь одну форму ôтправлювань тогожь, котра ôтноситъ ся лише до мирскихъ, и зъ того не мале замѣшане повстае, позаякъ декотрî Священики сказане правило принимаютъ также при погребеню Священикôвъ, декоторî же волять употребляти правила приписаного при погребеню Священикôвъ звычайно черезъ цѣлый рôкъ уживаного, прото для усуненя сего замѣшаня, постановляе Синодъ, щобы правило властиве погребенію Священникôвъ, захована було

щобы, чи то въ домахъ померших Священикôвъ, чи то при переношеню ихъ до церкви, долучало ся все, въ часѣ пасхальнôмъ Уставомъ приписане, якъ то дѣе ся при погребеніяхъ мірскихъ, и зверхъ того, въ самôй церквѣ, вмѣсто канона о усопшихъ, належитъ брати канонъ Пасхи, якъ то звыкло дѣяти ся при похоронахъ мірскихъ, о чѣмъ высше сказано.

8. Що до способу ôтправлюваня Парастаса, почавши ôтъ недѣлѣ Провôдной або Ѳоминой, ажь до Вознесенія Господнього, маютъ заховати Священники, щобы по совершеню „Начала обычного" и ôтспѣваню 3 р. „Христосъ воскресе" долучене було: „Трисвятое" и щобы проче отправило ся по обычаю, якъ звыкло дѣяти ся при иншихъ частяхъ службъ дневныхъ.

9. При проповѣдяхъ похоронныхъ, котрî нерѣдко выголошуютъ ся при погребеню умершихъ, чи то въ церквѣ чи внѣ и на кладбищахъ, най бесѣдникъ доложитъ великои осторожности, щобы бесѣда не занимала ся соблазнями, но порученемъ честнотъ погордженемъ рѣчей людскихъ и впоюванемъ любови рѣчей небесныхъ, або по крайнôй мѣрѣ взбуджуванемъ памяти о смерти и упрошенемъ помочи для усопшихъ.[1])

10. Но понеже новѣйшими сими часами, особенно по мѣстахъ часомъ се якъ вѣдомо лучае ся, що деякî зъ мірскихъ ôтважуються звеличати памать померш ого бесѣдами своими, прото Синодъ строго приказуе Пастырямъ, щобы такимъ бесѣдамъ, о скôлько можь не давали мѣстця; а если бы имъ було трудно тому перешкодити, тогды най выразно заявляютъ такимъ бесѣдникамъ, що они середъ священнодѣйствія не можутъ допустити ихъ бесѣдъ, и що найбôльше може бути имъ то дозволено, або передъ, або по священнодѣйствію, коли именно Священикъ або еще не розпочавъ, або уже укôнчивъ приписане священодѣйство о усопшихъ и священî ризы ôтложивъ; но и тое николи не може бути дозволено мірскимъ въ церквѣ, лише що найбôльше, внѣ церкви можно дозволити т. е. терпѣти.

ГЛАВА II.

О погребеню церковнôмъ и кладбищахъ.

1. Якъ велику стараннôсть повиннû мати вѣрнû, щобы ихъ тѣла, котрû задля общеня въ небеснôмъ житю стали ся уже храмомъ св. Духа и при кôнцевôмъ ôтновленю свѣта мовъ сонце заяснѣти мають, по смерти не въ якôмъ будь неосвяченôмъ, но въ освяченôмъ мѣсци спочивали, попередили насъ примѣромъ своимъ уже въ старôмъ завѣтѣ св. Патріархи, а передъ всѣми отецъ всѣхъ вѣрныхъ св. Авраамъ, котрый подорожуючи въ чужôй и неосвяченôй земли, для умершои своеи жены Сарры и для прочихъ зъ родины, котрû бы по нѣй умерли, купивъ [1]) осôбне мѣстце за вычисленû грошѣ, въ котрôмъ и самъ бувъ зложеный и его единородный св. Исаакъ. Такожь Яковъ, его внукъ чужинецъ въ Египтѣ, умираючи тамъ, звязавъ клятвою сына свого Іосифа, щобы кости его приказавъ перенести до землѣ святои, его ôтцямъ и ихъ сѣмени ôтъ Господа пріобѣцянои и маючои ся освятити присутностію Мессіи [2]). Що то само и самъ Іосифъ о своихъ костехъ братямъ своимъ приказавъ, якъ колись будуть зъ Египта до Святои землѣ повертати, посвѣдчае св. Письмо. [3]) И они дѣйстно, повертаючи зъ Египту, разомъ съ костьми Якова, перенесли и его кости и положили въ печерѣ онôй купленôй Авраамомъ. [4])

Подражаючи сему примѣрови, Христіяне уже ôтъ першихъ часôвъ старали ся похороняти своихъ умершихъ въ мѣстцяхъ ôтъосôбненыхъ и освященыхъ, и всѣ церкви Божû розпросторонениû по цѣлой вселеннôй, всегда тую установу твердо заховували и нынѣ заховують. Коли отже Христіяне мѣстця погребеня свого всегда уважали яко призначенû для исповѣдникôвъ правдивои вѣры, то тому никто, котрый бы за житя свого пробувавъ внѣ великои родины Церкви Божои и внѣ тоиже переставивъ ся, не мае права по смерти разомъ съ вѣрными мати вспôльне мѣстце ôтпочинку. Зъ того слѣдуе, що кромѣ невѣрныхъ, ерети-

[1]) Быт. 23, 16.
[2]) Быт. 47, 29. 30. и 49, 29. 30.
[3]) Быт. 50, 24.
[4]) Исх. 13, 19. и Іисус. Нав. 24, 32.

кôвъ и схизматикôвъ, не мають права до церковного погребеня, такожь выклятû, явнû грѣшники, умираючû въ проклятю, умершû въ поединку, проте всѣхъ такихъ най не важать ся священики похороняти на кладбищахъ католицкихъ, но для нихъ повинно означити ся мѣстце внѣ кладбища, або що найбôльше, задля настоящои нужды, въ якôмъ осôбнôмъ мѣстци кладбища католицкого, де належить такожь похороняти тѣла дѣтей безъ крещенія переставляючихъ ся.

2. Въ частности же дотычно тыхъ, котрû доброво̂льно задали собѣ смерть, мають парохи бути осторожными, щобы такихъ, кромѣ, еслибы заявили передъ тымъ якû знаки покаяня, не важили ся похороняти на освященыхъ кладбищахъ и пôсля обряду церковного. Если бы пароховп безсомнѣнно було вѣдомо, що самоубійця терпѣвъ слабôсть помѣшаня розуму, мае такому погребене церковне въ способъ звычайный удѣлити. Еслибы же парохъ поводованый важными причинами, вагавъ ся пристати на судъ лѣкарѣвъ и цивильныхъ урядникôвъ, належить справу донести до Ординарiята, а тымъ часомъ задля наглячои потребы мае тѣло померпюго поховати ся безъ обряду церковного, внѣ кладбища. Если же сумнѣвъ позôстане, чи самоубійця бувъ почитальный, чи непочитальный, мае бути поховапый пôсля церковного обряду, но задля уникненя соблазни, котра може повстати, безъ звыклыхъ урочистей при погребаню. Если наконецъ заходить сумнѣвъ, чи кто самъ себе убивъ, чи погибъ случайно, належить судити въ корысть умершого, понеже въ сумнѣвѣ такъ тяжкого злочину о никôмъ не повинно предполагати[1]) ся.

3. Що до самыхъ кладбищь, най чуває кождый парохъ, щобы мѣстця тû святû, пріюты храмôвъ св. Духа, коли зôстануть правильно освященû, якъ найчестнѣйше були удерживанû; и то 1) щобы були обведенû муромъ, або безпечною огорожею, а входъ або штахетовыми воротами або дверьми бувъ замкненый, щобы не було переходу черезъ кладбище, ни приступу для худобы; 2) щобы всѣ доходы и зыски зъ кладбища походячû, особенно зъ травы и овочей, выключно до церкви належали, и не належить травы выпасати, лише косити; 3) грошѣ узысканû въ та-

[1]) Син. Праг. тит. III. гл. XIII. выд. 1863.

кихъ доходо̂въ належить вложити до скарбоны церковнои; 4) въ случаю, еслибы тӣ доходы мали ся вынаймати, то мае се дѣяти ся лише Христіянамъ и то съ тымъ застереженемъ, щобы при выношеню тыхъ зъ клабища, не дѣяли ся ніякӣ обезчещеня, особенно коло гробо̂въ и помянико̂въ [1]).

4. Впрочѣмъ все на кладовищу най буде чисте, честне и поважне, щобы кресты и поминики зъ гробо̂въ повалившӣ ся, не були занедбуванӣ, або ногами доптанӣ, но нехай зо̂стануть о̂тновленӣ, або сли були деревянӣ и поупадали, най будуть зложенӣ въ яко̂мъ прилично̂мъ мѣстци або спаленӣ огнемъ.

Титулъ XIII.

О судахъ церковныхъ.

1. Понеже Епископы правомъ Божимъ суть поставленӣ, щобы були пастырями повѣреныхъ собѣ Діецезій, прото мають ся уважати яко порядочнӣ судіи всѣхъ душъ, котрӣ належать до ихъ Діецезіи во всѣхъ случаяхъ, котрӣ о̂тносять ся до чина церковного. Для того на всѣхъ и поодинокихъ лицяхъ, по̂дчиненыхъ печаливости свого Епископа, почивае тяжке бремя совѣсти, по̂ддати ся судови власного Ординарія и его судъ принимати, яко судъ Господа, говорячого до Апостоло̂въ и ихъ наслѣднико̂въ: „*Слушаяй васъ, мене слушаетъ, и отметаяй ся васъ, мене отметается* [2])“, и знову: „*Аще церковь преслушаетъ, буди тебѣ якоже язычникъ и мытарь*“ [3]).

2. Що до способу переводженя судо̂въ, то Синодъ сей, кромѣ того, що постановлено въ загально̂мъ правѣ, приказуе, щобы во всѣхъ Діецезіяхъ сеи церковнои Провинціи захована (яко основу): ту инструкцію, котра предложена була до одобреня всего Австрійского Епископату. Тую отже *Инструкцію* до нашихъ потребъ примѣнену постановивъ Синодъ уживати при переводженю судо̂въ въ церковно̂й руско̂й Галицко̂й провинціи [4]).

---

[1]) Паст. посл. бл. п. Митроп. Спир. Литвиновича п. д. 26-го Листопада 1868. Ч. 5656.

[2]) Лука 10, 16.

[3]) Мат. 18 17.

[4]) Ся Инструкція прилучае ся въ Додатку ч. 38.

3) Синодъ сей рѣшивъ дещо додати щодо способу, котрый мае ся задержати въ ôткликахъ судейскихъ и постановляе слѣдуюче:

а) Судіею церковнымъ порядочнымъ въ своѣй діецезіи есть Епископъ або его Викарій генеральный, котрого особа есть та сама, що и особа Епископа, прото ôтъ суду Викарія, нема ôтклику до Епископа.

б) Высшій Судія порядочный есть Митрополитъ провинціи церковнои.

в) Найвысшій судія Папа римскій.

Задля того рѣшае сей Синодъ, що ôтклики мають ся дѣяти тымъ порядкомъ:

1. Ôтъ Суда Епископа, най дѣе ся ôткликъ до Митрополита, ôтъ Митрополита, до Папы. Мимо того ôткликъ до самого Папы зъ пропущенемъ середного, най буде все вôльный.

2. Що же до суду, выданого Митрополитомъ въ першôй инстанціи, мае дѣяти ся ôткликъ въ другôй и третôй инстанціи до Святого Престола, котрый зволить делеговати судію власного обряду, наколи инакше не рѣшить.

Титулъ XIV.

О Синодахъ.

1. Що ôтправлене Синодôвъ (Соборôвъ) до пôднесеня вѣры и карности святои есть чрезмѣрно потребнымъ, повинно бути вѣдомымъ зъ практики, почавши уже ôтъ колыбели Церкви, якъ также и зъ того, що справы церковнû, живымъ словомъ членами синодальными розбиранû, яснѣйше розвивають ся и доказами, то ôтси то ôттамъ нагромаджеными, успѣшнѣйше утверджають ся, и такъ успѣшнымъ орудіемъ Церкви Божои вводять ся въ житє. Ôтбувають же ся Соборы вселеньскû пôдъ предсѣдательствомъ вселеньского Архіерея; провинціялънû — пôдъ предсѣдательствомъ Митрополита, діецезальнû пôдъ предсѣдательствомъ Епископа.

2. Но понеже пастырями Церквей въ властивôмъ значеню суть Епископы, прото задля такого судовластія, ôтъ Духа св. имъ удѣленого, мають въ Синодахъ голосы

рѣшаючѝ Епископы, однако въ Синодахъ вселеньскихъ, найвысшимъ судією есть Римскій Архієрей и рѣшенє дѣє ся голосами, приступаючими до мнѣнія Римского Архієрея; въ провинціяльныхъ же — маютъ рѣшаючій голосъ Епископы сопровинціяльнѝ, маючѝ порядочне судовластіє, однако бôльшостію голосôвъ. Въ діецезальныхъ маѥ голосъ рѣшаючій лишь самъ Епископъ Ординарій. Прочѝ всѣ, вынявши пралатôвъ, маючихъ власну територію (область) и судовласть якобы епископску, такожь викаріѣвъ капитульныхъ (при опорожненôй столици), котрѝ покликують ся на соборы, чи то вселеньскѝ, чи провинціяльнѝ, чи діецезальнѝ, для того, що не маютъ судовласти, могуть лише ôтдавати голосы с о в ѣ т у ю ч ѝ, зъ котрыхъ однако Епископы якъ найбôльшу маютъ помôчь, щобы выдали свои рѣшенія въ бôльше добро Церкви. Щобудь однако въ провинціяльныхъ Синодахъ, чи то щодо вѣры, чи щодо обычаѣвъ, чи щодо карности церковнои постановлено бы було, щобы мало силу обовязуючу, довжно мати своє одобренє ôтъ найвысшого Архієрея (Папы) и бути торжественно обнародовлене.

3. Що до права скликаня Синодôвъ, то: вселеньскѝ скликовати маѥ право самъ лише Римскій Архієрей, провинціяльнѝ Митрополитъ, або, пôдчасъ опорожненого престола, давнѣйшій або старшій Епископъ; діецезальнѝ же Епископъ діецезальный. Всѣ же, котрѝ маютъ право скликати соборы, маютъ также и право предсѣдати на нихъ, чи то самѝ, чи черезъ своихъ ôтпоручникôвъ.

I. Щодо тыхъ, котрыхъ маѥ ся на Синодъ завôзвати.

1. На вселеньскій Соборъ покликують ся Епископы всего круга земного; на провинціяльный маютъ бути покликанѝ и явити ся всѣ Епископы порядочнѝ Провинціи, а въ часѣ опорожненого престола, Викаріи капитулярнѝ, а кромѣ того Епископы помôчнѝ, потôмъ настоятелѣ Капитулъ, потôмъ каноники соборнѝ або капитульнѝ, котрѝ або самѝ, або черезъ своихъ представителѣвъ могуть бути присутнѝ; кромѣ того найвысшѝ настоятелѣ монастырей, деканы, выдѣлы богословскѝ, ректоры семинарій бôльшихъ

и тѣ зъ духовеньства, котрыхъ Епископы, по вспôльнôй нарадѣ завôзвати розсудять.

2. Сей Синодъ поручає въ будуче Митрополитамъ, щобы, если коли такъ для причиненя ся до бôльшого добра Церкви имъ буде выдавати ся пожиточнымъ, завзывали на провинціяльный Синодъ одного лише члена изъ мірскихъ, а именно Старшину (Сеніора) найдавнѣйшого, и зъ самого уже заложеня до пôднесеня добра нашои рускои Церкви призначеного заведенія, такъ званого Института Ставропигійского въ Львовѣ при Церкви пôдъ титуломъ Успенія Преч. Дѣвы Богородици Маріи, котрый однакожь не має ани голосу совѣтуючого, ани при розправахъ о житю и чеснотѣ духовеньства не може бути присутный.

3. До Синоду діецезального мають бути завозванѣ Каноники Капитулы катедральнои, Професоры св. богословія и Катихиты шкôлъ высшихъ, Деканы и ôтпоручники поодинокихъ деканатôвъ, и скôлько Епископъ о Господѣ розсудить зъ клира своеи діецезіи завôзвати.

2. Щодо часу ôтправленя Синодôвъ провинціяльныхъ и діецезальныхъ.

Пôсля собору Тридентійского[1]) повиннѣ вправдѣ Синоды провинціяльнѣ ôтправляти ся, по крайнôй мѣрѣ, що три роки, діецезальнѣ же що року. Колижь се правило заховати не всегда єсть можливымъ, то най выєднають собѣ — Митрополитъ для Синоду провинціяльного, а Епископы для Синодôвъ діецезальныхъ власть ôтъ св. Престола, вмѣсто такихъ Синодôвъ, ôтбувати зôбранє мѣстосинодальнє, до котрого, для зôбраня провинціяльного мають зôйти ся до Архикатедры поодинокѣ Ординаріи съ представителями всего духовеньства, такъ щобы одинъ або другій бувъ ôтпоручникомъ капитулы; изъ всѣхъ деканатôвъ поодинокихъ діецезій, чотыри ôтпоручники и другѣ, котрыхъ Ординаріи по вспôльнôй нарадѣ припустити осудять. На діецезальнѣ же зôбраня, кромѣ Ординарія

---

[1]) Зас. XXIV гл. II. о Реф.

и Капитулы, дванайцять отпоручниковъ зъ духовеньства дієцезального и выбраній, котрыхъ буде Епископъ уважавъ. Однакожь буде старати ся Митрополитъ, щобы що-найменше кождого пятого року державъ ся Соборъ провинціяльный, а Епископы будуть старати ся, щобы кождого третого року державъ ся Синодъ дієцезальный.

Що до мѣстця:

Таке выбере и означить Митрополитъ по вспольной нарадѣ съ Епископами.

Що до способу:

Сей яко норма соборовъ въ будучности предкладае ся тутъ докладно на початку актовъ сего Синоду.

Титулъ XV.

О добрахъ церковныхъ.

1. Понеже Церкви посвящені суть службѣ Бога, прото и ихъ добра належить уважати яко посвящені самому Богу. Понеже одиакъ кождый управитель Церкви на то есть поставленый, щобы добрами Церкви законно управлявъ, слѣдуе, що онъ повиненъ сей обовязокъ выповняти такъ обережно, щобы ними управлявъ яко рѣчами Божими а не людскими. Що больше, тутъ загально выпадае примѣтити, що рѣчи ті, особливо службѣ Бога посвячені, подлягають не самому управителеви почастнои Церкви, но большимъ правомъ мѣсцевому Ординаріеви а даже самому Архіереви вселеньскому. Щобы же тое управлене вело ся правильно, потреба, щобы передовсѣмъ управитель Церкви мавъ докладный инвентарь всѣхъ добръ церковныхъ въ одномъ примѣрнику въ своей Церквѣ, а другій примѣрникъ обовязаный буде переслати до канцеляріи Ординаріятскои[1]). Дальше въ примѣрникахъ инвентаря належить всегда подробно зазначити змѣны, если бы які въ тыхъ добрахъ повстали.

---

[1]) Син. Зам. Тит. III.

2. Щобы же управа дôбръ церковныхъ була безпечнѣйша и щобы въ тôмъ управитель не попавъ въ яке пôдозрѣне вѣрныхъ, мовъ бы добра тѝ обертали ся на якій инный ужитокъ, няй выбере собѣ трехъ изъ своеи парохіи обычаями найôтличнѣйшихъ мужей и о скôлько можь такихъ, котрѝ заосмотренѝ суть достаточнымъ майномъ, котрѝ бы ему при управѣ сихъ дôбръ помагали. Кромѣ того няй мае кождый парохъ книгу рахункову доходôвъ и выдаткôвъ въ котрôй бы приходы и выдатки починенѝ, старанно и совѣстно були записанѝ.

3. Що до дôбръ движимыхъ, то передъ всѣмъ нехай буде въ Церквѣ скарбона або сильна скриня и прикрѣплена въ безпечнôмъ мѣсци, заосмотрена трема або по крайнôй мѣрѣ двома замками и то ôдмѣнными, для перехованя сумы грошевои, грамотъ, дорогоцѣнныхъ рѣчей и прочихъ документôвъ ôтносячихъ ся до дôбръ и правъ Церкви, котрыхъ ключѣ, одинъ управитель, другій и третій одинъ або два изъ старшихъ провизорôвъ, мають у себе старанно и обережно переховувати, такъ щобы сѝ не дôстали ся до ничіихъ рукъ, и до отвиранья або замыканя скринѣ всѣ разомъ сходили ся. Єсли бы же котрый зъ тыхъ провизорôвъ гдеколи задля якои важнои причины бувъ въ выповненю своего обовязку перешкодженый, тогды мае ключь свôй за згодою управителя и провизорôвъ церковныхъ, поручити провизорови не маючому ключа, абоже другому якому мужеви, ôтличному зъ чесности.

4. Щобыже однакъ грошѣ церковнѝ не марновали ся, будутъ старати ся парохи, щобы тѝ умѣщали ся або въ касахъ щадничихъ, котрѝ тѣшать ся публичною обезпекою або въ узысканыхъ ефектахъ и иншихъ рôвно цѣнныхъ паперахъ заосмотренныхъ пупилярною обезпекою. Приватнымъ могуть выжичати ся грошѣ церковнѝ лише въ тыхъ случаяхъ, коли тѝ впрочѣмъ заосмотренѝ суть певною сталою и достаточною ипотекою и то съ тымъ застереженемъ, що тѝже и наросты зъ иихъ звернуть ся въ установленôмъ часѣ.

5. Що до дôбръ недвижимыхъ, належить загально заховати все то, що приписуе нашъ Синодъ Замостьскій Тит. XIII.

6. Єсли бы мала ся робити яка змѣна що до дôбръ церковныхъ, то най управителѣ задля предпринятія тои-

же удають ся до своихъ Ординаріѣвъ, самѝ однакъ най николи не важать ся до того приступати. Дальше, най старають ся, щобы добра тѝ захованѝ були въ своѣмъ станѣ цѣлѝ, и щобы особенно въ случаю перенесеня управителѣвъ не утерпѣли якого ушкодженя съ кривдою для наслѣдникôвъ; особенноже най не вырубують лѣсôвъ, где ерекція таковѝ посѣдае, но для побираня зъ нихъ зыску, няй поступають пôсля законôвъ лѣсовыхъ; що належить заховувати такожь и що до садôвъ овочевыхъ.

7. Вынаймлене же на рôкъ або за призволенемъ Ординаріяту на три роки най надае ся не иншимъ, лише чсстнѣйшимъ Христіянамъ.

Во Львовѣ дня 8. Жовтня 1891.

Слѣдують Имена пôдписаныхъ.

О. Августинъ Архіепископъ Ляриссы, Делегатъ Ап. Предсѣдатель Синода.

Сильвестеръ Сембратовичь Митрополитъ Галицкій, Архіепископъ Львôвскій Русинôвъ Католикôвъ, Епископъ Каменецкій.

Юліянъ Пелешь Епископъ Перемыскій, Самбôрскій и Сяноцкій.

Юліянъ Куиловскій Епископъ Станиславôвскій.

Зъ Архидіецезіи Львôвскои.

Михаилъ Сѣнгалевич Архипрезвитеръ гр. к. Капитулы Митрополичои Львôвскои, Пралатъ Домовый Святѣйшого Отця Папы Льва XIII.

Левъ Готеровскій Архидіяконъ Капитулы гр. к. Митр. Львôвскои.

Андрей Бѣлецкій Схолястикъ Капитулы Митрополичои обр. гр. к. Львôвскои, Пралатъ домовый Святѣйш. Отця Папы Льва XIII.

Іосифъ Кобыляньскій Канцлиръ Митрополичои Капитулы.

Левъ Туркевичь Крилошанинъ грем. Капитулы Львôвскои и Парохъ Архикетедральный.

Дръ Іосифъ Комарницкій Крилошанинъ грем. Митроп. Капитулы и пр. Професоръ Университету.

Мартинъ Пакижь Капелянъ тайный Єго Святости, Крилошанинъ грем. Капитулы Львôвскои.

Емиліянъ Билиньскій Крилошанинъ грем. Митрол. Капитулы Львôвскои.

Дръ Климентъ Сарницкій Прогоигуменъ Чина св. Василія В.

Михаилъ Малиновскій высл. Крилошанинъ Архидіяконъ Капитулы Митрополичои.

Александръ Бачиньскій Ректоръ гр. к. генер. Семинаріи Львôвскои почести. Крилошанинъ Капитулы Львôвскои.

Василій Ильницкій, Директоръ ц.-к. академ. гимназіи, почестн. Крилошанинъ, Членъ Рады шкôльнои краевои, ц. к. Совѣтникъ шкôльный.

Дръ Теол. Іосифъ Левицкій почестн. Крилошанинъ Митроп. Капитулы, ц. к. Професоръ.

Василій Фортуна почестн. Крилошанинъ, Парохъ и Деканъ Тернопôльскій.

Дръ Теофиль Сембратовичь Ректоръ Семинаріи Вѣденьскои.

Дръ Емиліянъ Огоновскій тит. Совѣтникъ Митроп. Консисторіи Львôвскои, публ. пор. Професоръ Университету Львôвского.

Дръ Іоанъ Бартошевскій дѣйст. Совѣтникъ Консисторіи Митроп. Львôвскои и публ. пор. Професоръ ц. к Университету Львôвского.

Онуфрій Лепкій Професоръ Религіи въ ц к. гимназіи Львôвской Францъ Іосифа, Совѣтникъ Митропол. Консисторіи.

Дръ Іосифъ Мельницкій Вицеректоръ.

Іоанъ Гушалевичь выслуж. Профессоръ.

Исидоръ Дольницкій Духовникъ Семинаріи.

Северинъ Тороньскій Вицеректоръ гр. рус. Семинаріи.

Теодоръ Кордуба Деканъ и Парохъ Бережаньскій.

Стефанъ Юрикъ Префектъ наукъ въ ген. Семинаріи гр. к. Львôв.

Александръ Радикевичь Деканъ Бобрецкій.

Григорій Словицкій Деканъ Бускій и Парохъ въ Козловѣ.

Дръ Гавріилъ Крижановскій Референтъ, Совѣтникъ и Канцлиръ Митр. Консисторіи.

Юліянъ Копысцяньскій Завѣдатель деканату Галицкого и Парохъ Галицкій.

Михаилъ Кульматицкій Деканъ и Парохъ Городецкій.

Іосифъ Кернякевичь Деканъ Журавеньскій Парохъ въ Черневѣ.

Корнилій Монцѣбовичъ Завѣдат. деканату Залозецкого и Парохъ въ Вертелцѣ.
Григорій Чубатый Дек. Збаражскій Парохъ въ Ступкахъ.
Евстахій Клосевичъ Деканъ Зборôвскій Парохъ въ Присôвцяхъ.
Александръ Чемериньскій Деканъ и Парохъ Золочѣвскій.
Игнатій Губчакъ Деканъ и Парохъ Калускій.
Іоанъ Юркевичъ Деканъ Львôвскій загородск. Парохъ въ Германовѣ.
Александеръ Танчакôвскій Завѣд. Декан. Нараѣвского Парохъ Дунаева.
Антоній Давидовичъ Дек. Олеській Парохъ въ Заболотцяхъ.
Николай Кобриньскій Парохъ въ Цѣневôй.
Левъ Левицкій Деканъ Перегиньскій Парохъ въ Янôвцѣ.
Иларій Стеткевичъ Деканъ Пôдгаецкій и Парохъ въ Бôжиковѣ.
Іосифъ Макогоньскій Деканъ Рогатиньскій Пар. въ Липици гôрнôй.
Константинъ Строцкій Завѣд. Деканату Роздольского и Парохъ въ Рудникахъ.
Іоанъ Слюзаръ Деканъ и Парохъ Скалатскій.
Іоанъ Залуцкій Деканъ и Парохъ Теребовельскій.
Юліянъ Левицкій Деканъ Унѣвскій Парохъ въ Словитѣ.
Теодоръ Ступницкій Деканъ Ходорôвскій Парохъ въ Молотовѣ.
Іоанъ Сохацкій Дек. Холоѣвскій Парохъ въ Стояновѣ.
Евстахій Меруновичъ Дек. Щирецкій, Парохъ Церкви св. Ап. Петра и Павла во Львовѣ.
Іосифъ Заячкôвскій Парохъ въ Лопянцѣ Деканату Перегиньского.
Адольфъ Василевскій Парохъ Львôвскій, Вицедеканъ Львôвскій городскій.
О. Мелетій Тыбника Игуменъ Монастыря Гошôвского Чина св. Василія Вел.
О. Павелъ Пилиньскій Игуменъ Монастыря Золочѣвского.
О. Владиславъ Дорожиньскій Парохъ въ Мизуни.
О. Лонгинъ Карповичъ Игуменъ Пôдгорецкій.
Димитрій Гузаръ тит. Совѣтн. М. Конс. Парохъ въ Заваловѣ.
Василій Копытчакъ ц. к. гимн. Професоръ рел. въ Тернополи.
Александеръ Стефановичъ Професоръ Религіи въ Семинаріи педагогичн. Львôвскôй,
Кассіянъ Куницкій цѣс. и кор. Капелянъ войсковый зъ Дієцезіи Львôвскои.
Климентъ Глиньскій тит. Совѣтн. Консистор. Парохъ въ Каменцѣ.
Атанасій Пашковскій Парохъ въ Олеську.
Володимиръ Петрушевичъ Сповѣдникъ Архикатедральный.

Іоанъ Чапельскій преф. гр. кат. Сем. во Львовѣ.
Дръ Титъ Мышковскій, Префектъ наукъ въ гр. к. генеральн. Семинаріи во Львовѣ.
Св. Теол. Дръ Илярій Вацикъ преф. наукъ, кат. гимн. V. у Львовѣ.
Онуфрій Зацерковный Парохъ въ Скниловѣ.
Левъ Джулиньскій Парохъ въ Лапшинѣ Ред. часоп. „Посланникъ"
Анатоль Долиньскій Парохъ Яхторôвскій.
Іоанъ Редкевичъ Проповѣдникъ Архикатедральный.
Александеръ Здерковскій Парохъ Крушельницкій.
Евгеній Гузаръ Катехитъ школы мѣстскои женьскои и заступникъ Секретаря Єго Ексцеленціи Преосв. Митрополита.
Петръ Францъ Криныкевичъ Викарій Архикатедральный Львôвскій, Нотарь Синода пров.
Яковъ Сыроѣдовъ священикъ Архикатедральный Львôвскій.
Дръ Исидоръ Шараневичъ Сеніоръ Института Ставропигійского во Львовѣ, публ. Професоръ въ ц. к. Университетѣ Львôвскôмъ.

Зъ Діецезіи Перемыскои.

Венедиктъ Литиньскій Архидіяконъ Капитулы Перемыскои.
Миронъ Подолиньскій Крилошанинъ Капитулы Перемыскои.
Іоанъ Войтовичъ Крилошанинъ Капитулы Перемыскои и Ректоръ діецезіяльнои Семинаріи.
Іосифъ Делькевичъ Дръ Св. Теол. Крилошанинъ почестн. гр. к. Діецезіи Перемыскои, выслуженый Професоръ Исторіи церковнои въ Университетѣ Львôвскôмъ.
Василій Чемарникъ почестн. Крилошанинъ Діецезіи Перемыскои и Парохъ Сяноцкій.
Плятонъ Паславскій почестн. Крилошанинъ Діецезіи Перемыскои и Парохъ Белзскій.
Николай Роздѣльскій Крилошанинъ почестн. Перемыскои Кап. Парохъ Сокальскій.
Іоанъ Копысцяньскій Крилош. почестн. Кап. Перемыскои высл. Деканъ и Парохъ гр. кат. Крыницкій.
Іоанъ Борсукъ Парохъ Краковскій и Крилош. почестн. Перемыскій. Съ застереженемъ правъ Столицѣ Апостольскôй задержаныхъ пôдписую:
Дръ Іосифъ Черлюнчакевичъ выслуженый Проф. и Деканъ Унив. Ягайлонь. Краковского и Львôвского
Алексій Тороньскій Проф. религіи въ цѣс. кор. академичнôй гимназіи Львôвскôй и Совѣтн. Консист. Митрополичои.

Дръ с. Теол. Іоанъ Гробельскій С. Бргословія пастырского въ Семинаріи гр. к. Перемыской Професоръ.
Полиевктъ Кмѣть Професоръ заступн. Права Каноничного и Префектъ наукъ въ гр. кат. Семинаріи Перемыской.
Дръ Николай Малинякъ Пар. Сливницкій дел. Нижанковицкій.
Орестъ Чехович Парохъ Боратиньскій Вицедеканъ Белзскій діец. Перемыскои.
Дръ Сильвестеръ Копысцяньскій гр. кат. Парохъ въ Коньскомъ Діец. Перемыскои.
Діонизій Добряньскій Завѣд. Деканата Бичского, Парохъ въ Ждинѣ.
Володимиръ Хилякъ Парохъ въ Бортномъ Деканата Бичского.
Михаилъ Пруханицкій Дек. Высочаньскій и Парохъ въ Турцѣ.
Михаилъ Матковскій Вицедеканъ Горожаньскій и Парохъ въ Горожанцѣ Діецезіи Перемыскои.
Іосифъ Мерена Парохъ Грабскій Діец. Перемыск.
Константинъ Гукевичь Парохъ въ Квашенинѣ и Вицедеканъ Добромильскій Діецез. Перемыскои.
Василій Чернецкій Парохъ въ Сѣльцѣ белзск. Деканата белзского Діец. Перемыскои.
Іоанъ Скобельскій Деканъ Дрогобыцкій, Парохъ въ Лѣшнѣ Діецезіи Перемыскои.
Кирилъ Селецкій Парохъ Жужельскій деканата Белзского.
Теодоръ Борисъ Парохъ въ Хащевѣ и Вицедеканъ Жукотиньскій.
Маркилъ Мигуловичь Деканъ Затварницкій Парохъ въ Чорной.
Тома Шумило Завѣдатель Даканату Каньчугск. Парохъ въ Курылowцѣ.
Іоанъ Негребецкій Парохъ Залѣсьскій.
Илія Каламунецкій Деканъ Комарняньскій и Парохъ Кропильницкій.
Іоанъ Яблоновскій Парохъ Любачовскій.
Іоанъ Парыловичь Парохъ въ Злоцкомъ.
Левъ Гринѣвецкій Парохъ Быковскій.
Григорій Копысцяньскій Парохъ Снѣтницкій Дек. Мушиньского.
Северинъ Турчмановичь Парохъ Луковскій, Вицедеканъ Ольховецкій.
Анатоль Сѣнкевичь Парохъ Стобеньскій за деканатъ Перемыскій.
Іоанъ Борысевичь Парохъ Кривецкій, Вицедеканъ Порохницкій.
Іоанъ Решетыло Парохъ Магеровскій за деканатъ Потелицкій.
Емиліянъ Левицкій Парохъ Тартаковскій дек. Сокальского.
Александеръ Несторовичь Самборскій Деканъ и Парохъ въ Самборѣ.
Георгій Гладыловичь Парохъ Хировскій высл. Дек. Берецкій.

Левъ Щавиньскій Деканъ Старосамбôрскій, Парохъ въ Старôмъ Мѣстѣ.

Левъ Сембратовичь Завѣдатель Деканату Сянôцкого и Парохъ въ Чертежи.

Іоанъ Головиньскій Парохъ въ Молошковичахъ, Деканъ Судововишняньскій.

Іосифъ Крушиньскій Парохъ въ Селискахъ Яворôвского Деканату.

Григорій Секела Парохъ въ Лѣску за деканатъ Лѣскій.

Емиліянъ Дѣдицкій Парохъ въ Мостахъ Дек. Угнôвского.

Антанъ Фединкевичь Парохъ въ Буновѣ Дек. Яворôвского.

Теодоръ Мельникъ Парохъ Старявы Сяноцкои, Делегатъ деканату Устрицкого.

Николай Назаревичь Парохъ въ селѣ Серны

Антоній Бескидъ пар. въ Тарнавцѣ, Вицедеканъ Ясліскій.

Зъ Діеѣезіи Станиславôвскои.

Василій Фацевичь Архипресв. Капитулы Епнск. Станиславôвскои.

Іоанъ Литвиновичь Кустосъ Капитулы Епнск. Станиславôвскои.

Теодатъ Шанковскій Крил. почестн. Деканъ и Парохъ Катедральн. Станиславôвск.

Теодоръ Лѣсевичь поч. Крил. Деканъ Коссôвскій, Парохъ въ Кутахъ старыхъ.

Іоанъ Кобляньскій Крилошанинъ почест. Деканъ Коломыйскій Парохъ въ Коломыи Рыцаръ ц. к. Орд. Францъ Іосифа.

Келестинъ Костецкій Крил. почестн. Деканъ Буковиньскій, Парохъ Чернôвецкій.

Василій Богоносъ Крил. почестн. и Парохъ въ Хоростковѣ.

Антанъ Кобриньскій Деканъ Город. Парохъ въ Ракôвци.

Левъ Калиньскій Деканъ Тисьменицкій и Парохъ въ Ольшаници.

Михаилъ Гулла Совѣтникъ еп. Консисторіи, Деканъ Кудринецкій, Парохъ Борщôвскій и Мушкатôвскій.

Іоанъ Партыцкій тит. Совѣтникъ еп. Консисторіи, Деканъ Товмацкій, Парохъ въ Торговици.

Іоанъ Михалевичь тит. Совѣтникъ Консисторіи еп. Деканъ Чортковскій, Парохъ въ Бѣлобожницѣ.

Николай Дрогомѣрецкій Деканъ Бучацкій и Парохъ зъ Стѣнки.

Юліянъ Левицкій Вицедек. Бучацкій, Пар. Жизномѣрскій.

Кирилъ Пачовскій Парохъ и Деканъ Богородчаньскій.

Кирилъ Гаморакъ о. гр. к. Сотрудникъ съ правомъ управ. Парохіи въ Стецевôй.

Стефанъ Ленкавскій Парохъ въ Угорникахъ.
Максимиліянъ Крушельницкій Парохъ въ Назôрнôй.
Іоанъ Грабовичь Парохъ въ Тисменици.
Андрей Стотанчикъ Парохъ и Вицедек. Устецкій діецезіи Станиславôвскои.
Илія Мардаровичь Проповѣдникъ Миссійный Архидіецезальный до знесеня піянства, Совѣтникъ епископскій, Парохъ Камѣнокъ Діецезіи Станиславôвскои.
Николай Гошовскій Завѣд. Деканату Єзупôльского и Парохъ Блюдницкій Діецезіи Станиславôвскои.
О. Іеронъ Островерха Игуменъ Монастыря Чина св. Василія Великого въ Бучачи.
Леонтій Лушпиньскій Парохъ въ Трибухôвцяхъ, Вицеделанъ П. Чорткôвскій.
Петръ Мыцьковскій Деканъ Скальскій и Парохъ въ Чорнокôнцяхъ Діецезіи Станиславôвскои.
Петръ Гиль Парохъ въ Олексинцяхъ Діец. Станиславôвскои.
Рудольфъ Мохъ Парохъ гр. к. въ Островѣ съ Куриповомъ Дек. Єзупôльского, тит. Совѣтникъ Еп. Консисторіи Станиславôвскои, Проповѣдникъ Миссійный до заведеня тверезости, Членъ Товариства св. Апостола Павла.
Григорій Тымякъ завѣд. Деканата Пѣстиньского, Парохъ въ Шешорахъ Діец. Станиславôвскои.
Іоанъ Бѣлоусъ Парохъ къ Бѣлоберезцѣ.
Александръ Кнѣгиницкій Парохъ въ Залѣщикахъ, высл. Деканъ.
Володимиръ Козьоровскій Вицедек. Гусятиньскій, Парохъ въ Городницѣ.

ДЕКРЕТЪ

котрымъ другій рускій Соборъ Львôвскій потверджае ся.

Коли Преосвященый О. Сильвестеръ Сембратовичъ, Архіепископъ Львôвскій рускій, и Епископы Его Суфраганы загадали держати Соборъ провинціяльный другій по Замостьскôмъ и той ôтбувъ ся во Львовѣ въ роцѣ 1891, заповѣдженый на день 22. Вересня, а дня 8. Паздерника щасливо закôнченый, пôдъ предсѣдательствомъ Делегата Святои Столицѣ Апостольскои Преосвященого О. Августина Чяски Архіепископа Ляриccкого; потôмъ, коли чинности и рѣшеня тогожь Собора Преосв. о. Архіепископъ и другѝ Епископы съ принадежнымъ повиновенемъ пôддали пôдъ испытъ и судъ Святои Столицѣ: то Ихъ Еминенціи Ôтцѣ св. Зôбраня о розширеню Вѣры для справъ всхôдного обряда, пôддали ихъ испытови и одобрили пôсля примѣрника тутъ приложеного; а въ доказъ того одобреня приказали выдати Декретъ, щобы его заховали всѣ, до котрыхъ належить.

Коли се рѣшене Св. Зборy пôдписаный Секретаръ Святому Отцю Н. Льву Папѣ XIII. на послуханю дня 30, Цвѣтня 1895. предложивъ, Святѣйшій Отецъ зволивъ его во всѣмъ одобрити и потвердити, чому не мають стояти на перешкодѣ якѝ нибудь противности.

Дано въ Римѣ зъ дому тогожь св. Зôбраня о розширеню Вѣры для справъ обр. всх. дня 1. Марта 1895. р.

Содержане.

Чинности руского провинціяльного Собора во Львовѣ 1891.

Стр.

Рѣшеня руского провинцiяльного Собора
ôтбувшого ся во Львовѣ въ 1891. р.

ТИТУЛЪ I.
О вѣрѣ католицкôй.

ТИТУЛЪ II.

ТИТУЛЪ III.

ТИТУЛЪ IV.

Похибки друкарскѝ.

Стр.	12	ст.	11 зъ долу	зам.	17 4	мае бути	1724
„	21	„	4 „	„	обнародовляти предметы	„	обнародовляти, пред-меты
„	23	„	13 зъ горы	„	единодушнои	„	единосущнои
„	24	„	2 „	„	единодушнои	„	единосущнои
„	24	„	23 „	„	единодушнои	„	единосущнои
„	25	„	28 „	„	единодушнои	„	единосущнои
„	26	„	31 „	„	единодушнои	„	единосущнои
„	29	„	12 „	„	зôбравши	„	зôбравшй
„	35	„	10 „	„	проповѣды	„	проповѣди
„	35	„	17 „	„	Преєвященьство	„	Преосвященьство
„	36	„	8 зъ долу	„	укôн еня	„	укôнченя
„	53	„	4 зъ горы	„	*мѐршрымъ*	„	*мѐршвымъ*
„	66	„	17 „	„	вазвычайныхъ	„	надпорядочныхъ
„	70	„	17 „	„	уданôй	„	удалôй
„	77	„	10 зъ долу	„	одобренемъ	„	одобренемъ
„	78	„	12 зъ горы	„	приняти	„	принятѝ
„	79	„	5 и 6 „	„	вѣру до	„	вѣру, до
„	79	„	27 „	„	святыхъ безсомнѣнну	„	святыхъ,безсомнѣнну
„	80	„	16 „	„	книгъ вѣрныхъ	„	книгъ, вѣрнымъ
„	80	„	30 и 31	„	управиллнивъ	„	управильцивъ
„	87	„	23 „	„	выцята	„	вынятя
„	92	„	17 „	„	тое	„	тое
„	94	„	18 „	„	сказааъ	„	сказавъ
„	96	„	23 „	„	у насъ въ Недѣлею	„	у насъ Недѣлею
„	96	„	33 „	„	произволенемъ	„	призволенемъ
„	99	„	7 зъ долу	„	сподиôй	„	спôдиôй
„	04	„	21 зъ горы	„	18 8	„	1868
„	109	„	18 „	„	Церкрѣ	„	Церквѣ
„	116		18 „	„	нихъ	„	нихъ
„	133	„	1 зъ долу	„	брята	„	братя
„	135	„	5 „	„	позбули ся'	„	позбули ся,
„	144	„	1 зъ горы	„	вънѣлôй	„	въ цѣлôй
„	144	„	12 „	„	людемъ	„	люди
„	146	„	10 „	„	подôзрѣня	„	пôдозрѣня
„	147	„	2 зъ долу	„	подозрѣваючи	„	пôдозрѣваючи
„	148	„	1 зъ горы	„	Въ концѣ	„	Въ кôнцѣ
„	153	„	6 зъ долу	„	*Ευχολόγιον*	„	*Ευχολόγιον*
„	154	„	16 зъ горы	„	Проекомидія	„	Проскомидія
„	156	„	24 „	„	и	„	*и*
„	156	„	34 „	„	Примч.	„	Примѣч.
„	157	„	8 зъ долу	„	301	„	300
„	157	„	1 „	„	Leet.	„	Lect.
„	160	„	7 зъ горы	„	бôльшій котрымъ	„	бôльшій, котрымъ
„	162	„	14 зъ долу	„	вее	„	все
„	163	„	14 зъ горы	„	неопускаючи	„	не опускаючи

Стр. 163	ст. 15 зъ горы	зам.	Духа	мае бути	духа
„ 163	„ 9 зъ долу	„	Анmicфоны	„	Антифоны
„ 165	„ 17 зъ горы	„	нынѣ	„	нынѣ
„ 169	„ 20 „	„	трисвятую	„	трисвятую
„ 175	„ 14 „	„	Іоанна	„	Іоанна
„ 175	„ 19 „	„	ὑπὲρ a въ	„	ὑπὲρ въ
„ 175	„ 23 „	„	(pro u cum)	„	(pro и cum)
„ 175	„ 3 зъ долу	„	Ектенію;	„	Ектенію:
„ 176	„ 17 зъ горы	„	концѣ	„	кóнцѣ
„ 177	„ 9 „	„	раздробляется и раздѣляется	„	раздробляется и раздѣляется
„ 183	„ 19 „	„	воплещеного	„	воплощеного
„ 188	„ 11 „	„	крестопоклонну	„	крестопоклонну)
„ 189	„ 1 „	„	нриняти	„	приняти
„ 189	„ 1 и 2	„	звычай, нѣкоторыхъ мѣсцевостей	„	звычай нѣкоторыхъ мѣсцевостей,
„ 189	„ 7 „	„	воицсвуюча	„	воинствуюча
„ 190	„ 8 „	„	межн	„	межи
„ 190	„ 14 „	„	едности надавъ,	„	едности, надавъ
„ 190	„ 24 „	„	слухяти	„	слухати
„ 190	„ 24 „	„	зобовязавъ	„	зъобовязавъ
„ 190	„ 26 „	„	княвя	„	князя
„ 190	„ 27 „	„	Вожого	„	Божого
„ 191	„ 9 зъ долу	„	Іерусалимскій,	„	Іерусалимскій.
„ 191	„ 3 „	„	Настоятетя	„	Настоятеля
„ 192	„ 9 „	„	ôтзыскали	„	ôтзыскала
„ 213	„ 15 зъ долу	„	котрого	„	котрои
„ 218	„ 9 зъ горы	„	производнти	„	производити
„ 219	„ 22 „	„	мовить	„	мовить
„ 224	„ 1 „	„	Апоетола	„	Апостола
„ 224	„ 5 зъ долу	„	прн	„	при